

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

XXIX. évfolyam.

Szobotica, 1928. VASARNAP, augusztus 26.

230. szám

Telefon: Kiadóhivatal 8—58 Szerkesztőség 5—10. 8—52, 370.

Előfizetési ár negyedévre 165 din.

Szerkesztőség, kiadóhivatal és könyvosztály, Szobotica
Zmaj Jovin trg. 3. (Minerva palota)

Pacifista tankönyvek

A csehszlovákiai lapok szerint az ottani közoktatásügyi miniszter elrendelte a tankönyvek revízióját azaz a hangsúlyozott céllal, hogy az iskola csak olyan könyveket adjon a diákok kezébe, amelyek a béke s a népek és fajok testvéri összhangjának szellemét oltják az ifjúságba. A régi tankönyvek e tekintetben sok kívánnivalót hagynak maguk után, mert a nemzeti dicsőség ideálját sokszor a faji gyűlölet talapzatára helyezték és a sovínizmus magvetői voltak. Különösen a háboru után készült sok tankönyv a fájó emlékek nyugtalanító és a tárgyilagos megítélést gátló hatása alatt. Az ilyen tankönyvek azt a veszélyt rejtik magukban, hogy átörökítik a jövő generációra az ellenségeskedésnek azokat a miázmáit, amelyek az államok belső életében a surlódási felületet szélesítik, külpolitikai viszonylataikban pedig vészes erupciókkal fenyegető feszültséget teremtenek. A csehszlovák közoktatásügyi miniszter a tankönyvek revízióját a nevelés pacifista irányelvei alapján akarja végrehajtani s ezzel a kezdeményezéssel nemcsak az utódállamok, hanem a nagy nyugati demokráciák számára is követendő példát nyújt.

A történelem az élet iskolája, viszont az iskola a történelem kovácsműhelye, ahol a jövő narci eszközeit formálják és ideológiáját olvasztják ki az eszmék kohójából. A porosz nacionalizmus 1870. után gőgösen hangoztatta, hogy a szedáni ütközetet a német iskolamesterek nyerték meg. A háboru és béke kérdése az iskolában dől el. Ha a tanulóifjúság lelkét olyan tanítások itatják át, amelyek a *dulce et decorum est pro patria mori* horatiusi elvében csucsosodnak ki, ha állandóan a háboru nagyszerűségét tárják eléje és más nemzetek jogainak tagadását hazafias erénnyé koronázzák, akkor az emberiség minden népszövetségi szerződés, locarnói egyezmény és Kellog-paktum ellenére feltartóztathatatlanul halad a világkaatsztrófa felé. Amennyiben tehát őszinte, az államkormányzás bölcsesége az a szándéka, hogy a háborut egyszersmindenkorra kiküszöböljék a nemzeti politika fegyvertárából, akkor elsősorban az iskolát kell az örök béke szolgálatába állítani.

Az a nevezetes történelmi okmány, amelyet hétfőn fognak aláírni a nagyhatalmak külügyminiszterei, a háboru törvénytelenességét mondja ki. Az aláíró államok kötelezettséget vállalnak, hogy nem fognak háborut viselni egymás ellen. Az Egyesült Államok külügyi államtitkárának ez a diplomáciai teljesítménye kétségtelenül jelentős lépés a béke biztosítása felé, de a gyakorlatban egyelőre ez a garancia sem ér többet, mint az eddigi papírbástyák.

A Kellog-paktumba iktatott fenntartásokat mintha a háboru jogtanácsosa diktálta volna. Minden állam megőrzi a nemzetközi bűncselekménynek nyilvánított háboru lehetőségét azáltal, hogy a felelősség áthárítása a bűncselekmény szentségé avathatja. Teljes harci készenlét-

ben, állig felfegyverkezve írják alá a megőrzendő itéletet a háboruról, miközben a leszerelést utópiának minősítik, mert a kultura szédületes iramu fejlődése sem tudott létrehozni olyan rendszert, amely a biztonság problémáját ne a *si vis pacem, para bellum* ókori világnézelete alapján oldaná meg. És abban, hogy a biztonságnak ez a háboruból kiinduló és a háboruhoz visszatérő értelmezése meggyökerezett, oroszlanrésze van a régi iskolának, amely a csatamezőt a nemzeti lelkesedés legméltóbb küzdőteréül festette az ifjúság romantikus benyomások iránt fölőte fogékony fantáziája elé.

A csehszlovák közoktatásügyi miniszter korszakalkotó reformot pendít meg, amikor a lelkek pacifikálá-

sának egyik főfeladatául a tankönyvek revízióját tüzi ki. A nemzetiségi kérdésben ép úgy, mint a világbeke ügyében beidegzett elfogultságokra szoktak hivatkozni, mint olyan *vis maior*-ra, amely óhatatlanul és csak lassu érlelődési folyamattal áthidalható úrt nyit a program szárnyaló szavai és a tények sivár valósága között. A kisebbségeknek megvannak a nemzetközi fórumok által kodifikált és az egyes államok alkotmányában megerősített jogaik, de az ezek megvalósításáért folyó küzdelmek fölött állandóan ott lebeg a faji többségeknek az a figyelmeztetés, hogy a kisebbségek tartózkodjanak a sebek felszaggatásától és elégedjenek meg lassabb tempóval is. A háboru el- len is a szerződések egész légióját

mozgósították, azonban ennek természetes következménye, a leszerelés elől azzal térnek ki a politikusok és diplomaták, hogy a fegyverkezésről mindaddig szükség van, míg a nemzeti önvédelem más fundamentumát le nem rakták. Ennek az alapvetésnek az iskolában kell megkezdődnie a jövő nemzedék pacifista felvilágosításával, a háboru borzalmainak elrettentő esetelésével és a civilizáció nagy eszményeinek kultuszában összehozó ember együttérzés propagálásával. Az iskolamestereknek, akik már annyi háborut nyertek meg, most a békét kell kivívniok a világ számára és hogy ezt a missziójukat betölthessék, mindenekelőtt a tankönyveket kell megtisztítani a háborus mentalitás nyomaitól.

Beogradban már nyugodtabban itélik meg a parasztdemokrata koalíció magatartását

A vasárnapi minisztertanács fogja megállapítani a további eljárást — Kléjesedtek az ellentétek Vukicsевич Velja és a főbizottság között — A Pasics-csoport hír szerint összekötötést talált a parasztdemokrata koalícióval

A parasztdemokrata koalíció véglegesen megszövegezi államjogi követeléseit

Beogradból jelentik: Beogradi politikai körökben már

sokkal nyugodtabban itélik meg a zagrebi nyilatkozatokat és eseményeket, mint az előző napok fojyalmán.

A kormányhoz közelálló sajtó is engedett abból az éles hangból, amelyet a horvát parasztpárt egyes tagjai, valamint a parasztdemokrata koalíció vezetői ellen használt és kormánykörökben is kezd felülkerekedni az a megmondolás, hogy jobban meg kell fontolni, hogy milyen módon járjanak el a horvát parasztpárt vezetői ellen, mert

az államvédelmi törvény és a büntetőtörvénykönyv 85. szakasza, mely a felségsértésről intézkedik, nem alkalmazható pontosan azokra a kijelentésekre, amelyek Zagrebban és Ljubljánában elhangzottak.

A kormányhoz közelálló jogászok véleménye szerint ezek a nyilatkozatok nem merítik ki a felségsértés tényálladékát, mert nem hívtak fel egyetlen külföldi államot sem arra, hogy lépéseket tegyen folyamatba az ország területi integritása ellen. Ez a vélemény Krnjević Juraj berlini fogadása után még jobban megrősödött Beogradban. Bár a beogradi politikai körök még mindig élesen elítélik a horvát parasztpárt berlini szereplését, ma már az a vélemény az uralkodó, hogy

a parasztdemokrata koalícióval szemben legfeljebb politikai szankciókat lehet alkalmazni és sem a koalíció, sem a horvát parasztpárt ténykedése semmiképp sem vonható az Obznaná alá.

Ezt a véleményt megerősíti az a körülmény is, hogy a Népszövetség ülése küszöbön áll és a belpolitikai helyzetet már erre való tekintettel sem kívánják még jobban kiélezni.

Más oldalról származó információk szerint

nagy erőfeszítések történtek arra, hogy a megegyezés irányát meg lehessen találni és ebben a tekintetben is nagyjelentőségűnek tartják azt a tényt, hogy Öfelsége pénteken másfólorás kihallgatáson fogadta dr. Putz ljubljánai polgármestert, Pribicsевич bizalmas hívét.

Mindezek alapján arra lehet következtetni, hogy komoly lépések történtek arra, hogy a viták és veszekedések helyett

Beograd és Zagreb viszonyát most már pozitív módon rendezzék.

A parasztdemokrata koalíció Splitben megtartandó ülésén ugyanis — mint értesülünk — konkrétan fogják megfogalmazni a koalíció követeléseit és tervezet fognak kidolgozni, amelynek alapján hajlandók a tárgyalásokat megkezdeni. Ebben a tervezetben szó lesz az alkotmány revíziójáról és az államberendezkedés új alapra való fektetéséről, amit a parasztdemokrata koalíció véleménye szerint nagyobb rázkódtatás nélkül végre lehet hajtani.

Elkobozták a radikális párt főbizottságának hivatalos lapját

Politikai körökben sokat beszélnek Vukicsевич Veljának a *Politika* szombati számban közzétett nyilatkozatáról, amelyben Vukicsевич élesen támadta a főbizottságot és kijelentette, hogy a főbizottságnak nincs komoly alapja és nincs joga ahhoz, hogy a párt ügyeibe intenzíven beavatkozzék. A főbizottság hivatalos orgánuma, az *Ostobodjenje* szokatlannul éleshangu támadást közöl Vukicsевич ellen és

a lap szombati számát a beogradi rendőrség elkobozta.

Epen ezért előzi meg rendkívüli nagy

érdeklődés a főbizottság hétfői ülését és sokan olyan híreket lanszíroznak, hogy

a főbizottság ki fogja zárni Vukicsевич Velját a radikális pártból. *Sztanofevics* Aca még nem érkezett meg Beogradba, de érkezését vasárnap este re várják és ugyanakkor fog Beogradba érkezni a főbizottság többi tagja is.

A vasárnapi minisztertanács

Nagy érdeklődéssel várják a minisztertanács vasárnapi ülését is, melyet délelőtt kilenc órára hívtak össze a miniszterelnök. Már korábban ismeretessé vált, hogy ezen a tanácskozáson a horvát parasztpárttal szemben követendő eljárást fogják megbeszélni, de ma már a kormányhoz közelálló körök is azt hiszik, hogy

a minisztertanács nem fog pozitív intézkedéseket elrendelni, hanem csak megállapítja a horvát parasztpárttal szemben követendő eljárás konturjait.

A radikális párti főbizottság és a parasztdemokrata koalíció viszonya

Szombati nap folyamán sokat beszéltek arról, hogy

a radikális párt egyes tagjai megölték az összekötötést a parasztdemokrata koalícióval és bizonyos találkozások történtek Zagrebban és Ljubljánában.

A koalíció vezetői ezeken a tanácskozáson, hír szerint, megígérték, hogy nem fognak olyan élesen állást foglalni Beograd ellen, hogy a tárgyalások megkezdésére kedvezőbb atmoszférát teremtsenek. Bár ezek a hírek arról szólnak, hogy

a kontaktust Zagrebba a radikális főbizottság híveinek sikerül megtalálni,

mégis ezeket a híreket a kormányho

közélló helyen is megerősítették és az elterjedt hírek szerint a tárgyalások sikere attól függ, hogy a főbizottság hétélyen álláspontot foglalt el a kormány szemben és lesz e bátorsága határozottan szembe fordulni a jelenlegi kurzussal.

Vukicsevics Velja radikális pártkongresszus összehívását kívánja

A *Politika* egyik legutóbbi számában »L« aláírással hosszabb cikk jelent meg, amely élesen támadta Vukicsevics Velja volt miniszterelnököt, a radikális párt főbizottságával szemben tanúsított magatartása miatt.

Vukicsevics a cikkre hosszabb nyilatkozatban választott, amelyben többek között a következőket mondotta:

— »L« ur azt veti a szememre, hogy vezéri ambíciókat táplálók és magamhoz akarom ragadni a legfőbb hatalmat a pártnak. És ha ilyen ambícióim volnának? Ki tilthatja meg ezt nekem? Az én álláspontom semmiben sem változott a párt főbizottságával szemben. Ma is azt mondom, hogy rendet kell teremteni a pártnak. Sokan azt vetik a szememre, hogy ellensége vagyok a főbizottságnak. Ez a feltevés ebben a formájában nem felel meg a valóságnak. A főbizottságnak pártunk alapszabályai értelmében meg van a létjogosultsága és megvannak a céljai is, de az alapszabályok szerint ezt a pártfórumot csak három évre választják, a jelenlegi főbizottság pedig már az állam egyesülése óta működik.

— Annak idején indítványoztam, hogy pártkongresszust hívjanak össze, amely szanája a pártviszonyokat és válassza meg az új főbizottságot. Ennek az újonnan választott főbizottságnak meg lehetne a kellő tekintélye és súlya a pártügyek teljhatalmu intézésére, ebben a formájában azonban semmiképpen sem érzem a főbizottságot annak a tekintélyes testületnek, amelynek határozatait elég súlyal bírnak a pártszervezetekben felmerülő vitás kérdések eldöntésére és döntő fontosságú ügyek vitelére. Ismétlem: a főbizottságnak mint intézménynek nem vagyok ellensége, annak fontosságát teljes mértékben átérzem, mindössze a jelenlegi összeállítás ellen van kifogásom. Mindenekelőtt a pártkongresszust kell összehívni és meg kell választani az új főbizottságot.

Marinkovics külügyminiszter Beogradban

Marinkovics Voja külügyminiszter szombaton éjjel érkezett meg Beogradba. A külügyminiszter már részt fog venni a legközelebbi minisztertanácson.

Az igazságügyminiszter utasításai az államügyészeknek

A *Pravda* szombat délutáni számában a kormány egyik tagjának a nyilatkozatát közli, amely szerint a kormánynak az az álláspontja, hogy nem az egész horvát parasztpárt, hanem csak a párt egyes tagjai ellen kell eljárni, akikkel szemben a felségértés büntetnének elkövetése megállapítható. Az igazságügyminiszter körlevelet intézett az államügyészeknek. A körlevél szerint az utóbbi napokban a sajtóban és gyűléseken olyan kijelentések hangzottak el, amelyek a törvényekbe ütköznek. Az igazságügyminiszter utasítja az államügyészeket, hogy az ilyen kijelentések szerzői ellen indítsák meg az eljárást.

Krnjevic Juraj nyilatkozata a Telegraf Unionnak

Zagreből jelentik: Krnjevic Juraj dr. a *Telegraf Union*-nak a következő nyilatkozatot adta:

A beogradi csonka parlament delegátusainak nincs joguk részt venni az interparlamentaris konferencia ülésén, mert ennek a feladata a népek közötti testvériség megerősítése. A csonka parlamentnek nincs joga képviselni a horvát népet. Kötelességemnek tekintem kijelenteni, hogy mi teljes erővel folytatni fogjuk Radics István politikáját.

— A merénylet okai a következők: Radics István nem volt soha a szerbek ellensége. 1900-ban és 1901-ben Zemunban élt a szerb-horvát határon, mint prágai és prágai lapok tudósítója és az volt a feladata, hogy tanulmányozza a szer-

blak mentalitását. Ez idő alatt sűrűn járt Szerbiában. Az összes horvátok, szerbek és szlovének közül a monarchia bukásáig Radics István volt a szerb viszonyok legjobb ismerője. Radics István már akkor meg volt győződve, hogy Horvátország és Szerbia két különböző világot képvisel, bár majdnemegyen nyelven beszélnek. Amikor előterjesztették, hogy a két nép egyesüljön egy államban, Radics István kijelentette, hogy lehetetlen, hogy két nép felett egy parlament, egy kormány és egy közigazgatás uralkodjék. Az összes közéleti intézmények — mondta Radics — olyan különbözők a szerbeknél és a horvátoknál, hogy szükséges az egyesült államokban biztosítani egy a szerbek, mint a horvátok teljes egyenjogúságát. Szerbia vezető politikai és a horvát intelligencia egy része már eleve ellene volt az ilyen egységnek. A horvát intelligencia egy része, amelyet 1918-ban nem a nép választott meg, hanem amelyet a régi szász pártjai delegáltak, beleegyezett abba, hogy Beogradban központi kormányt létesítsenek. Ez a kormány tíz éven keresztül végrehajtotta a közigazgatás centralizálását és igyekezett balkanizálni az összes közintézményeket. Az S. H. S. királyság alapítása óta négyszer voltak választások. Minden választás alkalmával a horvát nép, mint egy ember, Radics Istvánban összpontosította bizalmát és a horvát nép a legnagyobb terror közepette kizárólag a horvát parasztpárt jelöltjeire szavazott. Az 1920—1922. választások után Radics István tárgyalni próbált a szerb pártokkal egyenlő jogok alapján. Meg akarta győzni egy a szerbeket, mint a horvátokat, hogy az élet a közös államban lehetséges, de csak teljesen egyenlő jogok alapján. Akkor mindenütt azt mondták neki:

— Hadd jöjjenek a horvát képviselők a parlamentbe, vegyenek részt az állam kormányzásának munkájában és akkor az összes követeléseiket teljesíteni fogjuk.

— A horvát képviselők megfogadták a tanácsot és bementek a parlamentbe. 1924-től 1928-ig minden eszközzel azon voltunk, hogy a parlamentben megvalósítsuk a horvát nép céljait. A szerbiaiak törekvése arra irányult, hogy Radics Istvánt és híveit diszkreditálják. Először ráfogták, hogy a bolsevikokkal dolgozik. 1925. tavaszán Radics és a horvát parasztpárt vezetői ellen az Obznanát alkalmazták és Radicsot felségértésért tartóztatták. A vizsgálat soká tartott, de a vád alaptalannak bizonyult. Radics hat hónapig ült fogházban, a pártszervezet rendőrség kergette szét és lapjainkat betiltották. Ennek ellenére Radics az 1925. évi választáson nagy győzelmet aratott. Végre elhatározta Radics, hogy elismeri az államformát és bemegy a parlamentbe, hogy parlamenti eszközökkel harcoljon a horvátok jogaiért. A kormány többség azonban Radics akciójában ismét kriminális összeköttetéseket keresett.

— Mi azonban — fejezte be nyilatkozatát Krnjevic — ugyan azokért a célokért harcolunk, amelyek Radicsnak is a szeméi előtt lebegtek. Mi arra törekszünk, hogy megteremtjük a horvátok szabad politikai, gazdasági és kulturális fejlődésére alkalmas teret és lehetőségeket. Reméljük, hogy ezt a célunkat az államközösség határain belül megvalósíthatjuk. Végső célunk az összes horvátoknak egyesítését azon az alapon, hogy szabad Szerbia mellett szabad Horvátország éljen.

A parasztdemokrata koalíció közjogi programja

A parasztdemokrata koalíció vezetősége megkezdte az új állami berendezkedésre vonatkozó programjának összeállítását. Eszerint Horvátország, a Muraköz, Szlavónia és Dalmácia az új állami berendezkedés szerint az autonóm egység lenne. Bosznia, Hercegovina, Montenegró, Szlovénia és a Vajdaság külön-külön autonómiával rendelkezne. A parasztdemokrata koalíció vezetősége továbbra is azon az állásponton van, hogy nem bocsátkozik tárgyalásba a kormány-pártokkal. Az a nézet alakult ki, hogy a választásokat ebben az évben feltétlenül meg kellene tartani és ha a választásokon a szlovén néppárt és a muzulmánpárt, úgy mint eddig, autonómista

jelszavakkal fogadják fel a választások után ezt a programjukat meg is akarják valósítani, akkor szó lehet a parasztdemokrata koalíció s e pártok ilyen irányú együttműködéséről.

Ófelsége kihallgatáson fogadta a ljubljani polgármestert

Ljubljanából jelentik: Ófelsége Alekszandar király, aki jelenleg blédi kastélyában tartózkodik, pénteken több mint

egy órára kihallgatáson fogadta dr. Puc ljubljani polgármestert. Az audienciáról Puc dr. nem adott nyilatkozatot az újságíróknak, de kiszivárgott hírek szerint a kihallgatás politikai jellegű volt amit az is bizonyítani látszik, hogy a ljubljani polgármester az audienciát megelőző napon *Prilicsevics* Szvetozárral folytatott hosszas tanácskozást. Puc dr. audienciája után Ófelsége Mária királyné a polgármester nejét fogadta magánkihallgatáson.

Angol sajtótámadás Litvánia ellen a szovjettel kötött szövetség miatt

A Times békére és nyugalomra inti Litvániát

Londonból jelentik: A *Times* feltűnően éleshangú cikkben foglalkozik a lengyel-litván konfliktussal és élesen támadja a litván kormányt, amely a lap szerint úgy látszik nincs tudatában annak, hogy eljárásával

örökre elveszti Anglia szimpátiáját. Voldemaras miniszterelnök sutba dobta Anglia tanácsát és meggondolatlanul szövetkezett Oroszországgal Lengyelországgal

ellen. Ez a politika nemcsak saját országára káros és a litván állam érdekelt veszélyezteteti, hanem

komolyan veszélyezteteti az európai békét.

»Olyan kis állam — írja a *Times* — mint Litvánia, nem engedheti meg magának azt a luxust, hogy állandóan játszó a tüzzel és izgalomba tartsa a békéért remegő államok kormányait.

Létrejön a béke a Vatikán és Olaszország között

A tárgyalások már befejezés előtt állanak

Rómából jelentik: Egy idő óta jól értesült körökben az a hír tartja magát, hogy az olasz állam és a Vatikán között komoly tárgyalások folynak az egyház és az állam közti diplomáciai viszony újrafelvételéről. Ez a diplomáciai viszony

1870-ben szakadt meg.

A tárgyalások hír szerint már nagyon előrehaladtak és feltehető, hogy a meg egyezés már a legközelebbi időben létrejön. A megegyezés feltételeit a legnagyobb titokban tartják.

Huszonöt magyar diákkal több tanulhat a Bácsmegeyi Napló akciója folytán

Nem dicsekedni akarunk itt s nem érdemeket felsorolni. Hiszen mi nem tettünk mást csupán tette hivatunk a jóakaratot s valóra igyekeztünk váltani, ami nemes szándékként élt a lelkekben. A köszönet azoknak jár, akik a mi felhívásunkra hozzájárultak ahhoz, hogy egy szegény család váláról levegyék a gond egy részét s készséges hajlandósággal asztalukhoz vendégül ültetnek egy szegény diákot.

A huszonöt arra érdemes jelentkező közül — sajnos — csak nyolcra tudunk mi a magunk erejéből lakást is adni. A Vidovdanska-utcai diákhonban berendezéshez így is igénybe kellett vennünk a szubotici vas- és fabutor ipartelepek áldozatkészségét. Ezzel s a magunk anyagi erejének megfeszítésével hozott áldozatokkal biztosítva van, hogy a diákhonban berendezése a lehető leghigiénikusabb és aránylag kényelmes lesz. Minden belköt diákot fehérre mázolt sodronybetétes vaságy várja, minden tanuló kap egy szekrényt, amelyben fehérneműt, felsőruháit s könyveit tarthatja, mindegyiknek külön mosdója lesz, a mosdás és testápolás külön szobában történik, a tanuláshoz asztalok és székek állnak a szobában s a diákhon nagy és kényelmes verandáján is. Azok a növendékek, akik a Bácsmegeyi Napló diákhonjában nyerne elhelyezést, nemcsak tanulmányi és erkölcsi tekintetben állnak állandó orvosi felügyelet alatt, hanem rendszeres orvosi ellenőrzést is kapnak; egyik szubotici orvos vállalkozott rá, hogy a szegénysorsú diákokat rendszeresen orvosi megvizsgálja, ha szükséges, gyógykezelésben is részesíti s gyógyszerekkel is ellátja. Reméljük, hogy diákjaink annyira egészségesek lesznek, hogy nem lesz rá szükség, igénybe is venni a nagylelkű ajánlatot. Természetesen szeretnénk volna mind a huszonöt jelentkezőt — valamennyi rá is szorult — ebben a tanévben teljes ellátáshoz, lakáshoz is juttatni. A mi anyagi szolgáltatásunk lehetősége azonban kimerült. Abban az igyekezetünkben, hogy ehhez támogatást szerezzünk, a legnagyobb sajnálatunkra váratlan ne-

lészégekre bukkantunk. A magyarság gonosz belső ellenségei el akarták gáncsolni s több helyen meg is hiúsították az akciónkat. Megtörtént, hogy az, aki jelentkezett, hogy ellátásra vállal diákot, különböző ürügyek alatt megmáskította ígéretét. Azok, akik várták, hogy tanulmányaik folytatását a Bácsmegeyi Napló akciója lehetővé teszi, az elmaradt tanévet, a tönkretett jövőt számon kérhetik azok lelkiismeretétől, akikben a gyűlölködés és a pártoskodás erősebb, mint a magyarság és a kultura szeretete.

A huszonöt jelentkező tanuló részére így is hetenként százhetvenöt ebéd és vacsora napot kell biztosítani. Ebből százötvenöt nap a jelentkezők természetben, vagy pénzbeli hozzájárulásával már biztosítva is van s minden reményünk megvan, hogy még hatvan napot is biztosítani tudunk, sőt talán remélni lehet, hogy akad még egy-két jelentkező, aki lakást is ad a rászoruló diákoknak. Ma az egyik szubotici földbirtokos tulajdonlotta, hogy naponként két és fél liter tejet ad a diákhonban felvett tanulók reggelijéhez.

Amíg ilyen példák vannak előttünk, mi nem csüggedünk. Jól tudjuk, hogy ez a diákhon, a huszonöt tanuló ebéd és vacsora ellátása csak a kezdet, meg kell teremteni Szuboticián is, másutt is a magyar társadalom áldozatkészségével a diákinternátust, hogy anyagi gondok ne állják útját annak, hogy magyar szülő a gyermekét iskoláztathassa és lehetővé tegye számára a továbbképzést.

Reméljük, hogy az 1929-iki tanév megkezdését már a MAGYAR INTERNÁTUS megnyitásával üdvözölhetjük.

CHINOFERRIN

kina vasbor a legkiválóbb gyógyszer vérszegények és súlyos betegségek lábbadozóknak. Kapható a gyógyszerárakban vagy a fölerakatkánál: Mr. M. Kleščić gyógyszerész Samobor

Háboru a háboru ellen

A diplomácia mozgalmas napjai — Háborura készülnek a hatalmak a békepaktum aláírásakor — Mussolini és Ahmed bég Zogu akciója — Rusdy bey a balkáni békeangyal

Az elmúlt hét diplomáciai élete a szokottnál sokkal élénkebb volt s ezáltal nem sablonos diplomáciai manőverekről van szó, hanem nagyszabású békepropagandáról. Ha csak jelszó is, de mindenütt jelszó: a béke. A berlini interparlamentáris unió, a genfi kisebbségi kongresszus »Éljen a béke!« kiáltással kezdődött és

a legközelebbi napokban Párisban aláírják a Kellog-paktumot, amelyvel tizenhat állam üzent hadat a háborunak.

Azonban a multak tapasztalatai indokolják, hogy minél jobban hangoztatják a békét, annál inkább tartanak attól az emberek, hogy veszedelmes gyorsasággal közeledik a háborus katasztrófa ideje.

Briand a békepaktum aláírásának szertartásairól referált a napokban Poincarénak, aki öt perccel később a hadügyminisztert fogadta.

A hadügyminiszter a legújabb gázbombakísérletekről számolt be

és arról, hogy negyedkilő mérges gázzal a jövő háboruban százezer embert ki lehet irtani.

Ilyen légkörben kerül aláírásra a Kellog-paktum...

Az elmúlt hét azzal kezdődött, hogy a párisi külügyi hivatal közzétette az angol-francia tengeri megegyezés nyilvánosságát érdeklő szövegét. Newyork nem lepődött meg ezen az Amerika-ellenes aktuson s Kellog államtitkár mégis áthajózott Amerikából és hozta magával a csodaszert: háborut a háboru ellen.

Egy másik kimagasló eseménye volt a diplomáciai életnek

a szófial angol-francia jegyzék.

Eznek a két nagyhatalomnak ez volt az első együttes szereplése a Balkánon

Jugoszlávia mellett és Itália ellen.

Kétségtelen, hogy ez együttes lépés, amely a macedon szervezetek feloszlatását követelte, egyenes következménye az angol-francia tengeri egyezménynek, amely szerint

Anglia ezentúl nem fogja támogatni

Olaszország balkáni törekvéseit,

Mussolini tehát ezutal elvesztette a mérközést Jugoszláviával szemben.

Természetes, hogy ezek után az angol-jugoszláv jóviszony kimélyítése következnék — ha az ország belpolitikai életében nem folynának ádáz harcok.

Érdekes megemlíteni, hogy a bolgár kormány kielégítő választ adott a nagyhatalmak jegyzékére és megígérte azt is, hogy a lakosságtól elszedi a fegyvereket. Ez folyamatban is van, de csak az ellenzéki magatartású polgárságtól veszik el a fegyvereket és Vlkov hadügyminiszter kiosztja azokat a macedon forradalmárok között.

A nettunói konvenciók ratifikálása kirobantotta a szenvedélyeket s Szplihen és Sibenikben olaszellenes tüntetések voltak, a szpliti olasz konzult inzultáltak, amiért Mussolini elégtételt követelt a beogradi kormánytól. A kormány elbocsajította a szpliti főispánt, elítélte a konzul hántalmazóit és ezzel az elintézésrel úgy látszik Mussolini is meg van elégedve.

A görög választások is a mult héten zajlottak le Venizelosz kormányának vezetése alatt. Természetes, hogy a választásokon Venizelosz franciabardt köztársasági pártja győzelmeskedett. A szolnt többséget kapott. A Balkánon még egyetlen kormánynak sem sikerült nem győzni a választásokon.

Ahmed bég Zogu, aki emigrációs éveit Jugoszláviában töltötte és hálából a jugoszláviai vendégszeretetért Olaszország mellé szegődött, elhatározta, hogy király lesz és III. Szkenderbeg neven rövidesen megkoronázzák.

Ahmed bég Zogu igazi ótörök mentalitás.

Kényörtelen zsarnokta az albániai kereszténységnek.

Albánia egyeduralmodója. Olaszország fizeti s ő is fizet azért a lelkesedésért, amely mellette megnyilatkozik.

Tevfik Rusdy bég török külügyminiszter budapesti látogatását és tanácskozárait sem lehet szó nélkül hagyni. Ő a keleti békeangyal. Egyszerre három barátsági szerződést ígért: Jugoszláviának, Magyar- és Németországnak.

Rusdy bey sem feledkezett meg a béke szükségességének hangsúlyozásáról. Valószínűleg azért is jött el két hónapi tanulmányuttra a Balkánra és Középeurópába, hogy tanulmányozza a — békét.

Bratlanu Vintila román miniszterelnök közel két hete a franciaországi Royatban üdül és pénzügyi tanácskozásokat folytat. Ugyanekkor

Romániában olyan panamak pattant ki, amiről Jorga professor azt mondta, hogy a panamaszoros panamája ezekhez képest szerény mellékereset volt.

Bratlanu Vintila, mint ismeretes, kölcsöntárgyalások miatt ment a külföldre. Kell a pénz. Mire? A békére... vagy a panamára...

Es záradéku! — még egy kis kellogizmus:

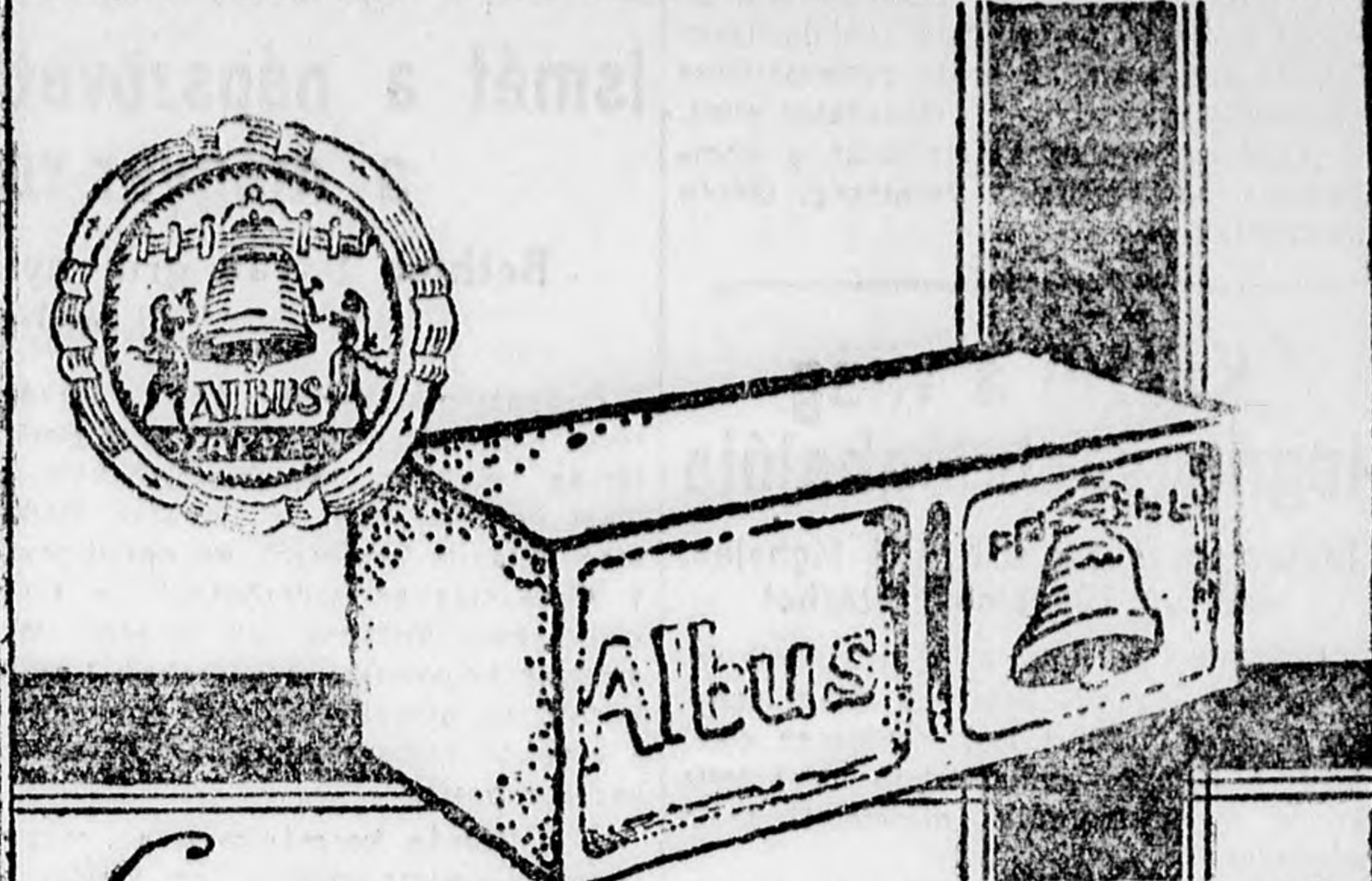
Kellog pénteken reggel érkezett meg Európába. Párisba ment, ahol találkozni fog az európai hatalmak külügyminisztereivel. Csak Oroszország megbízottja nem lesz ott. Oroszország nem írhatja alá a háboru ellenes szerződést. Miért? Valószínűleg azért, mert ezek

a békétörékvések nem is annyira a háboru ellen, mint inkább Oroszország ellen irányulnak.

S a világ összes békeangyalai a Kellog paktum aláírása után öt perccel sietve visszatérnek hazájukba s ott meghallgatják a katonai szakértők referátumát a legújabb gázbombák vagy ágyuk teljesítő képességeiről...

Sokosics József

**CSAKIS AZT ÁLLITJUK
AMIT BE IS TUDUNK BIZONYÍTANI**

**HA SZAPPANT VÁSÁROL NE ENGEDJE, HOGY BÁRMIFÉLE
ÁLLITÓLAG LEGJOBB, VAGY LEGOLCSÓBB SZAPPANT**

ADJANAK, HANEM KÉRJEN KIFEJEZETLEN,

ALBUS-SZAPPANT!

**A LEGJOBB ZSIRADÉKOKBÓL KÉSZÜL —
KIMÉLI A FEHÉRNEMŰT ÉS TELJESEN
ÁRTALMATLAN. JÓSÁGÁT SEMMIFÉLE
MÁS SZAPPAN NEM ÉRI EL**

A breslauer városi tanács nem fogadja Hindenburgot

A szocialisták éles állásfoglalása a szociáldemokrata miniszterek ellen

Berlinből jelentik: A breslauer szociáldemokrata párt élesen szembefordult Müller Herman kancellárral és a két szocialista miniszterrel a páncélos cirakáló horribilis költségeinek megszavazása miatt.

A szocialistapárt vezetőségi ülésén el-

határozta, hogy követelni fogja Müller kancellár, Sewering belügyminiszter és Hillerding pénzügyminiszter lemondását, mert megtagadták a szocialista elveket, amikor a minisztertanácsban hozzájárultak a flottaépítéshez.

Kimondták, hogy a szocialista vá-

rosi tanács nem vehet részt az ünnepélyes fogadtatáson, amikor Hindenburg köztársasági elnök Breslauba érkezik, a városi képviselőtestület pedig, amelynek többsége szintén szociáldemokrata, nem szavazza meg az ünnepi fogadtatás költségeit.

Krnjevics, mint a horvát parasztpárt képviselője résztvehet az interparlamentáris konferencián

Az interparlamentáris unió kommunikéje a horvát delegátus szerepléséről

Berlinből jelentik: Az interparlamentáris unió végrehajtó bizottsága a horvát kérdésben újabb kommunikét adott ki. A kommuniké közli, hogy az interparlamentáris unió

elvetette a horvát képviselőnek a szkupstina csoport illetékességére vonatkozó panaszát és elismerte a

beogradi képviselőknek azt a jogát, hogy képviseljék mindazokat a pártokat, amelyek Berlinbe kiküldték őket.

Ezzel egyidőben a bizottság Krnjevics horvát képviselőnek is jogot adott, hogy résztvegyen az interparlamentáris unió ülésén,

mint a horvát parasztpárt képviselője.

Az interparlamentáris unió ilyenformán kompromisszumos megoldást keresett a horvát kérdésben azzal, hogy úgy a beogradi, mint a zagrebi kiküldöttek részvételi jogát elismerte és erről értesítette a zagrebi kiküldötteket.

A Kellog paktum nem akadályozza csak megnehezíti a háborut

Kellog államtitkár reméli, hogy a paktum aláírását egyetlen civilizált állam sem fogja megtagadni

Párisból jelentik: A békepaktum aláírásának napján, hétfőn valamennyi középületet fellobozózzák és kivilágítják.

A külügyminiszterium épületére fellobogóztak a paktumot aláíró hatalmak lobogóit

és így Németország zászlója is lobogni fog a francia külügyminiszterium homlokzatán.

Kellog államtitkár a békepaktumról hosszabb nyilatkozatot tett az újságírók előtt.

— A paktum célja — mondotta többek között Kellog — nem a háboru megakadályozása, hanem annak megnehezítése

Ez a célkitűzés minden tekintetben reális, mert nem tartalmaz megvalósíthatatlan utópiákat, hanem csak olyat ígér, amit meg is lehet tartani.

— Meg vagyok győződve, hogy a paktum aláírása egy sorba állítja mindazokat az erkölcsi erőket, amelyek az egész világon a háboru ellen küzdenek. Ezek az erők állandóan fokozódnak és állandóan impulzívabbak és nagyobbak lesznek.

Sajnálom, hogy Spanyolország és a spanyol befolyás alatt álló délamerikai államok nem vehetnek részt az első aláíráson,

de az érzelmi momentumokat háttérbe

kellett szorítani a gyakorlati szükségességgel szemben, mert

az első aláírók számát korlátozni kellett, hiszen nagy zavarok állottak volna be, ha az aláíráson minden állam résztvehetett volna.

Az amerikai Egyesült Államok célszerűnek találták, hogy

egyelőre csak azokat az államokat hívják meg a paktum aláírására, melyek között teljes egyetértés áll fenn

a paktum céljait illetőleg, a többi államot később hívjuk fel, hogy csatlakozzon a megegyezéshez. Meg vagyok győződve, hogy minden állam el fogja fogadni a meghívásnak és nem volna tel-

les az örömm, ha csak egyetlen civilizált állam is akadna, amely nem csatlakozik a békepaktumhoz.

A L'Humanité közlése szerint

a kommunisták augusztus 27-ikén tiltakozó gyűlést rendeznek Kélló ellen

és határozatlan fogják kidomborítani az orosz proletáriátussal való szolidaritásukat és azt, hogy az orosz proletáriátust megvédik a kapitalisták támadásai ellen. A tiltakozó gyűlés megtartását a kommunista párt pénteki vezetőségi ülésén határozták el.

Készül a világ legnagyobb léghajója

Táncsterem is lesz az R. 101 léghajón, amelyen 130 ember utazhat

Londonból jelentik: Az R. 101. nevű angol óriási léghajó, amely a világ legnagyobb légi járműve lesz, rövidesen elkészül. A légügyi minisztérium most tette közzé a léghajóirás méreteiről szóló adatokat.

A léghajó hossza 740 láb, átmérője 132 láb, ürtartalma ötmillió köbláb, súlya száz tonna. A hajónak harminc főnyi legénysége lesz és száz utast vihet magával. Teljes teherbíró képessége 156 tonna, sebessége óránként hetven mérföld és négyezer mérföld utra szükséges tüzelőanyagot vihet magával. A léghajón táncsterem is lesz és öt darab egyenként hatszázötven lóerős motor fogja hajtani. A léghajót olajjal fűtik, hogy a tűzveszély csaknem teljesen ki van zárva.

Az R. 101. a jövő év elején indul próbatúrára.

Kényszermunkára ítélték a kolozsvári kémkedési pör vádlottjait

Az erdélyi magyar diákok a főtárgyalás második napján beismerő vallomást tettek

Kolozsvárról jelentik: A kolozsvári hadbírószágon szombaton folytatták annak a kémkedési pörnek a tárgyalását, amelynek Sillay Ferenc és Bányai György erdélyi származású magyar egyetemi hallgatók és Horváth Károly mechanikus voltak a vádlottjai.

A szombati tárgyalás napon folytatták a vádlottak kihallgatását Sillay Ferenc elmondta, hogy Horváth Károlynak, aki a Magyarországról érkező pénzküldeményeket közvetítette, sejtelve sem volt arról, hogy kémkedési ügyről van szó. Ő ugyanis azt mondta a mechanikusnak, hogy a pénzeket Magyarországon lakó menyasszonyától kapja.

— Szegeden — folytatta vallomását Sillay — megismerkedtem egy magyar hadseregbeli kapitánnyal, aki a lelkemre igyekezett beszélni, hogy román katonai körökben összeköttetéseket szerezzek a számára. Amikor hazajöttem, legelőször is kerestem valakit, aki közvetíteni tudja hozzám a Magyarországról jövő pénzeket. Így kerültem összeköttetésbe Horváthtal, aki azt hitte, hogy az összegeket menyasszonyomtól kapom.

Bányai Ferenc vádlott elmondta, hogy egy önkéntes őrmestert nyert meg tervének, aki azonban nem szolgáltatott adatokat, mert időközben letartóztatták.

Horváth Károly mechanikus vallomásában kijelentette, hogy nem volt tudomása barátai titkos megbízatásáról. Nem tudott arról, hogy azok kémkednek s így ő akaratlanul, tudtán kívül végzett szolgálatokat, amelyekről úgy vélte, hogy szót sem érdemlő csekély bűntízesések.

Ezután több tanu kihallgatására került sor, majd Nicolae kapitány, hadbíró-ügyész tartotta meg vádbeszédét, amelyben a vádlottak magas intelligenciájára való tekintettel is súlyos megbüntetésüket kérte. A bíróságnak súlyos ítéletet kell hoznia — mondotta az ügyész — azért is, hogy példát adjon Magyarországnak, amely az ott tanuló román állampolgárokat kémkedésre biztatja.

A védők kijelentették, hogy a pszichikai előkészítés megtörtént ugyan, de a kémkedés végrehajtására nem került sor.

Ha azonban a bíróság ezt nem veszi figyelembe és mégis marasztaló ítéletet hozna, akkor a büntető törvénykönyv 20. szakaszának alkalmazását kéri, amely büntetlenséget biztosít a vádlottak részére, mert vallomásukkal hozzásegítették az államhatalom közegeit, hogy egy készülő-

ben levő összeesküvést meghusítsanak. A hadbírószágot ezután tanácskozással vonta vissza és fél óra múlva kihirdette ítéletét, amely szerint Sillay Ferencet négy évi, Bányai Ferencet három évi és Horváth Károly mechanikust egy évi kényszermunkára ítélték.

Ismét a népszövetségi tanács elé kerül a magyar-román optánspör

Bethlen István gróf nyilatkozata a magyar politika aktuális kérdéseiről

Budapestről jelentik: Az Est munkatársa beszélgetést folytatott gróf Bethlen István magyar miniszterelnökkel, aki inkei bérleten tölti a nyarat. Bethlen több aktuális kérdéssről, az optánsperéről, a török-magyar szerződésről, a fiumei kikötő használatának nehézségéről és a magyar belpolitikai kérdésekről nyilatkozott az újságíróknak. Az optánsperéről a magyar miniszterelnök a következőket mondotta:

— A román kormánynak a magyar jegyzékre adott válasza nem kielégítő.

A válasz a további tárgyalásokra nem nyújt alapot és Magyarországot arra készíti, hogy a szeptemberi ülészak folyamán delegátusa, Apponyi Albert révén az optánsperet ismét a Népszövetség tanácsa elé vigye és az ügy újból tárgyalását követelje.

Magyarország, úgy mint eddig, ezután is a békeszerződés betűje és szelleme szerint fog eljárni.

A békerezívó kérdéséről is nyilatkozott és kijelentette, hogy Magyarország kormánya hivatalosan még nem foglalt állást a békerezívó érdekében.

Ezután a magyar-török szerződésről beszélt a miniszterelnök és kijelentette, hogy Magyarországnak Törökországgal régi barátsági szerződése van és most arról van szó, hogy ennek a szerződésnek konkrétebb formát adjanak a két állam között felmerülő minden konfliktus megegyezéses, illetve döntőbírószágtól való elintézése érdekében. Valószí-

nű, hogy a szerződés arra az esetre is provideálni fog, ha a két állam közül valamelyik egy harmadik állammal kerül konfliktusba és ebben az esetben a másik szerződő fél semlegességre kötelezi magát.

Nagyfontosságú kijelentéseket tett a magyar miniszterelnök a fiumei kikötő ügyéről is és azt mondotta, hogy

Magyarország és Olaszország között már régen létrejött a megegyezés még a részletkérdésekben is, csak a Jugoszláv területen való tranzit kérdésében nem kapott még Magyarországot olyan kedvezményeket, amelyek a fiumei kikötő kihasználásához feltétlenül szükségesek.

Erre vonatkozólag már régen folytak a tárgyalások, de azokat a jugoszláviai gyakori kormányváltás és a belpolitikai helyzet miatt nem lehetett befejezni. A magyar külpolitika irányairól Bethlen a következőket mondotta:

— Ugy gondolom, hogy meg kell várunk a nemzetközi viszonyok, a leszerelési probléma és a Magyarország szomszédos államok belpolitikai helyzetének további alakulását. Nem lehetetlen ugyanis, hogy a szomszéd államokban olyan kormányok kerülnek uralomra, amelyek az eddigi rendszer helyett az ott lakó néptajok békés megegyezésében keresik a jövő útját. Ebben az esetben a magyar kisebbségek sorsának lényeges javulása is várható volna, ami természetesen a magyar külpolitika jövő irányára is hatást gyakorolna.

Hármas rablógyilkosságot követett el a szebeni hegyek banditája

Balan rablóvezér agyonlőtte a feketealmi fűrdőtulajdonos, egy pénztáros és egy tanítót — Csendőrszázad üldözi az elvetemedett banditát

Brassóhból jelentik: A szebeni havasok hírhedt kegyetlen banditája, Balan, a ki- nek gonosz tetteiről már többször írtunk, a legelvetemültebb rablógyilkosságok sorozatát követi el. A múlt hetekben egymás után három borzalmas kegyetlenség-gel végrehajtott gyilkosságot követett el és három nap múlva már egy újabb kegyetlenségben az eddigieket is felülmúló hármas rablógyilkosságot követett el a bandita. A legsötétebb rablóregény sem tárhat fel olyan kegyetlenségeket, mint Balan bűnlajstroma. Ez a bestiálisan gonosz ember, aki egyik nap még a szebeni erdők mélyéből bukkant elő, de a másik nap már Brassótól alig két kilométer távolságban lévő Feketealom községben követ el háromszoros gyilkosságot.

A Feketealom községben elkövetett mézszárlásról a következőket jelenti tudósítónk:

A feketealmi fűrdőtelepen csütörtökön délután öt óra tájban megjelent egy vadászruhás vendég, aki sört kért. Az idegen igen udvariasan viselkedett és barátságosan elbeszélgetett Kolt fűrdőtulajdonossal és annak tizennégy éves kisleányával, aki kiszolgált. A vendég elfogyasztotta a sört, megfürdött, evett valamit és azután tovább ment.

A véres tragédia este féltizenegykor játszódott le. Kolt fűrdőtulajdonos, Volbert András tanító és Zeifert József pénztáros társaságában a verandán ültek. A társaságban volt még Benedik János soffőr is és a tizennégy éves leánya is, aki csendesen nézte a kártyázó férfiakat. A kártya mellett szórakozó férfiak asszonyai bent ültek a szobában s csendesen beszélgettek.

Ebben a nyugalmas esti hangulatban

dördült el a rabló első lövése, amely a leányka lábát sértette meg. Volbert tanító felugrott s kiküldött az éjszakába:

— Ki lőtt?

A kérdésre egész golyózápor drasztot-ta el a verandát. A férfiak valamennyien megsebesültek és ájultan hulltak az asztal mellé. Csak Benedik soffőr maradt sértetlenül, aki felismerve a veszedelmes helyzetet, a tornáckerítés védelme alatt négykézláb kimászott a verandáról s legzetszakadva sietett a faluba, hogy alarmozza a csendőrszót.

A vérell hemocskolt verandán minden elcsendesedett. A kisleány ijedten bujt be az egyik pad alá s a feltörni készülő sírás a torkán akadt, amikor a megjelent banditában a délutáni vendéget ismerte fel.

Balan óvatosan közeledett a veranda felé. Mikor látta, hogy védekezéstől nem kell tartania, hátra belépett s egyenesen a szobába vezető ajtó felé tartott. Ekkor tért magához Volbert tanító s amikor megpillantotta a rablót, revolveréből rá-tűzött. A súlyosan sebesült ember keze már nem volt biztos, a golyó alig sértette meg a bandita kezét. Balánt a nem várt támadás irtózatossá dühbe hozta. Megfordult hirtelen s katonafegyverét közvetlen közelből sűrítte a szerencsétlen tanítóra akinek a fejét a szó legszorosabb értelmében csatolóká lőtte.

A bandita most már óvatosabb volt. Megrugta az asztalra borult Zeifertet, aki élettelenül zuhant a földre. Kolt is meg akarta vizsgálni. A fűrdőtulajdonos akkor tért magához, amikor a bandita még néhány lépésnyire volt tőle. Tántorogva felállt. Balánt erre újra elfogta a vérengzés dűhe. Egyszerre két kést rántott elő

s egy rohant az amugy is haldiosan sebesült emberre. A két hatalmas kést egyszerre mártotta Kolt oldalába, aki hang nélkül esett össze.

Bent a szobában halálos rémülettel el- telve várakoztak az asszonyok. Balan belépett a szobába és azzal nyugtatta meg a nőket, hogy ő sohasem szokott asszonyokat bántani, csak adják elő a pénzt, Koltné, aki az ijedtségtől szólni sem tudott, 3500 leit adott át a banditának, aki keveselte a pénzt, de mivel az asszony azt mondta neki, hogy a többi a férje a bankba vitte, Balan eltávozott, de magával vitte Kolték gyermekét is s a síkító anyának azt mondta, hogy ne féljen, nem hántja a gyermeket, csak kimossa a sebeit. Balan hét kilométerre cipelte magával a halálos félelmeket kiálló leánykát, de tovább nem bírta vinni, letette és elünt az éjszakában.

A rémes vérfürdő hírére a feketealmi csendőrség nyomban alarmozta az egész környéket. Még az éjjeli folyamán jelentést küldött Brassóba is, ahonnan egy század csendőrség indult a bandita üldözésére.

Szakítottak

A bank-primadonna és a drámai primadonna barátságosan szétválak

(Pesti levél.) Az utóbbi esztendőkhöz kétségtelenül igen jelentős események játszódtak le Európa történetében. Többek közt például a rádió feltalálása, vagy az ocean átrepülése sem volt kismiska. Budapestet azonban a világesemények közül csak az amszterdami vízipólok mérkőzés eredménye rázta meg igazában, míg aztán most ezt is egy sokkal nagyobb, komolyabb és korszakalkotóbb esemény feledtette el. Erről beszél ma egész Budapest, a drágaság, a kenyértelenség, a tömeges öngyilkosság nem téma. Az újságokban senki sem olvas mást, mint azokat a burkolt célzásokat, azokat az intimpistáskodásokat, amelyek utalnak a nagy eseményre, ha nem is írják meg nyíltan az óriási szenzációt. Nem kevesebbről van szó, mint arról, hogy Titkos Ilona és Krausz Simon szakítottak egymással.

Van-e, aki e két nevet nem ismeri? Kell-e megmondanunk, hogy Krausz Simon a legavallérabb magyar bankigazgató, Titkos Ilona pedig a legszebb combu és kétségtelenül maidnem a legtehetségesebb magyar drámai színésznő. A két Budapest-nagyság a legszorosabb jó barátságban élt egymással.

A jó barátság részletei egyáltalán nem voltak »titkosak«. Természetesen nem pezsgő-fürdő vagy virágos hintó szerepeltek, mint a hódolat jelei, hanem nagy üzletek, értékes részvények s a korszerű- lennek megfelelően néhány lóerő. Titkos Ilonának van a legszebben berendezett villája Pesten s hálószobája eredetileg Zita királyné számára készült. Mindez a megtakarított színésznői gázsiból.

A pesti színésznőtleső publikum mindent tudott, ami a két híresség között történt. A nyáron meg együtt voltak Karlsbadban és Marienbadban s azok a vajdasági fűrdővendégek, akikből még nem halt ki az érzék az igazi romantika iránt, sokszor gyönyörködtek a kovács, koros, de bohémhajlandóságú bangizgató és a nem mindennapi csinos s erősen üzleti érzékű primadonna intím barátságában.

Most azonban nagy szenzációt hoztak magukkal a Karlsbadból hazatérő nyaralók. Titkos Ilona és Krausz Simon között affér játszódott le a világfürdőben, amelynek következtében végeszakadt a híres barátságuk.

A szakítás részleteiről a legkülönbözőbb verziók keringenek de bizonyosat senki sem tud s a hirtelen elhidegülés oka tulajdonképpen ismeretlen. Elfogadható magyarázat csak az anyagiakban kereshető. Nem mintha Krausz Simon nem lenne tulajdonosul bőkezű gavadlér, de a Magyar Színház drámai művésznőjének igényei nem épen kicsinyek.

Szemtanuk állítása szerint a szakítás nem volt túlságosan tragikus. Közgazdasági körökből azt jelentik, hogy az a hír, mintha az Angol-Magyar Bank helyzete a szakítás következtében megrendült volna, minden alapot nélkülöző koholmány.

A legjobb hirdetési orgánus: A BÁCSMEGYEI NAPLO

Egyesülnek a radikális frakciók a szubotocai kerületben

Milics Ivót nyílt levélben szólítják fel lemondásra

Vasárnap délelőtt két igen fontos politikai gyűlést tartanak Szubotocán. Délelőtt kilenc órakor a Horváth-vendéglő külön termében a horvát parasztpárt szubotocai járási szervezete fog ülést tartani és ez lesz a parasztpárt első ülése Radics István halála óta.

Az ülésen napirend előtt Ivandékics Imre dr. volt főispán-polgármester fog megemlékezni a június 20-iki eseményekről és Radics István haláláról, méltatni fogja a pártvezér életét, politikai munkásságát és céljait. Ezután a napirendre térnek át, amelyen igen fontos ügyek szerepelnek.

Ugyancsak vasárnap délelőtt ülésezik a radikális párt vezetősége is a »Bunjevacska Matica« különtermében. A radikális párt, mint ismeretes, Milics Ivó dr. képviselőnek a radikális pártból való kiválása miatt ül össze. A radikális párt ülése a fogja itélni a képviselő eljárását és nyílt levélben fogja felhívni, hogy mondjon le mandátumáról.

A radikális párt egyik előkelő tagja ezzel az ügyvel kapcsolatban így nyilatkozott a Bácsme gyei Napló munkatársá-

nak:

— A szubotocai radikális párt a legelősebben elléli Milics Ivó dr. eljárását annál is inkább, mert ő nyilatkozatot irt alá nemrég, hogy a radikális párt tagja marad és a párt intenciói szerint fog eljárni. Ha Milics nem tudta összeegyeztetni egyéni álláspontját a radikális párt politikai irányával, akkor az lett volna a mód, hogy lemondjon mandátumáról. Arról, hogy mit fog a radikális párt határozni, nem nyilatkozhatom, mert azt nem lehet pontosan előre tudni.

A Bácsme gyei Napló munkatársa ezzel kapcsolatban azt is megtudta, hogy a radikális párt Jovanovics- és Pasics-frakciója a legközelebbi jövőben kimondja az egyesülést. A vidéken állítólag már teljesen kész a megegyezés a két frakció vezetői között és csak idő kérdése, hogy mikor fog a két csoport egybeolvadása technikailag is megtörténni. Minthogy a centrumnak mindössze néhány híve van a szubotocai kerületben, a kormánytámogatók és a Pasics-csoport egyesülésével ismét helyreáll a radikális párt egysége Szubotocán.

Hatvany Lajos szeptemberben kiszabadul

Betegségére való tekintettel feltételes szabadságot kap

Jól értesült budapesti forrásból jelentik, hogy báró Hatvany Lajost szeptember első felében feltételes szabadságra helyezik. Hatvany szabadságrabocsátását az teszi indokolttá, hogy az író a fogházban súlyosan megbetegedett s már régebb óta kórházi ápolásra szorul.

Hatvany Lajos a jogerősen rárótt másfél évi fogházbüntetésből a vizsgálati fogással együtt már kilenc hónapot kitöltött s így az emberséges intézkedés, amely őt visszaadja a magyar kultúrának, kilenc hónapi fogház elszívásától szabadítja meg.

A magyar kormány az az intézkedése, amely Hatvany Lajosnak visszaadja a szabadságát, nemcsak Magyarországon kelt pártkülönbég nélkül mindenütt kedvező hatást, hanem külföldön is úgy fogják azt fel, mint a megbocsátás és a megbékülés szellemének diadalra jutását.

Értesülésünk szerint Hatvany kiszabadulása után Magyarországon marad, politikába azonban nem ártja magát, hanem csupán irodalmi terveinek megvalósításával foglalkozik. Állítólag lapalapítási szándékai vannak.

Borzalmas szerencsétlenség a newyorki földalatti vasuton

A meglazult sínpáron kisiklott egy expresszvonat és tizenhét összeroncsolt holttestet húz ak ki a romok alól. A sebesültek száma több mint százötven — A legnagyobb forgalom idején történt a szerencsétlenség

Newyorkból jelentik: Borzalmas szerencsétlenség történt pénteken délután a newyorki földalatti vasuton. A Newyork-Cityben, a Times Square állomás mellett

egy zsúfolt expressz-vonat kisiklott, a vonat utolsó négy kocsija felborult és az utasok egy része szörnyethalt, a többiek súlyos sérüléseket szenvedtek. A felborult és összetört kocsik romjai alól tizenkét a felismerhetetlenségig összeroncsolt holttestet húztak ki és a sebesültek száma több, mint százötven.

A katasztrófa éppen akkor történt, amikor a bankok és az üzletek alkalmazottai záras után ép hazafelé igyekeztek és a vonat valamennyi kocsija zsúfolásig megtelt. Az utasok szinte össze voltak préselve a halálvonatban és ez a szerencsétlenséget természetesen csak fokozta.

A szerencsétlenség oka az volt, hogy egy sín meglazult és éppen a vonat áthaladása után akarták kijavítani.

Délután öt órakor a pályaudr észrevette, hogy a váltó, amelyen az expressz vonatoknak át kell haladnia a helyi sínpárról az expressz sínpárra, meglazult és ahelyett, hogy tilosra állította volna a forgalmat, telefonált a központi javítóhelyre. Egy gyorsított szerelvény még áthaladt a váltón, míg a következő vonatot már a helyi sínpárra terelték és azután következett az expresszvonat, amelynek hat első kocsija sértetlenül áthaladt a kritikus helyen,

a hetedik kocsi azonban kiugrott és oldalra borult. Ebbe a kiugrott kocsiába ütköztek bele a következő vagonok

és az előttük álló akadály feltolta őket az alagut oldalára, ahol beleütköztek az uttestet tartó traverzekbe és pozdorjává törtek.

Annak a hat kocsinak utasai, amelyek szerencsésen áthaladtak a veszélyeztetett helyen, hallották a felboruló kocsik robaját és a sebesültek borzalmas jajkiáltásait és olyan pánik tört ki közöttük, hogy fejvesztetten menekültek a kijárat felé s ebben a tolongásban is több ember megsebesült. A megmenekült utasok között kitért rémületet az is fokozta, hogy a kijárat utját a felborult vagonok eltorlasztották és

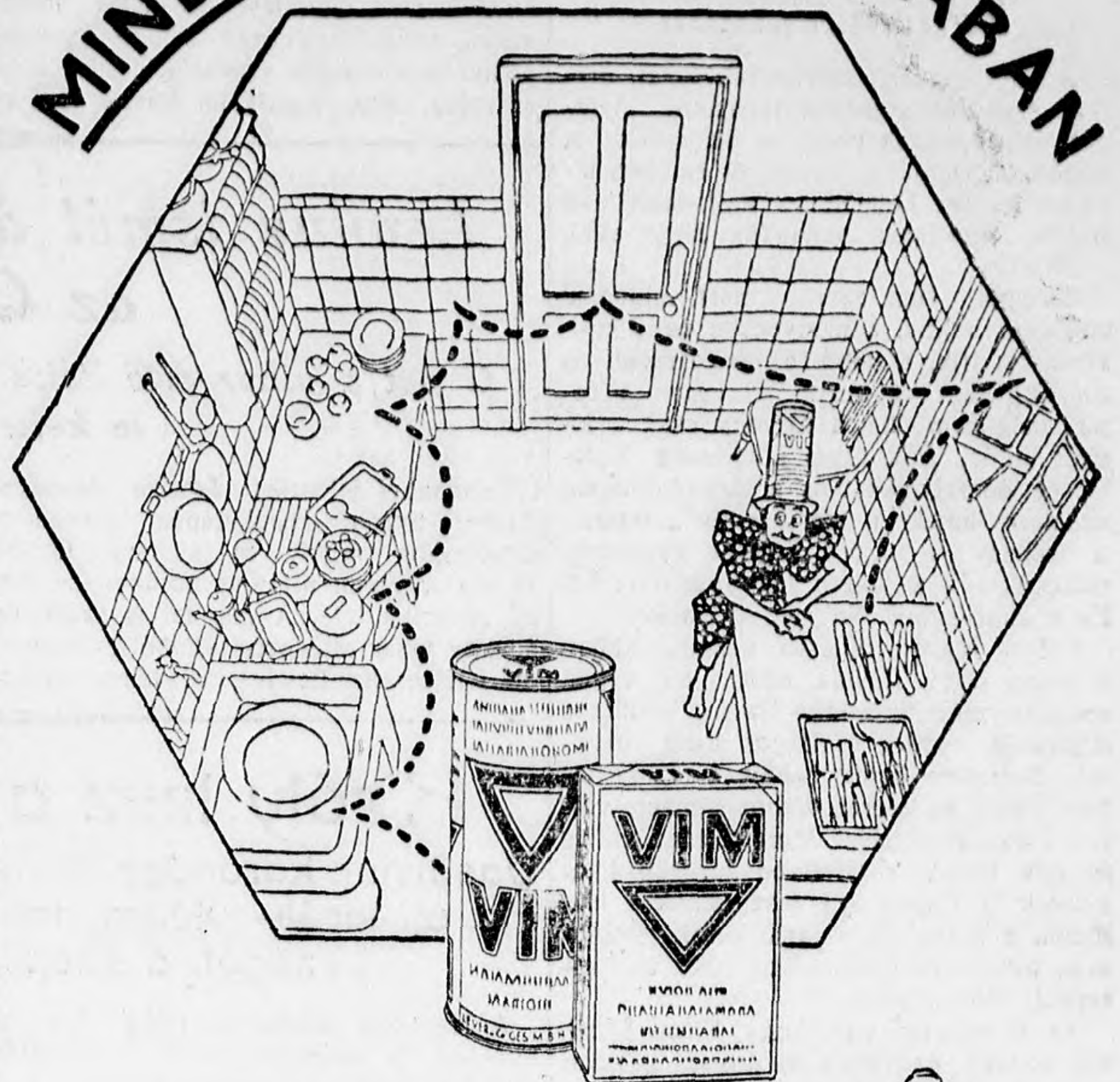
a romok alól megcsönkített testrészek, karok, lábak, sőt fejek is látszóttak ki.

Nemsokára megérkeztek a tűzoltók, akik hozzáláttak a romok eltakarításához, amiben segítségükre voltak az ekkor már megnyugodott megmenekült utasok is. A mentőakciót maga Walker polgármester irányította. A mentés során borzalmas jelenetek játszódtak le. A holttestek a felismerhetetlenségig össze voltak roncsolva, legtöbbször karja, lába, feje hiányzott.

Az első áldozatok, akiket a romokból kihalálták, kisgyermekek voltak, két kislány, akiknek csak a törzse volt meg, mert fejüket leszakította a kocsi. Nem sokkal később megtalálták a két fejet is, amelyeket egy halott asszony tartott az ölében és az asszonynak hiányoztak a kezei.

Valószínű, hogy az asszony a két kisgyermek anyja volt. A felborult kocsi-

MINDENHEZ A KONYHÁBAN

Ha a tél távozik és minden tavaszi pompát ölt, sokoldalú Vim akkor elemében van. Mindent tisztít és surol, nem csupán a konyhában, hanem az egész házban: falfalakat, csempét, padlót, edényeket, evőeszközöket, ablakokat, fémtárgyakat stb. Nem kiméli ugyan Önt meg teljesen a lakás tisztogatásától de összehasonlíthatatlanul megkönnyíti munkáját. Kevés Vimet egy nedves ruhára — és konyhája újból tükörfényes.

VIM

MINDENT TISZTÍT!

Készül a Lux gyárakban.

han egyetlen egy ember sem maradt épen. Egyeseknek a fejt, másoknak a lábait és a törzsét zuzta össze a nyomás.

A szerencsétlenség hírére óriási tömeg gyűlt össze a földalatti bejáratánál és a tömeg magatartása a földalatti vasut alkalmazottaival szemben olyan fenyegetővé vált, hogy lovasrendőrséget kellett kivezényelni az összegyűlt néptömeg szétoszlatására. Elrendenték, hogy a forgalmat a hetedik Avenuen leállítják, mert az uttestet tartó traverzek a szerencsétlenség következtében megrongálódtak és felni lehetett attól, hogy az utburkolat beomlik.

A kéjgyilkos loki pásztorfiu az államvasutnak 200.000 dinár kárt okozott

Eikészült a vádirat Papista István ellen

Noviszadról jelentik: A noviszadi ügyészség ma adta be a vádiratot Pá-pista István tizenöt éves pásztorgyerek ellen, akit gyilkossággal, erőszak elkövetésével és az államvasutak megrongálásának büntetével vádol az ügyészség. Amint annak idején a Bácsme gyei Napló részletesen megírta, ez év júniusában el-tűnt Micsin Szteván loki gazdálkodó négy éves Pársza nevű leánya. Szülei keresésére indultak, a kislányt azonban nem találták sehol, csupán azt állapították meg, hogy Pársza idősebb nővérével átment a szomszédba játszani s onnan Pá-pista István nevű tizenöt éves suhancal távozott. Pá-pista Micsinék szolgálatában állott, de mert rossz fiu volt, előtte való napon elhocsátották.

Micsinné a falu egyik uccájában össztalálkozott Pá-pista Istvánnal s megkérdezte:

— Hová vitted a lányomat?

— Én nem vittem sehová — felelte a suhanc. Az asszony azonnal a rendőrségre sietett, ahol kérte Pá-pista István kihallgatását. A rendőrfőnök azonnal intézkedett, hogy Pá-pistát kísérik be a község házára. A felkutatására kiküldött rendőrök az uccán szembetalálkoztak Pá-

pistával, aki a rendőröket látva, futásnak eredt és csak hosszas hajszá után sikerült a buzaföldeken elfogni. Amikor a község háza felé kísérték, Pá-pista megkérte a rendőröket, hogy engedjék hazamenni, mert vizet akar inni. A rendőrök teljesítették kívánságát. Pá-pista hazatérve bement a konyhába és rövid mulva kezében egy bicskával jelent meg az ajtó előtt és a közelben levő nővére mellébe akarta szurni. Amikor ez első-közt, Pá-pista saját testébe dőtte a kést.

A rendőrségen Pá-pista eleinte tagadott, de később megtört és bevallotta, hogy gazdája leányán azért, mert ennek apja elbocsájtotta szolgálatából, erőszakot követett el, majd a község határában élve eldosta. A nyomozhatóságok meg is találták a kislány holttestét. A gyilkost be-szállították az ügyészség fogházába. A vizsgálat folyamán Pá-pista beismerte, hogy ő idézte elő a loki állomáson történt vasuti szerencsétlenséget is, amely alkalommal a titeli személyvonat bele-futott egy tehervonatba. Pá-pista bevallotta, hogy ő fordította át a váltót, aminek következtében összeütközött a két vonat, ami által az állam 200.000 dináros kárt szenvedett.

PANORÁMA

Táncmarathon

A tánc egyesek szerint művészet, mások szexuális kielégési formának tartják, ismét mások pedig — örülnének. A szolidabb rugózású agyak és ez nem bírálat, hanem hódolat — már csak az utóbbi feitevésnek hajlandók helyt adni. Miért?

Cseppet sem azért, mert mindenki ropja: a bakfis, a menyecske és a matrona, az ifjú, a bohó, a javakorabeli és az élemedett egyaránt. Utóvégre a ropás még nem bűn, a törvény csak a lopást üldözi. Sőt, ropni köteleesség. Kötelesség önmagunkkal és a társadalommal szemben, amely a tehetség és a modor, a szellem és az erő helyébe egyszer-mindenkorra a tangót helyettesítette be. És a charlestont. No meg a blacket.

Ebben igazán nincsen semmi. Abban sincsen, hogy Eulália néni, aki régen megette már fiatalisága javát, kivilágos dclutánig, esetleg kivilágos estig rezegtetni ütemesen beteg bokáit a danszingban, vagy az ötórás teához címzett valóságos összejövetelen. Mert a tánc vallás is egy kicsit, akármilyen furcsán hangozzék is. Éppen úgy megvannak a tradíciói, a papjai és a fanatikusal, templomai, oltárai és hitközségei, mint egy elkerjedt felekezetnek.

Az is rendjén van, hogy Vince bácsi, aki kopasz, kedvetlen és anyagi gondjai vannak, szintén táncrendbe sorakozik, utóvégre a tangó még nem luxus és a podagra, az asztma, az érlemeszesedés, továbbá az a kis szivbillentyűrendellenesség, amit a házi orvos külön is a becses figyelmébe ajánlott, nem fog elhatalmasodni egy-két blackficam miatt.

Eulália néni és Vince bácsi helyesen teszik, a jó öreg világrendnek semmi kifogása sincs ellenük. Sőt. Ők így hozzák közelebb magukhoz az el-erugaszkodó fiataliságot, amely mégis a legkedvesebb ezen a világon és az ötórás teacsészében az ifjú hév családok elixirjét keresik.

Nem is erről van szó, hanem Newyorkról. Newyorkban most fejeződött be egy három héten keresztül dúló táncverseny, amelynek mottója ez volt: *Tangó a végkimerülésig*. A résztvevő párok között tízenyolcezer dollár vérdíjat osztott szét a figyelmes rendezőség, amit a mindkét nembeli küzdő fiatalaság derekasan meg is érdemelt, mert 481 órán keresztül állandóan keringett a saját tengelye körül. A végén már a föld is forgott velük, lábában uszott előttük a világ, de ők megállás nélkül pörögtek, akár a kacsalábon forgó kastély. A táplálékot szintén csak kutyafuttában vették magukhoz, azután újult erővel folytatták a bajnoki mérkőzést. A feltételek szerint minden áttáncolt három óra után tízenöt perc pihenőt kaptak a krekkek. Ezt az időt rendszerint a partner halválláról a jobb vállára dőlve mly álmában töltötték. A pálmát végül is egy erőteljes pittsburgi henteslegény vitte el, aki csoribatlan testi és szellemi épességben ékezett be a négy-száznyolcvanegyedik óra finisbe. Igaz, hogy a páma után idegsokokot kapott, ám egy ilyen sokk igazán nagyon kevés a világraszóló diadalhoz képest...

A nagy torna statisztikája egyébként néhány balesetet is feljegyez. Egy szép sánszokkal induló női résztvevő agyvérzés miatt feladta a versenyt, egy másik, szegény, a lábát törte, pedig már benn volt az egyenesben. Többen hóguta miatt álltak el a további részvételtől, néhányan pedig heveny epileptikus szimptomákkal távoztak a tett színehelyéről. Az életbenmaradottakat azonban annál melegebb ünneplésekben részesítették. Eltekintve a derék teljesítmények fényes anyagi dotációjától, az erkölcsi siker is a sarkukba táncolt a maraton megmaradottjainak Newyork nagy újságjai heteken keresztül kolportálták a jeleslábú dicsőket, a filmgyárak természetesen elárasztották őket az obligát szerződéses ajánlatokkal, a résenálló szülővárosok pedig nyomban a városunk szülőite címmel és jelleggel siettek az üdvözlésükre.

A versenynek különben a lábtöréseken és agyvérzéseken kívül tanúságai is vol-

tak. Ezeket neves orvosok szolgáltatták a mulatsághoz. A tanulságokkal kapcsolatban a rendőrség elhatározta, hogy a jövőben nem engedélyez gusztagustalan és verejtékes táncmarathonokat, de a tilalomnak nem igen lesz foganatja mindaddig, amíg filmgyárak lesznek és szerződéses ajánlatok áradatai lesznek azok számára, akik legtovább bírják tüdővel

és lábbal. Addig továbbra is rojni fogják rendületlenül bandázs nélkül végkimerülésig a megcsufolt Terpsichore charlestonléptek alatt szétaposított nevében. Mert az emberek mindig úgy táncolnak, ahogy ez a danszingos chassee lépéses keserű élet fűtül. Az élet pedig fűtül. Fűtül az egészre. (de. jó.)

Lewine ismét át akarja repülni az Oceánt

G pót a vihar elte itette utjából és Amszterdamban le kellett szállnia

Londonból jelentik: Lewine pénteken Junkers-típusú repülőgépén Dessauból Craydonba repült és azonnal tovább akarta folytatni utját az oceánon keresztül Amerika felé. A gép fel is szállt, de a nagy vihar eltérítette utjából és Hollandia felé terelte. Lewine kénytelen volt gé-

pével Amszterdamban leszállni és ott töltötte az éjszakát.

A craydoni repülőtéren külön starthelyet építettek Lewine nehéz gépének, amelynek sokkal nagyobb gurulóhelyre van szüksége, mint a közönséges gépeknek.

Király lesz a zugstührerből

Vasárnap koronázzák meg Tiránában Achmed Zogut. Az új király vidám, mulató ember, aki szereti a pezsgőt, a szép nőket és a kártyát

A legendák száraz és rideg korszakunkban is megismétlődnek. Tizenkét év előtt még az osztrák-magyar monarchia megszálló hadseregében, mint zugstührer teljesített nem épen vízei szoiigalokat Achmed Zogu bég s vasárnap pedig királlyá koronázzák s mint uralkodó kollegája lesz az európai szuveréneknek, akik közül néhányan az alatt a tizenkét év alatt, amíg Zogu megfuttatta szédületes karrierjét, elvesztették trónjukat, hatalmukat s ma száműzetésben várják, hogy nekik is felvirrad valaha.

Tirana ünnepies készülődés közepette várja, hogy Skander bég ősi koronáját Zogu bég fejére tegyék s Albániában vajmi kevesen mernek ezt ejteni arról, hogy az ut, amelyet ez a balkáni kalandor a trónig megtett, vértől iszapos.

Albánia már a háború befejezése óta független állam s a Népszövetségnek is előbb volt tagja, mint például Németország. 1922 őszéig azonban Tiránában székelt a Népszövetség delegátusa, aki nek az volt a feladata, hogy az Albánia—Görögország, Olaszország és Jugoszlávia között felmerülő vitás kérdéseket még a helyszínen megoldja. A népszövetségi delegátusnak 1922-ben történt távozása után egy négyes bizottság állott az ország élén, a négyes bizottság tagjai közül azonban Achmed bég Zoguvolt a legtöbb hatalma. Ebben az időben került Albániába követnek Ayr angol követ, aki annyira meg tudta nyerni Achmed bég bizalmát, hogy rövidesen Albániában az angol követ játszott a legnagyobb szerepet. 1926-ig tartózkodott Ayr követ Albániában és ez alatt az idő alatt Albánia külpolitikája teljesen az angol érdekek szolgálatában állott. Az angol követ nagy albán szerelést az magvarázza, hogy az angolok pus petroleum-forrásokat sejtettek Albániában. Mióta kiderült, hogy nincs petroleum, nincs angol felkesedés sem.

1924 tavaszán Albánia viszonya a szomszédaihoz: Jugoszláviához, Görögországhoz és Olaszországhoz koriekt volt. Achmed Zogunak ez időtájt még erős ellentétekkel kellett megküzdnie. A katolikus albánokat Gurakudsi és a költő Fista vezette, a mohamedánok Ali bég Glissura vezetése alatt csoportosultak és a pravoszlávok, az Amerikából leszártért püspökökben, Fan Nolinban voltak a vezérüket felfedezni. Az egyes lézsek között a harc mindjobban kiélesedett és végre 1923 tavaszán Achmed Zogu elhatározta magát arra, hogy kirja a választásokat, amikből azt remélte, hogy az ő számára juttatnak többséget.

Ezt megelőzően azonban az történt, hogy az albán-görög határkonáriszó tagját. Tellini olasz tábornokot albán területen megölték és akkor már nagyon sokat beszéltek arról, hogy

a gyilkosságnak Achmed bég Zogu volt az értelmi szerzője.

Olaszország azonban jövedelmezőbbnek látta Görögországot tenni felelőssé. Az incidens azonban nagy mértékben befo-

lvásolta a választásokat, Zogu nem kapott többséget s 1924 márciusában Fan Nolin ragadta magához a hatalmat, Achmed Zogunak pedig menekülnie kellett. Achmed bég Zogu akkoriban Beogradban keresett sógorával, Cena béggel együtt menedéket s

a beogradi mulatóhely tulajdonosoknak még nagyon jól emlékeztében él az a sok pezsgős és mulató éjszaka, amelyen Achmed Zogunak sikerült alaposan megcsappantani a magával hozott államkincstárt.

Nő, pezsgő és kártya feledtette a szegény emigránssal a száműzetés szomorúságát. Achmed bég Zogu a jugoszláv kormány diplomáciai támogatása mellett még ugyanezen év őszén visszatért Albániába. Ekkor pedig Fan Nolinak kellett menekülnie. Fan Nolin akkoriban kommunistának kiáltották ki és Achmed bég Zogu a kommunizmus elleni harc szent jegyében szerezte vissza magának néhány hetes harc után Albániát.

Achmed bég Zogu hazamont s ottlön köztársasági elnöknek kiáltották ki. Meg is esküldött, hogy a köztársasági államformát tisztelgésben tartja, átszervezte az országot, 1925 tavaszán új választásokat tartott, rengeteg ellenfelet záratta be, sőt sőtletet közölte ki is végzetett.

Gurakudsi, az albán katolikusok vezetője volt az első áldozat és még nagyon sokan következtek még azután, akiket Achmed bég Zogu eltett láb alól.

Az országból létszáz legjobb intellektual menekült el.

Achmed bég Zogu ezután egy darabig teljesen olaszbarát politikát folytatott, bár Beogradban a sógora, Cena bég után állandóan a jugoszláv barátságát hangoztatta.

Achmed azonban ma már sem nem olaszbarát, sem nem jugoszlávbarát, hanem egyszerűen Zogubarát politikát folytat és minden ténykedésében arra törekedett, hogy a hatalmát és az anyagi helyzetét, eszközeit minél gyorsabban megerősítse.

Achmed bég Zogunak állandóan pénz kellett és mivel sem Jugoszlávia, sem pedig Görögország nem tudtak pénzt adni, egy időre úgy tett, mintha szöröstől-böröstől eladta volna magát Olaszországnak. Létrejött a tiranai paktum. Achmed bég Zogu a megegyezésen rengeteg pénzt keresett és már ekkor megkaptta Olaszország ígérését arra, hogy hozzájárulnak megkoronázásához. Cena bég azonban nem helyeselte sógora, Achmed Zogu terveit s emiatt

Cena bégnak Prágában Achmed Zogu golyójától kellett elpusztulnia.

Olaszország nem sokat törődik Achmed bég Zogu terveivel, hanem teljesen berendezkedett Albániában. Olasz katonatisztek parancsolnak az egész albán hadsereg felett.

Kétségtelen azonban, hogy Olaszország albániai előnyomulásával Albániában az elégedetlenség állandóan nő.

Achmed bég Zogu ellenségei nincsenek nyugton és nincsen kizárva, hogy az Olaszországban rendelt királyi biborbalást nemsokára egy száműzött, vagy halott király hálvánkos, szemfedője lesz.

A szubotica leánygimnázium egyelőre a régi helyén marad

Az iskola szeptember 6-ikán nyitja meg tanévét

Szubotica város tanácsa szombaton délelőtt foglalkozott a leánygimnázium elhelyezésének kérdésével. Az iskolaszék, mint ismeretes, úgy határozott, hogy a leánygimnázium nem lehet többé a polgári iskolában és ezért kérte a városi tanácsot, hogy megfelelő helyiséget biztosítsa a leánygimnázium rendelkezésére. A városi tanács az ügy iratait áttette az iskolaszékhez s valószínű, hogy a leánygimnáziumot meghagyják a polgári iskola épületében.

A pénteki számunkban megjelent cikkre vonatkozólag Medenica M., a leánygimnázium helyettesigazgatója annak közlését kéri, hogy neki az iskolaszék nem fórum és egyedül a minisztériumtól függ a gimnázium elhelyezése. Az osztályvizsgák 24-ikén kezdődtek meg, a magánvizsgák pedig 29-ikén és 30-ikán lesznek. A beiratkozásokat szeptember 1., 2. és 3-án tartják meg és a tanítás szeptember 6-án kezdődik.

Értesülésünk szerint azzal, hogy a leánygimnázium megmarad eddigi helyiségeiben, az ügy nem nyert végleges elintéztést, mert a városi tanács, ha erre lehetőség nyílik, az Alekszandrova-uccában levő volt felsőbb leányiskolát fogja az állami leányiskola rendelkezésére bocsájtani. És most azért keresztülvihetetlen, mert kellő időre nem lehet kiűrtetni az Alekszandrova-uccai kétemeletes épületet.

Az okkultista gyáros

Előre megérezte, hogy befognak törni a gyérába

Zagrebból jelentik: Szombatra virradó éjszaka vakmerő betörést követtek el a zagrebi Gerersdorfer-féle kalapgyár irodahelyiségében. A betörők a pinchehelyiségen keresztül közelítették meg az irodát, felbontották a padozatot és behatoltak a főnöki irodába, ahol a pénzszekrény állott. A páncelszekrényt hosszas munka árán sikerült felfeszíteniök, de abban mindössze néhány száz dinárt találtak. A betörők összeszedtek minden értéktárgyat és sikerült észrevétel nélkül elmenekülniök.

A büntettet másnap délelőtt vették észre, amikor a tisztviselők bejöttek az irodába. Az iroda összes helyiségei fel voltak dúlva, a butorokat elmozdították a helyükről, a szekrényekből és fiókokból pedig a padlóra szórták az iratokat. A hivatalnokok a betörésről nyomban értesítették Gerersdorfer Iván tulajdonost, aki ezután a rendőrségnek telefonált. Néhány perc múlva megjelent a helyszínen a hatósági bizottság és megejtette a vizsgálatot, amelynek során megállapítást nyert, hogy a betörést minden valószínűség szerint a helyi viszonyokkal ismerős emberek követték el. Gerersdorfer Iván tulajdonos kihallgatása alkalmával rendkívül érdekes vallomást tett, amelyben azt állította, hogy egy különös megézés folytán már tudott a betörésről és így nem is lepte meg, amikor arról reggel jelentést tettek neki.

— Éjjel egy óra tájban — mondotta vallomásában Gerersdorfer — különös érzés fogott el. Régen foglalkozom okkultizmussal és telepátiával és az az intenzív érzésem volt, hogy a gyárban betörők járnak. Megjegyzem, hogy semmi féle zajt nem hallottam, ami alátámaszthatta volna ezt az érzésemet, mégis annyira biztosra vettem, hogy valami történt az irodában, hogy felébredtettem feleségemet is és figyelmeztettem erre a megmagyarázhatatlan benyomásra. Ezután felöltöztem, revolvert vettem magamhoz és végigjártam a gyártelepet, a folyosókat és az udvart, de senkit se láttam. Abban a hitben, hogy érzéseim csalnak meg, megnyugodva tértem vissza lakásomba és lefeküdtem.

HIREK

Nádihegedű

A vadhegedűs alkonyatkor ébred, akár a denevér, hóna alatt a szerszámjával minden házba bekopogtat, előbb cseppet szerényen, éppen csak hogy odaérteti a mutató ujját a fehér gombhoz és máris elkapja gyorsan, mint ha forró lenne.

Amikor látja, hogy nem siet senki kaput nyitni, valamivel bátrabban támaszkodik a csengőgombjára. Aztán bele-

rug a kapuba ingerülten és rázza a kilincset vadul, hogy köröskörül lehull a vakolat és a környék verebei rémülten menekülnek. A lakók kirohannak állig felfegyverkezve és mellének szegezik a karabélyt:

— Mit akar, elvetemült gazember?

Amikor rájönnek, hogy nem rablóval van dolguk és a merénylő csak hegedülni akar, nem pénzt, meg a drága életüket, nagylelkűen megadják magukat:

— Halljuk a dalt!

— Kedvenc nótája? — előzékenykedik a vándormadár.

Természetesen mindenki a saját kedvenc dalát óhajtja élvezni és mivel ahányan vannak, annyiféle nótát kedvelnek, nézeteltérések támadnak.

— Pardon...

— Előbb én! A Tosca nagyáriáját...

— Halljuk a magasan repül a darut!

A hegedűs kétségbeesetten néz maga elé.

— Türelem tisztelt társaság... majd sorjába vesszük valamennyit.

Végül is egy kétdínárossal döntik el az elsőséget, a fej, a darumadár, az irás a Tosca. A pénzdarab megperdül a levegőben.

— Fejl — üvölti a hegedűs és már sír is a nyirettyűje. A győztes persze vele énekel. Rezgetteti a rekedt baritonját és a bariton remeg, akár a miskolci kocsonya.

— Gyönyörű! — ámuldoznak a Mária és a Rozik és valamennyien beleszerelmesednek a kopaszodó baritonba.

Utána Bambula atya következik a hókebellet.

— Kis hamis! — mondja neki a vándor, de Bambula nem akarja megérteni és rendületlenül gajdol.

— Pityóke drága! — követelőzik egy terebélyes asszonyosság.

A modernebb lelkek a hétre ma várom a Nemzetinét huzatják. A hegedűsről csurog a verejték. Megkinálják egy pohár friss kúvízzel. A gavallérok fizetnek.

— Köszönöm szépen — pakkedlik a vándormadár és ekkor a hegedűm megrepedt egy hur. Egy s'koly az éjszakában. Mint ha egy védtelen nő kiáltott volna segítségért.

A lakók összerendeztek.

— Kampec az á huromnak — mondta lögő orral a vándormadár és megsimogatta az elsőszakadt hurr, amely ernyedten hullott le, mint egy szárnyaszegett paszirta. (más)

*
VÁROSI SZÍNHÁZ. Csütörtökön, szeptember 6-ikán hangverseny a színházteremben az orosz hadirokkantak javára. Közreműködtek: Ivanka Manojlovics énekesnő, Milán Dimitrijovics hegedűművész, zongorán kíséri Cora Pataki.

Jegyvétel hétfőtől, augusztus 27-ikétől kezdve.

*
— Időjárás. A Meteorológiai Intézet jelent: Meleg és esetleg átmenetileg zivatarra hajló idő várható.

— Manojlovics Dusan főspán hivatalában. Manojlovics Dusan, Szubotica város főispánja, aki hivatalos ügyben Beogradba utazott, szombaton visszatért Szuboticára és elfoglalta hivatalát.

— Báró Korányi Frigyes párisi magyar követ helyébe Villani Frigyes báró kerül. Budapestről jelentik: Korányi Frigyes báró párisi magyar követ szeptember közepén elhagyja Páris és visszatér Budapestre, ahol a Pénzügyi Központ elnöki állását foglalja el. Korányi augusztus végén nyújtja át a francia köztársaság elnökének a magyar kormány viszhívó levelét. Utódja Villani Frigyes báró volt prágai magyar követ, a jelenlegi bukaresti magyar követ lesz.

— Francia javaslat a vízum eltörlésére. Párisból jelentik: A francia kormány az elmúlt napokban az összes európai államokkal tárgyalásokat kezdett a vízum eltörlése érdekében. A jegyzékben a francia kormány hangsúlyozza, hogy ma már teljesen felesleges a háborút követő idők vízumrendszerének fenntartása, minthogy azok a politikai okok, melyek a rendszert annak idején szükségessé tették, megszűntek. Az angol kormány már megvizsgálta a francia javaslatot és azt helyesnek találta.

— Károlyi Mihály a Kuriához fordult a vagyonekhozási per újrafelvételéért. Budapestről jelentik: A tábla visszautasította gróf Károlyi Mihály perújítási kérelmét, mert az új eljárás megindítására a gróf beadványában nem talált elég bizonyítékot. Károlyi Mihály most ügyvédje útján a Kuriához nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, amelyben a vagyonekhozási per újrafelvételét kéri.

— A Narodna Banka igazgatósági ülése. Szombaton délelőtt a Narodna Banka igazgatósága Bajloni alkormányzó elnökségével ülést tartott. Az ülésen közölték az igazgatósági tagokkal, hogy a bank devizakészlete állandóan emelkedik. Ezután elhatározták, hogy egyes sabáci gabonacégek, amelyek csödbe kerültek, a Narodna Banka támogatni fog, hogy a csőd eljárás megszűnjön. Végül elhatározták, hogy a szabadságra távozó Bajloni alkormányzót Radovics demokrata képviselő, igazgatósági tag fogja helyettesíteni.

— Világítóórával megmérgezte magát egy budapesti ügyvéd felesége. Budapestről jelentik: Az Aréna-ut 26. szám alatti házban pénteken éjjel öngyilkosságot követett el dr. Teljesnicky ügyvéd fiatal felesége. Az asszony egyedül volt otthon, mert a férje néhány nappal ezelőtt Münchenbe utazott. Az asszony a hálószobából a konyhába tolta a diványt azután gondosan elreztelte az ajtót és ablakot, majd kinyitotta a gázcsapot és a kiömlő gázt gummesővel a szájába vezette. Mire észrevették, halott volt. Az ügyvéd jó anyagi viszonyok között élt és az öngyilkosság oka ismeretlen.

— Meghalt Dolores del Rio, a világhírű filmszínésznő. Budapestről jelentik: Az egyik budapesti lap azt a szenzációs hírt közli, hogy Dolores del Rio, a világhírű filmprimadonna uton Európa felé, az oceánjáró hajón meghalt. A hír szerint a filmszínésznőn vakbéloperációt hajtottak végre, a seb azonban inficiálódott és ez okozta halálát. A külföld nagyobb hírszolgálati ügynökségei a filmművésznő váratlan elhalálzásáról nem tudnak semmit és így nincs kizárva, hogy reklámról van szó, miután Dolores del Rio európai körúján Budapestre is ellátogatott volna.

— Becskerekre sem érkezett meg a névvegyelemzést megszüntető rendelet. Becskerekről jelentik: Becskereken is nagy nyugtalanságot keltett, hogy a névvegyelemzést megszüntető rendeletet az iskolák igazgatói még nem kapták meg. Mint ismeretes, Grol Milán közoktatásiügyi miniszter rendeletileg megszüntette a névvegyelemzést, de ezt a rendeletet a legtöbb vajdasági iskola nem kapta meg és így a szülők és az iskolák tanácsfőnökök állanak és a beiratkozások előtt még mindig nem tudják, hogy mitévők legyenek. A becskeréki magyar párt a szülők megnyugtatóására akciót indított, hogy a rendelet szeptember elsejére az iskolák igazgatóinál legyen. Szombaton Becskereken tartózkodott Kerepessy demokrata képviselő, akit arra kértek, hogy hasson oda, hogy a névvegyelemzést megszüntető rendeletet idejére megkapják az iskolák. Kerepessy Vince válaszában elmondotta, hogy a szeme láttára írta alá Grol Milán a rendeletet és utasította az illetékes közegeket, hogy azt juttassák el az összes

„Választottam“

mondja Bölcs Kató. „Összes kéreim közül azon férfit, aki nékem RADION-t hozott, aki velem együtt hajlandó mindenkor az életet megkönnyíteni, úgy mint ahogyan azt RADION a fehérneműnél teszi. RADION-nál nem kell rumpli és dörzsölés, mert egymaga mos!“

Kiméli
a fehérneműt!

vajdasági intézetekhez. Kerepessy Vince megígérte, hogy amint Beogradba utazik, azonnal eljár a miniszternek és meg fogja sürgetni a rendelet elküldését.

— Házasság. Holänder Ella (Csonoplya) és dr. Hejdu Sándor (Csonoplya) a mai napon Szuboticán házasságot kötnek. (Minden külön értesítés helyett.)

Nászajándékok, legújabb iparművészeti különlegességek Balog Lina cégnél Szubotica.

— Véres szerelmi dráma Klosterneuburgban. Bécsből jelentik: Klosterneuburgban véres szerelmi dráma történt, amelynek egy halálos áldozata is van. Braunstein Miksa tizennyolc éves fogtechnikus szerelmes volt Kergichl Mária huszóéves leányba, aki azonban tudni sem akart felőle. A fiatalember névtelen levéllel felesalta a leányt egyik ismerőse lakására, ahol revolvért rántott és rálőtt a leányra. A leány rémületében hanyattesett, mire a fiatalember abban a hiszemben, hogy szerelmét megölte, maga ellen fordította a fegyvert. A golyó halálos sebet ejtett rajta és még a helyszínen meghalt. A leány sértetlen maradt.

Árlejtés posta csomagszállításokra. A szubotica posta és távírdafőnökség közli, hogy augusztus hó 29-ikén nyilvános árlejtésen egy évi időtartamra beheadja a postai csomagszállítás jogát. Az árlejtést a város háza épületében tartják meg és a résztvevni szándékozóknek foglalkozásukat igazoló okmányokat kell magukkal vinniük.

A ESK Szuboticán. A BSK augusztus 28-ikán, görögkeleti Nagyboldogasszony napján Szuboticán szerepel, ahol a Szand látja vendégül. A mérkőzés délután öt órakor kezdődik.

— Halálozás. Priroda János hatvanhárom éves csantaviri gazdálkodó péntek este meghalt. Halálát szívszélhűdés okozta.

— Betörés Noviszadon. Noviszadról jelentik: Szombaton reggel az Örmény-uccánál posztoló rendőr észrevette, hogy Steinbach és Zwiebach örményekkel gabonacégtől fel vannak huzva és a helyiség ajtaja tárva-nyitva áll. A rendőr észrevette, hogy az ablakban elhelyezett drótháló ki van vágva és az ablak alatt különböző műszaki cikkek hevernek nagy rendtelenségben. Az íróasztalok fiókjai, különböző levelek és műszerek a padlón hevertek. Azonnal értesítette a főkapitányságot, ahonnan Rakics Rádenko főkapitányhelyettes szállt ki a helyszínre. Megállapították, hogy a betörők az üzlethöz nem vittek el semmit, hanem valószínűleg az ott elhelyezett páncélzék-reényt akarták felieszteni, de miután ez nem sikerült, anélkül, hogy bármit is elvittek volna, megszöktek. A rendőrség erélyes nyomozást indított a betörők kizárására.

Rogaška Slatina a legjobb nevű gyógyfürdő a gyomor, bél, hólyag, szív, vese és gyomor megbetegedéseknél és epeköves bántalmaknál. A mellékszobában rendkívül mérsékelt árak. Kérjen prospektust!

— A pénzügyminiszter kiutalt az elmaradt fizeteskülönbözet kifizetésére tízmillió dinárt. Az állami tisztviselők és alkalmazottak fizetését a törvényhozás 1923. év októberétől lényegesen felemelte. A tisztviselők azonban a felemelt fizetést csak a következő év május elsején kapták meg. A hét havi fizeteskülönbözet kiutalásáért már nagyon sok akciót indítottak a tisztviselők, de mindig eredménytelenül. A pénzügyminisztérium most tíz millió dinár összeget utalt ki, hogy a tisztviselők felvehessék az elmaradt fizeteskülönbözetet. A tíz millió dinárt az egyes állami adóhivatalok közt arányosan osztják fel és elsősorban a szolgálkat, másodsorban pedig a második kategóriába tartozó tisztviselőket fogják a kiutalt tíz millió dinárból kifizetni.

— Noviszdai város közgyűlése. Noviszdáról jelentik: A noviszdai városi képviselőtestület hétfőn délután négy órakor tartja meg dr. Borota Braniszláv polgármester elnöke alatt augusztus havi rendes közgyűlést, amelynek napirendjén negyvenöt pont szerepel.

BÉLICS FRANCIKA
SEBŐK ERNŐ
jegyesek
Donjimihojác Kutovi
augusztus hó

8661

— Megölte a pálinka. Szentáról jelentik: Kolompás György negyvenegy éves cigány pénteken egész nap mulatott és több korcsmában pálinkázott. Estefelé kocsián Felsőhegyre igyekezett, utközben azonban hirtelen rosszul lett és néhány pillanatnyi szünet után meghalt. Az országuton járók elvették észre, hogy a kocsi halott ember van, megállították a lovat és a halálesetről jelentést tettek a szentai rendőrségen. A rendőrség részéről Tyirics Steván ügyeletes rendőrtiszt és dr. Prekajszki Deján hatósági orvos szállott ki a helyszínre és megállapították, hogy Kolompást a sok ivástól beállott szívszélhűdés ölte meg.

— Görögkeleti lelkészgyűlés. Vrsacról jelentik: Az országos görögkeleti szerb lelkész szövetség most tartotta rendes évi közgyűlést Vrsacon. Az ország minden részéből több mint háromszáz lelkész vett részt a közgyűlésen, amelyet ünnepélyes istentisztelet előzött meg a püspöki székesegyház templomában. A közgyűlést Ilarion metropolita nagy beszéddel nyitotta meg. A közgyűlés mielőtt áttért a napirendre, táviratot intézett Ofelségéhez és tisztikarának. Ezután a választmány elnöke felolvasta évi jelentését, amelyből kitűnik, hogy a lelkész-alap javára 900.000 dinár folyt be. A választmány az ajánlatát, amely a beogradi lelkész-gyermekek internátusának a megszüntetését kívánja, a közgyűlés egyhangúlag elfogadta. A közgyűlés megadta a felmentvényt a szövetség tisztikarának.

„Áramló levegő”

szigetelő anyag nélkül, az egyedüli módon és szabadalmazott eljárás nedves épülettalak tökéletes és tartós szárazzáttételére.

Felvilágosításokkal és ajánlattelekkel szolgál:
Inž. Rind, Freund i Dresner
D. D. za industrijske uredjave
Zagreb, Boš.ovičeva ulica 29/a 8-25

— Eltemették Kiss Gyula volt dorozslovói jegyzőt. Nagy részvét mellett pénteken temették el Sztaribecson Kiss Gyula volt dorozslovói jegyzőt. A gyászszertartást Morgenthaler evangélikus esperes végezte. A temetésen nagy számmal jelentek meg az elhunyt jegyző barátai és ismerősei, azonkívül a magyar párt is képviseltette magát. A magyar párt részéről dr. Kellert Lőrinc, a kulai pártszervezet elnöke bucsuztatta el az elhunytat, majd elhelyezte a koporsón a magyar párt koszorúját.

— Egy előkelő budapesti uriaszony öngyilkossági kísérlete. Budapestről jelentik: A budapesti előkelő körökben nagy szenzációt keltett az a hír, hogy a Lipótyáros egyik előkelő családjának tagja, Perlmann Vera, Perlmann nagykereskedő leánya öngyilkosságot kísérelt meg. Perlmann Vera feltűnően szép asszony és nyolc évvel ezelőtt ment férjhez dr. Sebeők Dezső budapesti ügyvédhez. Abban az időben sokat beszéltek arról, hogy férjhezmenetelkor másfél milliárd hozományt vitt magával. A házasság azonban csak négy évig tartott, a házastársak elváltak és az asszony hamarosan férjhez ment Bossányi Havas István dr. kerületi előjáróhelyetteshez. Ez a házasság még rövidebb ideig tartott, Perlmann Vera elhagyta második férjét és vissza költözött első férjéhez. Már arról volt szó, hogy Sebeők ismét megesküszik volt feleségével, azonban néhány nappal ezelőtt Sebeők hirtelen Párisba utazott egy fiatal hölgy társaságában. Ez a fordulat annyira hatott Perlmann Verára, hogy lakásán felnyitotta a gázcsoport és meg akarta magát mérgezni. Tettét az utolsó pillanatban vette észre egyik barátja, Kékény Ilona kabarészinésznő, autón azonnal a Grünwaldszanatóriumba vitte, de felgyógyulásában nem biznak.

— Vrsac város közgyűlése. Vrsacról jelentik: Vrsac város tanácsa Jovanovic Svetolik polgármester elnöke alatt rendkívüli közgyűlést tartott, melynek egyetlen tárgya az idei költségvetés volt. Szocialista párt szónoka dr. Iskruljev, a munkásbiztosító pénztár igazgatója másfélórás beszédben bírálta az egyes költségvetési tételket. Felszólaltak még a demokráta blokk részéről Jovanovic mérnök, Georgievics Jócó nagyiparos és a szocialisták részéről Pomor Száva, Seitz János és Baethyc, akik valamennyien a költségvetés ellen beszéltek. A németpárti dr. Singer Miklós ügyvéd és dr. Klier Jenő nagybirtokos a költségvetés elfogadását ajánlották. A közgyűlés határozata nélkül ért véget.

— Szerencsétlenség munkaközben. Tumbász Simon tizenkilenc éves villanygyári munkás pénteken munkaközben a kezén súlyos sérüléseket szenvedett. Beszállították a szubotici zsidókorházba.

— Jelölések a kikindai községi választásokra. Kikindáról jelentik: Szenekovic Miroszláv, Kikinda város kormánybiztosa szeptember 16-ikára tüzte ki a községi választásokat. A pártok most ejtik meg a jelöléseket és a listákat is most adják be a törvényszékhez. A hivatalos radikálpárt listavezetője Budisin Sztéva földbirtokos, a Nincsies-féle frakció jelöltje pedig Budisin Jócó volt képviselő lesz. A demokráta párt listavezetője Majinszky Lukács volt polgármester. A magyar és német, valamint az egyesült földműves párt és független demokráta párt külön-külön listát állítanak fel. A magyar párt listavezetője dr. Brenner Frigyes apstóli protonotárius, a német párt dr. Erling Károly ügyvéddel az élén vonul fel. A földművespártnak dr. Raicevic Sztévan ügyvéd a listavezetője, a Pribicevic-pártnak dr. Bojanics Petar ügyvéd a listavezetője.

Csak egyszer izlelje meg a Franck-féle Bock barna-sört, sohasem fog mást kérni.

— Újjá alakult a bácskogradistai tűzoltótestület. Sztaribecsejről jelentik: A bácskogradistai önkéntes tűzoltótestület anyagi eszközök híján még 1922-ben beszüntette működését. A napokban a tűzoltótestület újjáalakult. Megválasztották a tisztikart is, amelynek tagjai a következők lettek: elnök Tapavica Zsiván, al-elnök Halász József, parancsnok Lakovic József, alparancsnok Pecenka Sándor, szakaszparancsnok Grosz Lajos és Csávic Sándor, titkár Kirics Nikola, pénztárnok Gilics Lajos, szolgálatvezető Rakics Nikola.

— Beograd szentai származású főorvos választott. Dr. Bérics Milenkó beogradi klinikai asszisztens Beograd város főorvosává választották. Az új főorvost, valamint édesapját, Bérics Beriszava szentai görögkeleti plébánost, barátait és ismerőseit melegen üdvözlötték. Az új főorvos, aki mindössze huszonkilenc éves, már el is foglalta hivatalát Beogradban.

— Gyűjtés a szegénysorsu diákok felsegítésére. Sztaribecsejről jelentik: Brankovic Gyula sztari-becseji kereskedő a szegénysorsu magyar diákok felsegítésére 375 dinárt gyűjtött. A gyűjtőívven a következők adományoztak: Velő Sándor 100 dinár, Cseszák Pál Mátvás fia 100 dinár, Gortva László 100 dinár, Cseszák Károly 40 dinár, Papp Ferenc 25 dinár, Nagy Dezső 10 dinár. A nemes szívű adakozóknak ezuton is köszönetet mond a bizottság.

L. E. O. női harisnyák
a legfinomabb és legtartósabb minőségben a harisnyakirálynál
Klein Jenőnél
Noviszd, Veliki Bečkerek, Senta

— Összeütközött két tehervonat a Zagreb-beogradi vonalon. Novszkáról jelentik: Péntekre virradó éjszaka súlyos vasúti szerencsétlenség történt a Novszka közelében levő Rajics vasúti állomáson. Egy Zagreb felé haladó tehervonat hibás váltóállítást következtében beleszaladt az állomáson veszteglő tehervonati szerelvénybe. Az összeütközés következtében mind a két szerelvény néhány kocsija kiugrott a sínekől és a mozdony is erősen megrongálódott. A vonat kísérő személyzet egy tagja súlyosan megsebesült, míg a mozdonyvezető és a fűtő csak könnyebb sérüléseket szenvedtek. Novszkáról nyomban segélyvonatot indítottak az összeütközés színhelyére és a személyzet hozzálátott a megrongált pályatest kijavításához. Ez több mint két óra hosszat tartott, úgyhogy pénteken a Beogradból jövő gyorsvonat, valamint a Beograd felé haladó express három órát késnek.

Nincsen párja
a verbászi
Gayer-butornak!

862-1

— Dinamittal robbantotta fel magát egy péksegéd. Beogradból jelentik: Borzalmas módon vetett véget életének egy jagodinai péksegéd. Milenkovic Szpasoje, aki az egyik jagodinai kenyérgyárban volt alkalmazva, már hosszabb idő óta rossz viszonyban élt a feleségével, ami annyira elkészerítette, hogy öngyilkosságra szánta el magát. Az életunt ember valahonnan egy darab dinamitot szerzett, a borzalmas robbanó anyagot ágyába rejtette, majd belefeküdt az ágyba és azt felgyújtotta. Néhány perc múlva hatalmas detonáció reszkettette meg a levegőt, a dinamit felrobbant és izzé porrá zuzta a szoba berendezését. A buterok romjai között találták meg a szerencsétlen ember felismerhetetlenségig összeroncsolt holttestét.

RUFF csokoládégyár
ezertizedik

ajándékát Hela Račić urnő, ellentengernagy neje (Split) nyerte el

— Elvágta a lábát a hajókötél. Sztaribecsejről jelentik: Súlyos szerencsétlenség történt a sztari-becseji tiszai kikötőben. Bosnyák Lászlót, a Schultz-féle hajózási vállalat egyik kormányosát kikötés közben elkapta az egyik uszály kötele. A drótkötél a szerencsétlen fiatalember alsó lábszárát teljesen összetörte. A szerencsétlen embert beszállították a noviszdai kórházba.

— Új gépészmérnök. Sztaribecsejről jelentik: Szatmáry János, Szatmáry József bácskopenyoszelei római kath. kántor fia gépészmérnöki diplomát nyert.

— Belezuhant a temetőárokba és szörnyen halt. Vrsacról jelentik: Marko Mirkovic negyvenhárom éves vasutas csütörtökön este szolgálatából hazafelé tartott, miközben vihar támadt, amely Mirkovicot a zsidótemető mellett huzódó mély árokba sodorta. A szerencsétlen ember nyakszirtecsonttörést szenvedett és rögtön meghalt.

— Tűz Vranjevacon. Belacrkváról jelentik: Vranjevac községben pénteken este tűz ütött ki Rada Stanisavljević vranjevaci gazda házában. A tűz elhamvasztotta a gazdasági épületet és egy vagon szénát. A belacrkvai önkéntes tűzoltóságnak megfeszített munkával sikerült a tüzet lokalizálni.

— Szokolnap Novibecsejen. Sztaribecsejről jelentik: Vasárnap, aug. 26-ikán Novibecsejen a szokolgyesület a novibecseji, sztari-becseji, velikibecskerekeli, velikakikindai és a bocsári szokolgyesületekkel karöltve szokolnapot rendez a tiszai parkban. A szokolnapon részt vesz egy hadihajó legénysége és annak zenekara. Este nyolc órakor szokolakadémia tartanak.

Dr. Vécsei Jenőné kozmetikai szalonja különleges arc- és bőrápolás, villany- és kvarcfénykezelés. Lakás: Trg Ciril i Metod 5. I. Tel. 539.

— Öt magyar diákot tanítat az idén a sztari-becseji járás magyarsága. Sztaribecsejről jelentik: A szegénysorsu diákok felsegélyezésére indult akció Sztaribecsejen is sikerrel járt, amennyiben az idén öt diák taníttatását vállalta el a sztari-becseji járás magyarsága, részint pénzbeli, részint természetbeni adományok útján.

Influenza, torokgyulladás, tüdőcsucsuhurut, az orr és garat elnyálkásodása, a fül és a szem megbetegedése esetén gondoskodjék arról, hogy gymra és belei a természetes »Ferenc József« keserűvíz használata által többször és alaposan kitisztíttassanak. Közkórházak főorvosai megállapították, hogy a »Ferenc József« víz orbáncnál és más lázzal járó ragályos betegségnél is a szenvedő emberségnek nagy szolgálatot tesz. Kapható gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben.

KINTORNA

Férj: Már megint új ruha! Lám, Éva beérte a maga fügefalevelével.

Feleség: És azt hiszed, hogy egész éven át ugyanazt hordta?

*

— Hogy ez a nagy kutya?
— Kétszáz franc.
— És ez a csinos kis eb?
— Ezer franc.
— Hát ez a törpe pincse?
— Ötezer franc.

— Mondja csak és mennyit kell fizetnem, ha egyáltalán nem veszek kutyát?

*

— Kérem ennek a bornak rémes dugó ize van. Adják ide a dugót, had szopjam egy kicsit, annak legalább bor ize van.

*

Barátom kislánya a jövő esztendő tanévről beszélget az apjával.

— Ugy örülök, apuskám, hogy jövőre az irodalom-órán táncolni is fogunk.

— Mit fogtok? Táncolni az irodalom-órán?

— Bizony. A tanárnő az év végén említette, hogy jövőre tanítani fogja nekünk a Dante-polkát.

*

Két kereskedő beszélget a Lloydban:
— Hajh, hol van manapság az iparban biztos egzisztencia? Egyik nap a munkásokat zárják ki, másik nap az igazgatókat zárják be.

SPORT

Palics-Vrbasz, Szubotica-Szenta

Vasárnap két helyen folyik küzdelem az Erti-serlegért

A vajdasági teniszsport vasárnapi programján két érdekes mérkőzés szerepel, mind a kettő az Erti-serlegért. Az egyik versenyt a városi teniszpályákon bonyolítják le a Szubotica Tenisz Sport Klub és Szenta játékosai, Palicson pedig a palicsiak Vrbaszsal mérkőznek. Mind a két mérkőzésen izgalmas küzdelmek várhatók.

A mérkőzésen Palics csapatát a következő játékosokból állították össze: Sin-

ger M., Kiss J., Krammer L., Schellenz, Presburger vagy Singer P. A vrbasziak részéről Hauslohner L., Venzera, Hauslohner II., Freud és Abadics játszanak. A mérkőzés kimenetele teljesen nyílt és a győzelemre egyformán van esélye Palicsnak és Vrbaszknak.

Az Erti-serlegmérkőzések következő fordulójában a Szubotica-Szenta mérkőzés győztese Beeskereken játszik, míg a palicsi verseny győztese erővesztő lesz.

Sulyos botránnyal végződött a beogradi uszóversenyek első napja

Véresre verték egymást mérkőzés közben a dubrovniki és spliti vízipólo-csapatok játékosai — Vermes szuboticaival induló nem indulhatott a versenyen, mert elkallódott a nevezése

Beogradból jelentik: Pénteken kezdtek meg Beogradban az országos bajnoki uszóversenyek, amelyeknek első napján botránnyal esemény játszódott le. A botránny főszereplői a dubrovniki és spliti vízipólo-csapat tagjai, akik összeverekedtek és a verekedés annyira eljutott, hogy végül is rendőrségi beavatkozás vált szükségessé.

Program szerint pénteken elsőnek a dubrovniki Jug és a spliti Jadran vízipólo-csapatoknak kellett mérkőzniük egymással. A mérkőzés rendkívül izgalmas hangulatban kezdődött, mindkét fél győzelemre törekedett, azonban a két csapat egyenlő erejű ellenfelek mutatkozott. A játékosok később durván kezdtek játszani és amikor a Jug nagynehezen megszerezte a vezetést, kitört a botránny. A játékosok félbeszakították a mérkőzést és a vízipólo-pálya partján egymásnak rohantak. Az egyik játékost úgy összeverték, hogy negyvenöt percig tartott, amíg eszméletre ért. Három másik játékost pedig szintén sebesülten kellett elszállítani a mérkőzés színteréről. A verekedésbe beavatkozott a rendőrség is, amely csak nagynehezen tudta helyre állítani a rendet.

A botránny főképp a hibás rendezésnek tulajdonítható. A rendezés ellen egyéb-

ként több panasz is felmerült. Így többek között Vermes a palicsi uszóklub tagja, nem indulhatott a versenyen, mert nevezése elveszett és utólag nem akarták elfogadni. Amikor kiderült, hogy a szuboticaival versenyző nevezése nincs meg, Zsigmondi a szombori uszó alszövetség titkára közölte Vermessel, hogy kétszeres nevezési díj ellenében részt vehet a versenyeken. Nevezését azonban még így sem fogadták el, csak részben amennyiben megengedték neki, hogy a négyszáz méteres távon részt vehet, a száz méteren azonban csak versenyen kívül indulhat. Vermes ebbe bele is ment és egyben bejelentette, hogy az ötven méteres gyorsuszásban megkísérli a rekordjavítást.

Vermes először az ötven méteres távon uszott, azonban a szabálytalanul felszerelt medencében csak 28.8 mp alatt ért célhoz, míg az országos rekord 28 mp. Utána nyomban a száz méteresen startolt, nyolcvan méterig vezetett is, de akkor rosszul lett és a versenyt kénytelen volt feladni. A verseny után orvosok vizsgálták meg és azt tanácsolták, hogy állapotára való tekintettel lépjen vissza a többi versenyszámtól, mire Vermes feladva a további küzdelmeket, visszautazott Szubotica-ra.

Bécsben lesz a középeurópai futballkonferencia

A konferencián résztvesznek Svájc és Olaszország képviselői is

A középeurópai kupakonferenciát — mint ismeretes — szeptember harmadikára Budapestre hívták össze és a magyar fővárosban már meg is történt minden előkészület, amikor váratlan fordulat következett be. Az osztrák szövetség ugyanis közölte a magyar szövetséggel, hogy ugyanerre az időre érkeznek Bécsbe az olasz és svájci szö-

vetség képviselői, akik szintén részt akarnak venni a konferencián. Ezért azt javasolták, hogy a konferenciát az eredeti tervtől eltérően Bécsben tartsák meg.

A magyar szövetség elfogadta az indítványt és így szeptember harmadikán a középeurópai futballvezérek ismét Bécsben fognak találkozni.

A Rapid és a B. S. K. Budapesten a Viktoria Zsiskov Zágrebben játszik vasárnap

Izgalmas küzdelmek várhatók a középeurópai kupa második fordulójában

Vasárnap játsszák le a középeurópai kupa második fordulóját, amelyben a Rapid a Hungáriának, a BSK pedig a Ferencvárosnak adja vissza a revánst Budapesten. Ugyancsak vasárnap Zágrebben is sor kerül egy kupamérkőzés lejátszására a prágai Viktoria Zsiskov és a Gradjanszki között. A három kupamérkőzés közül természetesen a Hungária és a Rapid második találkozása iránt nyilvánul meg a legnagyobb érdeklődés, valamint a Viktoria Zsiskov zagrebi szereplése elé tekintenek nagy várakozással.

A Rapid, amely erős küzdelem után megverte a Hungáriát, Budapesten va-

lószerűleg nem kerülheti el a sorsát és kénytelen lesz vereséggel visszatérni Bécsbe. A Hungária egy gólos győzelme azonban még nem elég ahhoz, hogy megmeneküljön a kieséstől és legalább két-három góllal kel a győzelmet biztosítani a maga számára, ha a további küzdelmekben is részt akar venni. A magyar csapat a mérkőzésen a következő felállásban szerepel: Ujvári — Mandl, Kocsis — Weber, Kleber, Schneider — Haar, Molnár, Kalmár, Skvarek, Hirzer. A Rapid felállása még ismeretlen, csupán annyi tény, hogy Wesely és Horváth, akik a legutóbbi meccsen megsérültek, vasárnap már magukra

Előkelő és ápolt

minden lépten nyomán. Egy lehetfinom réteg Elida Puder minden időben csodálatos bársonypuha arcvonásokat ad Önnek, melyek által kecses és bájos lesz.

ELIDA PUDER

fogják öltetni a dresszt.

A Ferencváros és a BSK meccs sorsát szintén elkönyvelték már Budapesten a magyar bajnok csapat javára, a sportlapok megállapítják, hogy a beogradi csapat olyan sulyos vereségére, mint amilyen a saját pályáján érte, Budapesten nem lehet számítani. Sportkörökben még olyan kijelentések is hallatszanak, hogy a beogradi együttes, ha kijátssza teljes formáját, még eldöntetlen is elérhet. A beogradi csapat összeállítása szintén nem került nyilvánosságra, csupán az vehető biztosra, hogy a buda-

pesti revánusra a BSK legjobb csapatát állítja ki. A Ferencváros felállítása a következő: Amsel — Takács L., Hungler II. — Fuhrmann, Lyka, Berkesi — Koszta, Takács II., Turai, Szedlacsék, Kolhut.

Zágrebben nagy előkészületek történtek a mérkőzés lejátszására és a zagrebiak biznak a Gradjanszki győzelmében, ami tekintettel a csapat jelenlegi kitűnő formájára, könnyen bekövetkezhet. A legrosszabb esetben is legfeljebb egy-két gólos vereséget fog szenvedni a Gradjanszki.

A szuboticaival teljes erővel készül a téli szezonba

Szeptemberben megkezdődnek a rendszeres tréningek

A szuboticaival vívó klub hosszabb nyári szünet után a közeli napokban ismét az aktivitás terére lép és szeptember elején már teljes erővel megkezdődnek a tréningek. A vívó klub, amely a szuboticaival sportélet egyik jelentős tényezője, legutóbb olyan szép eredményeket ért el, amelyek az egész országban ismertté tették. Mint ismeretes, az országos bajnokságok keretében, amelyeken egyúttal az olimpiákon is kijelölték, a szuboticaival vívók a legjobb helyekre kerültek és az olimpiákon közé is három szuboticaival vívó került be. Ezek közül, sajnos, anyagi okok miatt csupán Fröhlich Ferenc juthatott ki Amsterdamba, ahol nemzetközi viszonylatban is szép eredményt ért el, miután bekerült a középdöntőbe.

A szuboticaival vívó klub abban a reményben kezdi meg a téli szezont, hogy a legközelebbi bajnokságokban még értéke- sebb eredményeket fog elérni. A vívó klubot továbbra is Toricelli mester ve-

zeti, akinek a legtöbb érdeme van a szuboticaival vívók kitűnő szereplésében. A vívóklub szeptember harmadikán fog a rendszeres tréningbe és harmadikától kezdve új tagokat is felvesz. Jelentkezni lehet mindennap a vívóklubban Toricelli mesternél. Nők részére külön tanfolyam kezdődik és tanfolyam nyílik gyermekek részére is.

Vasárnapi futballprogram. Vasárnap Szuboticaival barátságos mérkőzés keretében az SzMTC és a SzAND találkoznak és a szezonelejei mérkőzés rendkívül érdekesnek ígérkezik. A SzAND komplett csapatát szerepelteti, amely a bajnokságot is végig fogja küzdeni. A vasasok szintén legjobb csapatukat viszik küzdelembe. Ugyancsak vasárnap a szuboticaival ZsAK Szentán vendégszerepel, ahol a Szentai AC lesz az ellenfele. A mérkőzésnek a szuboticaival csapat a favoritja.

KÖZGAZDASÁG

Mezőgazdasági és állatkiállítás

Sztaribecsejen

A kiállítás alkalmával tartják meg a méhészkongresszust is

Sztaribecsejről jelentik: Szeptember 2-ikán nyílik meg Sztaribecsejen a több napra tervezett mezőgazdasági és állatkiállítás, amelyet a beogradi tartományi választmány rendez. A kiállítás a következő csoportokra oszlik: **Jószágkiállítás:** Lovak, szarvasmarhák, sertések, szárnyasok, juhok, házinyulak. **Mezőgazdasági csoport:** Gabonaneműek, szőlők, hüvelyes vetemények, gyümölcs, méhészet, virág és kertészet, mezőgazdasági gépek, műtrágya, stb. A kiállítás ünnepélyes megnyitása szeptember 2-án reggel kilenc órakor lesz. Az állatkiállítást a futballpályán rendezik, a mezőgazdaságit pedig a központi elemi iskolában.

A kiállítás alkalmával a vajdasági lovaregylet löversenyt rendez, a városhoz közléső Milovánov Dina-féle szálláson. A löverseny programja a következő:

Telivér lovak részére: I. díj 4000, II. díj 1000, III. díj 500 dinár.

Telivér lovak részére: I. díj 2000, II. díj 500 din. III. díj 250 dinár.

Tartományi földműves verseny felvéri lovak részére 3 évtől, 1600 m. táv: I. díj 2000, II. díj 500, III. díj 250 dinár.

Kétfogatú verseny: I. díj 1500, II. díj 500, III. díj 250 dinár.

A rendező bizottságban a következők foglalnak helyet: Tiszteletbeli elnök Hadzsi-Antunovics Szahra ezredes, katonai parancsnok; elnökök: dr. Vlahovics Mihos és ifjabb Gerber Nándor; főrendező Szonomár László versenystálló tulajdonos; tagok: Zsikics Mirkó, dr. Zelenay Miklós, Vanogradov S. mérnök, Akszim I., Komáromy N., Nagy M., Mikovics Gyóko, Milovánov Novo, Kapás P., Nec-kovics A., dr. Lazics Jován és Dégi Mihály állatorvosok.

Ugyanekkor tartják meg a vajdasági méhészek kongresszusukat, amelyen

megalakítják a vajdasági méhész szövetséget. A kiállítás rendezőségével egyetértésben méhész kiállítást is rendeznek. Ugyancsak szeptember 2-án üli meg a sztariibecseji önkéntes tüztöltő testület fennállásának ötvenéves évfordulóját. A jubiláris ünnepség alkalmával a városházán diszközgyűlés lesz, majd a Karagyorgye-téren a testület tagjai gyakorlatokat mutatnak be. Az ünnepélyen a környékről hét testület vesz részt, köztük a szentai is, amely motorfecs-kendő-gyakorlatokat mutat be. Az ünnepélyen gyűjtést rendeznek, amelynek bevételét a beszerzendő motorfecs-kendő alapjához csatolják.

A noviszadi tőzsde igazgatóságának ülése. Noviszadról jelentik: A noviszadi termény és értéktőzsde igazgatósága pénteken délután dr. Dúngyerszki Gedeon elnökletével tartotta meg augusztus havi rendes ülését. A tőzsde igazgatósága tudomásul vette a beogradi tőzsde meghívását, hogy a határidőzlet bevezetésének szabályozására az ország összes tőzsdéi Beogradban a jövő hónap folyamán együttes konferenciára gyűljenek össze. A konferencián a noviszadi tőzsde több tagjával képviselteti magát. Az ülésen hosszasan tárgyalták a pansevói gőzmalom javaslátát, amelyben kéri, hogy a tőzsdén ezentúl jegyezzék a kommerciális malmok lisztárát: is és elhatározták, hogy a jövő hónap folyamán együttes konferenciára hívják meg az összes kommerciális malmokat, hogy adjanak konkrét javaslatot. Dr. Dúngyerszki Gedeon elnök ismertette ezután a nyilvános raktárak létesítésének nagy szükségét és javasolta, hogy ezeknek felállítására tegyék meg azonnal a szükséges lépéseket. E célra bizottságot választottak meg, amelynek az lesz a feladata, hogy tegye meg a szükséges előkészületeket a nyilvános raktárak létesítése tekintetében. A bizottság tagjai Bogdanovics Zsivorád, Gold Béla, Weisz Friedrich és Székely Arnold tőzsdetagok és dr. Petrovics Bránko, tőzsdéi főtitkár. Az igazgatóság dr. Tabakovics Alekszan-

der, a tőzsde másod titkárát, jogtanácsossá választotta meg. A tőzsdeügynökök azon kérelme felett, hogy szüntessék meg a tőzsdéi pótdadó szedését, az augusztus huszonnyolcadikára összehívott igazgatósági ülés hoz végleges

Tiltakozógyűlés a záróra rendelet visszavonása miatt. Szentáról jelentik: A független szentai szakszervezetek munkástanácsa augusztus hó 26-ikán délelőtt tíz órakor a Royal-szálloda nagytermében tiltakozógyűlést tart, hogy tiltakozását fejezze ki a zárórendelet visszavonása miatt és agítájon a nyolc órai munkaidő érdekében. A gyűlésen Roksa-dí Zvonimir, a noviszadi független szakszervezetek kiküldöttje és Székely József, a jugoszláviai földmunkások szombori szövetségének titkára fogják az előadói tisztelet betölteni.

SZÍNHÁZ

Az Olimpia bemutatója a Népkörben. Szeptember 8-ikán és 9-ikén kerül a Népkörben bemutatóra Molnár Ferenc világhírű háromfelvonásos vígjátéka, az »Olimpia«, amelyhez a budapesti Magyar Színház mintái után teljesen új díszletek és kosztümök készülnek. A címszerepét Kecskés Mária, Gál Béla színészkolójának kitünően végzett vendége mint vendég fogja játszani. A többi szerepet Deutsch Janka, Török Mancsi, Garay Béla, Köhalmi Pál, Deák Kornél és Mayer Béla játsszák. A bemutató iránt máris óriási érdeklődés nyilvánul meg.

Vizállás

A noviszadi hidrotechnikai hivatal jelentése szerint a jugoszláv vizek mai állása a következő: **Duna:** Bezdán 156 (+14), Apatin 220 (+10), Bogojevó 229 (+7), Palánka 158 (+2), Noviszad 142 (0), Zemun 44 (-2), Pansevó 24 (-4), Szmederevó 148 (-4), Orsava 112 (-10). **Dráva:** Osziyek 128 (-4). **Száva:** Mitrovica 44 (-2), Beograd 14 (-4). **Tisza:** Senta 88 (-), Titel 103 (-4).

TŐZSDE

Zürich, aug. 24. (Zárlat.) Beograd 913, Páris 20.28½, London 25.20½, Newyork 519.30, Brüsszel 72.20, Milanó 27.19½, Madrid 86.40, Amszterdam 208.20, Berlin 123.80, Bécs 73.20, Szófia 3.75, Prága 15.39, Budapest 9.56, Bukarest 3.17½.

Szentai gabonárak, aug. 25. A szombati piacon a következő árak szerepeltek: Buza 240 dinár, tengeri morzsoló 310—315 dinár, takarmányárpa 260—270 dinár, sörárpa 290 dinár, rozs 210—215 dinár, bab 450—500 dinár, heremag 2000 dinár, zab 210—220 dinár, burgonya 280 dinár, őrlemények: nullás liszt gg 420 dinár, nullás liszt g 420 dinár, kettes főzöliszt 400 dinár, ötös kenyérliszt 365 dinár, hetes 265 dinár, nyolcas 210 dinár, korpa 190 dinár, konkolydara 200 dinár. Irányzat: változatlan. Kinálat, kereslet: minimális.

Budapesti gabonátőzsde, aug. 25. Forgalom vontatott, irányzat gyengébb. Hivatalos árfolyamok pengő-értékben. Határidőpiacon: buza októberre 27.66—27.72, zárlat 27.68—27.70, március 30.16—30.26, zárlat 30.22—30.24, május 30.96—31.08, zárlat 31.04—21.06, rozs októberre 26.16—26.36, zárlat 26.28—26.40, március 28.20—28.24, zárlat 28.14—28.16, tengeri májusra 28.40—28.50, zárlat 28.46—28.48. Készáru buza 26.90—27.00, rozs 24.90—25.25, árpa 27—27.75, sörárpa 28—31, repce 44.50—45, tengeri 31.60—31.90, zab 26.25—27.25, korpa 21—21.25.

Noviszadi terménytőzsde, aug. 25. Buza bácskai 79—80 kg. 240—242.50, felsőbácskai 242.50—245, bácskai tiszavidéki 240—245, bánáti 235—237.50, szerémi 237.50—240. Árpa bácskai, szerémi és bánáti 64 kg. 255—265, bácskai tavaszi 68—69 kg. 300—310. Zab bácskai, szerémi és szlavóniai 215—220. Tengeri bácskai és szerémi 303—306, bánáti 300—305. Lisztek: Ogg és Og bácskai 370—380, kettes 350—360, ötös 330—340, hatos 295—305, hetes 255—265, nyolcas 190—200, korpa bácskai és szerémi 185—190, bánáti 180—485. Irányzat: változatlan. Forgalom: 124 vagon.

ERŐS MÁTYÁS MESTERSÉGE

TAMÁS ISTVÁN regénye

42

— Milyenek a bérek odaát? Kilehet jönni belőle?

Mátyás legyintett.

— Attól ugyan akár éhen halhatnánk!

— A föld se fizet valami bőkezűen — panaszkodott a gazda — nagy a drágaság. A pénz semmit se ér. Erővel szedik el tőlünk a gabonát.

— És szidta a bizonytalan világot. Ki az oka ennek a sok nyomorúságnak? Rosszak az emberek. A jegyző ur azt mondja, hogy a zsidók keverik a kártyát. A főbíró ur is azt mondja. Az alispán ur is azt mondja. Elvesztettük a harcot, tort ülnek felettünk. Kell ez a háborúság? Az ördög kereste. De az urak nem fértek a bőrükbe. Gyűtt a Károlyi. Az se tett csudát. Gyűtt a Kun Béla. Még jobban tönkre ment az ország. Most visszatértek megint az urak. Jobb a sorunk?

Sercintett egyet. Fenét. Ott vagyunk, ahol a mádi izraelita. Nem tudom ki intézi az emberek sorsát a csillagokban, de hogy rosszul csinálja, rosszul viseli a gondunkat, annyi bizonyos!

— Nem törődik a néppel senki!

— Mindenütt ilyen felfordult a világ.

Néztek egymásra és próféciát kerestek egymás szemében. Hol a titok kulcsa? A föld ez a garázda csillag, vért iszik.

Másnap indult vissza Mátyás.

Az öregasszony ezer üzenetet bízott rá, titkos üzenet, a mormogó öreg háta mögött és nyílt családi üzeneteket, a férje jelenlétében. A komplikáltabbakat elisméltették vele, hogy el ne feledje.

— De mindezt csak a feleségem mondta — handabandázott előtte a borszagu sváb — én nem üzenek semmit annak a csavargónak!

— Gottes will...

— Te fogd be a szádát ha én beszélek! — dühösködött — csak had mondja vissza szórul-szóra, hogy csavargónak neveztem! Az ilyen fráter nem érdemel más hangot!

— És Mátyáshoz fordult szigorú vércse arccal:

— Hogy fogod mondani?

Mátyás ledarált, mint a leckét:

— A tata pedig nem üzen semmit annak a csavargónak!

— Sehr gut! — veregette hátba reszkető kezeivel — er soll nur hören...

Mikor hazaért, elsőnek Ulrik urnál jelentkezett. Átadta az édesanyja összes áldásait, a jókívánságokat, csak az öregur átkait hallgatta el, ami feltűnt Ulrik urnak és nem győzött csudálkozni rajta. Ismerte az apját és szinte reklamálta a gorombaságokat.

— Semmi mást nem mondott? — faggatta a fiut — nem követelt pénzt?

Mátyás zavartan felelte:

— Nem, csak sokszor csókoltatta az igazgató urat.

A műhelyben hősként fogadták, mintha legalább is a halál torkából tért volna vissza, kérdésekkel halmozták el és Mátyás — nehogy elveszítse a kalandor nimbuszt — kénytelen volt arról mesélni, hogy az erdőben sortűzet adtak le rá a határőrök.

— Egy farkassal is találkoztam — szötte tovább a regét — alaposan megkergetett mondhatom! A gránicon elcsipett a patruj, mert nem volt utlevelem, alig tudtam elhalni tőlük. Rámkiáltottak: »állj, vagy lövök!« De én csak rohantam ész nélkül. Ujra utánam rikoltottak: »állj, vagy lövök!« Hogy harmadszorra se álltam meg, a nyakam közé csördítettek néhányszor, a fülem mellett süvitettek el a golyók. Viii, viji...

— Azt a hétszentségit! — szörnyedt el Dániel — könnyen kilukaszthatták volna a bőröd!

— Akár egy villamosjegyet! — jegyezte meg Lukács.

— Mozgósították az egész csendőrséget — folytatta Mátyás — alaposan benn voltam a pácban...

Ekkor köztük termett a művezető:

— Hol vagyunk — bömbölte — a nemzeti kaszinóban?

— És a társaság felesigázott érdeklődéssel rebent szét.

Ágit egész nap nem látta. Este, a kis üvegpuccsal a zsebében, a villa körül csatangolt Nyugtalankodott. »Biztos tudja, hogy megérkeztem — morfondirozott — mért nem mutatkoztam hát?« Igaz, elutazása előtt való nap ismét veszekedtek. Buti libucinak nevezte a lányt. de hisz az ilyesmit csak nem veszi a szívére! Kicsit otromba udvarlás, ezt nem tagadja... de... A nyitott ablakon át zongoraszó hullott az uccára. A tulsó gyalogjáróról beláthatott a szobába. Ági a zongoránál ült, és föléje egy ismeretlen fej hajolt, félkézrel kottákat forgatva. Mátyás szíve elszorult. Lábujihegyre ágaskodott, hogy jobban lásson. A fej szájában cigaretta lógott, mosolygott és a válla odaért a lány vállához. Ekkor Ági abbahagyta a játékot, felkelt és kikönyökölt az ablakon a sötétbe. Mátyás visszahúzódott egy fa alá. A cigarettázó fej Ági mellé könyökölt, halkán beszélt valamit a lányhoz és így könyököltek egymás mellett a csillaghullásos éjszakában. Mögöttük felmagaslott Ulrik ur sziluettje.

— Tegyétek be az ablakot — kiabálta hangosan és a vijjogása végigsüvített a néptelen uccán — hüvös van.

Mint egy tettenért tolvaj, úgy surrant tova Mátyás a fal mellett, nesztelen, kísértéként, szívében ezer keserőséggel és haraggal. Valami nincs rendben — érezte és a beleiben olyan fájdalmat érzett, mintha éhes farkasok tépnék. Ám neki nem szabad megmukkannia, nehogy elárulja magát! Indulat, dac és szégyen háborgott benne

(Folyt. köv.)

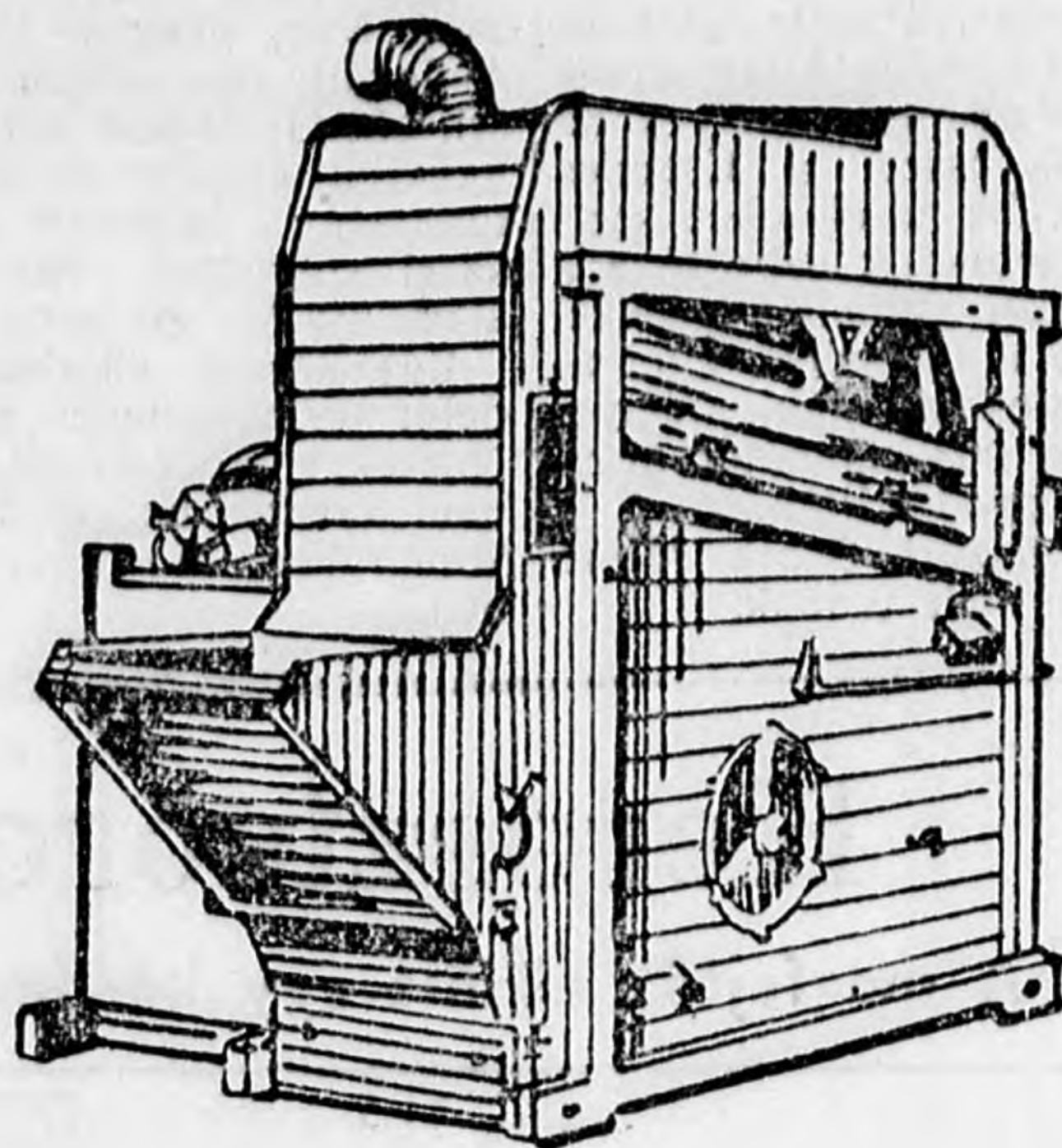
„PETKUS“ HOHENHEIM TIPUSA

Az új kis vetőmagtisztítógép a „PETKUS“

Hohenheim-típus

felépítése alapvetően új

Egyike azoknak a kevés vetőmagtisztítógépeknek, amely **sem kivétel, sem szerkezet, sem teljesítmény tekintetében, semmi, de semmi kívánni valót nem hagy maga után!**

A komplett gép ára, pneumatikus szállító szerkezettel, helyt Novisad

32.000 dinár

Óránkénti teljesítmény

500-600 kg

Kérjen részletes ajánlatot, prospektust, felvilágosításokat

A „PETKUS“ gépek állandóan üzemben a képviselőnél

Bárdos és Brachfeld, Novisad, Željeznička 105/107
Telefon: 22-86

NYILT-TÉR

Copkó Márton úgy a maga, mint gyermekei, Katica és Géza nevében fájdalomtól megtört szívvel jelenti, hogy a legjobb feleség és anya

Copkó Mártonné

szül. Tikvicki Tilka

életének 26. évében, folyó hó 22-én elhunyt. A megboldogultat folyó hó 24-én délután 4 órakor kísérték a Bajai úti sírkertben örök nyugalóhelyére.

Jóbarátainknak és ismerőseinknek, kik a temetésen résztvettek és részvételükkel fájdalmunkat enyhíteni igyekeztek, hálás köszönetünket fejezzük ki. 8692

Nyilatkozat

Tömeges kilépés a Radics-párt helyi szervezetének 5. köréből

A szubotical Radics-párt helyiszervezetének 5. köréből a párt legtekintélyesebb emberei, a legtöbbje jómódu bonyevác gazda és polgár, akik közül többen az elmúlt ősszel a Radics-párt városi képviselőjelöltjei között is mint képviselő jelöltek szerepeltek, a mai nappal írásos beadvánnyal fordultak a helybeli Radikális Földmives Párt vezetőségéhez, amelyben hangsúlyozva a Radics-pártból való kilépésüket, kéri a Radikális Párt köztársasági felvételüket. Tekintettel arra, hogy erről a kilépésről, illetve a Radikális Pártba való belépésről a nagyközönséget is informálni óhajtjuk, a következőkben ismertetjük a teljes névsort: Karlo Vidaković Kotorska ul. 43., Ivković Gábor Kotorska ul. 44., Pajo Poljaković Kotorska ul. 31., Pero Poljaković Kotorska ul. 31., Ivan Kokić Kotorska ul. 38., Stipan Radak Kotorska ul. 37., Pajo Prčić Kotorska ul. 24., Roko Poljaković Branka - Radićeva ul. 23., Lojzija Peić T. Kotorska ul. 24., Josip Neorčić Kotorska ul. 24., Antun Mamučić Kotorska ul. 40., Josip Nagy Kotorska ul. 36., Gjukan Horvacki Kotorska ul. 34., Joso Buljović Branka Radićeva ul. 23. és Stipan Tumbas Branka Radićeva 36. Minthogy a Radikális Párt vezetősége tudomással bír arról, hogy a város többi körében is van hasonló mozgalom, a Radikális Pártba most belépni óhajító tagokat a legközelebbi napokban megtartandó központi választmányi ülésen a párt tagjai sorába fel fogja venni.

Djuro Marković

8690 a Narodna Radikalna Stranka titkára

Opštinsko Poglavarstvo Turija.

ad. br. 283/1928.

Predmet: gradnja opšt. kuće.

Oglas

Opštinsko poglavarstvo u Turiji održaće na dan 1. septembra 1928. godine u svojoj kancelariji u 10 časova javnu ofertalnu licitaciju radi izdavanja gradnje nove zgrade opštinskog doma i jedne ekonomske zgrade.

Licitanti su dužni najdalje do 9 časova istog dana položiti na blagajni opštinskog poglavarstva kauciju u iznosu od 85.000 dinara u gotovom novcu, garantnom pismu jedne banke ili od države zagarantovani vrednosnim papirima, koji se po odluci Gospodina Ministra Finansija mogu primati za kauciju u nominalnoj vrednosti.

Licitirati mogu samo ovlašćeni inženjeri i arhitekti kao i diplomirani graditelji koji osim toga imaju uverenje od G. Ministra Gradjevina da mogu učestvovati na javnim licitacijama, dalje da dokažu svojim dokumentima da imaju u svakom pogledu podobnosti za učestvovanje na javnim licitacijama u smislu 88 člana zak. o Državnom Računovodstvu.

Ponuda mora biti taksirana sa 100 dinara i ima se podneti na blanketu opštinskog poglavarstva sa upisom jedinačnim cenama u zapečaćenom kovertu najdalje do 9 časova 1. septembra 1928. god. licitacionoj komisiji u opšt. kancelariji. Zakašnjenje, nepropisno zatvorene ili na drugom blanketu istavljene ponude neće se primiti.

Predračun može se videti u kancelariji opštinskog poglavarstva u Turiji.

Nacrt i predračun može se dobiti u kancelariji opšt. beleznika za 150 dinara.

8184

Opštinsko Poglavarstvo Turija.

Felhivás

Zödy János (Subotica, Ljubljanska ul. 5.) fűszerüzletét átvettem, felhívom az esetleges hitelezőket, hogy követeléseiket nálam szeptember 1-ig jelentésük be, mert későbbi bejelentéseket nem veszek figyelembe.

8642

Friedmann Aron
Srbobran

Felhivás

A Szt. György (Kossuth) temetőkezési Egyesület tagjaihoz, hogy a kifizetéseket f. hó 26-án és szeptember hó 2-án vasárnap délelőtti 10-12 ig az „Ipartestület“ helyiségben eszközöljük. Subotica, 1928 augusztus 22-én

8581

Felszámoló bizottság

Pályázat

Itecs kerestetik Potiskisvetinikolán a Kath. Körbe licso pravo-val. Határidő szeptember 12. Feltételek az Elnökségnél megtudhatók. 8546

OGLAS

Subotička Gradjanska Kasina otkupljuje svoje 1894. godine za zidanje novog društvenog doma izdane obveznice. Otkup se vrši na blagajni Opšte Kreditne Banke d. d. u Subotici, te se isplaćuje za obveznice Din. 25 po komadu, a za svaki nenaplaćeni kupon Din. 1.25 po komadu.

Umoljavaju se posednici obveznica, da iste što pre, najdalje ali u toku ove godine prezentuju radi isplate.

Upravni Odbor

Subotičke Gradjanske Kasine

HIRDETMÉNY

A Suboticei Polgári Casino beváltja a Casino új házának felépítéséhez 1894-ben kiadott kötvényeit. A visszaváltás az Általános Hitelbank r. t. pénztáránál történik olyképen, hogy minden kötvényért din. 25-t és minden szelvényért din. 1.25-t fizetünk.

Felkéretnek a kötvénytulajdonosok, hogy kötvényeiket mielőbb, legkésőbb azonban ez év végéig fizetésre bemutatni sziveskedjenek.

A Suboticei Polgári Casino
választmánya

7770

Novisadi Izr. Hitközség.

Hirdetmény

Alőírott előjáróság ezuton értesiti a hitközség t. tagjait, hogy az imaszékek kibérlésének ideje f. évi augusztus hó 15-én veszi kezdetét, amiért is felkéri a t. hitközségi tagokat, hogy az imaszékek kibérléséről idejekorán gondoskodni sziveskedjenek, miután belépőjegy nélkül senki sem bocsáttatik a templomba.

Azon hitközségi tagok, kik mult évi imaszékeiket továbbra is bérelni óhajtják, sziveskedjenek ebbeli szándékukat f. évi szeptember hó 4-ig a hitközségi jegyzői hivatalában bejelenteni, mert szeptember hó 4-től kezdve az imaszékek bármely más jelentkezőnek bérbe fognak adani.

Középiszkolai szegény tanulók, katonák és egyáltalán szegények, akik a főünnepken templomba menni óhajtának, a jegyzői hivatalban jelentkezzenek belépőjegyek végett.

Novisad, 1928. évi augusztus hó 10-én.

8032

A hitközség előjárósága.

SANATORIUM TERAPIA

VRNJAKA BANJA

TULAJDONOS ORVOS Dr. KUJAR DURLÉN AGOST

Két magyar nyelvű beszélő orvos. - Telefon 2. - Prospektust készséggel küld az igazgatóságnak

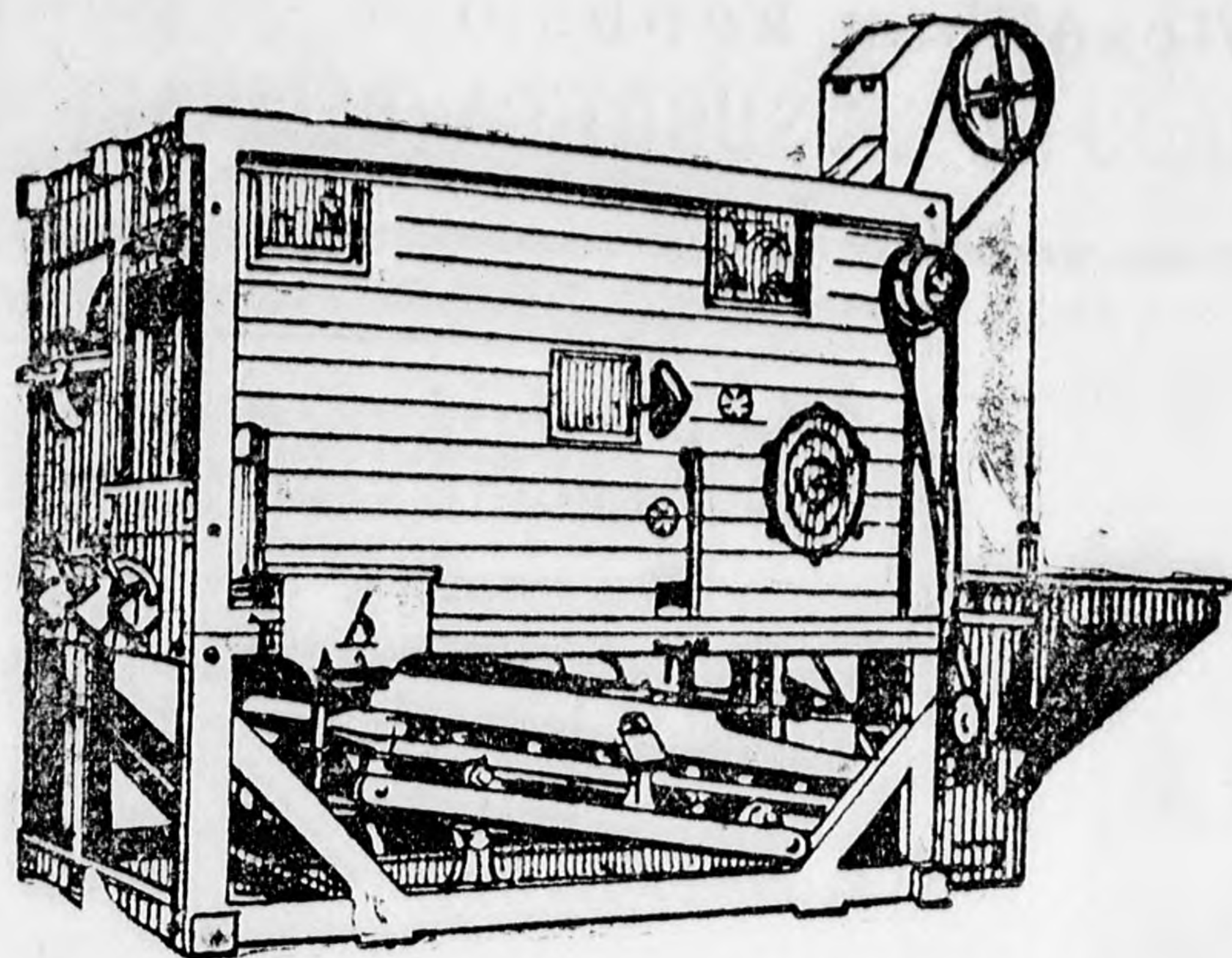
A szanatórium gyönyörű szép, kies erdős ligetben fekszik, saját gyógyforrással, úgy ivó mint, fürdő célokra a telep belterületén. Tudományos alagra fektetett dietikus konyha, szigoru orvosi felügye-

let alatt. Legmodernebbül berendezett hydro- és elektro-terápia.

Két magyar nyelvű beszélő orvos. - Telefon 2. - Prospektust készséggel küld az igazgatóságnak

Két magyar nyelvű beszélő orvos. - Telefon 2. - Prospektust készséggel küld az igazgatóságnak

Legyen elővigyázatos a vetőmagtisztító gép megválasztásánál!

»P
E
T
K
U
S«

Hasonlítsa össze
a hasonlóknak hirdetett,
valamint
a válogatóasztallal
felszerelt géppel és azt
vásárolja meg, amelyik
tökéletesebb
és jobban dolgozik!

Üzemben megtekinthető:
a jugoszláviai vezérképviselőnél

Telefon: 22—86. sz. **Bárdos és Brachfeld, Novisad** Zeljeznička 105—107

Kis Szent Teréz oltár

rendkívül szép kivitelű, 6 1/2 méter magas, művésziestén festett képpel, dns faragásokkal, valódi catarin arannyal aranyozva, jutányos áron eladó

734

F. Bachinger aranyozó cég
Subotica, Bene Sudarevićeva ulica 34

Szülők figyelmébe!

Előkelő budapesti család 1-2 tanulmányait ott folytató urleánynak kellemes otthont nyújtana. — Bőséges ellátás, külön szoba, zongora, színházba gardirozás.

Eppinger Lajosné Budapest,
VI. Bajza ucca 30./III. lft

Az összes képviselők

akik a következő időnyben sorajegyek részletre való árusításával

magas kereselre akarnak szert tenni

írjanak azonnal „Ernste Arbeit“ jellegre a Jugosl. Rudolf Mosse d. d. Zagreb, Zrinjevac 20 címre. Magas jutalék és szolid elszámolás garantálva

Komlózsákok

minden minőségben, valamint új és használt

lisztes és korpás zsákok

gabonás zsákok gyári áron alul

SCHIFF ÁBRAHÁM

zsák-, ponyva- és zsinagnagykereskedés

Telefon: 24—03 **NOVISAD** Táviratcim: Jutešif

Zsák- és ponyvakölcsönző 8020 Kérjen árajánlatot!

Hogyan tegyünk szert egészséges idegekre?

Beteg, kimerült idegek megkeserítik az életet, sok szenvedést okoznak, szúrós és tépő fájdalmakat, szédülést, szorongást, fülzúgást, emésztési zavarokat, álmatlanságot, munkakedv hiányát és egyéb kellemetlen jelenségeket.

Mindeztől a bajtól csak úgy fog megszabadulni, ha a valódi Kola-Lecithint használja. Ez a vitaminban igen dústápszer, amely az emberiség jóltevője lett, rendkívül mértékben serkenti az összes testműködéseket, erősíti a gerincvelőt és agyvelőt, erőt ad az izmoknak és végtagoknak, energiát, új életkedvet önt a betegbe. A valódi Kola-Lecithin sokszor csodákat művel, a tápanyagokat eljuttatja a test legvégső vértképző helyeire, megelevenít, felvilágyoz, felüdít és megifjít mindenkit testileg és lelkileg.

Győződjék meg róla saját tapasztalatból,

hogy nem igérek Önnek valótlanságot és az első két héten át mindenkinek, aki hozzám fordul **teljesen ingyen és bérmentve**

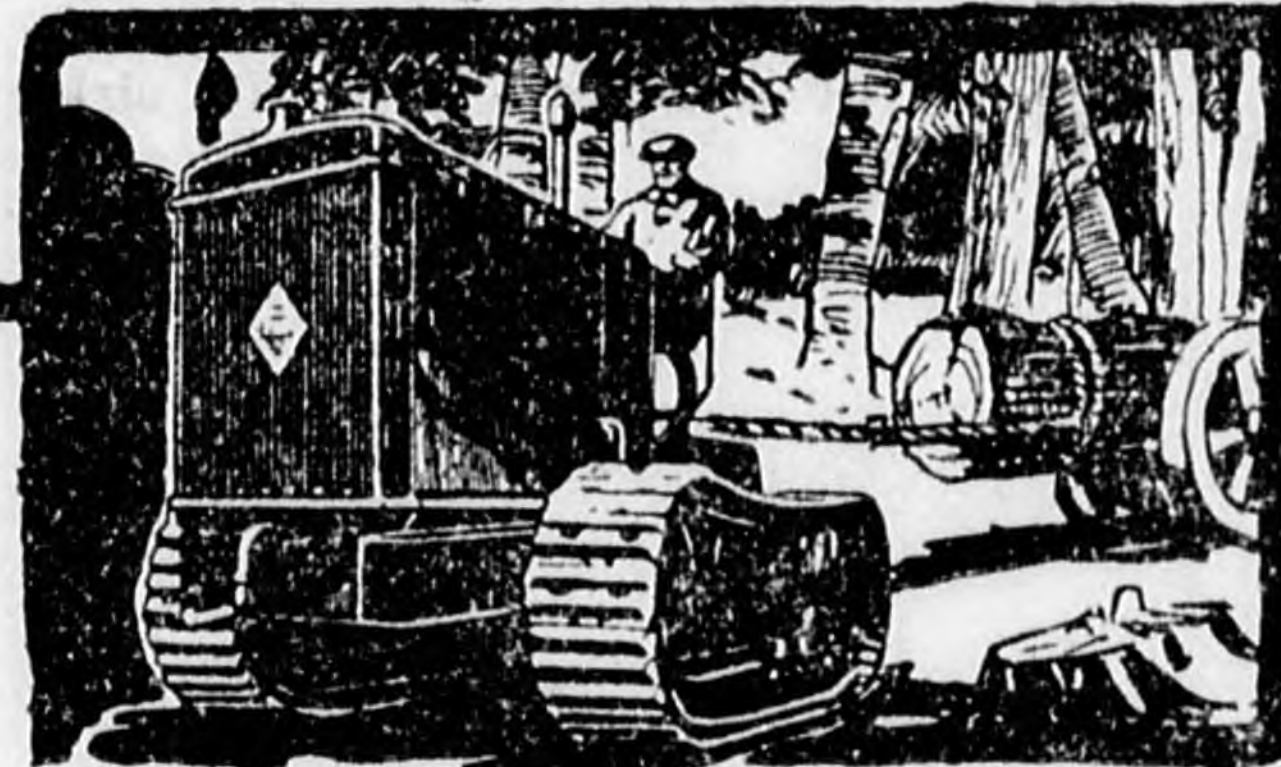
küldök egy doboz Kola-Lecithint és egy évek hosszú során szerzett sokoldalú tapasztalattal bíró orvosnak a könyvét, akinek magának is küldenie kellett az idegbajjal. Írja meg olvashatóan pontos címét, mire azonnal elfogom küldeni a dobozt és a könyvet

ERNST PASTERNAK, Berlin, S. O. Michaelkirchplatz 13, Abt. 328.

F. 4. 0

Megérkezett!

Tekintse meg okvetlenül!

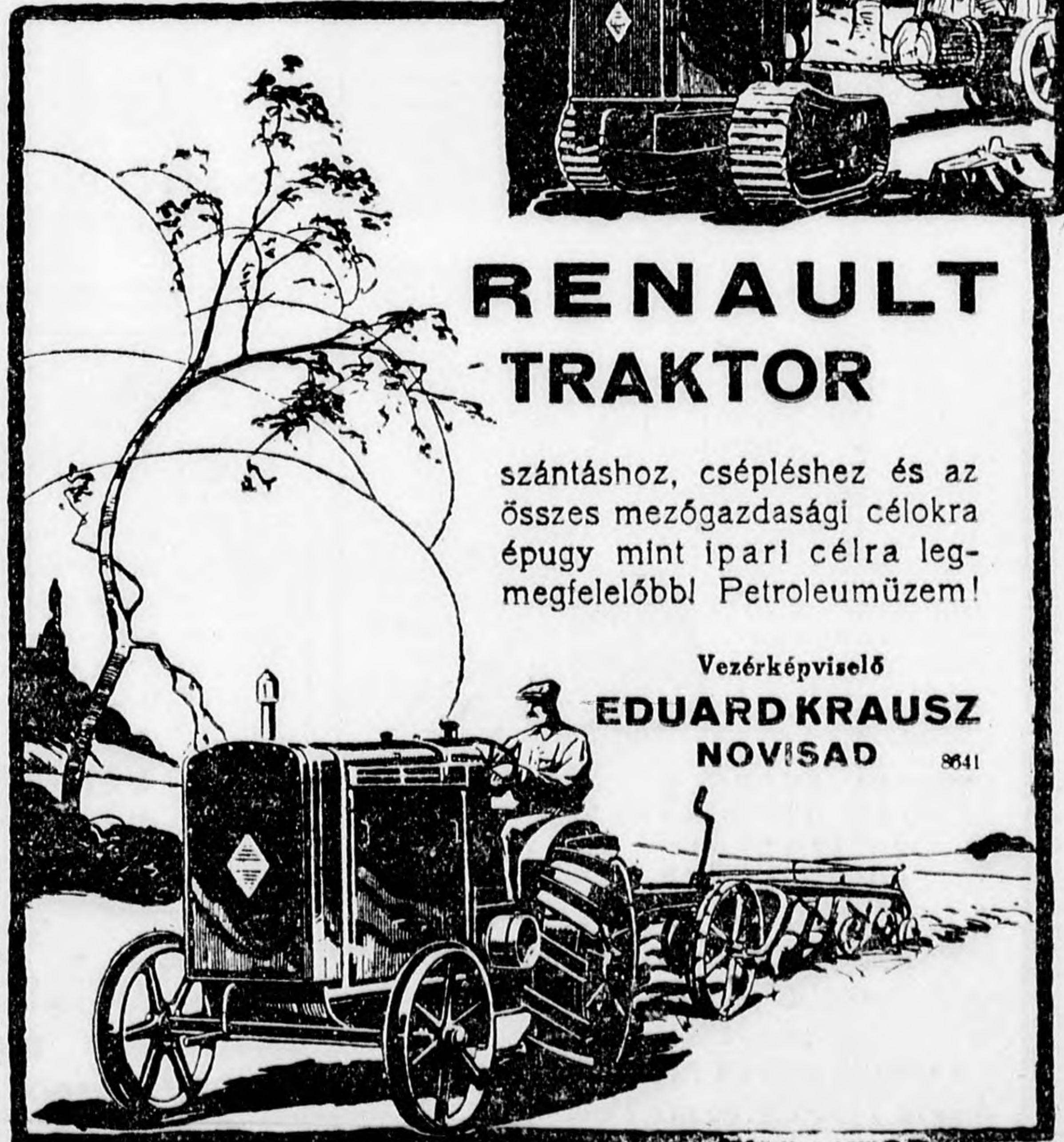

RENAULT TRAKTOR

szántáshoz, csépléshez és az összes mezőgazdasági célokra épügy mint ipari célra legmegfelelőbb! Petroleumüzem!

Vezérképviselő

EDUARD KRAUSZ
NOVISAD 8641

Textilszakmabeli utazót

keres fix fizetés és jutalék mellett, elsőrendű iparvállalat azonnali belépésre. Csak legjobban bevezetett, komoly erők küldjék ajánlataikat „Dauerposten“ jellegére a kiadóba

8600

Paszományt

butorra, függönyre, draperiára, rojtokat, szelvényeket, hajtókat olcsón vállal

Nagy Lajos

paszományos, Jugovića 31. Meghívásra mintáimmal hához megyek

Szárazbél

paradicsom és befőttes üvegekre legolcsóbban kapható
D. D. ZA IZRADU GREVA SUBOTICA (BÉLIPAR)

Rőfős és kézműáru részletfizetésre

Alacsony gyári árak, hosszú részletfizetési idő!

»ELITA«

gyári lerakat
NOVISAD, Dunavska ul. 10.

KÉPVISELET: SUBOTICA
Paja Dobanovački ul. 3.

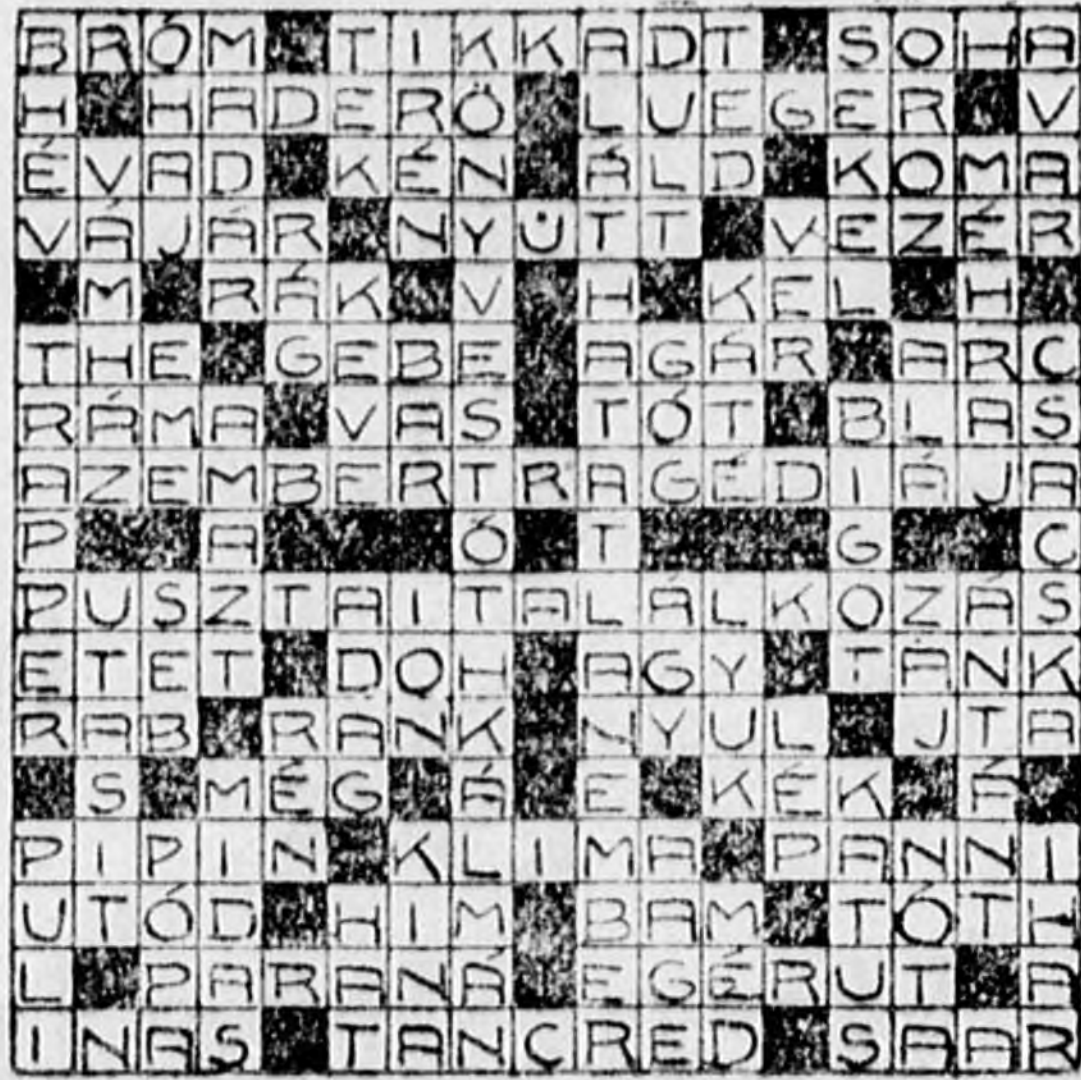
Férfi és női szövetek, vásznak, zefírek, mindenfajta francia és svájci selymek, takarók, szőnyegek, függönyök, sztórok és más, legelső angol, cseh és hazai gyárakból származó cikkek legnagyobb választékban

Felkérjük a város és környék tisztelt vevőközönységét, hogy levelezőlapon hívja meg ügyünknek, aki dusan felszerelt kolléktójával hához megy

Címe: **HAASZ FÜLÖP** Subotica
Paja Dobanovački ul. 3.

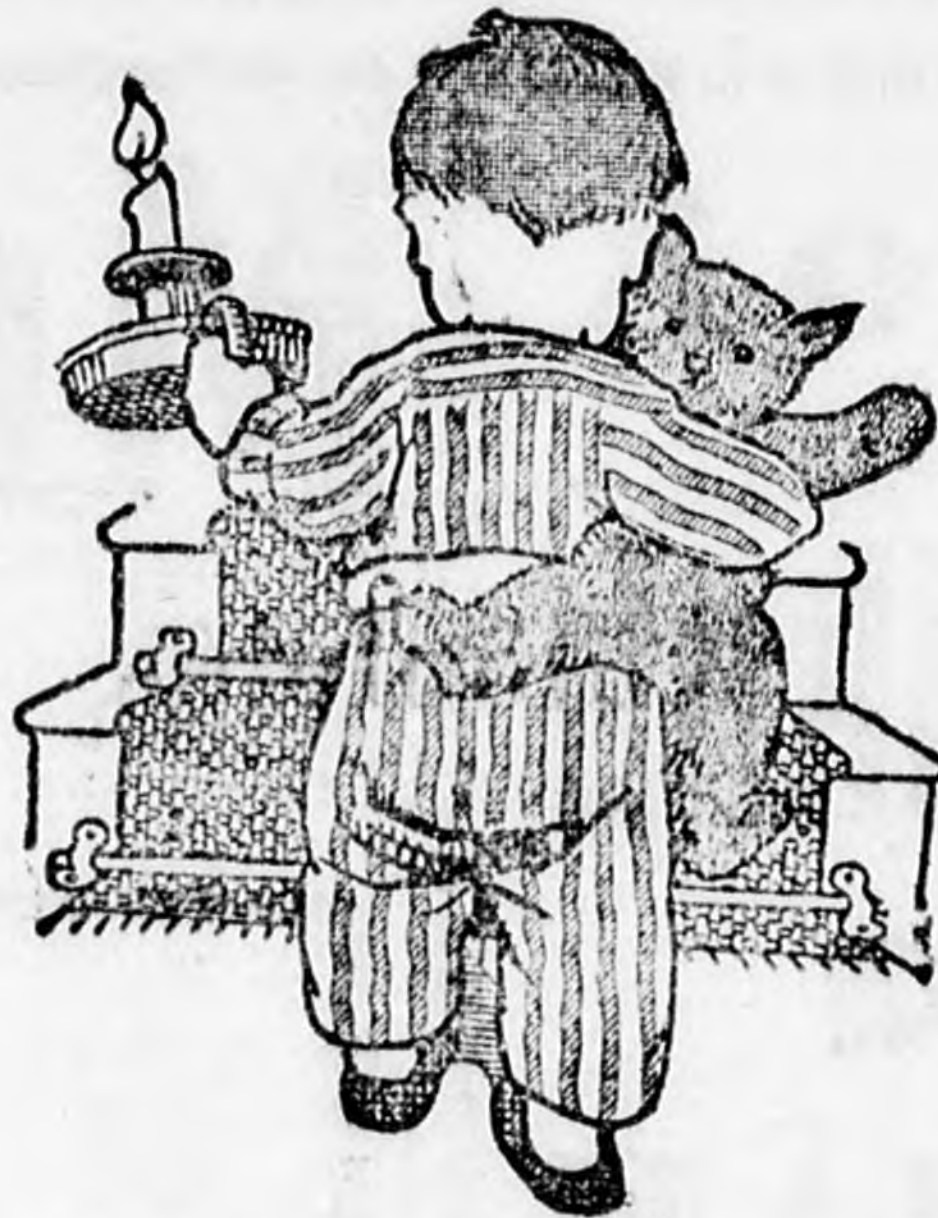
KERESZTSOROS REJTVÉNY

Múlt vasárnapi számunkban közölt keresztsoros rejtvény helyes megfejtése:

A múlt vasárnapi keresztsoros rejtvényünket helyesen megfejtették 85-en. A kézfestésű hírlaptartót sorsolás útján *Horváth Józsefné Subotica*, nyerte meg, akit arra kérünk, hogy a portóköltésre szíveskedjen beküldeni 5 dinárt postabélyegben.

NESTLE-féle GYERMEK-LISZT

ERŐSITI ÉS EGÉSZSÉGBEN TARTJA A GYERMEKEKET

Ügyes kereskedősegéd

a rőfős szakmából (esetleg a férfi-konfeciós szakmából), ki a horvát-szerb, német és magyar nyelvet bírja, szeptemberi vagy októberi belépésre állandó állást nyerhet. — Kimerítő ajánlatok lehetőleg fénykép mellékelésével és a fizetési igények megjelölésével

Vilim Vogel, Osijek I.
címe kéretnek.

Több héli külföldi bevásárló és tanulmányutamról hazaérkeztem

Eszterka kalapszalón

KORZÓ

Különös súlyt helyezek modell-osztályomra

A legkényesebb ízlést is kielégítő újdonságok. Mársékelt árak

Iparvállalat

betegség miatt eladó

vagy 400—500.000 dinár tőkével társat keres.
Írásbeli érdeklődések Schmolka hirdetőirodába Novisad küldendők

Ártézi kulturo-szerszámok

teljes felszerelés, mély és medencés kutakhoz

teljesen jókarban, eladó

Értekezhetni

Kovács K. Jánossal, Senta
(városház-épületben)

MILOVANOVIĆ GYÖRGY

SZÜCSMESTER

Novisad, Pašičeva ulica

hazaérkezett a **leipzig-i szőrmevásárról** és ajánlja dus szőrmeraktárát, hol kü önféle szőrmék, **leggy-zerűbbtől a legnemesebbig** versenyképes árban kaphatók.

Készít **szőrmekabátokat** a legutolsó divat szerint.

Átalakításokat végez legelsőrendű szakorok által.

Saját készítésű **iskolatáskák, bőröndök, utazótáskák**, legújabb divatu női **ridiküllök** csakis speciális **bőröndös- és bőrárú-készítőnél** kaphatók. — **Aktatáskák** darabja tehénbőrből **90 din.**

SCHLAGER HENRIK

bőröndös, Aleksandrova ulica 1

KUGLI GÖLYÖK

billiárdgolyó, mandinergummi, Lignum sanctum golyók
70 dinártól 150 dinárig

Özv. **Gerber Jakabné** nál Subotica
B. Sudarevičeva ul. 32

Szénát

préselt, prima, réti, sásmentest

Rózsaburgonyát

vagonszámra és kisebb tételeken legjobban és legolcsóbban szállít franko bármely állomásra

Léderer Jenő

bank- és biz. üzlete, főzelék és gyümölcskivitel
Novisad, Vilsonov trg 7

Raktár: Temerinska 38

Telefonszám: 22-14 8326 Sürgönycim: Léderer

Szobafestést

a legkényesebb igényeknek megfelelően készít

S. Matković

Subotica, III. kör, Kumičevića (volt Dzs.) utca 47

Liszt ZSÁK

Korpa

Komló

Gabona

gyári áron

7752

Eugen Hered, Novisad
Jermenska ul. 3

Telefon 21-98 Távirat Jatersa Novisad

Vagontételek szállítása ab gyár
Kartellen kívüli árak!

Képviselet: Meh. fabrika užarska roba i fabrikacija vrea, **Silvio Papo, Sarajevo**

KIIRTJA GYORSAN ÉS ALAPOSAN

A LEGYEKET, SZUNYOGOT, MOLYT, POLOSKÁT, BOLHÁT, SVÁBBOGARAT, hangyát, tetüt és minden egyéb kártékony rovar és petéiket

KAPHATÓ MINDEN JOBB KERESKEDÉSBEN

Anglo Jugoslavensko Petrolejsko A. D.
BEOGRAD ZAGREB SARAJEVO

Jugoszlávia legolcsóbb divatszalonja
WEINERT HERMANN Subotica,
L. Strossmajerova ulica 16.

Arak: köp nyek, kosztümök 200 dinártól
ruhák 100
aljak, bluzok, pongyolák 50

Elsőrendű, izléses és szép munkák garantálva

LEVELEZÉS

Szentáról „Viruló Ősz” jel-
igére irt. b. címét kérem.
„Viruló Ősz” jelígeire ki-
adóba. 8612

Indiján a Bácsme gyei
Napló figyelmeztetett
hölgynek levele van a pan-
csevoi főpostán, poste res-
tante, jelige a lakóhelyé-
nek második szava. 8701

HÁZASSÁG

Magnősülne 46 éves, ke-
resztény, özvegy, vegyipari-
műszaki gyáros. Hoz-
záálló komoly, független,
vagyonos hölgyek teljes cí-
mü levelei „Temesvári”
jelígeire a noviszadi kiadó-
ba kéri. Ismeretség híján
ezuton keresem boldogító
élettársamat, tehát abszo-
lute diszkrecióval csakis
komoly levelekre vála-
szolok. 8664

Intelligens, szolid, 34 éves
fiatalember ismeretség hiá-
nyában ezuton óhajt meg-
ismerkedni házasság cél-
jából intelligens uri leány-
nyal vagy asszonnyal. Val-
lás mellékes. Esetleg be-
nősülnék. Csak komoly,
lehetőleg fényképes aján-
latokat kérek „Boldog jövő
1928” jelígeire a kiadói-
vatalba. Titoktartás bizto-
sitva. 8663

Házasságot biztos ered-
ménnyel közvetít „Amor”
házasságközvetítő iroda Te-
mesvár, Kossuth Lajos u.
21. 7724

FOGLALKOZÁS

Jóvaló fiu ellátással ta-
noncnak felvétetik. Hippich
szabó, VI., Jugovičeva uli-
ca 23. 8700

Gazdának ajánlkozom me-
zőgazdaságba, szőlőmunká-
latokat is vállalom. Címe-
ket a lap csantavéri áru-
sítójához „Zs” jelige alatt
kéretnek. 8462

Két-három középiskolai ta-
nulót teljes ellátásra olcsón
elvállalom IV., Boškovičeva
ulica 10.

Állástkeresők keressék fel
bizalommal Eros ügynök-
ségét, Gyümölcsiac. 8699

Nyugalmozott állami er-
dész keres alkalmazást fa-
kereskedelmi vagy más
vállalatnál, gyárnál, me-
zőgazdaságban stb. raktár-
noki, kezelői, felügyelői
minőségben. Vidékre is
szívesen elmegy. Cim a
kiadóhivatalban. 8651

Vizsgázott tanítónőt vagy
nevelőnőt keresek teljes el-
látással kislányomhoz
szerb és német nyelvű kö-
zepiskola I. osztályának
privátuton való végzéséhez.
Ajánlatok Löbl Sámuel
címe Bačka palanka kül-
dendők. 8645

Nőifodrásznőt, azonnali
belépésre keres Dušan Uro-
šev, Novisad, Pašičeva ul.
15. 8647

Szerb-német nyelvtudással
bíró gépiró kezdő tisztvi-
selőnőt azonnali belépésre
keres noviszadi gabonake-
reskedő cég. — Bővebbet
Schmolka hirdetőirodában,
Novisad. 8646

Második kereskedelmista
szegény zsidófiu, aki to-
vább szeretne tanulni,
kosztért, esetleg lakásért,
alacsonyabb osztálybeli
tanítását vállalná. Cim a
kiadóban. 8470

Zongorahangolás és javi-
tás Krombholcznál, Wil-
sonova ul. 30. 8634

Gyakornok, legalább négy
középskolát végzett és fiat-
tal segéd, rövid- és uridivat
áru szakmában ügyes, Bá-
nát nyelveiben jártas, fel-
vétetik Bukovác István
áruházában, Vel. Bečkerek.
8618

Kifutó, aki biciklizni is
tud, 12—14 éves, azonnali-
ra felvétetik. Nemzetközi
Iroda, Aleksandrova ul. 9.
8678

Házmasternek kerestetik
gyermektelen házaspár. —
Jelentkezni lehet Paja Do-
banovački ulica 10. I.
emelet 2—3 óra között.
8529

Esti irodai munkát vállal
fahivatalnok. Cim a kiadó-
ban. 8609

Gradska Kafana felvesz
jobb családból való fiut,
pikolonak. 8634

Intelligentes Fräulein, so-
lid, sucht ständigen Pos-
ten als Erzieherin. Anny
Spem, Veliki Bečkerek,
poste restante. 8625

Modistint, ügyes diszítő-
nőt felveszek. Eszterka ka-
lapszalom, Korzo. 8694

Suche französisches oder
deutsches Fräulein mit gu-
ten Zeugnissen zu einem
5 und einem 3 jährigen
Knaben für sofortigen Ein-
tritt. Rothbart, Subotica
Mucsi-telep 4. 8535

Perfekt szakácsnő ajánlko-
zik előkelő uriházba szept-
ember 1-re. Cimeket a ki-
adóba kéri. 8695

Jóházból való fiu szabó-
tanoncnak felvétetik. Özv.
Miskolcziné, Zrinjski trg 2.

Kezdő intelligens fiatal hi-
vatalnoknő, ki az irodai
munkákban gyakorlatot
óhajt szerezni és a gépirást
megtanulni, azonnali állást
kaphat. Nemzetközi Iroda,
Aleksandrova ul. 9. 8677

Babakészítéshez szüksé-
ges réz és vasformák, prés,
esztergapad eladó. Baba
klinikai, Szubotica, Pašiče-
va ul. 6. 8648

Varrólányokat felvesz a
Merkur harisnyagyár, Da-
ničićev put, Halbrohr-telep
8665

Szerényigényű, Amerikát
járt fiatalember bármilyen
foglalkozást keres. Beszél
spanyolul, szerbül, néme-
tül és magyarul. Cim Kar-
dosa hirdetővállalatnál, No-
visad. 8689

Segéd a fűszer- és üveg-
szakmából állást keres. Si-
pos János, Mali Idjós. 8682

Kutyaidomítás. Rendőr-,
vadász-, tisztafajú farkas,
Dobermann-, vadász és se-
lyempincsi kutyák 6 hóna-
pos kortól 1 évesig idomi-
tásra elfogadok. Rintye Fü-
löp, Sombor. 8681

Tanulóleányokat fizetéssel
felvesz Kramer művirág-
gyár, Sokolska ul. 1. 8669

Kutifurómunkás, ki kisebb
és nagyobb munkához ért,
ajánlkozzék gyakorlati idő
és fizetési igény megjelölé-
sével Czeisel gépgyár, Sombor.
8674

Szomborban 20 kaptár
méh, egy mézpergető és 20
üres kaptár eladó. Gya-
kovics Jován, Gunduličeva
ul. 16. 8673

Favágást géppel olcsón el-
vállal Laudencsek József II.
Mrazovičeva ulica 16. 8676

Fehérneművarrónő házak-
hoz ajánlkozik. Javításo-
kat vállal, vidékre is el-
megy. Btelka V., Sombor,
Sivački put 26. 8672

Jó megjelenésű középkoru
nő, ki jól tud főzni és a
háztartás minden ágában
jártas, felvétetik. Pátkay,
Városi Takaréék. 8659

Elsőéves joghallgató, aki
az államnyelvet szóban és
írásban bírja, gépirásban
jártas, ajánlkozik gyakor-
noknak ügyvédi irodába.
Cim a kiadóhivatalban. 8650

Nevelőnő 2 gyermek mellé
szeptember elsejére felvé-
tetik szerb, német, magyar
nyelvismerettel. Barzel vas-
üzlet, Subotica. 8512

Tanonc felvétetik villany-
és accumulator szerelőnél
Willhelm, Pašičeva 2. 8531

Kovácssegédet, jó munkást,
keresek azonnali belépésre.
Fábri János Kupusina
(Bačka). 8438

Két középiskolai leányt
teljes ellátásra elfogad uris-
család. Cim a kiadóban. 8502

Erzieherin mit deutsch-
französischen oder deutsch-
englischen Sprachkenntnis-
sen, womöglich musika-
lisch, zwischen 30 und 40
Jahren, kinderliebend, Pä-
dagogin, suche per sofort
gegen sehr gute Bezahlung
und familienhafte Behand-
lung. Andrija Švarc, Subo-
tica. 8412

Fogtechnikus azonnali be-
lépésre állást keres. Cim
„Fogtechnikus” jelígeire a
kiadóban. 8511

Magános ur keres fiatal
gazdasszonyt, ki a háztar-
tás minden ágában jártas.
Cim a kiadóban. 8592

Épületfűvezést saját ké-
szítési firnissigittel legol-
csóbban készít Berkes kép-
keretező, gyümölcsiac 4.
Krékus órá-specialista
mellett. Aranyművesek
során. 7727

Gyógyszerész-assistens
nyelvismeretekkel állandó
állást nyerhet. Belépés
szeptember első felében,
esetleg előbb, megegyezés
szerint. Kralj, Dvorska
Apoteka, Velika Kikinda.
8551

Nevelőnőt mielőbbi belé-
pésre keres faluhelyen lakó
család 16 éves leányukhoz.
Magyar-német nyelvisme-
rettel bíró független, ére-
lyes nők adják be fizetési
igényük megjelölésével
fényképpel ellátott írás-
beli ajánlatukat Orosz Sán-
dor, Lacić, z. p. Šljivošev-
ci (Szlavónia) címre. 8567

Intelligens leány, ki a ma-
gyar, szerb és német nyel-
vet beszéli, elmenne pénz-
tárossnőnek, nevelőnőnek
vagy irodába szerény di-
jazásért, esetleg tanyára is.
Cim Molnár könyvkereske-
dés, Senta. 8629

Szűcssegédet elsőrangú ön-
álló munkást felvesz Spi-
tzer szőrmeáruház, Subo-
tica. 8622

Perfekt nőifodrász szeptem-
ber elsejére felvétetik.
Kraimer nőifodrász, Veliki
Bečkerek. 8615

Budapesten 50 év óta
fennálló és virágzó papir-
neműgyár SHS területén is
óhajt gyárat alapítani,
melyhez társat keres egy-
millió dinár tőkével. Ne-
vezett gyár teljes berende-
zéssel és nyersanyagral
rendelkezik. Válasz „Ko-
moly” jelige alatt a lap ki-
adóhivatalához kérétek. 8607

Fiatal, csinos házvezetőnő,
beszél németül, magyarul,
szerbül, jó bizonyítványok-
kal állást keres, egyedül
álló személyhez. Levelek
„Hü” jelígeire a kiadóba.
8579

Gyógyszerészsegédet (nőt)
nem diplomát, szerb, ma-
gyar és német nyelvtudás-
sal, szeptember 15-ikére,
vagy október 1-ére felvesz
Alargi gyógyszerház Novi-
sádon. Ajánlatok mellé rö-
vid életrészlet csatolandó.
8584

Keresek október 1-re tel-
jesen megbízható közép-
korú házikasszonyt, aki
a varráshoz ért és a ház-
tartásban segítkezik. Fize-
tés megegyezés szerint. —
Cim a kiadóban. 8454

Szakképzett rőfös segéd,
éves bizonyítvánnyal ál-
lást keres azonnali belé-
pésre, beszél magyarul, né-
met és horvát nyelven. —
Alfréd Obláth, Zagreb, Ju-
rišičeva ul. Poste restante.
8467

Autógarage, javítóműhely,
autó és kerékpárgumi vul-
kanizáló. Speciális alumi-
nium hegesztés. Bata-ga-
rage és Takács vulkanizáló
Zrinjski trg 24. Tanoncok
felvétetek. 4289

Szobafestősegéd felvétetik
Vurum Péter, Horgoš. 8636

Bármilyen szolgáló állást
keresek azonnali belépésre.
Cim a kiadóban. 8509

VÉTEL-ELADÁS

Könnyű, jó állapotban lé-
vő, használt féderes kocsi
egy lóra, valamint egy ló-
hoz való használt szer-
szám megvételre kerestetik.
Maričić i Janković papirke-
reskedés, Subotica. 8644

Új kovácsszerszám jutá-
nyosan eladó. Megtekin-
tethető Szabó Pál, Sombor,
Branković ulica 48. 8463

Hengerkazán, leszerelve
2 darab, csővezetés nélküli,
az egyik 1 méter átméretű,
a másik 130 cm átméretű,
nyersolajtartánynak, szi-
vógázgenerátornak alkal-
mas, jutányosan eladó. —
Subotica, Zagrebačka uli-
ca 17. 8447

Borbélyüzlet nagy vendég-
körrrel és lakással azonnali
eladó. Cim. Eros ügynök-
ség, Gyümölcsiac.

Fűszerüzlet lakással, nagy
forgalommal, betegség miatt
eladó. Cim: Eros ügynök-
ség, Gyümölcsiac.

Clayton-Shuttleworth gar-
nitura, továbbá egy gar-
nitura Marschalla kazán
Heip cséplővel, más vállal-
kozás miatt eladó. Kormos
Ábel, Bačko Petrovoselo.
8413

Eladó 24 HP alakított, fi-
atal szivógázmagánjáró, ki-
vül-belül 52 collos MÁV-
cséplővel, esetleg külön is.
Hangya, Bačko Gradište.
8516

Eladó MÁV-cséplő, 48 co-
los és egy Fordson-tractor
ekével együtt. 8675

Gyáskocsit, használt, nyi-
tott kocsit keresek. We-
kerle György, Veprovac
(Bačka). 8598

Sentán közel a beltérhez
ötszobás lakás azonnali
eladó vagy kiadó Bergel Ja-
kab. 8623

Régi jömenetelű vendéglő,
házzal együtt eladó, eset-
leg bérbe adandó. Bőveb-
bet Bene István, Feketiž.
8558

Megvételre keres dupla si-
ma henger 475/220 Eisler-
malom, Sanad (Banat).
8603

Templomfűlések bérbeadók
vagy eladók. Strosmajero-
va ulica 20. 8604

Jóforgalmu malom, kétjá-
ratu, Diesel-motorral, ház-
zal együtt a novibežjeji főnt-
cán, elköltözés miatt eladó.
Csakis személyesen tárgya-
lok. Horváth István, Novi
Bežej. 8572

Szállítócsiga, használt,
megvételre kerestetik. —
Ajánlatok méret megadá-
sával Lönyi, Novivrbas
címezendők. 8564

Írógép, keveset használt,
nagyon olcsón eladó. Cim
a kiadóban. 8639

Házat kisebb családot ke-
resek megvételre. Szalay
Ernő, Vukovičeva 17. 8691

Jóforgalmu borbélyüzlet
sarokházban, szép lakás-
sal eladó. Cim a kiadóban.
8596

Jókarban levő 28 HP szi-
vógázmotor két pár kövel
felszerelve eladó. Nagy
Torma Máttyás Čantavir.
888. 7598

Négyhónapos selyempincsi
eladó. Poštanska ulica 5.
8670

Épületfűvezéshez első-
rendű cseh táblaüveg, ki-
rakati tűkörűvek olcsón
beszereshetők Kovács üve-
gesnél, Edény-piac. 8653

**GRÜN WALD
ÜGYNÖKSÉG
HIRDETÉSEI**

Paja Kujundžičeva ulica broj 3

GRÜN WALD ÜGYNÖKSÉGHEZ
fordulhat bizalommal, bármilyen ügyben készséggel
áll rendelkezésére és minden ügyét lelkiismeretesen
elintézi, de csak utólagos díjazás mellett

Eladó földbirtokok

80 hold kitűnő termésű
föld 20 hold szilvással,
teljes felszereléssel, uri
lakóházzal és birtokon
levő nagy pálinkafőzdé-
vel 6000 dinárért holdan-
kint, kedvező fizetési
feltételek mellett,

62 lánca legprimább föld-
birtok szuboticiai határ-
ban kedvező fizetési fel-
tételék mellett,

25 lánca föld szép tanyá-
val,
20 lánca föld igen jó ta-
nyával,

14 lánca az ugarakban,
5 lánca prima fekete ho-
mok föld Radonovácon
tanyával, 1 és fél kapa
szőlő terméssel együtt
Majsa-kapunál 15.000 di-
nárért eladó, házhelynek
is igen alkalmas.

24 lánca föld elsőrangú
tanyával topolai és szen-
tai ut között,

30 lánca föld elsőrendű
tanyával, nagy hizlaldá-
val,

70 lánca földbirtok jó ta-
nyával, kedvező fizetési
feltételek mellett,

Különfélék

Társat keres elsőrangú
kereskedelmi vállalat, aki
erdőkitermeléssel és na-
gyobb faszállításokkal
foglalkozik 300—500 ezer
dinár tőkével vagy en-
nek megfelelő bankga-
ranciával betársulhat.
Grünwald ügynökség.

Jómenő iparvállalat sür-
gösen keres társat száz-
ezer dinár tőkével, mely-
re teljes garanciát kap,
de csakis szláv nemzeti-
ségű lehet. Grünwald
ügynökség.

Eladó üzlet Szuboticián,
mely husz év óta fenn-
áll, mely építési any-
gok és házi szükségleti
cikk eladásával foglalko-
zik, kimutatható nagy-
forgalmu, biztos, megél-
hetést nyújt. Szép lakó-
házzal együtt, mely a
főtérhez igen közel fe-
szik, eladó. Grünwald
ügynökség. 6693

Üzletet, ha bármilyent
venni vagy eladni akar,
forduljon bizalommal a
Grünwald ügynökséghez.

Ha lakásra van szüksé-
ge, forduljon bizalom-
mal Grünwald ügynök-
séghez.

Ha házat akar venni,
vagy eladni, forduljon
hozzánk bizalommal, a
Grünwald ügynökség-
hez.

Bérbe 100, 150, 200 lánca
jó föld kerestetik sürgő-
sen. Grünwald ügynök-
ség.

Kávéház és szálloda, a
Bačka legjobb forgalmu
városában társat keres.
Grünwald ügynökség.

Kereskedelmi ügynök-
ség agilis munkaerőt tár-
sul keres 50—100.000 di-
nár tőkével. Grünwald
ügynökség.

Komlószedőket felvesz a
Glied-malom. 8423

Perfekt varrónőt, ki vidéki
városkában létesítendő di-
vatszalon önálló vezetése-
re képes, sürgösen keresek.
Ajánlatokat „Társ” jelíge-
re a kiadóba kérek. 8702

Havi 6000—10.000 dinárt
kereshet bárki állami és
más értékpapírok rész-
letre való eladásával.
Ajánlatok Kreditna Založ-
na Banka, Beograd, Kn.
Mihajlova 16. címre kül-
dendők. 7659

Két papucsszegédet, jó
munkást, állandó munká-
ra felveszek. Pazaver Pál,
Srbobran. 8599

kaphatók csak a legdivatosabb, legszebb nyakkendő olcsó gyári
áron. Subotica, Korzó. — Fióközlet: Novisad Jevrejska ulica 6
Fordítás 10 dinár

„ALEXA” nyakkendőgyárban

LIFKA KERT-MOZI

Vasárnap utoljára

Generális + Fekete sas

Hétfőtől — szerdáiig

Szuboticán először!

ZORO—HURU
mint rendőrök

Burleszk kaland 7 felvonásban.

A jókedv és vidámság filmje!

„PLANINKA“
havasi gyógyfűtea

felfrissíti és tisztítja a vért, megjavítja a rossz emésztést, a rendszertelen bél-működést és kiváló hatással a testet bántalmazóknál, a húgyhólyag, máj, epe megbetegedéseinek és epekövénél. A „PLANINKA“ tea étvágygerjesztő, különösen jó hatású a bizonyított eredményes emésztésnél.

A „PLANINKA“ havasi gyógyfűtea csak lenti védjeggyel és leplomált dobozokban valódi, egy doboz ára 20 dinár. Kapható gyógyszerárakban. Készíti: Mr. BAHOVEC gyógyszerész Ljubljana.

Jólmenő cukrászda család-
di okok miatt eladó. Cim
a kiadóban. 8654

Szántóföld, 110 hold, szabad
kézből eladó. Írásbeli
megkeresések a kiadóhivatalba
»Prima« jellegre. 8655

Földbirtokok Kikinda mellett
112 hold 8500 dinárral,
120, 100 és 202 hold Becskerek
és Vrsac között fundus
instruktusszal 8000
dinárral kedvező fizetési
feltételekkel eladók. Ha-
cker Károly, Pancsevó,
Vojvoda Putnika 27. 8660

Ornabarán 30 hold szántó-
föld gazdasági épületekkel
a Cokáról vezető műút
mentén, az utkaparóház
szomszédságában, eladó.
Szakács Pál. 8667

Sentán középiskertekben
jóforgalmu fűszerüzlet la-
kóházzal, melyben vendég-
ló és mézárászok van, el-
adó. Bergel Jakab. 8666

Földbirtok, Vel. Bečkerek
mellett 70 hold, a 10.000
dinár, parcellákban is. Ki-
kinda környékén 100 hold-
das, a 7500 dinár, kedvező
fizetési feltételek! Bodor
Lajos Vel. Bečkerek,
Begejski red 8.

Lakóház, Vel. Bečkereken,
ötszobás, modern, új, eladó
75.000 dinárért. 8523

Szivógásmotor »Astra« 36
HP magánjáró, kifogástalan
állapotban szántószerszám-
mal eladó. Buzarski Paja,
Gospodjince, Bačka. 8526

Topolyfaháló, előszoba,
konyha, csillárok, függő-
nyók, szervizek eladók,
Nagy Dezsőné, Paja Kujund-
zićeva 97. 8633

**Senta várostól 2 kilométer-
nyire 87 kat. hold** elsőren-
dű szántó és kaszáló ta-
nyával és gazdasági épü-
letekkel, örök áron eladó.
Feltételek Stara Kanjiža
város pénzügyi tanácsnok-
ánál megtudhatók. 8441

Potiskiszvetinikolán levő
házam 1014 □-öl telekkel,
üzlethelyiségnek alkalmas,
eladó. Buják Géza. 8668

Kisebb malomfelszerelést
keresek megvételre, dara-
bonként is, 30—35 HP szí-
vógásmotor a gyár és az
ár megjelölésével. Ugyan-
ott 16 HP fafűtéses Ganz-
motor eladó. Péter Ferenc,
Pačir. 8444

Stare kovine kao, bakar,
mjed, strugotine mjedi,
olovo, cinklim, akumulato-
rorske ploče, olovna slova,
željezo, gus, šuplje autogu-
me, rabljene tračnice, va-
goneta, traverze, stare ne-
uporabive mašine kupuje i
plaća najbolje Calin k. d.
Zagreb, Mandalićeva 1b.
7032

**Husz hektoliter prima sil-
ler bor** eladó, L. Bogovi-
ćeva ulica 15. 8530

Használt hordók eladók.
Sindrić Antal, Subotica,
V. Kaićeva ul. 5. 8434

Ötven év óta fennálló
korcsma, házzal együtt el-
adó. Subotica, Poštanska
ulica 7. 8241

Disznók megbetegedését
megelőzi, betegeket gyó-
gyítja a Gorkol, S. H. S.
államban egyedül kapható
literes üvegeként 60 di-
nárért Szabó Ervin gyógy-
szerésznél Subotica, Cer-
novičeva ul. 19. Utánvét-
tel is megrendelhető.

Bélyeggyűjtőknek ajánlom
hogy szerezzenek be ná-
lam 500 teljesen különböző
bélyegyet tartalmazó bélyeg-
gyűjteményt 30 dinárért.
Európa, Ázsia, Afrika és
Ausztrália különböző álla-
mainak bélyegjeit tartalma-
zó 1000 darabos gyűjtemény
ára 65 dinár. A pénz előzetesen
beküldendő és a gyűjteményt aján-
lott levélben küldöm a
rendelőnek. Minden ren-
deléshez ingyen csatolom
bélyeggyűjtőkönyvem, amely
az egész világ, majdnem
600 államának bélyeggyű-
jékét tartalmazza. Az SHS
legrégebbi bélyegkereskedé-
se. Izidor Steiner, Brod
na Savi. 718

120 dinár

10.000 kg dunai homok
vagonba rakva Bogojevo
nagy állomás, azonnal szállí-
tható utánvétellel. Jovan
Merk, Sonta. 8348

Az izraeli templomban
egy női ülés az első sorban
és egy férfi ülés a harmadik
sorban eladó. Cim a
kiadóhivatalban. 8538

Csókán megvettem Csesz-
lár György vegyeskereskedé-
sét. Felhívom nevezett
hitelezőit, hogy követelése-
iket 8 napon belül nálam
jelentsék be, mert későbbi
bejelentéseket nem veszek
figyelembe. Juhász Lajos,
Čoka. 8562

Eladó családi ház, nagy
udvarral, V., Osiječka uli-
ca 6. 8631

**5000 drb használt faszin-
dely** eladó Licht Samunál,
Gorička ul. 7. 8611

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy sor 1 dinár, vasárnapra és ünnepekre
költségesen számít. Legkisebb apróhirdetés ára 10 dinár.
Csak felbontásig jelölés leveleket továbbítunk.
Kérdésekben kérjük válasszunk megjelölést.

Paraffin Therapia

Ciril i Metod trg 5. Dr. Vécsei Jenő orvos
lakásán. Telefon: 539

A legújabb és eredményeiben felülmúlhatatlan
gyógymód reuma, köszvény, ischias, lum-
bago, és neuralgikus fájdalmak esetel-
ben. Legbiztosabb sikerű paraffinos pakolások
fogasztás az egész testre, vagy annak egyes
részeire berlini módszer szerint.

Számos köszönőirat. Vidéki betegek részére lakás
és ellátás. Kiváratra prospektust, vagy szó-
beli felvilágosítást ad: 8651
Dr. Vécsei Jenő, orvos

Eladó más vállalkozás
miatt egy teljesen új, jó ál-
lapotban lévő 6 HP Haris
gyártmányu motor, benzin,
nyersolaj vagy petróleum-
mal hajtható. Hozzávaló
6-os számú Irus darálólal,
felvonóval és szijazattal.
Villanytelep, Bajmok. 8632

Chevrolet, 36 lóerős, kom-
plett, öt gumival eladó.
Levelek Vig Lajos tanár,
Szentá címre kéretnek. 8624

Olcson eladó két keményfa
ágy, kihuzós asztal, éjjeli-
szekrény, mosdó. Cim a
kiadóban. 8630

Jómeneteli vendéglő ház-
zal és inventárral együtt
eladó. A ház megfelel gaz-
dálkodónak és telepnek is.
Gyoka Mijatov, Subotica,
VIII., Pešadijskog Puka ul.
broj 4. 8568

Valódi szilpézsmá bunda,
alig használt sürgősen,
olcsón eladó, továbbá 8
bőrből álló orosz coboly-
muff is. Érdeklődések So-
kolska ulica 15. 8499

Eladó Crvenkán haláleset
miatt egy jómeneteli szál-
loda, vendéglő és mozi. —
Azonnal átvehető. Cim:
Webel Ede, Crvenka. 8593

»ENJOY«
nem kerül pénzbe

Vályon, elsőrendű, 10.000
drb eladó. Gulyás cipész,
Szegedi-ut Szadeczki-telep
8597

Fényképezőgép, 13/18-as,
egy 18/24-es, eladó. Varga
Flórián műszervétnél, Szu-
botica, Trumbićeva ul. 3. 8565

Nyugateurópai izlés, szol-
lid munka, mérsékelt árak
teszik keresetté Brandler
butorait. Subotica, Halpiac.
7211

Figyelem! A legjobb mi-
nőségű acélekék Mészáros
Ádámnál, Subotica Brozo-
va ulica 10 kapható 5-ös
számu 400 dinár, 6-os szá-
mu 475 dinár, 7-es számu
550 dinár. 8571

**Keresünk félstabil gézpé-
pet** ca 80 lóerőset meg-
vételre. Ruff cukorkagyár
Subotica. 8574

Koncertzongora, Heitz-
mann-Sohn gyártmányu, el-
adó. Cim a kiadóban. 8600

Villatellék Palics legszebb
helyén, villamos megálló-
nál, gyönyörű parkkal és
épületekkel parcellázva
vagy egészben eladók. Bö-
vebbet Vadász Pál mér-
nöknl. 8338

Központban, különösen
ipartelepnek vagy gazdál-
kodónak alkalmas ház el-
adó. Cim a kiadóban. 7882

Eladó birtok Baranyában
65 kat. hold 4 éves irtott
erdei szántóföld, 1 1/2 hold
kerttel, az összes gazdasági
épületekkel és lakóházzal
együtt eladó. Érdeklődni le-
het Branka Rutka, Beli
Manastir (Baranya). 8394

Eladó Novibecsen a Royal-
mozi teljes berendezéssel.
Felvilágosítással szolgálunk
a mozi tulajdonosai. 8545

Szatócsüzetli berendezés és
rőfővászari sátor ponyvával
eladó. Koiss, Martonos. 8210

Műlábak
műkarok, gyógyfűzők, tám-
gók, betegtoló-kocsik,
Schönbrunnál, Subotica,
Paje Kujundzićeva 20. 3756

KÖLÖNFÉLE
Orvosi rondelő, amely 2
esetleg 3 szobából áll, bu-
torozva és műszerekkel
együtt 1928 október 1-re
kiadó. Bővebb felvilágosi-
tás özv. dr. Pollák Lajos-
nánál, Leibach-palota. 8182

Egy-két diákok teljes ellá-
tásra felveszek. Cim: Mi-
ka Prčića ul. 9 (volt Kőte-
les utca). 8610

Vízvezeték, fürdőszobás
lakások, műhelyek kiadók.
Strosmajerova ulica 20. 8605

Komlószedők értékre
adom, miszerint kocsk
szedőkkel hétfőn reggel öt
órákor részben a szombori
uti fátelpről, részben a
bajai kaputól indulnak. —
Hercog László, Sombori ut.
8643

Belterületen kétszoba ki-
adó, irodának alkalmas. —
Cim a kiadóban. 8685

Fűszerüzlet lakással ki-
adó. Cim: VI., Praška uli-
ca 48. br. 8686

VÁROSI MOZI

Vasárnap utoljára

Kettős műsor! Kettős műsor!

Az elkártyázott feleség
vígjáték. — Főszereplő:
Adolf Menjou és Grete Nilsen

Az alaskai remete
Főszereplő: HARRY CARREY

Hétfő — szerda. Csak felnőtteknek

Szédült erkölcsök
Főszereplő: YGO SYM

Forgalmas uton fűszer
vagy más üzletnek meg-
felelő helyiség kiadó. Ér-
deklődni Futó Pálnál, VIII.,
Plitvička ulica 37. 8638

Lakás Aleksandrovn a
villamos megállótól 20 mé-
ternyire kiadó. Cantaver-
ski put 41. 8671

Zongorám havi 100 di-
nárért bérbeadom. Sauer-
villa, Palics. 8606

Megános ház öt szobával
és egy hallal, legmoderneb-
bül berendezve november
elsőjére kiadó. Crnojeviće-
va 6. 8637

Cserét keresek iskolás lány-
kámnak Suboticán. Német
nyelv elsajátításáért garan-
tálók. Hinger Antal ta-
nitó, Veprovác. 8633

Észak- és Délamerika ösz-
szes államainak jegyzéke
minden odautazásra vo-
natkozó utbaigazítással
most tíz dinárért kapható.
Küldhető posta- vagy ok-
mánybélyegben. Nemzet-
közi Iroda, Aleksandrova
9, Subotica. 8679

Butorozott különbejáratu
emeleti szoba kiadó. Kifu-
tó felvétetik. Kölcsönkönyv-
tár, Strosmajerova 16.

Diákokat, diákleányokat el-
fogad Suboticán jutányosan
teljes ellátásra a német
nyelv elsajátítása mellett
egy nyugdíjas tanítócsalád.
Petrogradska (István) ul.
30. 8362

Alexa nyakkendőipar, 10
dinárért fordítja ki nyak-
kendőjét. Korzó. 6708

Szülők figyelmébe. A szen-
tai volt »Kis szeminarium«
helyiségeibe felvétetnek gim-
náziumi tanulók teljes ellá-
tásra legjutányosabb áron.
Családias ellátás, leggondo-
sabb felügyelet biztosítva.
Jávorszky Endre Senta, Beo-
radska ulica 5. Ellátási díj
természetben is leróható.

Négyszobás lakás előszobá-
val, fürdőszobával és víz-
vezetékkel, minden mellék-
helyiségekkel november el-
sőjére kiadó. Kumičićeva
ul. 3. 8010

Amerikába kivándorlók kér-
jenek ingyenes felvilágosi-
tást Lloyd Sabaudó Gőz-
hajózási társaság alképvisel-
őjétől, Sombor, Kralja Pe-
tra 30. 8056

Tanári felügyelet mellett
diáklányok teljes ellátás-
ra felvétetnek. Cim Pal-
las hirdető iroda. 8140

Kettősbirtokosok. Közveti-
tünk határátlépési köny-
vecskék megszerzésében és
láttamozásában. Nemzet-
közi Iroda, Subotica, Alek-
sandrova ul. 9. 8557

Elegánsan butorozott két
egymásba nyíló szoba, lép-
csőházból külön bejárat,
két személy részére azon-
nal kiadó. Trumbićeva uli-
ca 6. emelet a gimnázium-
mal szembe. 8460

Modern és stílus
butorokat
továbbá a szakmába vágó
összes munkákat készítenek
az ujonnan átépített mű-
butorgyárakban
SIPOS FIAI
Zentai ut 3.
Allandó raktár!

Közvetítjük a legrövidebb
idő alatt az engedélyek
minden fajtáját, állampol-
gársági, itt-tartózkodási en-
gedélyt, (trafik, kávékimé-
rés, lícno i mesno pravo
stb.) Nemzetközi Iroda,
Subotica, Aleksandrova ul.
9. 8555

Veliki Bečkereken táncis-
kolának alkalmas parkettá-
zott terem kiadó. — Cim
»Bega« hirdetőben, Veliki
Bečkereken. 8618

Butorozott szoba, I. Ma-
nojlovićeva ulica 5. szám
alatt I. emelet, szeptember
elsőjére kiadó. 8582

Cseregyermeket vállalnék
az iskolaév tartamára, Kr-
njaja német községbe. Ci-
meket »Cseregyermek« jel-
legre a kiadó továbbítja.

**Két-három középiskolai ta-
nulót** teljes ellátásra olcsón
elfogadok. Cim Boškovića
ulica 19.

Kétszobás modern lakást
fürdőszobával keresek szept-
ember 1-re. Cim a kiadó-
ban. 8346

Üres uccai szoba, konyhá-
val, ugyanott holthelyiség
azonnal kiadó. Save Teke-
lije 24 (Halasi-ut). 8506

Üzletársat keresek tőkével
a fémiparhoz tartozó ipar-
cikk, új világtalálmány
(szabadalom No 3626 p.
284/28) gyártásához. Lo-
senc Lukács, Mol. (Bačka)

Ingyen kap 1 próbadoz
eredeti Daruvary krém.
ha portóra beküld bélyeg-
ben 2 dinárt. A Daruvary
krém ezideig a legjobban
bevált szer arctisztítalan-
ságok, szepők, májfoltok
ellen. Kapható szaküzle-
tekben. — Készíti Blun
gyógyszertár, Subotica, fő-
postával szemben. 5190

**Ujoncok! Szakavatott egyé-
nek** pontos felvilágosításo-
kat adnak katonai termé-
szett, különösen sorozási,
szolgálati idő meghatározá-
sára és jogos esetekben a
szolgálatok megővítésére
vonatkozó ügyekben. Nem-
zetközi Iroda, Subotica
Aleksandrova 9. 8556

Apróhirdetések Suboticán
az Aleksandrova utcán a
Pressburger-féle üzletben,
a Manojlovićeva utcán a
Rádió-Reklám irodájában,
Földes Samu ruhaüzleté-
ben, Gyümölcsiac, Novi-
szadon, Szomborban, Szent-
tán, Veliki Bečkereken
ottani fiókiadóhivatalaink-
ban is eredeti áron felad-
hatók.

Osztrák pillanattfelvételek

Az uton lépten-nyomon különös nő csoportba ütközik az ember. Szokatlanul (még nekünk is szokatlanul) kifestett fiatal lányok feltűnő, tarka, öltözékben, az élükön egy torzra-mázolt öreg szárnnyással, aki a csibéit védi. Nagyon kell őket nyilván védeni, mert folyton forog a szemük.

Az utasok utánuk fordulnak, hogy kik, mik lehetnek? Van aztán annyi vélemény, amennyit akarasz.

— Varieté-társulat? — mondja egy öreg ur, akin meglátszik, hogy ilyen helyeken éli ki magát.

A mindenre kiterjedő gondú kereskedő, aki nyaral még egyet, mielőtt bejelentené fizetésképtelenségét, csupa főlény lesz.

— Szó sincs róla. Varieté-társulatot nem utaztatnak első osztályon. Még ha másodmagukkal rándulnak ki a kis-asszonyok, akkor is legfőjebb a másodikon viszik őket. Ugyan, hová gondol?

A kis csirkék rendkívül sokat szaladgálnak az állomáson, jön még néhány vélemény, amire azt csinálom, amin mingyárt kezdeni lehetett volna. Megkérdezek egy vasutast, hogy miféle csoport ez?

— Amerikaiak, kérem, tele van velük most Európa. Telik belőlük minden napra néhány csoport. Körutazási jeggyel érkeznek, kezdik Anglián, folytatják Franciaországon, Itáliába törekszik valamennyi. Néhány átmeneti napot kapunk mi is.

Hát a podgyászuk valóságos csoda. A ruházatuk már olyan kevert, hogy bizonyos ideát szerették be a rajtuk levőt. Egyenruházkodás. Keresem azonban, hogy az a híres finom arcbőr, tulfinomult alak, amit egyszer a háború előtti időben Cuxhavenben láttam, ahol egész oceánjáróra való mesesereg indult haza? Emlékszem, hogy csak ítétem a tengerparton és bámultam őket, pillanatig sem jutott az eszembe, hogy ők is nők, akiket majd az élet előbb-utóbb elheravaszt, tönkretesz, — a legszebbek voltak mindenek sorában, amit valamikor is láttam, aztán most jön ez a kegyetlen kiábrándulás.

Szó ami szó, a mi hölgyetnk sem riadnak vissza, ha egy kis üdéséget akarnak magukra varázsolni, azonban ilyen széles esetkezeléstől még ők is megrettennének. Ez nem lehellet, hanem ordítás, hörgés.

Ami pedig a megjelenésüket illeti, sokkal szívesebben járok a becskeréki kózon. Százszor kétkeltem már benne és

A bécsi Burg kertje tele van öreg asszonnal. Összeválogatni sem lehetne őket különben, annyira fantasztikus alakok fantasztikus öltözetben. Ugy rémlik, hogy még a császárság öskorából maradtak itt és be akarják mutatni azokat a mantillokat és fiszulákat, amik hosszú évtizedek óta divatjukat multák mindenki más számára. Itt látni még az újatlan keztyűket, amiket nagyanyáink is használtak a takarításnál, habár örökre érthetetlen, hogy miért gyűjtötték össze minden bacillust épp az ujjuk hegyén?

Ahitattal néznek fel, az ablakokra, nagyokat sóhajtanak, még nagyobbakat hallgatnak. Ha valamelyikük megszólal, így kezd:

— Emlékszem, 1874-ben...

Ök a császárság itt maradt emlékei.

Az egyik azt mondja:

— Na, und die Walerie?

A Burg kertjében egy társulat a Madarászti játsza szabad színpadon. Verbáson, a legenda szerint, már meg akartak égetni ennél sokkal jobb együttést s csak a csendőrök váradan megjelenése mentette meg az életüket. De ugyanakkor meg kellett igérniök, hogy sosem énekelnek többet.

E sorok írója körülbelül harminchárom-harminnégy év előtt látta először a nevezetes operettet Becskeréken, hozzá éppen egy német vándortársulat előadásában. Zeller ur, a mű szerzője — egyébként ha jól emlékszem, osztálytáncos az osztrák külügyminiszteriumban, amolyan előkelő amatőr, — már régen meghalt, még pedig a börtönben. Nem áriákat lopott, hanem valami nagyobb szabású hamisítási bűnpörbe keveredett. Mielőtt azért ma sem vesztettek az üdésükből és szívesen szállunk vissza szárnyaikon a multba, amikor

nem a nagyanyánk volt ifjú, hanem mi.

Ahogy azonban nézem a szereplőket, mintha ismerősök volnának. Nini, a Postás Milka arca közepén ott az a szemölcs, ami annak idején elragadtatta Billitz Bélát. A hangja is határozottan fejlődött, látszik rajta a jó iskola.

Szeretném, ha itt volna Brájer Lajos, ő amúgy is színészeti lexikon felfedezője a nagyhercegnőt, aki már akkor is érett szépségével keltett feltűnést és omlatag pillantásokat vetett Jurkovic Aladára.

A tenorista? Ó az, valóban, azonos a hatás is. Tudniillik akkor sem lehetett hallani a hangját, de legalább ma sem lehet. Róla állapította meg Pollák Viktor:

— Ezt a szerencsés embert irigylem, mert el van látva az egész életére. Csak köhint egyet, azzal a szájába nyrik a torkából a gombóc. Ugy már lehet élni.

A kórus? — köszönöm szépen, megvannak. Éppen azért olyan jó az előadás, mert azt hiszem, hogy a premier óta nem változott itt a személyzet. Mindig úgy tudtam, hogy a fődolog az öszszetartanul együttes. Ezeknek volt hozzá elég idejük. Amár meglehet, hogy nem is ők azok, csak az ifjúkorom képződött meg a szemem előtt...

Magában a Burgban szakadatlanul mutogatják az akkori termeket, amik berendezésben körülbelül egyszabásúak.

— Egy jó angol foteljük nem volt, mondja valaki a sok kényelmetlen, ceremóniás szék láttára.

— Annál szélesebbek az ágyak, jegyzi meg egy idősebb hölgy teljes szakértelemmel.

Látszik rajta, hogy valamikor értett hozzá.

A kalauz filléryi nagyságn órarendeket mutat.

— Aber die geht schon längst nicht, — teszi hozzá.

— Den Habsburgen geht es auch nicht gut, — sóhajt rá egy nagybajuszu bécsi. A cívruha sem tudja eltakarni a hajdani katonát.

Hétköznapokon mintha kissé kihalt volna Bécs. Nem ilyen egy világáros autóforgalma! Annál mozgékonyabb va-

sárnap, amikor meghátrálnak a családok, elül párosával a gyerekek, hátul ernyővel az öregek.

A Práter zsufozt, az eső nem zavar senkit. A Gullasch-Hütte közönsége esernyők alatt issza a sörét, a szatyorból előkerülnek a magukkal hozott falatok, amár rengeteg fogy az elég jó paprikás húsból is. Vagy ezer ember ül itt szorongva, lest, mikor üresedik meg — majd azt mondtam: egy állás, — egy szék.

Asztaltársam, a nyugalmazott szeriárnok, azt mondja.

— Száz silling a havi nyugdíjam, az a szórakozásom, hogy vasárnaponként kijövök ide a feleségemmel. Holnap rántott leves az ebéd, esetleg holnapután is. Hja, be kell osztani. De a sarokboltban van hitelünk.

A hatgyerekes villanyszerelő már egy órája szopogtatja az egyetlen pohár sört, most közbeszól.

— Most éppen munka nélkül vagyok. Meglehető nagy nálunk is a munkanélküliség, de az a fő, hogy benne vagyunk a szakszervezetben. Elmennék én más szakmabell munkára is, Bécs sokat építkezik mostanában, de nem engedli a szakszervezet. Munkát nem tud adni, de visszatart az esetleges alkalmától is. Nem is hiszi, milyen érdekes ez!

Mindent mosolyogva, kedélyesen meséli, csak hogy elhagyjem. Dehogy kétkedem, végigszalad a hátamon a hideg.

— Akkor miből élnek?

— Abból amit a három nagyobb gyerekek keres.

Az egész ember nincs negyven éves.

Este a városban zsufozt minden kávéház. Van belőlük elég, szinte hihetetlenül sok. Némelyik csak akkora, mint egy nagyobb hall. De kávéház ez is, törzsvendégek helyisége. Van, amelyiknek asztalán vizes kancsó, más-más világváros nevével ellátva. Rengeteg nő. Csak ülnek, nézelődnek. Egy Madrid feliratban gyönyörködöm, mikor hozzám lejt a pincér:

— Páris szeretne Madridba utazni.

— Von mir... mondtam értetlenül.

— Tehát jöhet?

Mikor körülnézek, a párisi palack melől mosolyog felém valaki. Nem férfi.

— Vagy úgy? — mondtam. Nagyon sajnálom, de határoz van, nem lehet.

(szv.)

Emberke

Írta: Radó Imre

Tömzsi emberke szállt be a szakaszba. Hóna alatt, kezében, hátán csomag. Kampós meggyfa botja kabátja felső zsebére volt akasztva. Úgyesen ágaskodott a rövidke ember és csodálatosan elérte a polcot, minden segítséget hálálkodva elutasított, nem lépett fel a padra, rendben felrakta vagy tíz csomagját.

A szakaszban nem volt egyetlen üres ülőhely, de az új utas boldogan mosolygott fel jól ülő csomagjaira és botjára támaszkodva, derülten nézett szét utitársai között. Egy asszony ölében gagyogó porontynak megtetszett az emberke botja, kapkodott utána. Az emberke a gyerekecske kezébe adta. A drága kis jószágnak nehéz volt a bot, leejtette. Az emberke ujra odaadta, de a bot megint nehéz volt és a csupapocak emberke, a jó emberke kétszer, tízszor, sokszor lehajolt érte.

A baba nagyokat nevetett az ide pottyant emberkén, aki szintén melegen nevetett a kicsikére és egészen kegyeibe fogadta őt. Már nyújtja is előre apró kezét és hozzá kérdezősködően gügyög. Egy pillanat: az apróság emberünk karján ül és meghittén ráncigálja bajuszát.

— Csókold meg a kedves bácsikát — biztatja gyereket az anyja. A kis édes mogyoró szája a borostás arcra tapad, a rövid emberke elérzékenyül, szeméből könny hull. De a könny nem a szomorúságé. Senki sem kérheti: Talán magának nincs, vagy meghót. Egy pillanat és az emberünk már apró magasságokba labdázza fel a babát, majd új játékot talál, felfújja arcát és öklivel pukkantgatja. A habának ez nagyon tetszik, csilingelően kacag és ő is próbálja. Már tudja is. A

baba megtanulta első tudományát. Emberünk büszke is erre nagyon, diadalmasan néz körül és valóban övé a diadal, az utasok derüsen, elismerően bólogatnak feléje. Egy paraszti ember fel kel a helyéről.

— Tessék kérem a helyem, nehéz a gyereket állva tartani.

— Köszönöm bácsikám, Isten ments, nem fogadom el — tiltakozott barátunk alázatosan — a gyerek nem szereti, ha ülnek vele és ez nem is egészséges neki. Így, ha állva tartjuk, szabadabb, jobban mozoghat.

— Hogy ért a gyerekekhez! — szól egy asszonyság — jobban mint az...

— és megrovóan mutogatott az anyja felé, aki a hőségben elszunyókált.

Emberünk nem ült le a felkinált helyre, hanem a gyerek babusgatásán keresztül most már utitársaival ismerekedett. Huszonketten ültek a szakaszban és sorba járta mind beszédével. Magyarul, szerbül, németül — ki, hogy válaszolt neki — beszélt a gyerekről, szárazságról, napszámról, a nehéz életről, abból a háromszáz szavas szókincséből merítve, mely e harmadik osztályú kocsli utasai számára bőven futotta.

Félórája sincs, hogy a vicinális lassu tempóval viszi a kocsli utasait és itt egy-egy odavetett mondatban sorsok mutatkoznak meg. Munkások, parasztek, falusi szenzálok, apró mesteremberek teszik ki a társaságot, akik a járási székhelyen voltak, mert törvénybe hívták, mert a táppénz után járt, mert leégett a vaskója, mert kórházban fekszik az ura.

Emberünk ezt mind megtudta, mindenki bajával együtt érez és lel-

kileg minden bajlódó utast egy a karján hordozza, mint a porontyot, aki a vállára hajolva a sok hancurozástól kifáradva alszik.

— Tegye már le uram azt a gyereket.

— Igen, igen, tegye le — szól ujjra az asszonyság.

— Ó! kérem... ha már az Isten nekem nem adott...

— Az Isten sem tudja, hova teszi le a gyerekeket... Maga szereti és nincsen. Nekem nyolc van. Mondja meg az ur a feleségének, hogy nekem nyolc van...

— Ó! az én feleségem... — szakadt ki a sóhaj az emberkéből.

— Biztosan sovány, beteges. Ilyen szép, kövér embernek mindig gölhős, sovány a párja — sópáncodott a kövér asszonyság, aki nyolc gyerekekkel dicsekedett.

— Nincs feleségem... Nincs már feleségem...

— Meghalt...

— Nem, nem halt meg...

— Széttmentek? Miért?

Az utasok mind füleltek. Barátunk az érdeklődés központjába került. Megcsipték őt. Eddig ő uralkodott, tartott kihallgatást az utitársak között, most neki kell beszámolni világi életéről. Beszélni akart, de meghökkent, a szó elapadt benne, zavartan nézett szét.

— Biztosan az asszony volt a hibás — mondta valaki.

Az emberke szólni akart, de folyvást az egyik sarokban ülő kopasz, szemüveges, jó öltözetű utasra nézett, aki a társaságból kiközösítve magát, eddig újságot olvasott. Most, hogy a társalgás kényesre fordult, eltette újságját és figyelt. Hiába ostromolták, szorongatták kérdésekkel emberünket, ő csak a kopasz urat nézte, aki nagyon az utjába állt.

A vonat megállt. A kopasz ur hóna alá fogta irattáskáját, kiszállt.

— Most már magunk között vagyunk — mondta a kövér asszony. Az anyja leszedte emberünk válláról gyereket.

Az egyik utas felkelt és lenyomta a padra emberünket.

— Mesélje csak el. Nem szégyen az. Hiszem, hogy maga kergette el. Nem volt magához való... Maga boltos ember és igyekvő, látom a csomagjairól...

— Csak az asszony lehetett az oka. Mesélje el. — röpködtek mindenfelől a nógató szavak.

Az emberke megadta magát. Nem volt már itt a kopasz ur, beszélhetett...

— ... Kérem én Noviszadon egy fűszerüzletben első segéd voltam. Nagy üzlet volt. Részvénytársaság... Kérem, nekem háromezer dinár fizetésem volt. Mi kellett nekem? Nevetéses! Se ital, se kártya... se nő. A pénz ment a bankba. Szerény vagyonnal rendelkező, jó állásu megállapodott koru, szimpatikus férfin — így tettem be az újságba — házasodni óhajt... Óhajt... Óhajt... teljesedett.

— Finoman beszél — mondta elismerően a kövér asszonyság.

— Ném mellett kifinomodtam. Menyasszonyom szép, molett leány volt. Kérem, minden táncmulatságon szépségdíjat nyert. Nyolc szépség oklevele volt. Egyet elloptam belőle, ágyam felett berámázva örööm. Menyasszonyomnak gyönyörű sárga haja volt, olyan nagy szemöldököt, mint az övé, rajta kívül sose láttam. Ujjain szép gyűrűk ragyogtak. Gondoltam, nagyon takarékos nő az én menyasszonyom. És úgy szeretett engem, hogy azt normális férfi nehezen tudja megérteni.

— Husvét hétfőjén esküdünk. Az első hetek szépek voltak. Az első hetek, tudniillik, mézeshetek. Ugy szeretett engem, hogy azt elképzelni normális embernek nincsen elég gondolatja. Tudniillik szabadságon voltam és nem volt se éjjelem, se nappalom... Aztán letelt a szabadság. Az üzletbe kellett mennem. Menj kedvesem a kávéházba reggelizni. Mentem a kávéházba reggelizni. Utánam kiáltott kedvesem

vajat és mézet is egyél. Nem gondolkodtam, boldog voltam, kávéházban kávéztam vajjal, mézzel... Délben nőmet még ágyban találtam. Lassan kiderült minden. Nőm nem tudott gazdálkodni. Reggeli a kávéházban, ebédre, vacsorára vendéglőbe jártunk. Nőm selyemharisnyát viselt. Nem műselymet, valódit. És csak egyszer vette fel. Más ruháimuket is nagyon szeretett. Kérem tizenötödikén a fizetésemből nem volt egy para sem. Szedtem ki a pénzt a bankból. Nőm nem ismerte a pénz értékét. Más hibája nem volt. Engem nagyon szeretett... És mindenki nagyon szeretete, becsülte. Zsurokra, táncestélyekre hívták. Szegény nőm mindig mérgeződött azon, hogy csak őt hívják meg, engem pedig mellőznek. Nem is akart sohase elmenni, de én biztattam, hogy csak menjen... én úgy se tudok táncolni és csak utban lennék abban a társaságban. Nem szívesen, de elment. Nagyon tisztelték, becsülték. Nagyon intelligens nő volt. Doktor urak és igazgató urakkal csónakázott a Dunán. De mit ért mindez? Nem ismerte a pénz értékét... De ez sincs egészen így. Ő ismerte a hibáját és meg akart javulni. Titokban elspórolt magától amit tudott. Erre úgy jöttem rá, hogy ő egy este, mikor ő egy zártkörű táncmulatságon volt elindult az orrom vére és benyultam a szekrénybe. Véletlenül a fehérmemű között egy takarékkönyvet találtam. Az ő nevére szól a könyv. Kérem, ötezer dinár volt a takarékbán. Nagyon örültem. Ugy tettem, mintha nem tudnék róla... A baj csak az volt, hogy amikor én már minden pénzemet kiszedtem a bankból, fizetésem még nem volt elég a megélésre... azt mondtam: »kis huncut, most elővesszük a te könyvecskédet.« Ekkor kérem elvörösödött és hangosan felzokogott, mert az ő könyvét ellopta valaki és most már nem volt miből megélnünk. Ekkor kérem, azt mondta, hogy fáj a szíve, nem tudja nézni a vergődésemet, segíteni akar rajtam és ő tulajdonképpen jót tesz velem, ha örök barátságot fogadva, elvállik tőlem.

Az emberke elhallgatott. Lehorgasztotta fejét. Szemei könnyben álltak.

— Magával jól elbánt az a nő — pattogott a kövér asszonyág. — Elpazarolta a pénzét és otthagya. Hova teszik a férfiak a szemüket? Miért nem tudokozódott utána, mielőtt elvette? Ha kérdezősködött volna, biztosan megmondták volna, hogy könnyelmű, pazarló személy... — Igen, kérem, ez az egyetlen hibája megvolt. De én nem tehetek szemrehányást magamnak, igenis, én csak jót tudtam meg felőle. Pelenegem lány korában több irodában volt alkalmazva. Mielőtt elvettem, megmutatta a bizonyítványait. Kérem, az én feleségem a híres Brammer és Hauer cégnél, Dünn és Stocknál, Krausz és Witz cégeknél volt állásban. Zsenge tizenhét éves korától kezdve dolgozott és fiatalon első gépiró és levelező lett belőle. És minden cégtől kitűnő bizonyítványokat kapott. »Hüségese, szorgalmas, szerény, odaadó.« Ezt irták be a bizonyítványaiba. Kellett nekem több?!...

— És most, úgy is mindegy. Element. Tudom, örök barátsággal gondol rám. Velem sok baj történt. Sokáig kórházban feküdtem, de hála Istennek meggyógyultam. Az igaz, hogy az állásomat elvesztettem. Most Csucsicsévon egy szövethetben vagyok üzletvezető.

— Hát az asszony? Mi van vele? Az emberke felemelte fejét, az ablakon át felnézett a kék égre. Ragyogott és szinte felmagasztosodott az arca. Büszkén beszélt:

— Az asszony? A feleségem? A Modern Áruház főlevelezője. Az igazgató mindent megbeszél velem. Ma voltam a Modern Áruházban, vásároltam a szövethetnek. Láttam. Ő nem vett észre engem. És délben is láttam. Autóban ült. Azt hallom, hogy az igazgató elveszi,

Szegénykém, bár jól járja azzal az igazgatóval...

A vonat megállt. Az emberke gyorsan szedte válára, hóna alá, kezébe a csomagokat. Az alvó kicsikét megcsókolta és köszönt mindenkinek. Jó napot. Dobar dan. Guten Tag.

Gál Ottó:

Két karom...

*Két láradt karom küldeném neked levél helyett,
hogy harcós hajnalon, ha bibort bont a gondolat
és a társtalan szoba gunyosan feléd nevet,
gondos ujjak szedjék tűzérbe virágszín hajad
harmatos réjtén a verejték-gyöngyöket.
Két karom küldeném, hogy tikkadt hajnalon
egy pohár hűs vízzel szolgáljanak neked.*

*Ha az alkony szürke taván a magány s a bánat
hattyui lebegnek feléd és kármín-csőrökkel
rajongón mztelen öled szent mélyébe vágnak,
két karom: e két pun harcós, letőri e hideg
véres csőröket, tiz körmöm szívüket kivádjja,
hadd lássad, mily némák, mily haloványak e szívek.*

*Ha az ódon óra a toronyban éjfélt veri,
az ütések, mint könnycseppek hullanak, peregve,
s te sirva hívod a halált iról vággysebedre,
megindul feléd két vaskarom, görbült ujjakkal,
s másnap reggel majd úgy találnak holtan, hidegen...
kezem a kezeden... kezéd a sziveden...*

Egy óra a boszorkányok közt

Egy francia tudós a középkor boszorkányairól, pöreiről börtöneiről, vallatásairól és fantazmagóriáiról

Boszorkányok...

Egy magyar király holtá nyilvánította őket. De a bölcs király nem tudta kiirtani a köztudatból, nem tudta eltüntetni a beteges emberi fantáziából a boszorkány örületet és így a boszorkány hosszú évszázadokon keresztül a legkülönbözőbb formában kísértett tovább az emberi civilizáció horizontján.

Ma a freudizmus, pszichianalízis, a természetudományok, az inkvizíciós kamrákból orvosi laboratóriumokba tette át a boszorkányzás mesterségét. A boszorkány ma már a hisztéria vagy a beteges érzékiség birodalmaiban lelhető csak fel.

Érdekes adatokat mond el a régi szörnyűségekről dr. Cabanes, francia tudós egy érdekes előadásában, amelyet »Egy óra a boszorkányok közt« címen tartott.

300.000 francia boszorkány

1600-ban — mondta előadásában dr. Cabanes — egyedül Franciaországban háromszázezer boszorkányt számoltak össze. És a többi európai és ázsiai országokban is hasonlóképpen hemzsegték a boszorkányok. A boszorkányszombat, a szabbath egyes vidéken közkedvelt népmulatság volt. Charles Richet Richet kiváló történetíró szerint főként asszonyok, öregek meg fiatalok, legnagyobb számban pedig az özvegyek voltak törzslátogatói a szabbathoknak. A nagy szabbathokat négyszer évenként tartották, az évszakok változásainak napján, holdtöltekor. Egy-egy ország minden boszorkánya összegyűlt az ünnepségre. A kis szabbathokon pedig hetenként egyszer, néha kétszer egy falu vagy város boszorkányai jöttek össze.

Kik voltak tulajdonképpen a boszorkányok?

A középkor híte szerint: olyanok, akik eladták lelküket az ördögnek, megtagdák az Isten, az ördög szolgálói lettek és, testükön megtalálható az ördög jele, a »stigma diaboli«. A modern tudomány szerint: a betegek.

Boszorkányokról megemlékeznek már a régi görögök és rómaiak is. Horatius Odáiban és Epistoláiban beszél rólu. Petronius pedig leírja eszeveszett mulatozásukat a holdvilágnál. Ez azt bizonyítja, hogy a középkori szabbathok sem voltak mások, mint Bacchus-ünnep, bacchanáliák. A szabbathról, annak titkairól, a XV. századbeli boszorkányok vallomásai szerint, sok mindent tudunk. Az egyik krónikás szerint egy boszorkány, a következőképpen meséll el a titokzatos ünnepély lefolyását:

»Egy mély völgyben, melyet hatalmas ördög vesznek körül, ahol minden lé-

pésnyire források bukkanak elő, ahol jeges hideg fagyasztja az ember lábát, ahová sohasem teszik lábukat istenhivők, ahol nem élnek tündérek, ahol nem uralkodik többé az Isten, itt jövünk mi össze. Ez a Sátán birodalma. Ötven vagy száz boszorkány gyülekezik össze, legnagyobb részt asszonyok. Leülünk a földre és egy varázslat pompás ételekkel dusan megrakott asztalt teremt elő. De a finom, sokszínű, aranyon meg ezüstön tálalt ételeknek nincs földi ize. Ha kezünkkel megérintjük, üres levegőt fogunk. Lakoma után kezdődik a tánc, álarcos furulyások szolgáltatják a zenét. A táncosok is mind álarcban, de anyaszült meztelenül. A táncosok sánták, sorvadósok, öregek, nyomorékok. De gyönyörű fiatal leányok, asszonyok és néha gyermekek is vannak köztük. Ha felkel a nap, vége a mulatságnak. Sátán főszolgálója, mielőtt elválnánk, utasításokat ad nekünk. Azután szétszéledünk, bajt és szenvedést okozva szerteszét, itt vihart támasztunk, ott jégesőt, lángba borítjuk a falvakat, megmérgezzük a kuktákat és megbabonázzuk az emberek lelkét.

De a magát vádoló boszorkány beteges fantazmagóriájánál sokkal autentikusabb az, amit Michelet ír, a XVII. századbeli szabbathról. »A vad szabbath-tánc már nem az uralkodó tánc a XVII. századbeli szabbathnak. Uj, groteszk, szédítően gyors, vagy fárasztóan lassu szerelmi táncokat lejtének a szabbath résztvevői. Obszcén táncokat mutatnak be, erre nevelt fiatal leányok. És ezek a táncok voltak valószínűleg az okai annak, hogy például a baszkoknál egész falvak meg vidékek tódultak a szabbath ünnepségére. Mert e nélkül a mulatozások, a lakoma meg a táncok nélkül megmagyarázhatatlan lett volna a szabbath-örület.

A modern történetírás megállapítja, hogy a legkülönbözőbb országokba, a legelütőbb éghajlatu vidékeken, minden időben majdnem ugyanolyan módon meséllik el a boszorkánymondákat, egyformán, ugyanazon vitusok szerint celebrálják a sátnakultust és a törvényszékek régi jegyzőkönyveiben a boszorkányok vallomásainak legtöbb adata meg egyezik. A kenőcsökről, amelyeknek a boszorkány-szombatba induló boszorkány tetőtől-talpig bekente a testét, hogy söprünyélre pattanva, kéményen keresztül repüljön a szabbathra, a csodás füvekből összeválogatott folyadékokról, melyek segítségével a Sátán birodalmába mehettek a boszorkányok, ma már tudjuk, hogy narkotikumok, hasis, ópiumszerű fantáziaigazgató szerek

voltak. De tudták ezt már a róma idők orvosai és természettudósai, mint például Cardan, Menenius, Agrippa vagy Porta. És sokan voltak a középkorban is, akik előtt nem volt titok, hogy a szörnyű boszorkányhistóriák csak beteg fantáziák szüleményei. Montaigne pedig bátran sikra kelt a babona ellen és ezt írja: »Mindenképpen túlságosan nagy ár ezekért a képzelődésekért elevenen megsütni egy embert.« És Gassendi Moriere barátja, kora egyik legkiválóbb filozófusa és fizikusa mindent megtett azért, hogy a vakbuzgó, műveletlen tömeget meggyőzze a boszorkányok veszélytelenségéről. Egyszer Gassendi séta közben a mezőn, egy csoport paraszttal találkozott, akik egy megközött és alaposan összevert, pástort cipeltek magukkal. Azt mondták róla, hogy boszorkány és bíró elé akarták vinni. Gassendi kikérdezte a boszorkányt, aki nem is tagadta bűnét, készségesen elmesélte, hogyan adta el lelkét az ördögnek, hogyan jár boszorkánygyűlésekre.

— Ugyan, ugyan, — csittgatta a filozófus — te csak képzelődöl barátom. Bizonyítsd be, amit mondasz és vigyél el engem is magaddal a boszorkányszombatba.

A pásttor örömmel beleegyezett. A zsebéből előkotorászott egy csomagot, melyben fehér pirulák voltak, egyet bevett belőlük és Gassendit is megkínálta. Gassendi úgy csinált, mintha lenyelné a csodaszert, lefeküdt a pásttor mellé a földre és figyelte annak minden mozdulatát. A parasztkok szorosan körülállták őket és várakoztak. A pásttor pedig mély álomba merült. És mintegy lidércnyomás hatása alatt összefüggéstelen szavakat mormolt, kétségbeesetten nyögött, jajgatott. Végre magához tért és elmesélte, hogy szabbathon volt és leírta a legapróbb részletekig, mi mindent evett, mit csinált, mit beszélt, milyen szörnyekkel volt együtt a boszorkánygyűlésen.

— Hát most már saját szemetekkel láttátok, — fordult Gassendi a parasztkok felé, — hogy ez a szegény ember egy pillanatra sem mozdult el innét, itt fektet mellettem és csak a szer hatása alatt képzelte mindazt, amit elmesélt.

És hogy még a leghitetlenkedőbbeket is meggyőzze, rávett néhány parasztot, hogy kóstolják meg a pirulákat ők is. És ezek, amikor mély álmukból magukhoz tértek, alig akarták elhinni, hogy az egész idő alatt ott voltak azon a helyen és társaik egy pillanatra sem hagyták el őket.

Csak hogy sajnós, az ilyen felvilágosított szellemek nagyon ritkák voltak a boszorkányhit idején. A legtöbb uralkodó államférfi, főpap meg bíró maga is hitt a boszorkányok meséiben.

Boszorkánypör

A boszorkányperekben nem volt vádló, csak vádlott. Ha valaki haragudott egy nőre, vagy nem akart fizetni a hittelezőinek, följelentette őket, mint boszorkányokat. A följelentő sosem kockáztatott semmit, a nevét nem árulták el a vádlottak előtt, sőt egyes városokban, különösen Olaszországban leveles ládákat helyeztek el a templomok kapui elé, melyekbe névtelen följelentők inkognitóban helyezték el följelentéseiket. Egy ilyen névtelen följelentés elég volt ahhoz, hogy működésbe lépjen a bíróság. Kikérdezték a szomszédokat, ismerősöket a vádlott előéletére vonatkozólag és a letartóztatáshoz elég volt annyit, hogy valaki egyszer veszekedés közben azt kiáltozta a vádlottnak, hogy: »te boszorkány és ha ezért a vádlott nem rohan rögtön a bírósághoz panaszt tenni, azt jelentette, hogy bűnösnek tartja magát. Ha valaki sosem járt templomba, ez biztos jele volt, hogy lelkét eladta az ördögnek. Ha állandóan misékre járt, ez is biztos jel volt, mert a boszorkányokat, néphit szerint, ellenállhatatlan erő hajtotta templomokba. Ha fiatal volt és nagyon szép, biztos jel volt a boszorkányságra, hisz Szent Antal is gyönyörű nő alakjában kísértette az ördög. De az öregség, a rutság, a betegség és a szegénység éppen ilyen biztos jelek voltak. A boszorkányok kilencven százaléka nő volt, amit a régiek azzal magyaráztak, hogy az Isten a nőt az első ember bordájából teremtetete, tehát gyengébb, mint a férfi és

kevésbé tud ellenállni az ördög csábításainak. Maga a neve, »femina« annyit jelent, mint »fide minusz«, kisebbhitű.

Ha a bíróság a vádat igazoltnak találta, letartóztatta a vádlottat és börtönbe vetette. A boszorkányok börtöne irtózatossá hely volt, minden városban. Egy renaisszansztori krónika így ír le egy olaszországi boszorkánybörtönt: »Olyan hideg, hogy lefagynak a vádlottak lábai. Ablaka nincs és a levegő a sötét folyosó felől egy kis nyíláson hatol be a tulzsfolt helységbe. A vádlottak nehéz béklyókat viselnek lábaikon, karjaik pedig a falhoz vannak láncolva. Mozdulni sem tudnak és megeszik őket a férgek, meg a patkányok. Az agyuk szörnyű gondolatokkal van tele, ébren is rémképeket látnak. Még a legbátrabbak, a legerősebb lelkük is megőrülnek hamarosan. Ezek a legboldogtalanabb emberek a földön.

A legtöbb vádlott már a börtönben annyira elfásult, hogy boldogan vette magára a legszörnyűbb bűnöket is, csak-hogy minél hamarabb végezzenek vele. Sokan őszintén hittek boszorkányváltásban és nem titkolták a bíróság előtt sem. Ezeknek jó dolguk volt, kínzás nélkül máglyára küldték őket. De jaj volt azoknak, akik tagadták a terhükre rótt bűnök elkövetését. Az ilyeneket levítették a kínzókamrákba és vallatni kezdték őket. A vallatás első foka a víz- meg a tűzpróba volt. Vizbe dobták a vádlottakat és ha nem tudtak uszni, belefutak. Vagy tüzes vasat nyomtak a markukba és ha az megégette a kezüket, biztos jelnek számított. Ha a vádlott kiuszott vagy a tüzes vas nem hagyott nyomot a kezén, még biztosabb jel volt. A hóhér azonnal keresni kezdte a »stigma diaboli«-t, az ördög jelét a vádlott testén és pedig úgy, hogy tüzes tüvel addig szurkálta a vádlottat, amíg az kijelentette, hogy már nem érez semmit. Az a hely volt a »stigma diaboli«.

Ha a szerencsétlen a kínzások alatt sirt, biztos jel volt. De ha nem sirt, akkor nem volt kétséges, hogy boszorkány, mert a boszorkányok nem sírnak soha. Ha az elsőfoku kínzások nem használtak, a vádlott hallgatott, következtek a nagy módszerek. Egy ékalku fadarab, melyre lovagló ülésben ültették a vádlottat, a lábaira hatalmas súlyokat raktak. A hátát leöntötték hideg vízzel és ha ilyenkor összerázkódott, fokozódott a fájdalma. Vagy a vállainál fogva akasztották fel és súlyokat kötöttek kezére meg a lábaira és tüzes dárdaikkal szurkálták testét. A kínzóeszközök egyik leghatásosabbja volt a nyakék. Járomszerű fakeret, mellyel fokozatosan lehetett összeszorítani a vádlott nyakát. A kínzásoknál mindig jelen volt egy orvos, akinek az volt a kötelessége, hogy felt adjon a hóhéroknak, amikor az áldozat már erceje végén járt. És ha semmi vallatás nem használt, az eredmény ugyanaz volt, mint amikor a vádlott önként beismerte bűnét: máglyahalál.

Amikor ma, 1928-ban, csak irtózáttal tudunk visszagondolni ezekre a néhány száz esztendővel ezelőtt mindennapos esetekre, ha undorodunk is ezektől a kínzásoktól, — fejezte be előadását doktor Cabanes — igazságosnak kell lennünk és hozzá kell tennünk mindezen borzalmakhoz azt, hogy a boszorkánysággal vádlottak között rengeteg volt a valódi gonosztevő. A középkor tudatlan népe nem tudott különbséget tenni bűnösök és a gonosztevők között és boszorkányoknak tartotta az összes méregkeverőket, akik pedig a XIV. századtól a XVIII. századik mindenütt a világon valósággal iparszerűen üzték szörnyű mesterségüket. Ezért volt az, hogy még a legjózanabb, legműveltebb bírák, akik pedig kétkedtek boszorkányok létezésében, olyan gyakran összevetették a bűnösöket az ártatlanokkal.

Czakó Tibor:

Adjakok...

Öregember, erjedt szemű — haja csapzott
Galambosz a színe.
Koldulni jár, kimerült már — agg testében
Kalapál a szíve.
Valamikor, módos, gazdag — híre volt;
Siró szája mondja.
Átkos a sorsa — két életadása;
Most bánat a gondja.

Elagott dell legények menedékhelye,
Ki tuja előre?
Sok csóktól tonnyadt, ládradt szeretők,
Kinek mi a bére?
Bus házdul volt örömtanyának
Találkozottok,
Mebántdtk e Tegnap lecsérlését
Féltek e Holnapot?
Vádló multndl, lelkiismeretnél
Fáj az örömetetés.
Ne torpanjon meg reszkető kezekkel
A killneskeresés.

Casanova jelleme

Irta: Govorkovich János

Megszoktuk a nagy kalandort nagyon egyoldalú világításban szemlélni. A tizen-nyolcadik századnak ez az érdekes alakja, a kalandornak, viszontagságos életnek a hőse, a legelőkelőbb társaságok lovagja, aki minden helyzetbe betudott illeszkedni, minden ügyből erkölcsi vagy anyagi hasznot tudott húzni, saját akarata szerinti barátot vagy ellenséget szerezni, amint azt érdekei megkívánták — emlékiratai kivonatainak tükrében, a szerelem tulcsapongó, csak élvezeteket hajhászó, szertelen kéjencének látjuk.

Tagadhatlan, hogy sok egyéb jó és rossz tulajdonságai között ez az egy nagy mértékben volt meg benne, de ez az erős vonás maga nem elegendő arra, hogy eltörölje jellemének többi sajátosságát. A róla alkotott, a köztudatba átment fogalom ebből a mocsáros talajból nőtt ki, a krónikások gondoskodtak róla, hogy emlékiratainak kivonatos fozlányaiból kitörüljön a finomabb vonalakat, a gyengébb árnyalatokat, amelyek jobban, bővebben domborítják ki jellemének képét és amit nyújtottak nem egyéb, mint a klasszikussá vált munka egyrészt-ének otrombán megrajzolt váza: a pornográfia.

Pedig ez a nyolc kötetre terjedő mű megérdemelné, hogy eltekintsünk ettől a hibájától, hogy ne csak a moralisták által üldözött, a kéjéhes olvasó által keresett irányt kutassuk benne, hanem megtaláljuk a könnyed, elegáns francia stíluson át csillogó valódi értéket: az egykoru kulturélet tükrét.

Casanova jellemének a kidomborítására nem elég az ő szellemesen megírt memoáriáit olvasni. Természetes dolog, hogy az ember magamegítélése, ha az írója még olyan őszinte is és az őszinteséget nem lehet a zseniális szélhámostól elvitatni, nem lehet tárgyilagos. De ha azokat az okokat keressük, amelyek az ő hihetetlen sikereit idézték elő és ha összehasonlítjuk saját feljegyzéseit kortársai ítéletével, könnyen ráakadunk eredményeinek forrásaira egyéniségének szeretetreméltóságában.

Külsőjét a férfiszépség tette vonzóvá, szellemét magas műveltsége, irodalmi képességei, finom társalgási módja. Casanova jellemzése: *causeur, charmeur*. Ezenkívül még két értékes tulajdonság: *költő és filozófus*.

Jellemvonalainak összecsépe nem volna teljes, ha nem foglalkoznánk sokat emlegetett erotikájával. Itt kritikusat pálcát törnek felette s beigazolvá látják a cinizmus vádját. Pedig nincs igazuk.

A pornográfia kritériuma a leghensőbb szerelmi jelenetek aprólékos izléstelen leírása. Ebben Casanova emlékiratai bővelkednek. De a nagy nőhódító sohasem mulasztja el a szerelmi áldozat ceremóniájának a forrásául a testi vágyak mellett a lelki vonzalmat is megjelölni, a frivol leírás mellett mindig szerepelnek a melegebb érzelmek, a vágyakozás kinja, az egész valóját betöltő boldogság, a háláérzet ezért a boldogságért, sőt néha az önmegtartózkodó lemondás az imádott

lény érdekében és ezt nem lehet cinizmusnak nevezni. Ha eltekintünk a légyottnak az irodalom által megvetett íranyu leírásától, nem hagyhatjuk ezeket az értékeket megbecsületlenül.

Ha összehasonlítjuk ezeket egy másik, sokkal jobban megbecsült klasszikus hasonló vallomásaival, Rousseau szerelmi kalandjainak néha lelketlen cinizmussal való megírásával, az előbbinek kell a pálmát odaitélnünk.

Legelősebben szökök szembe ez a két emberben elűtő tulajdonság: a lelki érzéketlenség Rousseau-nál és az érzelmi momentumok megnyilatkozása Casanova-nál, mindkettőjük viszonyában gyermekekkel szemben. Míg az előbbi lelketlenül igyekezett megszabadulni törvénytelen szerelmének gyümölcsétől és minden jobb érzésből kivetkőzve, az apai vonzalom, vagy a kötelességtudás legcsekélyebb nyoma nélkül dobva el magától gyermekeit, olyan módon bizva őket a lenchézra, hogy emléküknél még a nyomát is kitörülhesse életéből, addig Casanova, aki cigányélete, változatos kalandjai közepette nem igen tudott szerelmi viszonyainak eredményéről, később, ha összehozta törvénytelen gyermekeivel a véletlen, mindig ráakadt komplikált lelkében az atyai szeretetre.

Gyengédséget mutatott velük szemben, érdeklődést nevelésük körül és szokott bőkezűségével, nem riadt vissza az anyagi áldozatoktól sem, ha gyermeke jóllétéről volt szó. Sőt egy esetben kizsákmányolta a benne vakon bízó, belebolondult öreg asszony hiszékenységét és segítségül vette fiát varázsműveleinél, hogy ennek fényes helyzetet, magának kincseket zsaroljon ki a perverz agg nőtől. Más kérdés, hogy ebben a fiuban, aki úgy látszik más irányban örökölte az apja viszsás erkölcsi tulajdonságait, csalódott, mert nem érthette el általa célját, lévén a fiu csökönyös, önző és alattomos. Ezeket a tulajdonságokat elítélte az apja, mert mindig szigorubb bírása volt másoknak, mint magamagának.

De van Casanova szerelmi világában egy meg nem világított, a szemléltében gyanut keltő pont. Ez a gyanu átdereng ennek az epizódnak a homályán és táplálékot szí ki az akkori idők romlottságából: ez a homoszekszualitás. A magát a női társaságtól elkülönítő, öregedő agglégény *Bragadino* szenátor erős vonzalma a fiatal Casanova-hoz és különösen ennek anyagi támogatása épügy barátjának, *Dandolónak* önfeláldozó pártfogása megmagyarázhatlan. En legalább nem találok meg hozzá a lélektani kulcsot és beteges hajlamra következtetek. Természetesen az öreg ur részéről. Casanova-nál inkább anyagi érdekről lehet szó, mert ez volt a legnagyobb bűne, hogy pénzért képes volt feláldozni legszentebb ideáljait.

Szerelmi életében gyakran fordult elő, hogy megosztotta annak tárgyát barátjával, látszólag perverz élvezethajhászatból, valójában haszonlesésből. Ilyen módon jut például egy francia diplomata ál-

tal lövedelmező álláshoz, egy más által feltalált sorsjáték állami igazgatóságához, amikor az eszmét a feltaláló furfangos kijátszásával és a barátja támogatásával magának vindikálja.

Az epikuri örömök elérésére, a jóléti biztosítására nem válogatja meg az eszközöket. Ebben az esetben azután nem volna igazságtalan a cinizmus vádja. Szenvedelmes kártyás lévén, nem átalja »corriger la fortune« javítani a szerencsén.

Az akkori divatban levő alchimista üzelmekkel becsapja lépre ment feleit, boszorkányság által pénzt csal ki a babonás paraszt családtól, jóslások által, amelyek véletlenül beteljesülnek és amelyeket az érdekeltek nehéz arannyal fizetnek meg, port hint az emberek szemébe. Ezeket a módszereket a legaljasabb módon alkalmazza a dús gazdag *Madame Urféval* szemben. Ezt a szenilis öreg asszonyt teljesen elbűválti lényének varázásával és hosszú éveken át tartatja ki magát általa. És ami a legférfiatlanabb tette volt, jól megfizetett szerelmi szolgálatot előírt neki a hetvenes, sir szélén vándorló asszony idejét multa beteges vágyait.

És míg szeretőivel szemben sokszor bőkezű, sőt jótékony is velük olykor, amikor már a leviharzott mult nem nyújt táplálékot új élvezetekhez, furfangos csalálsalban nem fedezhetünk fel egyéb tényezőket a haszonlesésnél és míg ágyasaira elérzékenyülve, hálásan gondol, hideg számításal állapítja meg szálhamosságának mérlegét, részvét és szálhamosság nélkül az áldozat iránt s az egyetlen amit érez, talán csak a gúny: *Mundus vult de-cepti*.

Hogy ilyen életmód mellett Casanova-nak sok vetélytársa, irigye volt, az inkvizíciók akkori intrikus világában, ez könnyen érthető. Az ut, amelyen haladt, ezek nélkül is az ólomkamrákba vezetett volna. De mégis titok fedi az okokat, amelyek odajuttatták. Lehet, hogy csakugyan a tiltott könyvek olvasása, hiszen az akkori korlátolt szabadság legerősebb gátjai közé tartozott a hitetlenség, a valóságellenes magaviselet vádja, lehet, hogy valamelyik pápi embernek vagy szenátornak a féltékenységi bosszúja, de az sincs kizárva, hogy a nagy kalandor hiúságból igyekezett az igazi okot a rejtelmesség ködébe vesztetni.

Mint minden világhírű kalandor, ő is lehetőleg tágas színteret választott szerepléséhez. Mikor az ólomkamrák rettenetes fogságából nyaktörő vakmerőséggel megszökött és ezért Velencébe nem térhetett vissza, nyakába vette a világot és bár vetélytársai féltékenysége vagy szolgálja árulása által többször került börtönbe, ármányos manipulációi, vagy elbűvölő modora által szerzett barátai által, akik sokszor meghiátó ragaszkodással voltak segítségére, mindig vissza tudta szerezni szabadságát.

És ilyen barátokat minden országban tudott találni hosszú vándorével alatt. Épügy, mint szeretőit, ezeket is a társadalom minden rétegéből szedte össze. De ha néha hiútlenségen vagy csaláson kapta az egyiket vagy másikat, az engesztelhetően gyűlölet bosszúra ösztökélte, az anyagi veszteség, de méginkább az, hogy tul jártak az eszén, határtalan dühre gerjesztette és ezt nem volt képes csillapítani az eseményekre hőmpölygő idő. Az intrikák, művészi fondorlatok emhere, aki közömbösen élvezte a bitortlott előnyöket, nem tudta megbocsátani a mások gagszágát és karddal, pisztollyal a kezében egyformán büntette a vagyona, mint a szerelme rablóját.

Éleslátása, összeköttetései mindig megadták neki a módot, hogy a legelőkelőbb társaságba furakodjék. Ehhez persze szüksége volt még jóhangzásu névre is és furca indokollással bizonyítja, hogy milyen jögon ruházta fel önmagát a *chevalier de Seingalt* címmel.

Uralkodók asztalánál vendégeskedett, szellemi óriásokkal vitakozott s mint volt klerikus, teológiai fejtegetéseivel megtudta hódítani a főpapak támogatását, akikkel aztán együtt ülte orgiáit. Ezeknek az összeköttetéseknek köszönte a pápa rokonszenvét és rendjelét, az utókor pedig az emlékirataiban foglalt kulturélet leírását.

Ezek a leírások hű képét adják az önkénynek, az inkvizíciók intrikáinak és kegyetlenségének, a személyes szabadság hihetetlen korlátozásának, az erénycsősz-

A világhírű

VERTEX

izzó ámpák
kaphatók

MALLER BELA

okl. gépészmérnök Subotica,
Petrogradska ulica 8. Tel. 35

ködés sokszor neveléséges buzgalmának és a vallási szabályok betartása fölött való zsarnoki örködésnek.

Az államoknak ilyen módon való sajnálatos berendezése ismerős az újkor előtt a történelemből, de Casanova színes megvilágításában annál érdekesebb képet tár elénk, mélt az író csak azért rögzíti meg, hogy illusztrálja tarthatatlan voltukat és felebentse róluk a képmutatás takaróját. Természetes, hogy Casanova izlésének és hajlamainak megfelelőleg gyakran keresett menedéket a takaró alatt. És ha néha kilátszott alóla a lóláb, mindig sikerült a néző pillantásait más irányba terelnie.

Ilyen környezetben látjuk alakját megvilágítva és hármennyre el kell itélünk az általános erkölcsi felfogásba ütköző cinizmusát, sokszor nem vonhatjuk ki magunkat rokonszenves egyéniségéből önző melegség, a kiváló szellemi tulajdonságaiból ömlő fényhatása alul. Természetes, hogy az általa alkalmazott eszközök nem szolgáltak nemesebb célok elérésére, egyedüli célja volt az anyagi jólét, a testi kényelem, az epicuri élvezetek biztosítása lehetőleg az emberi kor legvégső határáig. Ezt a célt szolgálta csalafintasága, de kemény akadályokat gördített eléje könnyelműsége. »Wie gekommen, so zerronnen.«

A bőségszarv záporát csak mythologizálni csoda teheti állandóvá. A két kézzel szórt arany forrásai lassan kiapadtak, a bőkezű adakozók elhaltak és a kártyabankok megfogytak. A történelmi időjárás megsemmisítő viharokat zúdított a francia arisztokrácia fejére, más államok főurai elhidegültek a szelímes kalandor iránt, a föléje halmozódó évek eltakarták a lovag hódító alakját a bőkezű matróznak vágyó pillantásai elől, bekövetkezett a szegénység, fel kellett venni a harcot a szükség ellen. De a könnyelmű ingyenélő ebben a küzdelemben sem tagadta meg magát.

És a duxi kastély könyvtára Casanova multjának temetőjévé vált. A fényűző élettel szellemi tulajdonságai is tűnedezni kezdtek. Nem valószínű, hogy itt irt emlékiratai éles emlékezőtehetségének volnának gyümölcsei. Az emlékiratok tökéletes stilusa, későn elsajátított francia nyelvének könnyed folyékonyasága, ötleteinek szellemessége egyáltalában nincsenek arányban az akkori időből származó Faulkircher várnagyhöz címzett szintén posthumus leveleivel.

Lehetetlen, hogy a szellemes író egy időben írta volna ezt a két egymástól értékben annyira különböző munkát. A várnagyhöz irt levelek írójukat száználmas világitásba helyezik. Ezek az íráskok a valamikor fényes szellem ványadt szenilis termékei, a kalandor hajdan nagyvárnyu életfelfogásának nyoma sincs bennük. Házsártos zsörtölődés, kicsinyes panaszok és lehetetlen bosszuvágy a fővonásuk. Ez az utóbbi megmaradt még Casanova jelleméből és átcsúszik a tehetetlen agastyán lelken elhaló fényvel olvadva a nyomor ködgomolyái közé. A vagyoni és erkölcsi összeomlást követte a szellemi hanyatlás, a marasmus senilis szomorú fásultsága.

Uglátszik, hogy az agg javadalmas emlékiratait itt csak régi naplójából másolta és pedig duxi tartózkodásának első idejében, Faulkircherhez intézett leveleit pedig, amelyek kiváló szellemi képességeinek csöppet sem válnak diszkrét életének utolsó napjaiban. Így vált hatyudala recsegő gágogássá.

A Friedler-féle szabadalmazott GAMMA hajnövesztő

egyszersmind a hajhullás, korpásodás, hajmolyosodás legkövetesebb gyógyszere
Orvosilag kipróbálva és ajánlva!
Kapható minden gyógyszerüzemben és drogeriában, ahol nem kapható, forduljon az S. H. S. vezérképviseletéhez és töltőállomásához

Drogerija „Nada“
Kollár és Gabrics Subotica
Telefon 637

1/4 literes üveg 65 dinár
1/2 „ „ 85 dinár

Történelem apró történetekben

Dominique François Arago
(1786—1853.)

francia csillagászt Napoleon megbízta hogy folytassa Delambre és Méchain földgömbmérési munkálatait Spanyolországban, hogy a földrajzi szélességi kör pontosabb mértékét megállapíthassa, mely azután az új mértékrendszer alapja lesz.

Egy napon Arago, Spanyolországból való visszatérte után egy udvari estélyen vett részt, ahol az új arisztokrácia tagjai boldogan sütkéreztek a császári légkörben. Arago egy hölgyvel beszélgetett, akit Napoleon pár hónappal azelőtt tett hercegnővé. Beszélgetés közben a hercegnő ezt kérdezte a tudóstól:

— Mire való a csillagászat?
— Asszonyom — felelte Arago, — a csillagászat arra szolgál, hogy a cukor árát leszállítsa.

A felelet egy kicsit tréfásnak látszott. Pedig Arago ezt komolyan értette, mert a csillagászati tudomány nagy támogatója a hajózásnak, mely szükségesszerű támogatója a kereskedelemnek és így a cukorkereskedelemnek is.

Charles Evans Hughes,

a Egyesült-Államok volt államtitkára beszélte el az alábbi apróságot, mely fiatal korában történt meg, amikor a törvénytudomány mint ügyvéd egy vasúti tisztviselő ügyét képviselte, aki egy vonatösszeütközés alkalmával megsebesült.

Midőn a kártérítésre való igény jogosultságot már kelő érvekkel alátámasztotta, így kiáltott:

— Nézzék, uraim, ezt a szerencsétlent, aki azelőtt egyike volt az izmos férfiak sampionjainak és aki ma egy vasúttársaság tévedése és vigyázatlansága folytán valóságos emberroncs!

Azután védecéhez fordulva így szólt: — Mutassa meg, szegény barátom, milyen állapotba jutott; mutassa meg, hogy most hogyan kénytelen vándorogni.

A vasutas megmozdult, nagy nehezen néhány lépést tett lihegve és nyögve.

— És most mutassa meg, — folytatta Hughes ügyvéd szónoki hévvel, — hogyan tudott járni ama szerencsétlen bal eset előtt.

A vasutas felpattant és mint a katona az őrhelyen, kemény, feszes léptekkel mérte végig a tárgyalótermet.

Egy kis szünet után Hughes folytatva az elbeszélést, hozzátette:

— Ez volt első ügyem... Ha jól emlékszem — el is vesztettem.

A tapasztalatlan szerző

Körülbelül ötven esztendővel ezelőtt Ricordi milánói zeneműkiadó, igen kedves tanítást adott egy fiatal zeneszerzőnek, ki egy dal kéziratával jelentkezett nála és kérte, hogy művét a lja ki. Ricordi rövid vizsgálat után visszaadta szerzőjének a kéziratot és sajnálkozva adta tudtára, hogy kívánságát nem teljesítheti.

— Miért? — kérdezte a fiatal zeneszerző lehagoltan.

— Azért, kedves barátom, mert a hölgyek közül egy sem akadna, ki az ön dalát elénekelné, mivel ezekkel a szavakkal kezdődik: »Amikor még fiatal voltam...«

A fiatal zeneszerző szomorúan vette vissza kéziratát, de nem csüggedt el, hanem Ricordi szavait megszívlve dolgozott tovább; hiszen még fiatal volt és tanulóéveit töltötte Milánóban. Az ifjú zeneszerző Giacomo Puccini volt.

Ernest Meissonier
(1815—1891)

korának legünnepeltebb festőművésze volt, akinek aprólékosan kidolgozott miniatürképeiért igen magas árakat fizettek.

A kiváló festőművészt egy napon felkereste egyik színház igazgatója és azt a kívánságát fejezte ki előtte, hogy szeretné a színpad függönyét a művésszel megfestetni.

— De ismeri ön az én képeimet? — kérdezte Meissonier. — Látta azokat valaha?

— Az igazat megvallva, még nem... De az ön híres neve miatt fordulok ön-höz. Az ön aláírása nagy hatással lesz a publikumra.

— Jól van, — mormogta a művész arcintorgatással. — Milyen nagy az a függöny?

— 12 méter széles, 8 méter magas, tehát 96 négyzetméter.

— Helyes. Munkámért nem akarok többet kérni, mint amennyit mások fizetnek. Minthogy az én képeim oly kicsinyek, hogy egy négyzetméterből legalább nyolc kitélik, melyeknek mind-egyikéért 10.000 frankot fizetnek, az négyzetméterenként 80.000 frank... Az ön függönye tehát, kedves uram, körülbelül nyolcmillió frankba kerül.

— Hm?!

— Továbbá én az én kis képeimen igen hosszasan dolgozom, átlag egy hónapig; tehát egy négyzetméternyi vásznon 8 hónapig. Ha ön tud várni, 76 év alatt elkészül a függöny.

II. Károly
(1630—1685)

angol király egy alkalommal így szólt kancellárjához, Shaftesbury lordhoz:

— Igazán az a véleményem, hogy ön az angol királyság legnagyobb bünsőse.

— Az alattvalók közt, felség? — kérdezte tréfásan a lord. — Az lehet!

Johannes Brahms
(1833—1897)

német zeneszerző kritikában nagyon őszinte volt, különösen barátaival szemben. Egy alkalommal egyik barátja megzenésítette Schiller »Harangját. A kéziratot olvatta Brahms, akit arra kért, hogy mondja meg róla a véleményét.

Brahms elgondolkozva vette kezébe a kéziratot, ide-oda forgatta, majd ezt kérdezte a szerzőtől:

— Bocsánat, mennyibe került ilyeneknek a szép papírosnak?

Gyulai Pál-ról
(1826—1909)

dr. Horváth János egyetemi tanár az alábbi kis történetkét beszélte el:

Gyulai Pál kistermetű ember volt. Egyszer Deák Ferenc kötekedett vele. Ezt mondta neki:

— Nem értem, hogyan lehet az, hogy valakinek ilyen kis termete legyen.

Gyulai Pál így vágott vissza: — Láttam én már magamnál kisebbet is.

— De nem ingyen. — felelte Deák.

Gyulai Pál az Akadémiában Fraknoi Vilmos püspök, a kiváló történetíró mellett ült. Fraknoi termete még Gyulaiénál is kisebb volt. Egy alkalommal valaki évődött velük és azt mondta, milyen érdekes, hogy a két kicsi ember egymás mellé került. Ekkor Gyulai dadalmasan jegyezte meg:

— De az én lábam, amikor ülünk, a földre ér, ellenben a Fraknoié nem.

Bismarck Ottó

herceget ifjú korában mint Poroszország követét Frankfurtba küldték a szövetségi Diétára.

A szállodában, ahol kollégáival együtt megszállt, a részére kijelölt szobában nem volt csengő. Bismarck szóvátette ezt, de a szálló igazgatója udvariasan azt felelte, hogy eddig minden utas meg volt elégedve és senkinek sem hiányzott a csengő.

A következő reggel óriási dörrenés rázkódtatta meg a levegőt. A szállóban egy pillanatra pánik támadt, azután megkezdtek a detonáció okának kutatását. Többen úgy hallották, hogy a zai Bismarck szobájából hallatszott. Be-mentek tehát a szobába, ahol a jövőbeli

vaskancellár pisztolyt tartva kezében, mosolyogva így szólt:

— Nem volt más módom arra, hogy a pincért hívjam.

Bismarck szobájában azonnal felszerelték a csengőt.

Tudor Erzsébet
(1533—1603)

angol királynő egy alkalommal így szólt udvari bolondjához:

— Te, aki mindig mások rovására csinálsz gunyt, miért nem kerited sorra egyszer az én hibámat is?

— Minek vesztegessen arra az időmet, hogy felségedet hibáira figyelmeztessen? Hiszen azok ugys közzsájon forognak.

Ninon de Lenclos,

ez a híres kurtizán, akinek még nyolcvan éves korában is voltak hódolói. Klaszikus szépség volt, aki a maga korának női ideálját a legjobban és legtökéletesebben megközelítette. Pontos rajz nem maradt róla és szépségéről Guyon de Sadrères csak ennyit zengett el: »Ninon szép volt és az maradt mindig; szépsége tökéletes volt. A kortársaitól visszamaradt megjegyzésekből így lehet rekonstruálni Ninon de Lenclos figuráját: magastermetű, karcsú, tökéletesen arányos és szép végtagokkal. Az arcának vonalai oválisak, a nyaka és a keble vakító fehér. Barna hajának élénk kontrasztja volt mélytűzű, fekete szeme, hosszú és izgató szempillákkal. »Piros szája, ha mosolyra nyílt, leírhatatlan varázsu volt« — írja egyik hódolója. Mozzgásában finom és gracióz báj volt. Emellett: okos, szellemes, fölényes intellektus. Ennyi nagy kvalitással könnyű volt neki meghódítani egész Franciaországot.

Alexandre Dumas, az idősebb

arról is híres volt, hogy szeretett mindenütt adós maradni. Az alábbi történetke eme tulajdonságát élénken megvilágítja. Egy saint-germaini lakos, ki a híres regényíró szomszédságában lakott, elküldte egyik szolgáját egy közeli kávéházba, hogy hozzon egy kilogramm jeget. De mivel a jég a kávéházban nem eladó, lelkére kötötte szolgájának, hogy mondja azt, hogy Dumastól jött, így biztosan kiszolgálják. A szolga így is tett. Megkapta a jeget és egy Louis d'or-ral fizetett. Ilyesmi még sohasem történt. A kávéház gyanút fogott, megragadta a szolga kezét és visszavette a jeget és felháborodva kiáltott rá:

— Csáló! Te nem Dumastól jöttél.

— Hogyan találta ki? — kérdezte a szolga meglepetve.

— Mert Dumas sohasem fizet — felelte a kávé.

Szent Rókus Lábsó

1. ELSŐ NAP
uj lábat eszél, teljesen elcsúszó, ha a lábodnak, amely a külföldön mindennél legjobban bevált, egy kis mennyiségű, egy meleg vízrel töltött lavóba tesszük és ebben a lábad lábát 10-15 percig áztatjuk.

2. Második nap
Ezzel az idő alatt a láb megduzzad, a foidörzések és a kímő, égető érzések megszűnnek. — Azek a fájdalmak, amelyek a cipő nyomása okoz, azonnal megszűnnek.

3. Harmadik nap
A további áztatással a láb megduzzad és a bőrréteg nyúvós anyagra megpuhul, nek, hogy azok még vagy borotva nélkül is könnyen eltávolíthatók. — Legyen meggyőződve, hogy a Szent Rókus lábsó a lábát teljesen ujja varázsolja.

4. NEGYEDIK NAP
Megszabadítja a lábát a lábcsúszástól, a lábcsúszástól. Amennyit csak akar. Egy helyben érek, borsot állhat anélkül, hogy a fáradtság legkisebb nyomát érezne.

A lábfürdő hatása

ALKONY

Írta: Blazsek Ferenc

Fehérhaju nő és fehérhaju férfi, két régi ember ül a régi szobában. Kint, az akácok uccán, a kisváros fiatalosága korzók, kint az uccán üdén zsi-bong az élet, amelynek most ők ketten, csöndesen és megbékült szomorúsággal, eljártsszák az utolsó felvonását. Holnap elülről kezdik a darabot, de mások, tehetségesebbek, fiatalok...

Az esti szellő a nyitott ablakon át besodor egy elsárgult falevelet, amely a lábuk elé hull. A férfi halkán megszólal: — Malvin, jön az ősz. Ez a levél a névjegy.

A nő csak néhány perc múlva válaszol rá:

— Jön az ősz... És én nemsokára meghalok...

Az utolsó szavak már ködhögsbe fullanak.

— Malvin, maga megfázott — mondja aggodalmasan a férfi. — Be kellene csukni az ablakot.

— Ne tegye, doktor ur. Nekem már úgy sem árt. És olyan jól esik érezni ezt a friss levegőt és hallani a kacagást, az ifjuság kacagását.

— Ifjuság...

A hangja megint elcsuklik, amikor kimondja ezt a szót, amelyet olyan nehéz kimondani őszbeborult hajjal, a sir szélén... Előveszi apró, csipkés zsebkezdőjét, hogy letöröljön két könnyecseppet két kialvó szemről.

— Malvin, maga sir?... Mért sir?

— Ha az ember hetvenéves, doktor ur, ha az ember hetvenéves, mindenképpen elég oka van a sirásra... Mért sirók?... Nézze ezt a muzsikálórát: ötven éve nem jár. Megállt életem legszebb percénél és én nem huztam fel többé, hogy az a perc soha el ne tűnjék. Meg akartam csinálni sajátmagamat. De nem sikerült. Ha meg is állítjuk az órát, az idő mégis tovább rohan...

Egy percre elhallgat. Azután kissé bátorlalan hangon mondja:

— Sándor...

A férfi összerenzen. Ötven éve nem hallotta ezt a nevet, az ő nevében ebben a szobában. Már el sem tudja hinni, hogy ez neki szól.

— Sándor... Ott a könyvszekrényben, krokodilbőr-kötésben, van egy könyv, a naplóm. Hozza ide kérem: mert én már nagyon fáradt vagyok, alig tudnék felkelni... Ez az, köszönöm... Ha kedve van hozzá, most elolvashatja azt, amire ötven évvel ezelőtt olyan kíváncsi volt. Emlékszik rá? Azon az estén, amikor — a maga szavai szerint — szétpattant a szappanbuborék...

— Magyarul: amikor maga kikosarazott engem.

— ... azon az estén megígértem, hogy egyszer mindent meg fogok mondani. Most, úgy hiszem, itt az alkalom. Most bizonyára nem fog már fájni, ahogy akkor fájt volna... Itt van, ez a részlet, ami piros tintával van írva. Olvassa talán fennhangon, hogy én is halljam, még egyszer...

A férfi reszkető kézzel és áhitattal, mint egy imádságos könyvet, átveszi a naplót és olvasni kezd. Lepergeti a filmet, amelynek felvételeit ötven évvel ezelőtt készítették.

1878, október 12.

Ezt a napot piros tintával írom, miként a naptárban is pirosan nyomják az ünnepeket. Mert ez a mai nap ünnep az életben. Nem tudom még, örömmünny vagy gyászünny lesz-e belőle, de ez talán mellékes is most. (Ki lát a jövőbe? Ki látja utunk végét?...) A fontos az, hogy végre velem is történt valami és a hétköznapi élet fölé sodorva én is érzem, hogy élek. Más szóval: szerelmes lettem.

A nagy esemény, ami ezt a változást előidézte, a nagy esemény: Egon főherceg látogatása a mi elhagyott falunkban, amelyben szolgabírónál nagyobb ur eddig csak képen volt látható. És most egyszerre eljön egy valószínű főherceg, aki szép is, fiatal is... És nőtlek...

Diszhintók, ragyogó uniformisok tüzes paripák, mozsarak dörgése, zászlóerdő, virágosodó: olyan volt az egész, mint egy káprázatosan színes festmény, amit arany keretbe foglalt a délelőtti

napfény és a főherceg mosolya. Hogy tud mosolyogni!...

Aztán jött az incidens, amelynek — sajnos — én voltam a szenvedő hőse.

Amikor a fehérruhás lányok élén a főherceg elé léptem, hogy átadjam neki a rózsacsokrot, találkozott a szemünk nézése s én éreztem, hogy az arcom égni kezd, a lábam inog és be kellett hunyjni a szememet és tántorogni kezdem. Talán el is estem volna, annyira szédültem... Aztán éreztem, hogy egy erős kéz szorítja át a karomat és hallottam, hogy valaki lágy, meleg hangon kérdezi:

— Kisasszony, az Istenért, mi lelte kegyedet?

Erre kinyitottam a szememet: ő volt, Egon főherceg. Dadogva feleltem neki:

— Fenség, bocsásson meg... Nagyon szegénylen magam... De nem lehet a Napba nézni, fenség...

Ez ügyetlen volt, tudom, ez a mondat. Ő mosolygott és halkán, hogy a többiek ne hallják talán, azt válaszolta:

— Kisasszony, hiszen kegyed láttal állt a Napnak...

Hogy utána mi történt, azt nem tudom. Csak azt tudom, hogy egész nap sirtam és este nem akartam elmenni a bankettre, amit az ő tiszteletére rendeztek. Csak a mamám erélyes fellépése és az a néhány kilátásba helyezett pofon vitt rá, hogy mégis elmentem.

A vacsorán kezdetben nagyon elfogódott voltam. Nem néztem senkire és nem szóltam senkihez. Pedig a mama nem egyszer rugott a lábomba az asztal alatt, hogy viselkedjem tisztességesen és legyek barátságos a főherceggel. (Mert a mama szeretett volna képviselőt csinálni a papából.) Csak ültem és apró gombócokat gyurtam a kenyérből... De később megjött a bátorságom és a jókedvem is. A főherceg, akitől néhány szóval jobbra ültem, itt-ott lopva rám nézett s ebből a nézésből megéreztem, hogy tetszem neki. Talán beképzeltség volt ezt hinni, mégis biztosra vettem, főleg akkor, amikor Dudás Jucinak, a legjobb barátomnak, irigy és dühös pillantásait láttam...

A keringőt, amit velem nyitott meg a főherceg, már úgy táncoltam, mintha életben más sem csináltam volna, mint főhercegekkel táncolni. A szívem ugyan hevesebben lüktetett, mint máskor, de iparkodtam ezt elpalástolni, ami — úgy hiszem — sikerült is.

— Örömmel látom, kisasszony, hogy már jobban érzi magát, mint délelőtt — szólt hozzám a főherceg.

— Köszönöm az érdeklődését, fenség — válaszoltam. — De nem hiszem, hogy méltó volnék rá.

— Kegyed nagyon szerény.

— És fenséged nagyon udvarias.

— Ami — ugyebár? — meglepő, tekintve azt, hogy minden ősom tábornok volt. Látja, ez a mi bajunk. Az emberek rendszerint csak a haláluk után találkoznak velünk, illetve a szobrainkkal s így nehezen tudják elképzelni, hogy a nyers és hősi külső alatt nekünk is van szívünk, amely lángragyul egy szép szempár tüztől. Ha én bókot mondok egy kislánynak, azt hiszi, hogy tréfálok és ha vallomást tennék, talán ki is nevetne.

— Viszont ugyanígy járna az a kislány is, ha fenségednek tenne vallomást. — Kegyed megint a rézből öntött szobrokra gondol.

Írta: Olasz Lajos

Megbántam torz mosolyomat

Megbántam torz mosolyomat, a tavaszlángért lakolok.

A hit drága, haldios méreg, megölti azt, aki elhiszi.

Kevesebb az élet mindig, mint kéne és hosszabb sokszor, mint kéltene.

Bus gögöm vihatlan szirti-várát siratom. Megadtam nagyon az árát.

Tesivérek, visznek.

Pajzsom véres.

Fejemet vastarajára tekintem.

Mellettem néhány tekete bajtárs.

— Nem, fenség; hanem a góthai almanachra.

— A góthai almanach, kisasszony, csak a házasságunkat jegyzi fel, de nem a szerelmünket...

Mit akart ezzel mondan? Nem volt idő rá, hogy megkérdezzem. A keringőnek vége volt. A fenség eltávozott. De bucsuzásul még egyszer hozzám fordult:

— A viszontlátásra, kisasszony. Két hét múlva, ha befejeztük a hadgyakorlatot, megint erre jövök. Addig is kérem, gondoljon rám néha és ne gondoljon a góthai almanachra...

Az egész idő alatt, míg ezt mondta, kéz a kézben álltunk s én úgy éreztem, mintha kicsit reszketne a keze. Vagy az enyém reszketett?...

Hát így történt. Szerelmes vagyok. Először az életben és valószínűleg utoljára... Mi lesz ebből? Nem tudom és nem is akarom tudni... Talán a muslinca érzi magát így, amikor megperzseli a szárnyait a láng, amely körül repdes, hogy a végén behulljon... Ünnepe volt az életben és szép volt, ha meg is kell fizetnem érte... Rólad fogok álmodni kis hercegem; ezt nem tilthatod meg... Kis hercegem, jó éjszakát!...

1878 október 19.

Ma megint eseménydus napom volt, amit le kell írnom.

Azzal kezdődött, hogy reggel, amikor még ágyban feküdtem, berontott hozzám a mama, össze-vissza csókolt és azt mondta, hogy nagyon jó és okos kislány vagyok. Aztán közölte velem az örömhírt, hogy a papa mandátuma biztosítva van, mert mind a két ellenjelölt visszalépett. Én ugyan nem látom, mennyiben függ össze a papa mandátuma az én szellemi képességeimmel, mégis örülök a mama elismerésének, mert eddig sokszor kétségbevettem, hogy okos volnék. Sőt, mondhatnám, éppen ellenkezőleg...

Később még nagyobb öröm ért: kaptam egy hatalmas virágcsokrot. Nem volt levél hozzá, névjegy sem volt, mégis tudom, kitől van... Még nem felejtett el... Istenem, olyan szép az élet! Olyan boldog vagyok... Köszönöm, kis hercegem...

Délután vendégem volt: Both Sanyi, azaz, bocsánat, dr. Both Sándor. Megszerezte az oklevelet és most haza jött, természetesen nőszülni. Azt mondják, engem akar elvenni. Én még nem tudok róla, de már az egész falu tudja.

Szegény fiu, sajnálnám, ha komoly szándéka volnának. Kedves, művelt fiu, szeretem is, de szerelmes lenni nem tudnék belé soha. Ha egy héttel előbb jött volna, talán... Mert egy héttel ezelőtt még ebben láttam az élet célját, a nők hivatását: kezét nyújtani egy becsület embernek, hogy vezessen az utakon, a melyet egyedül oly nehéz megjárni és gyermekeket szülni, hogy ők folytassák azt, talán több szerencsével, amit mi megkezdünk... De most már, érzem, nem tudnék jó asszony lenni és semmiesetre sem a Both Sanyi asszonya.

Talán ő is észrevette rajtam a változást, mert nagyon szomorúnak látszott egész délután. Még az oklevélnek sem tud örülni, azt mondta. Biztosan találkozott már a Dudás Jucival, aki telebeszélte a fejét, valószínűleg nem a legjobb hírekkel. Mert a Dudás Juci nem tudja megbocsátani nekem, hogy lecsusztattam őt a hercegnél és most fűnek-fának elmeséli, milyen botrányosan viselkedtem. Azt mondja, bennem legalább annyi tehetség van arra, hogy főúri maitresse legyek, mint amennyi a papában van arra, hogy képviselő legyen. Szegény, nem haragszom rá; tudom, az irigység beszél belőle.

Számam teher.

Halk sóhajtds száll vissza, messze...

A balgán és fiatalon elárult, dacos lobogó selyme kiterül.

Az is teher, egyedüllét, más semmi nincs.

Minden onnan indul és oda elér.

Megbántam torz mosolyomat, a tavaszlángért lakolok.

A hit drága, haldios méreg, megölti azt, aki elhiszi.

Ezért viszont, hogy elhídegtt tőlem Both Sanyit, még hálás is vagyok neki. Igy talán nem fogja megkérni a kezemet és meg leszek kimélve attól, hogy kosarat adjak neki, ami mégis kellemetlen dolog lehet, fájdalmat okozni valakinek, aki minket szeret.

Érzem magamon... Ha tudnád, kis hercegem, mennyit szenvedek miattad és milyen hosszú volt ez a hét nélküled. »Nur wer die Sehnsucht kennt, weisst, wass ich leide...« De ebben nem te vagy a hibás, tudom. Ez az én hibám, hogy szeretni merlek... Jössz-e már? Ugy várlak, kis hercegem...

1878, október 26.

Ugy érzem magam, mintha ösvény szélén állnék. Fent vagyok, magasan fent, ahol még kevés ember járt; de csak egy lépés hiányzik, hogy lebukjam a mélységbe. Csak egy lépés hiányzik, hogy Dudás Juci jóslata beváljék. De azt a lépést nem fogom megtenni, soha, soha...

Éjjel van, amikor ezeket a sorokat írom. A kaszinóban még táncolnak... Mit fog szólni a mamám, ha észreveszi, hogy megszöktem? Talán meg fogja érteni, hiszen ő is volt fiatal és talán ő is volt szerelmes...

Szereltem!... Be furcsa dolog. Akkor kínoz a legjobban, amikor a legszebb. Talán így is kell ennek lenni. Az árnyék akkor a legsötétebb, amikor a legerősebb a fény...

Pedig tudhattam volna, hogy ez lesz a folytatás. Hiszen ez a világ legtermészetesebb dolga, hogy a szerelmesek kívánják és megcsókolják egymást...

Nem tudom, kinek az ötlete volt ez, hogy álarcosbált kell rendezni. Talán a főherceg maga óhajtott, hogy egyszer ő is kedvére mulathasson, nem feszélyezve a szertartásoktól, amiket magas rangja megkövetel tőle. Mindenesetre sokkal kellemesebb így, ismeretlen jelmezben elvegyülni a tömegben és sokkal kedélyesebb.

Rendes mulatságon talán meg sem történt volna, mert nem mertem volna kimenni a lugasba. Mért is mentem?...

Olyan sokan voltak, izadó párok, zene, illatok, — olyan füledt volt a levegő, hogy ájuldozni kezdtem. Lehet, hogy enélkül is ájulás környékezett volna; az ő kárjában...

— Nem bírom itt tovább — szóltam hozzá. — Ha kedve van hozzá, üljünk ki a lugasba.

Aztán kimentünk... Ezt nem lehet elfelejteni... Friss levegő, ezüst holdfény, hulló falevelek, távoli muzsikaszó, — ahogy a könyvekben meg van írva, minden megvolt, hogy státszáljon a szerelmünkhöz... Szótlanul ültünk. Én az elsárgult leveleket néztem, amelyekről eszembe jutottak az aranypénzek, amiket régente a nagy urak szórta a nép közé, amikor elhagyták a várost, a melyben vendégségen voltak. Elmegy a nyár, az ifjuság és bucsuzásul telehínti az életünket aranyakkal: »emberek, tartatok meg emléketekben!«

És elmegy ő is, az én hercegem és talán soha többé nem jön vissza. Ez oly szomorú volt... Sirva fakadtam... Ő átkarolt és halkán suttogta:

— Ne sirj, kislány... Szeretlek...

Aztán megcsókolt, forrón, nagyon forrón, talán a Nap tüze égett a csókjában... Egy percig tartott vagy örökkévalóságig?... Azután fölkeltem és lassan, mint egy alvajáró, haza mentem. Ennél szebb, éreztem, nem jöhet. Itt meg kell állni, mert ami ezután jönne, az az örvény volna...

Éjjel van. Lehet, hogy már több is, de a muzsikáló óra ennyit mutat. Talán megállt, abban a percben, amikor azt a csókot kaptam. Nem fogom többé felhuzni...

Éjjel van... Mi lesz reggel, ha józanul átgondolom ezt az esetet? És mi lesz azután?

Bármilyen jönné, ezt a csókot más férfi csókja nem fogja lemosni a számról. Az övé nem leszek soha, tudom, de másé sem leszek. Ezért a csókért nem nagy ár egy élet...

Leszek fonnyadó aggszűz és az emberek ötven év múlva is Malvin kisasszonynak fognak szólítani és talán nevetnek is majd rajtam. És én mégis boldog leszek. Vagy talán mégsem!... »Boldogság és boldogtalanság: két ellenkező csúcsa az életnek, az egyik az északi sarok, a másik a Déli sarok; de mindkettőn elpusztulunk, mert mindkettőn egyaránt megfiagy a szív.« Ezt Janka-női mondta egyszer. És Janka néni-

nek rendszerint igaza van; talán ebben is...

Megyek aludni, mert holnap korán kell fölkelni, barackot dunsztolni. Jönnek a hétköznapok...

Kis hercegem, jó éjszakát...

Dr. Both Sándornak — a fáradságtól vagy a megindulástól? — kiesett a napló a kezéből. Tenyerébe hajította a fejét, hogy rendezze a gondolatait, hogy mit mondjon minderre. Körülbelül ezt akarta mondani:

— Malvin, kedves Malvin, a maga élete nagyon szép volt, ámbar hazugságon épült fel. Vagy talán éppen ezért volt szép, hiszen a hazugságok, az önámítások teszik széppé az életet... Az a virágcsokor, Malvin, azon a délelőttön nem a főhercegtől volt, azt én küldtem magának. És azt a csókot is az álarcsobálon, bocsássa meg, Malvin, azt a csókot is én adtam. (A maga főhercege ugyanakkor a szomszéd lugasban ült Dudás Jucival, akivel nemsokára el is távozott, diszkrétan lecsukott hintójában.) Furcsa történet: maga feláldozta az életét egy csókért, amelyről azt hitte, hogy a főhercegtől kapta és én felálltam, amelyről azt hittem, hogy nekem szólt. Kár volt megtudnom most, hogy tévedtem; megérdemelné maga is, hogy eláruljam az igazat...

Ezt akarta mondani, de nem volt szíve hozzá mégsem...

Malvin kisasszony talán nem is hallotta volna; behunyta szemmel ült a karosszékekben, mosolygó arccal. Angyalok csukták le a szemét...

Közben leszállt az alkony és a régi szobára, mint egy gyászfiú, ráborult a sötétség. A Nap már régen lebukott, de biborsugarai még ragyogtak az ég alján.

És dr. Both Sándornak, mialatt lábujjhegyen kitépett a szobából, még egyszer eszébe jutott ifjúsága. Már régen lefűt, de az emléke még beáramlyozza elfakuló életét...

Kornél

másodszor is meghal

1.

A család a lámpa alatt ült, a vacsora romjainál. Kézről-kézre járt egy képeslap melyet Kornél kapott messziről, a fjordok mellől, Norvégiából.

Ifjúkori barátja írta, aki évekkal ez előtt származott ki oda.

Mindnyájan csodálkozva forgatták a képeslapot, döbbenten tekintettek a címzésre.

Szövege így szólt:

— Minden jót kívánok neked, édes Kornél, boldogabb esztendő, mint az ideid volt. Miért nem irsz? Ugy látszik, egészen elfelejtettél.

Amikor letelepedtem a lámpa fénykörébe, nekem is odaadták. Tünődve néztem, különösen a címzést. Letetteim az asztalra. Nem szóltam semmit.

Ez a csönd az ő halála fölött lebegett.

Kornél másfél esztendeje halt meg, harminckilenc esztendősen korában, a farkasréti temetőben temették el, egy nyári délután. Temetésén ott voltam azokkal együtt, kik az ebéd közben tanyáztak, az édesanyjával, a két öccsével s a menekült kislánnyal, az unokahúgával, aki náluk nevelődött. Még emlékszem a pap és a sirások arcára is. Most a gyász megújult bennem.

De a tragikummal rendszerint karöltve jár a komikum is. Az élet szeszélyes esztelenségében éppúgy lehet sirni, mint nevetni. Szájamon hideglelős mosoly tetszett föl. Fogalmaztam magamban a választ, következőképpen:

— Kornélnak ez az esztendeje nyilván szintén oly boldog lesz, mint az előző. Irni azért nem ir, mert kezét s egyéb szerveit egy idő óta rajta kívül eső okok folytán egyáltalán nem használhatja. Igazad van, elfelejtett téged, de elfelejtett bennünket is, elfelejtette a Földet, a Holdat és a Napot, az egész életet.

E távol barát számára azonban most is él. Nem úgy, mint bennünk, kik alakját egy ponton megmerevítettük, ahogy a halottakét szokás, nem emlékként, hanem valóságosan, mozgóan, folyton változva. Abban a norvégiai agyvelőben, abban a norvégiai öngyutában Kornél

még mindig villamosra száll, szivarra gyújt, ürmöst kortyogat, alszik, fölkel, meghizik, lefog, öszül, kopaszodik, halad az időben. Bizonyos talmi halhatatlanság a része, egy sirontui élet. Napról-napra öregszik. Most körülbelül negyven és fél éves lehet.

Az édesanyja fősóhajtott:
— Mégis értesíteni kellene.

2.

Reám pillantottak, de én borzongva hártottam el magamtól a földadatot. Miért meggyilkolni őt egy képzeletben?

Hadd növeljék ottan tovább. A két öcs is szabódott.

Végül a kis, tizenhárom éves unokahugát bízták meg. Előkereste füveg-tintatartóját, tollát és máris írta a levelet.

Tollszára, amint mozgott, nagy árnyat vetett a papírra.

Olyan volt ez az árnyék, mint egy kasza szára s az acéltoll, mint a kasza pengéje.

Ugy éreztem, hogy ezzel ölik meg igazán, most hal meg másodszor és végérvényesen szegény Kornél.

Kosztolányi Dezső

Csevegés

Nőuralom

Angliában 9 női polgármester van. Ezzel kapcsolatban valaki kiszámította, hogy mióta behozták az általános titkos választójogot, azóta Angliában 2.500.000-rel több női szavazat van, mint férfi. Tehát csak az a szerencse, hogy a nők még nem ébredtek tudatára annak a hatalomnak, ami a kezükben van és egyelőre megoszlanak a különböző férfipártok között. De ha egyiknek eszébe fog jutni egy női pártot alakítani és abba fognak tömörülni, akkor egyszeriben vége lesz Angliában a férfiuralomnak.

A női egyenjogósítási törekvések mindenfelé erős reakciót váltanak ki a férfiakból. A férfijogok ligája is megalakult és minduntalan cikkeket olvashatunk, amikben a férfiak óva intik az emberiséget, a nők elhatalmasodásának veszedelmétől és komolyan tartanak az anyai totem uralmának visszatérésétől.

A feminista törekvéseken azelőtt csúfolódtak a férfiak, most félni kezdenek tőlük.

A női polgármesterektől az olimpiai győzelmeig minden a női egyenlőség fejlődését mutatja.

Lássuk be, igazán rémes mit csinálnak a nők! Már csak egészen elszigetelten találkozunk olyan célirányos és egészséges társadalmi intézménnyel, mint például az özvegyek élégetése, ami pedig igen alkalmas intézmény az egyensúlyok helyreállítására, amiben bizonyára egynéhányan vannak velem egy véleményen.

Érthetetlen, hogy az özvegyek ezt nem akarják belátni! Itt van a legutóbbi eset, a Ganges parti Bart városkában például a papok vissza akarták állítani ezt az erkölcsös és praktikus szokást, de ugylátszik az elégetendő ifjú hindu nőnek is fejébe szálltak a feminista tanok, mert bár előzőleg mindent megígért és a helyzethez illő nemes méltósággal elhelyezkedett a máglyán, halott férje fejét ölébe véve, ahogy illik, alig értek hozzá a lángok, mikor szentségtörő mozdulattal felugrott és kegyeletet és gyászt feledve sikoltozva lerchant a máglyáról, egyenesen a Ganges hullámaiba, amit az ünnepeit rendező férfiak, elég gondatlanok voltak ott felejtetni a máglya mellett.

Nézetem szerint direkt dekadens jelenség, hogy egy ilyen özvegy nem akarja magát elégetetni, de még ennél is aggasztóbb tünet az, hogy a papokat és rokonokat az angol törvénytörzők, a melyik pedig egyelőre férfiakból áll, hosszú börtönbüntetésre ítélte.

A nőuralom határozottan a küszöbön áll!

Kedvem volna regényt írni erről a tárgyról. A regény arról szólna, hogyan foglalnak el a nők apródonként minden hatalmi pozíciót és hogyan szorítják a férfiakat olyan alárendelt helyzetbe, a melyben ők voltak azelőtt.

Azután következne a nőuralomnak szatirikus éllel való megrajzolása, azzal a tendenciával, hogy a nőuralom sem lenne különb mint a férfiuralom volt, mert amint uralomra kerülne a nők, ők is ugyanazokba a hibákba esnének, amik ellen legjobban küzdöttek a férfiuralom idején.

A férfiak harmadik részét a férfiak lázadása képezné.

Ezt úgy képzelem, hogy különböző sikertelen puccs-kísérletek után, egy zseniális politikusnak az az ötlete támad, hogy a férfiak mondják ki — az általános sztrájkot.

És most jön az, amiért nem fogom

megírni ezt a regényt. Nem tudom befejezni. Mi legyen a vége? Ha egy csinálom, hogy a sztrájkolók győzzenek, akkor agyonütnek a nők. Ha úgy csinálom, hogy a sztrájk megbukik, akkor — I. rossz lesz a regény, II. nem kapok rá kiadót, III. megharagszanak rám a férfiak — pedig egyelőre mégis csak velük kell jóbalenni.

Budoárok királya

A téma még nincs elnyűve. A drámaíróknak ma már aligha volna bátorsága színpadra hozni a gentleman-betörőt, a ki szép asszonyok hálószbájában szokott éjszaka keresgélni részint szerelmet, részint ékszeret.

A drámaírók meglehetősen kimerítették az összes elképzelhető fordulatokat. Van olyan darab, amelyben a nő azt hiszi, betörővel van dolga, holott kislú, hogy csak vakmerő imádó. Van olyan, hogy tényleg betörő, de közben beleszeret a nőbe és már csak a nő kell neki. Sőt olyan is van, hogy az olvasó maga sem tudja végig, hogy a betörő tényleg gentleman, vagy tényleg betörő-e. (Esetleg az író sem).

Mostanában néhány olyan szindarabban is találkoztam, amelyekben a gentleman-betörő női pendantja a kis hotel-egér szerepel. Avagy a nő, akit betörőtársai kényszerítenek a betörésre, de aki közben beleszeret az áldozatba. Némelyikben olyan nő, aki nem hivatásosan betörő, csak valami nemesebb indokból lép erre a pályára. Fontos okmányokat akar elrabolni, vagy ilyesmi.

Szóval bajos volna, valami újat produkálni ebben a témakörben.

Az élet azonban ugylátszik még nem unta meg. Alig pár hónapja annak, hogy Berlinben lefűleltek egy ilyen »budoárok királyát«, aki évekkig fosztogatva büntetlenül gazdag egyedülálló nők hálószbáját. Zseniáltsága a kötéltáncoson kívül — amivel falakon és tetőkön át mászkált — abban állt, a társaságban kikutatni azokat a nőket, akik szépségük és ékszereik révén erre érdemesek voltak és olyan módon foglalkozni velük, hogy ez az ismerettség nemcsak a pontos helyrajzi ismereteket eredményezte, hanem megakadályozta a hölgyet abban, hogy feljelentést tegyen a gentleman-betörő ellen — saját hírnevének érdekében.

A gentleman ugyanis miközben betörőügyességgel kutatta át a fiókok tartalmát, megmagyarázta a hölgynek, hogy feljelentés esetén ő azt fogja vallani, hogy az ékszereket ajándékba kapta, amiben ismerve a kettőjük közti jóviszonyt, senki sem fog kételkedni.

Most Douville-ban tünt fel ismét egy ilyen budoárok királya. Frakkban volt és glaszekeztűben. Egy szép amerikai milliárdosné látogatott meg, kinek ékszerei a megelőző estélyen megnyerték a tetszését.

A milliárdosné szép volt és fiatal és bizonyára nagyon rossznéven vette a frakkos urtól, hogy csak az ékszerei érdekelték.

De éppen ez a pont az, ahol az életnek sikerült az elcsépelet témát változtatni. Az írónál az asszony az elején azt hiszi betörő, pedig szerelmes. Legrosszabb esetben betörő és szerelmes.

Az életben az asszony bizonyosra veszi, hogy az éjjeli látogató szerelmes és kislú, hogy egyszerűen betörő.

A világot sem akarnám megbántani a szép amerikai asszonyt! De azért előképzelem milyen arcot vágott, mikor női fölháborodással ráförmedt a hivatlan látogatóra:

— Uram, hogy merészel ide bejönni! Én tisztességes asszony vagyok!

Mire a frakkos ur mélyen meghajolt, glaszekeztűjét szívére szoritotta és ugyanolyan felháborodással felelt:

— De madame, hová gondol! Én viszont gentleman vagyok! Az, hogy éjszaka itt vagyok az ön budoárjában? Csúpán azt a colliért kérem, amit ma este szép nyakán megsodáltam. Honny soit, qui mal y pense!

Ujra Palics

Hiába, nem lehet ezt szó nélkül hagyni! Unjuk már ezt a Palicsot, de mégis csak annyira hozzátartozik a szuboticaiak nyári életéhez, hogy törődünk vele.

Most például arról van szó, hogy Palicson egyiptomi sötétség uralkodik. A tópart egészen októberi hangulatu, különösen most, hogy pár napig hűvös volt. A főbejárattól a terraszig még csak odatalál a vándor, barátságosan invitálják a lámpák, mintha csak azt mondanák: gyere erre, ez a terraszig az egyetlen hely, ahova Palicson érdemes menni!

No de vannak, akik különvéleményt jelentenek be. Néhány poétikus lélek, aki még szeretne a tóparton ábrándozni.

Am a terrasznál van a világ vége, onnan csak a nagyon bátor emberek mernek tovább menni és azok is leginkább fűtyülnek, hogy barátságosabb legyen a sötétség.

Valamikor régen, mikor még petróleum világítás volt Palicson — így meséli régi barátom — úgy csinálta a fiatalok, hogy minden nap egy másik fiu ment előre eloltani a lámpát, mire a szerelmesek oda értek. Ma villanyvilágítás van és ha volna rá mód, inkább meggyújtani szeretnék itt-ott a lámpákat, mert hát szép dolog a sötétség, de előbb mégis csak látni kell. A szerelmeseknek meg is kell találni egymást!

Meg vagyok győződve róla, hogy a fürdőigazgatóság csak a kipusztuló romantikát akarja feltámasztani ezzel a sötétséggel.

De higye el, ez a sötétség mindenkinek káros. A fürdőigazgatóság összetéveszti a sötétben a terraszig fellendítését az egész Palics elhanyagolásával. A közönség, a fürdőigazgatóság romantikus hajlamait takarékosan fogja összetéveszteni. És a szerelmesek sem járnak jól, mert olyan sötét van, hogy a végén össze fogják téveszteni — egymást!

Tarkői Zoltán

Csönd...

Milliók szétépett életén
a nincstelenség viraszi...
Es szomszédaságukban, az élet
vihogása szűri át,
Ökölbe formált kezek
bele fogtak az életbe.

Gondolatok halál táncot
pergetnek...

Es mindenkéiben lobog
a véres zászló: a szív.
Fekete, fehér, piros,
születés, élet vagy temetés
és a mételyes éjszakák,
másnapra szülnék új gyászt.

Az élet faunjai
temetést rendeznek.
Végtelen sorokban a halottak
cipelik magukat,
arcukon bambán ül
a szenvedés.

Es a gyomrukban csikorog
a halotti induló...
Mind érz a kegyetlen gyászt.
Nehéz suly a kenyértelenség
és cipelni
görnyedt testtel a gyászt.
Csönd van, néha a nyomor
sikong föl,
vagy álmodik az Isten.

Babits Mihály új regénye:

Halál fiai

A magyar középosztály pusztulásának regénye. Az impozáns terjedelmű, hatalmas regényalkotás az új magyar elbeszélő irodalom páratlan remeke. Ára 150.— dindr.

Kapható a Minerva r. t. Szubotica könyvosztályában

Apámmal először a hajnali misén

Irta: Lazarevity Lázár

Épp kilenc esztendő volt akkor. Az egészre magam sem emlékszem részletesen. Idősebb nővérem nem is tud az esetről, de fiatalabb fivérem sem tud semmit. Nem estem a fejlemlyára, hogy elmondjam neki!

Amidőn megnőttem és kerdezősködtem, sok mindent mesélt nekem az anyám. Az apám, természetesen soha egy betűt sem!

Az apám törökösen öltözködött. Tisztán látom amint öltözködik: piros bársony aranyzsinórral díszített mellényt viselt és fölötté zöldposztós ujjasbekecsket. Fegyveröve arannyal tarkázott és abban elefántcsontmarkolatú puskaveszsző és elefántnyelű ezüst tokú késecske volt. A fegyver felett ujjal öv feszült, amelynek baloldaláról rojtok csüngtek. Nadrágja selyemzsinórral és gombozatú volt és széles kamaszniban végződött. Lábán fehérharisnyát és félcipőt viselt. Fején tuniszi feszt viselt kissé baloldalra csapva. Kezében ébenfa csibukja volt teljes felszereléssel, borostyánszopókával, övének jobboldalára arannyal és üveggöngyökkel himzett dohányzacskóját dugta. Valóságos pi-perkőc!

A természete. — Igaz, hogy apám volt, de ha már beszélni kezdtem, nem érdemes elhallgatni semmit — a természete különös volt. Komolysága nem ismert határt, csak parancsolni tudott és ha egyszer mondott valamit és nem csinálták azt meg, akkor tanácsos volt menekülni. Indulatos volt, mindent a kedve szerint akart és senki sem mert neki elmentmondani. Amikor nagyon mérges volt, az alleluját káromolta. Pofozni szokott és csak egyszer ütött, de ha oda-kent, harátom, abban a pillanatban elterültél. Igen könnyen jött méregbe, ilyenkor: harapdálta az alsó ajkát, pederte és felfelé húzogatta bajuszának jobbhegyét, homlokán összeértek szemöldökei, fekete szemei pedig villámlottak. Jaj! Ha ilyenkor azt mondtam volna neki, hogy nem tudom a leckét... Nem tudtam, mitől félttem annyira, mert utólvégre mi van abban, ha néha pofon is vágott? De én rettegtem azoktól a szemektől: mint a paritytyától és nem tudtam miért, de úgy remegtem mint a vessző!

Soha sem nevetett, legalább is nem úgy, mint más emberek. Emlékszem, hogy ölében tartotta egyszer kis fivéremet. Neki adta az óráját, hogy játszék vele, de az én Gyokicám, mindenáron apja szájába akarta dugni az órát, de mert az nem nyitotta ki a száját, teljes erejéből bögött. Én a nővéremmel majd meghaltam a nevetéstől, de az apámnak is nevetetnékje lett, azért félrehuzta néhányszor egy kissé balszája szögletét és összeráncolta balszája körül a bőrét. Ez csak nagy ritkán történt, de akkor is, úgy nevetett, amikor más valaki megpukkadna a nevetéstől, amely elhal-latszana a Tetrob korcsmájába is.

Emlékszem arra is, amidőn meghalt a bácsim, aki apám üzlettársa volt és akit apám nagyon szeretett. A néni, az anyám, az atyafiság és mi a gyermekek sirtunk, bögtünk, jajveszékeltünk, csak úgy sivalkodtunk mindnyájan; de az apám még csak nem is könnyezett és egyetlen jajt sem hallatott. Csak amikor a bácsit kivitték a házból, rengett meg az alsó ajka, az ajtónak dült és olyan fakó lett, mint a rongy és csak hallgatott.

Ami mondott, abból nem engedett a világot sem, meg akkor sem, ha később bántódott is emiatt. Egyszer el-bocsátotta szolgálatából a Prokó segé- det. Segédei között ezt a Prokót sze- rette a legjobban. Tudom, csak egyszer ütötte meg, mert a pálinka kimérésénél nem fordította meg jól a csapot és majdnem az egész akó pálinka kifolyt a hordóból. Egyébként soha meg sem fricskázta. Reábizott mindent. Kiküldte a falvakba is az adósságok behajtására. És tudjátok-e miért bocsátotta el? Semmiért jóformán! Látta egyszer, amint pénzre kockázott.

Szent György napján történt. Prokó bejött az üzletbe, hogy újból munkába szegődjék. Az apám kivett kilencven garast mondván:

— Ne itt a béred! Nekem többé nem

kellesz; eredj keress olyan helyet, ahol kockázhatsz!

Prokó szemére húzta feszét és ri-mánkodott és könnyezett mint a zápor-eső. Láttam, hogy hatással is volt ez apámra, de azt hiszitek, hogy engedett? Isten ments! Kivett még egy dukátot és odaadta:

— Ne, és most eredj az utadra!

Elment a Prokó, ő meg bántódott ma-gában, hogy elhajtotta a legeslegjobb segédjét.

Sohasem tréfált; sem velünk a gyer-mekekkel, sem az anyákkal és senki mással sem. Az anyámmal csodálatosan élt. Ne adj Isten, hogy megütötte volna a feleségét; de mindig hideg, indulatos és rosszabb volt az idegennél is. Igen, ilyen volt ő! Szegény anyám meg jó volt, mint valami szent s úgy tekintett rája, mint struc a tojásaira. Amikor rá-mordult az apám, majd belehalt a sírás-ba, de titkolnia kellett könnyeit úgy tő-le, mint fölünk. Az anyámmal soha sem ment sehova, de nem is merete ez meg-említeni, hogy vigye valahová. Nem tűrte meg, hogy az üzleti ügyeibe és az ő dolgaiba beavatkozzék. Egyszer szolt az anyám:

— Mitár, mért nem adod el Sztanoj-lónak a pálinkát? Itt lesz nemsokára már az új is és mit csinálsz vele?

— Ő meg rákiabált:

— Éhes vagy-e? Vagy hiányzik vala-mid? A pénz a te kezében van és ha elfogy, szőlj! De az én munkámba ne avatkozz!

Anyám meghunyászkodva elhallga-tott.

Az emberekkel is keveset beszélt. A kávéházban megvolt a maga társasága és csak néha szolt egy-egy szót. Az Il-lés komát becsülte a legjobban, az volt az egyedüli ember, aki megmerte mon-dani azt, amit akart és akitől az apám majdnem félt.

Bennünket gyermekeket és anyámat szeretett, de mégis tulszigorúan tartott bennünket. Nem emlékszem részéről a gyengédség legkisebb jelére sem. Igaz, hogy betakart bennünket, amikor éjsza-ka kitakaroztunk, nem engedte, hogy a kut fölé hajoljunk, hogy felmásszunk az eperfára, de mindez még nem min-den. Ezt megteszik más apák is, de ezenfelül gummilabdát is vesznek gyer-mekeiknek, amely a jegenye tetejéig is ugrik.

A templomba csak Szt. György nap-ján ment, de a kávéházba, minden este. Amint megvacoráztunk, csibukját bal-hónalj alá, dohányzacskóját meg az övébe dugta és elszietett. Nyáron kilenc órakor, télen meg korábban tért haza, de néha elmúlt az éjjel is, és még nem volt otthon. Ez nagyon bántotta sze-gény anyámat és testvéremet, — én még akkor nem tudtam, mi a dorbézolás. Soha sem aludtak el, amíg ő haza nem jött, még ha hajnalig is vártak. Ültek az ágyban és nem merték meggyújtani a gyertyát, mert haragudott, ha látta, hogy ég a gyertya. Egyszer hallottam, amidőn későn jött haza, hogy mormog-ta:

— Minek ez a gyertya ebben az idő-ben?

— Az anyám azt felelte:

— Azért Mitár, hogy láss levetkőzni.

— Hát nem tudom én meggyújtani a gyertyát, talán részeg vagyok, vagy nem tudom megtalálni?

— Nem Mitár, — kezdett az anyám, — hanem úgy vélem...

— Mit vélsz? Talán azt higyjék a szomszédok, hogy valami halott fekszik a házban!

Halott? Azt hiszitek, hogy komolyan gondolta ezt? Törődött is ő a szomszédokkal! Egyszerűen nem akarta, hogy számontartsa az anyám a visszatérését és elmeneteleit. Azt akarta, hogy akkor is aludjék az anyám, amikor nincs alud-hatnékje, csak hogy ő gond nélkül tivor-nyázhassék. Őt is bántotta ez, látszott rajta.

Nagyon keveset ivott és csak bort. Mikor vásárláskor kóstolta a pálinkát, kiköpte azt is savanyu arccal. A kávé-ért sem rajongott Isten tudja hogy. Hát mit is csinált egész éjszaka a korcsmá-ban? — kérdezhetik Önök?

Ép ebben van a szerencsétlenség! Ha ivott volna, oda se neki! Hanem...

Ez rövidítette meg édesanyám életét. Néha annyit sirt, hogy majd belehalt. És senkinek sem panaszkodhatott.

Egyszer, nagy későn jött haza az apám... Semmi... Másnap is... semmi!... Egyszer csak észreveszi az anyám, hogy hiányzik az apám órája! Kitért belőle a kérdés:

— Mitár, hol van az órád?

Apám összeráncolta homlokát. Félre nézve felelte:

— Javitani küldtem Beogradba.

— Hiszen jól járt, Mitár!

— Talán nem vagyok vak, vagy bo-lond; talán én is tudom, mikor jár jól az óra és mikor nem.

Mit tehetett az anyám? Elhallgatott. Később jajgatott a nénémel együtt: — Jaj nekem! Mindenünket elveszítél és öregségemre moshatom majd az idege-nek ingeit.

Egyszer meg — úgy kilenc óra tájban — hazajött a kávéházból. Asztrakán sapkáját félreapta, mellén keresztül ujjnyi vastagságú aranyláncot viselt, övébe pedig arannyal és drágakövekkel díszített ezüst pisztoly volt. Bejött és mintha a balszája táján összeráncoló-dott volna a bőre. Jó kedve volt!

Amint bejött, övéből kivette az órát, hogy megnézzé, hány óra van.

— Hát visszaszerzedte? — kérdezte az anyám. — Hát már megcsinálták az órát?

— Megcsinálták! — felelte.

— És milyen az a láncod?

— Olyan, mint minden lánc — felelte de lágyan, kifakadás nélkül.

— Tudom — felelte az anyám, — de honnan van?...

— Vettem!

— És ez a sapka? Csak a Mitó pénz-tárnoknak van ilyen sapkája.

— Azt is megvettem!

— Eladta neked?

— Eladta.

Az apám már mérgesen tekintett az anyámra. Az elillant.

Apám vetkőzni kezdett. Nézem ezt a paplan alól. Kivett az övéből egy ököi nagyságú tekerest és az asztalra dob-ta, az megcsendült: barátom, csupa arany volt.

— Itt van! — mondotta — tedd el ezt.

— És kiment a konyhába.

Az anyám valahogy két ujjal vette fel azt a papirt, mint amikor a piszkos gyer-mekek pelenkát emelik fel.

— Mit csináljak ezzel a pénzzel, — kérdezte néném.

— Meg van ez átkozva!... Ez az ör-dögé!... Ugy fogja ezt elvinni az ör-dög, amint hozta!

Amint látjátok, nem volt itt szerencse, sem boldog élet!

Az anyám boldogtalan volt és mi is vele együtt szerencsétlenek voltunk.

Mesélte az anyám, hogy valaha más ember volt az apám; homályosan em-lékszem én is, hogy kicsi koromban gyakran tartott az ölében, hogy bodza-fatilkót készített és hogy a kocsin ma-gával vitt a legelőre. De — mondta az anyám, — amióta Mityóval a pénztár-rossal, a mákuceai Krsztóval, az Albert patikussal és még némelyekkel kezdett barátkozni, megváltozott s minden a visszajára fordult.

Nem tűrt semmi kerdezősködést, elle-ned szegült, rádförmedt és azt mondot-ta:

— Nézz a dolgod után! Más gondod nincs?

Ő maga is látta, hogy bizony nem jó amit csinál; de ráadta fejét és nem tu-dott szabadulni.

És minemellett, furcsa, de mégis, még-is jó ember volt. Istenemre az volt!

Egyszer egy éjszaka hazatért. Nem jött egyedül. Az anyám csodálkozott. Elmentek az ajtó mellett és motyogtak valamit. Az udvarba mentek. Később lö-dobogást és nyeretést hallottunk. Nem tudtam, mi is ez?

Kicsit később bejött a szobába, én hor-kolni kezdtem, a néném meg úgy tett, mintha aludna. Jó estét kívánt és elhall-gatott. Hallgatott ő, hallgatott az anyám is, én meg csak vártam.

Az anyám kezdte el rekedt hangon:

— Elvezették a bogárt?

— Elvezették — felelte az apám.

Elhallgattak megint, csak az anyám szípigott, én tisztán éreztem, hogy sir.

— Mitár, az Istenre és gyermekeinkre kérlek, hagyj abba az ördöggel való cimborálást. Aki vele cimborál elveszíti ezt is, meg a más világot is. Ott van, nézd a kártyás Jóvot. Olyan gazdag volt és most arra szorul, hogy a más gubacsát szedegesse és a zsidók számá-ra vásárolja a faluban a bőröket. Hát nem sajnálnád, hogy öregségemben más-tól várjam a kenyérhéját és hogy ide-geneknél szolgáljanak gyermekeink?

— És elkezdett zokogni.

— Mit sírsz miattam, amikor még élek. És mit pityeregsz annyit egy gebe miatt. Ha akarod, holnap tized veszek.

Az anyám még jobban sírt.

— Tudom Mitár, — felelte szánakoz-va az anyám, de ellenségeid mindenün- ket elszedik. Hagyd abba azt az átko-zott kártyázást, gyermekeid boldogságá-ra kérlek. Tudod, hogy házunkat gör-nyedő háttal és véres verejtékkel sze-reztünk és most egy semmirekellő ki-hajtson a saját tulajdonomból?...

— Ki hajt ki téged?...

— Kihajtanak, ha így folytatod to-vább. Istentől megátkozott dolog a kár-tyázás!

— Százszor mondtam már néked, hogy szükség nélkül ne papolj és ne zo-kogj. Talán nem ette meg az eszemet a varju, hogy az asszony gyámságára len-ne szükségem!

A szegény asszony elhallgatott. Fulla-dozott, de nem volt több könnye. Azok a szivére folytak és ott megkövültek.

Az apám ezután is a régi módon élt. Hazahozott gyakran sok göngyöleg pénzt. Voltak veszteségei is. Hazajött gyakran gyűrűk nélkül, ora és aranyöv nélkül. Máskor meg két-három órát és néhány gyűrűt hozott haza; egyszer egy eszimat, egy gereznát; máskor: lónyer-get; később egy tucat ezüstkanalat; egy-szer egy hordó tengeri halat és minden-féle más holmit. Egy este hazavezette a bogár feketét is, a mi régi lovunkat.

Másnap új hámokat vett számára; a szijak terde alját verték, a rojtok meg az állkapcsát. Kocsiba fogta, — üzletét bezárta — és a városon keresztül szá-guldolt úgy, hogy lábai alatt csak úgy reptél a kövezet.

Mi már beletörődünk sorsunkba, csak az anyánk aggódott és sirt. Hogyne ag-gódott volna szegény! Az üzletét elha-nyagolták. A segédeket lassankint elbo-csátították. A pénz meg úgy fogyott, mint az eső.

Apám barátai már a házunkba kezd-tek jönni. Bezárkóztak a nagy szobába, meggyújtottak néhány gyertyát és csengett az aranypénz, füstölgött a do-hány, siklott a kártya, a mi Sztóján se-gédünk pedig szünet nélkül főzte a fe-ketekávé. Anyám velünk ült a másik szobában, a szemei már véresek voltak a sok sírástól, az arca fakó, kezei aszot-tak voltak és minden pillanatban ezt is-mételte:

— Istenem segíts rajtunk!

Apám egészen elidegenedett a háztól. Hallgatag lett. Sohasem nézett az anyám szemébe. Nem simogatott meg bennünket, jóságos szavait nem hallot-tuk, sőt még indulatos szavakat sem in-tézett hozzánk. Csak úgy szökött hazul-ról. Pénzt azonban annyit adott, ameny-nit akartunk. Ha körző-vásárlásra kér-tem pénzt, egy csomó huszkrajaórost adott. A legjobbat vásárolta mindemből. Az egész iskolában nekem voltak a leg-szebb ruháim. És mindamellét, amikor anyámra és nénémre néztem, szomorú-ság fogott el. Megőregedtek, megsápad-tak, szomorúak voltak. Sehová sem mentek az ég világán, még a szvecsárra is alig-alig valakihez. De mihozzánk is ritkán jöttek más asszonyok, csak fér-fiak jártak a házba és csak kizárólag azok a mihaszna rablók, ahogy az anyám hívta őket. Az üzletben jóformán megszűnt a munka.

— Hogy én mérjek azoknak a bárdo-latlanoknak husz paráért indigót? — mondotta az apám — Ott van a zsidó!

Az anyám már nem mert már meg-szólni sem. Egyszer így szolt hozzá az apám:

— Hallod-e te, értsd meg szerbül, amit most mondani fogok: ha még egyszer, valamit is szólsz erről, úgy én találok számomra más házat és odaköltözöm.

Te meg papolj itt, akinek akarsz! Ezt jól jegyezd meg!

Anyám hallgatott mint a csuka. Szívét megkeményítette, de napról-napra sorvadott és folyton imádkozott a jó Istenhez: »Csak te ne hagyj el egészen, én Istenem!»

Egy este összejöttek valamennyien. Eljött még valami Zelenbáty Péro is, a disznókereskedő, aki Pesttel dolgozott. Bajuszát kipödörte, haját kettéválasztotta, hajtinceseit meg ádámsutkájaig engedte. Teltarcu, testes ember volt; kalapját félrecapta és mellényén keresztül ép olyan aranyláncot viselt, amilyen az apámé volt. Kezén úgy fénylett egy gyűrű, hogy alig lehetett rátekinteni. Járása cammogó, beszéde öblös, de rekedt és úgy nevetgél azokkal az epeszínű kicsi szemével, hogy elfogta az embert a félelem.

Sztoján azonnal a tűzhelyhez ment és főzte a feketekávé. Négy gyertyát gyújtottak meg. A dohány füstje olyan vastag volt, mintha a kémény füstölne. Itták a feketét, de hallgattak, mint a törökök, csak a kártyák csusztak és hallani lehetett az aranyak csengését.

Rettenetes éjszaka volt ez! Mi, az anyámmal bezárkóztunk a másik szobába. Nem sirt többé! A néném sem! Arcuk kiaszott, szemek beestek voltak és rettentő ijedten néztek egymásra.

Apám bejött néhányszor a szobánkba. Egészen izzadt volt. Mellényét széttárta, az ingjét szétgombolta úgy, hogy látszott a melle.

— Adj még! — mondotta az anyámnak!

Anyám megkeményítette a szívét. Hallgatott mint a közikla, de kinyitotta a ládát és marékra rakta anám markába a pénzt, az meg kötözte a kendőjébe.

De azért zavart volt, oldalt tekintgetett, lábaival topogott mint én, amikor kint vártak a társaim, én meg várakoztam míg kenyeret szel a néném számmra. Eltette a pénzt, de fejét oldalt fordította és amidőn elindult, mintegy magában motyogta:

— Még csak ez kell. És azután valósággal szaladt a szobából.

De mintegy ötször jött a szobánkba úgy hajnali három óráig.

— Adj! — mondotta az anyámnak és az arca olyan színű volt mint a föld.

Az anyám a ládához indult, a lábai roskadoztak, inogtak és valósággal düllöngögt.

Ekkor láttam a paplan alól, hogy hatalmas termetű apám mint rázkodott össze és mint fogódzkodott a kályhába.

— Gyorsabban — mondotta és lábával topogott, ruhájával pedig törölgette az izzadságot.

Az anyám odanyujtotta.

— Add az egészset, — mondotta az apám.

— Itt az utolsó tiz arany — felelte az anyám. De ez már nem volt hang, sem suttogás, hanem hasonló volt a hörgéshez, a vonagláshoz.

Apám megragadta a pénzt és valósággal kirohant a szobából.

Anyám elernyed a láda mellett és elájult. Én kiugrottam az ágyból. Gyokica is kiugrott. Melléje ültünk a padlóra, csókoltuk kezeit: »Anyám, anyám!»

Ó meg fejemre tette a kezét és sgdosított valamit. Aztán felugrott, meggyújtotta a kézilámpát, majd a Szent György képe előtti függő lámpát.

— Gyerekek, gyerekek, imádkozunk az Istenhez, hogy szabadítson meg a kísértéstől, — mondotta ő. A hangja úgy csengett mint a lélekharang, szemek pedig fényesek voltak, mint a sarki csillag az égen.

Letérdeltünk a szent kép alá mindnyájan. Gyurica az anyám mellé térdelt s arcával feléje fordult, keresztet vetett és szegényke hangosan mondotta a miatyánk megtanult felét. Újból keresztet vetett és anyámra nézve csókoltatta kezeit. Anyám szeméből két könnyűsugár folyt, de a szent felé és égbe szegezve tekintetét. Ott fenn látott valamit: Ott az Isten, akit nézett és aki visszatekintett reája. És ekkor valami megnyugvás, valami fényesség tükrözött arcáról és nekem úgy tetszett, mintha megsimogatta kezeivel a jó Isten, mintha rámosolygott volna a szent is, akinek lándsája alatt kimult a sárkány. Később elkápráztak a szemeim, arccal ruhájának szélére és balkezére estem, és százszor is

elimádkoztam: »Istenem, te látod az anyámat! Istenem, esdve kérek az apámért is! És nem tudom miért, de folytattam: »Istenem suítsd agyon azt a Zelenbátyot!«

Igy imádkoztunk sokáig. Később felkelt az anyám, felállt a székre és csókoltatta Szent György képét. A néném szintén, később felemeltek engem és Gyuricát is, és mi is megcsókoltuk a képét. Utána a szent kép mögül egy száraz csokor bazsalikomot vett elő az anyám, majd egy üvegecske vizkeresztit szentelt vizet, amely ott függött a kép alatt. Megnedvesítette a bazsalikomot ezzel a vízzel és valami suttogással megkeresztelte vele a szobát. Utána kinyitotta lassan az ajtót és lábujjhegyen eljutott a nagyszobáig és azzal a csokorral ott is keresztet vetett az ajtóra.

Oh, mily megkönnyebbült voltam akkor. Oly boldognak éreztem magam, mint fürdés után. Csak miért nem érezhetek úgy most is!

Amint keresztet csinált a nagyszoba ajtaján az anyám, lármázni kezdtek bent. Érteni semmi sem lehetett, de kihallott a Zelenbáty kiabálása:

— Ki kényszeríthet engem, hogy tovább is játszak. Hol van az?

Később meg érthetetlen moraj és zaj keletkezett. Akkor hallottuk az ajtónyílást, a lábak toppanását és valami motyogást.

De az apám nem jött be a szobába. Hiába vártuk. Pedig már fehérlett a nap-pal is. Gyurica és én elaludtunk.

Amikor felébredtem, a nap már magasan járt. Rettentő ürességet és fáradtságot éreztem, de többé nem tudtam behunyni a szemem. Felkeltem.

Mindennek ünnepélyes és szomorú kinézése van. Kint csendesség honol, a nyitott ablakon keresztül árad a friss levegő, a szent kép előtt a mécsesben megpislog a láng. Az anyám és néném oly színtelenek mint a rongy, szemek nedvesek és nem beszélnek semmit, csak valami ájtatos szavakat suttognak. A reggelinket sem hozták el és nem is kérdezték, éhesek vagyunk-e, még az iskolába sem küldött az anyám.

— Mi ez? — kérdeztem önmagamtól. Talán halott van a házban, vagy az én megboldogult nagybátyám tért vissza és most újból kell eltemetni.

Felelem futott keresztül rajtam, eszembe jutottak az esti események és suttogtam: »Istenem tudod azt az apámért!« És megint: »Uram suítsd agyon azt a Zelenbátyot!«

Semmire sem gondolva felöltöztem és kimentem a szobából. Akaratlanul is a nagyszoba ajtajához indultam, de rövidesen összerézzentem, mert éreztem, hogy az anyám megfogta a kezemet.

Visszafordultam, de ő egy szót sem szólt, csak szájjára tette a kezét, majd a ház ajtajáig vezetett és elengedett. Ő a szobába fordult, én meg az ajtóban álltam. Utána néztem, de nem tudtam, mit gondoljak.

Aztán lábujjhegyen újból odalopózkodtam a nagyszoba ajtajához és bekukucskáltam a kulcslyukon.

Néztem. A szoba közepén állt egy asztal. Körülötte széjjelhányt székek, kettő vagy három feldülve. A padlón ezer kártya

hever, szétaposított cigaretták és szivarvégekkel, egy eltört feketekávé csésze s egy kártya alól pedig egy arany kandikált ki. Az asztalterítő az asztal egyik oldalán félig lehuzva. Rajta szétdobott kártyák, feldöntött fekete kávé csészék, hamu és dohánycsutkák. Van még néhány üres tányér s csak az egyikben áll a pipából kiszórt dohány. A négy üres gyertyatartó közül csak egyben ég a vastag papír, amellyel a gyertya volt körültekerve és nyugodtan a plafonig emelkedett a fekete füstje.

Egy széken az asztalnál, hátával az ajtó felé fordulva ült az atyám. Két kezével rákönykölt az asztalra, homlokát pedig a tenyerébe támasztotta.

Sokáig néztem úgy, de ő meg sem mozdult. Úgy tűnt fel nekem, hogy ő halott, és csodálkoztam, hogy lélegezhet a halott. Később meg úgy tűnt fel, hogy az az erős vaskos keze papíról van és hogy nem tud többé ütni vele és ilyen dolgokat.

Az Isten tudná, meddig kukucskáltam volna még, ha meg nem érint az anyám keze. Nem szólt semmit, csak az ajtóra mutatott.

É nem tudom miért, de egyszerre levettem sapkámat, megcsókoltam az anyám kezét és kimentem.

Ez szombaton volt.

Midőn az uccára léptem, a nép, mint rendesen a dolga után ment. A kereskedők tapogatták a bárányokat. Novák pandur ordított és rendelkezett ki hová hajsza a kocsi. A gyerekek lopták a cseresznyét. Szerettem pedig, — a községi írnok — a dobossal ment a városba és felolvasta, hogy tilos az uccákon elengedni a disznókat. Trivkó kivette a bárányt és kiabálta: »Gyere, meleg!«, a részeg Jócó meg egy barakban tánrolt.

— De miért van becsukva a boltotok? — kérdezte Ignác szücsmester, aki ez időtájt haladt el.

— Csak nem beteg a Mitár?

— Nem — feleltem.

— Talán elment valahova?

— A faluba — feleltem és a kapuba szaladtam.

Aztán megjelent két küldönc iskolatársam, akiket a tanító ur küldött, hogy lássák, miért nem mentem iskolába.

Most jutott csak az eszembe, hogy iskolába kell mennem. Fogtam a könyveket, egy darab kenyeret s anyámra és társaimra néztem.

— Gyerekek, mondjátok meg a tanító urnak, hogy a Misónak dolga volt.

Oh, az a kéz! Szeretném agyoncsókogatni, amidőn ő alszik, amidőn nem látja.

Mi történt a házukban az idő alatt, míg iskolában voltam, — nem tudom... Amikor az iskolából visszatértem, mindent úgy találtam, ahogy otthon hagytam: az anyám és néném ölbe tett kezekkel ültek, ebédet nem főztek, lábujjhegyen jártak a nagy szoba előtt és úgy jajgattak, mint amikor a nagybátyám meghalt! Gyokica az udvaron kötözgette a macskafarkára a fazécskát — amelyben főzik a fekete kávé — és örülten szaladgáltak. A segédek a szőresuhákat varrták szobáikban. Sztoján meg a szénára dült és horkolt, mint-ha éjjel volna.

Az apám még mindig nem mozdult. Széles hátán megfeszült az ujjas-bekecs. Régen harangoztak már a vecsernyére.

A nappal a végét járta, a mi lelkünkben ugyan az az üresség honolt — a melynek nem látod a végét azért, mert a felhők mind sűrűbben tornyosodnak! Elviselhetetlenebbé, rettenetesebbé és kétségbeesettebbé vált minden. Istenem, a jóra fordíts mindent!

A ház előtt ültem a küszöbön. Kezemben valamelyik iskolakönyvem tartottam, de nem olvastam belőle. Az ablakon láttam az anyám sápadt arcát, amint száraz kezére volt hajtvva. A fülem zugott. Nem voltam képes gondolkodni!

Egyszerre csak megzörrent a zár. Az anyám eltűnt az ablakból. Én meg megremültem.

Kinyitott a nagy szoba ajtaja. A küszöbön állt az atyám.

A fezt egy kissé hátravetette, alóla ki-kandikált a haja és betakarta magas homlokát. Bajusza lekonyult, az arca borult és megöregedett. De a szemek, a szemek! Nem is hasonlítanak a régiekre! Elfakultak, beestek, szempillákkal csak félig betakarva, lassan mozognak, és bárgyun tekintenek, semmit sem keresnek, semmire sem gondolnak. Üresség van bennük s oly messzelátóhoz hasonlítanak, amelynek lencséje össze van törve. Az arcán valami szomorú és kegyes mosoly lebeg, azelőtt sohasem láttam ezt. Így nézett ki a nagybátyám, amidőn megakart áldozni halála előtt.

Lassan haladt keresztül a folyosón, kinyitotta szobánk ajtaját, bedugta a fejét de egy szót sem szólvva, hirtelen visszavonta. Becsukta az ajtót, kiment az uccára és elindult lassan az Illés koma házához.

Illés koma fia, Tamás elmondotta később, hogy az apja bezárkózott apámmal egy szobába és beszélgettek valamiről halkán és sokáig. Később papirt és tentát vittek hozzájuk és hogy irtak és pecsételtek valamit és így tovább.

Félájskor mindnyájan lefeküdtünk, csak az anyám ült ölbe tett kezekkel és kifejezésnélküli tekintettel bámult a gyertyába. Zörrent az uccájú. Az anyám gyorsan a gyertyára fuji és maga is ágyba fektült.

A paplan alatt úgy vert a szívem, mintha valaki kalapáccsal ütögetné a mellkasomban.

Az ajtó kinyílt, bejött az atyám. Egyszer késszer megfordult a szobában és megsem gyujtvva a gyertyát levetkőzött s lefeküdt. Még sokáig hallgattam, mint forgolódik ágyában, de később elaludtam.

Nem tudom, meddig aludtam így, amidőn valami nedvességet éreztem a homlokomon. Kinyitottam a szemem, szétekintettem, a hold egyenesen a szobámba nézett és sugarai anyám arcára estek. Szemek be voltak csukva, az arca úgy nézett ki, mint valami súlyos betegé, mellkasa meg nyugtalanul emelkedett.

Fejénél az apám állt. Rászégezte tekintetét és nem mozdított.

Kicsit később ágyainkhoz lépett. Nézett bennünket, nézte a nénémét. A szoba közepére ment újból körültekintett és suttogta:

— Alusznak! — De suttogásától összerézzent és mintha megkövült volna a szoba közepén. Sokáig állt így, mozdulatlanul és csak azt vettem észre, hogy felvillantak néha a szemek, amint bennünket és anyánkat nézett.

De egyikünk sem mozdította meg a fülét sem!

Azután oldalvást a fogashoz ment, de le nem vette tekintetét rólunk, — óvatosan levette ezüstözött pisztolyát, felsőkabátja alá dugta, fejét szemére huzva gyorsan és egész lábnyommal lépkedve kiment.

Alig csukódott be az ajtó, az anyám egyenesedett az ágyban. Utána felkelt a néném is.

Az anyám gyorsan és óvatosan az ajtó felé indult; utána a néném.

— Maradj a gyermekeknél! — suttogta az anyám és kiment.

Felugrottam én is Néném megfogta a kezem, de kitéptem magamat s odaszóltam:

— Maradj a gyermekeknél!

A kerítéshez futottam és a ke-

Az összes eredeti

Hofherr-Schranz-Clayton-Shuttleworth

gazdasági gépek, valamint az összes eredeti

Mc Cormick-gépek állandóan kaphatók

BRAUN MARCEL-nél, Veliki-Bečkerek. — Telefon 106

Szálloda bérbeadás

Szálloda és étterem, nagy kerttel és söntéssel, egész éven át egyformán működő üzlet, pályaudvarral szemben, 15 elsőrendű berendezett szobával, 8000 lakosú kisvárosban, a vidék legnagyobb forgalmu kereskedelmi központja, az osztrák és magyar határ egybeszőgellésénél, rendkívül nagy külföldi forgalommal, hitűnő vasúti összeköttetés, a Budapest—trieszti autótúton, csakis ügyes szállodaszakembernek, aki megfelelő tőkével és jó referenciákkal rendelkezik, bérbeadó. Ajánlatokat „Ho'ei—P—1118” jelige alatt az **Interklam d. d.** Zagreb, Maroska ul. 28 címre kérek

E485

TERE-FERE

rités mellett, a meggyfák alatt a kuthoz húzódtam és mögéje guggoltam.

Az éjszaka isteni szép volt! Az ég fénylett, a hold ragyogott, a levegő friss volt és sehol semmi nesz. Láttam az apámat, amint ablakra hajólva betekintett a legények szobájába és mint ment tovább. Végül a hóbártető alá állt és kivette a pisztolyát.

Abban a pillanatban, — nem tudom honnan, — mellette termett az anyám.

Megdőbönt. Rászögezte tekintetét és háméskodik.

— Mitár, testvérem és uram, mire hártoztad magad?

Apám összerázkódott, úgy állt mint a gyertya, üres tekintettel nézte az anyámat, a hangja meg olyan volt, mint a törött harangé.

— Márica eredi és hagyj! Én tönkre mentem.

— Hogy mentél tönkre uram!...

— Mindent elvesztettem — felelte és széttárta a karjait.

— És aztán barátom? Hisz te szerezted?

Az apám hátrált egy lépést és az anyámra hámult.

— De mindent; szólt az apám. — Mindent, mindent.

— Sebaj — feleli az anyám!

— A lovat is — mondja az apám!

— Azt a gebét? — feleli az anyám.

— A rétet is.

— Parlag jószág a föld.

Közelebb jött az anyámhoz. Szemébe tekintett. Anya állt, mint valami isteni szent.

— A házat is — mondta ő tágra nyitott szemekkel.

— Sebaj — feleli az anyám. Csak te légy egészséges!

— Márica!

— Mitár!

— Mit gondolsz Márica?

— Azt, hogy az Isten éltesen téged és a gyermekeinket. Sem a ház, sem a rétet nem adott nekünk enni hanem te, élmezőnk. Amíg köztünk leszel, együnkünk sem fog éhezni.

Az apám mintha megtántorodott volna küssé és könyökével az anyám vállára támaszkodott.

— Márica — kezdte — hát te?...

Elicsuklott, ruhájával eltakarta a szemét és elhalgatott.

Az anyám megfogta a kezét:

— Amidőn egybekeltünk, semmink sem volt azon a takarón, tepsin, két-három teknőn kívül és ma hála Istennek telt a ház!

Én láttam, hogy az apám ruhájából lecsappent egy csepp és megcsillan a hold világánál.

— Hát megfélemedtél a göréről, amely telve van gubaccsal?

— Tele van, mondja az apám oly puha hanggal, mint a selyem, ruhájával megtörölte szemét és leeresztette a karját.

— És mit csinál az én füzér aranyam? Minek az a holt pénz? Vedd az üzletedbe!

— Befektetjük a buzát is!

— Hát tul öreg emberek vagyunk-e mi? Istennek hála egészségesegek vagyunk és a gyermekeink is azok. Imádkozunk az Istenhez és dolgozunk!

— Mint becsületes emberek!

— Nem vagy te ostoba, mint más emberek. Nem adnám a te pusztakezedet Paranoszavok egész tőkédéért, ha az még oly nagy is.

— És újból szerünk házat!

— És felneveljük gyermekeinket — feleli az anyám.

— Nem fognak majd átkozni halálom után... Mióta nem láttam őket!

— Gyere és nézd meg őket — mondotta az anyám és kézen vezette, mint valami gyermeket.

És három lépéssel a szobában termettem. A nénémnek odasugtam »feküdj« s ráhúztam fejemre a paplant. Ők ketten beléptek az ajtón, a templomban megszólalt a hajnali misére hívó harang. A csendes éjszakában harsányan visszhangzott és megrendítette a keresztény lelkeket. Mint a hullám a száraz ágat, úgy viszi el az ő hangjuk csengése a betegséget, gondot és szétszaggatja az üres hűságot, a megtört lélek pedig az ég-gel beszél...

— Piam! Kelj fel, hadd menjünk a templomba!...

Mandics M. Marin

Fordította:

Oxfordi diákok a komor vasárnapok ellen. Az idegen, aki első ízben lát Londonban egy vasárnapot, elámul. London ezen a napon sivataggá változik, a City kihalt, egyéb városrészekben csak a templomok körül van élet, a boltok vasredőit lehúzzák, a vendéglőkben nem szolgálnak ki ebédet, vacsorát. Még a színházak se játszanak, csak este nyílnak ki a mozik.

Londonnak azonban vannak bizonyos előnyei: dus és nagyszerű parkjai ezeken a napokon üdüléssel kínálják a fővárosiakat, azok leheveredhetnek a gyöpre, zenét hallgathatnak, vagy népszónokokokat, akik a szószékről prédikálnak legkülönbözőbb elméleteket, népboldogító eszméket, mindenesetre szórakoztatva hallgatóikat.

Aki vidéken. Cambridgeben, vagy Oxfordban töltött egy vasárnapot, az úgy tekint a zord londoni vasárnapokra, mint valami farsangra. Itt a szigor teljes. Még a mozik sem nyílnak ki. A vendéglők egész nap zárva maradnak s aki előzőleg nem gondoskodott ételről, az hétfőig böjtölhet. Sok diák akképen oldja meg a kérdést, hogy egész nap ágyban marad.

Az oxfordi diák most mozgalmat kezdett, melynek célja az, hogy némi enyhítést érjenek el s a vasárnap ne legyen ilyen böjtöszerűen sötét, kedélytelen. Arra hivatkoznak, hogy Londonban az emberek hejehujásznak. Náluk azonban még az uszodák sincsenek nyitva ezen a napon, mintha a testedzés és tisztálkodás szintén bűn volna. Csak sétálniok lehet, viszont az utak annyira tele vannak gépkocsikkal, annyira fölverik a port, hogy a szegény gayogós diákok ettől a szórakozástól is meg vannak fosztva.

Azt kérelmezik, hogy legalább a mozikat nyissák ki, hogy — képzeletben utazhassanak.

Repülőgépekkel üldözik az italcsempészeket. Amerikában egyre tart a nedvesek és szárazak között lévő harc s egyre keményebb, könyörtlenebb lesz. Nemrégiben az történt, hogy a Broadway Newyorkban a rendőrség rátette a kezét egy elegáns házra. De a szárazföldi rendőrség már nem bír a nedvesekkel. Azt tervezik, hogy a jövőben az italcsempészeket repülőgépekkel üldözik.

Ezeknek a repülőgépeknek föllep az lesz a hivatásuk, hogy földerítsék a titkos szeszfőzdeket. Ezért gépfegyverekkel látják el őket. A repülőgépen egy pilóta ül s egy földerítő tiszt. Már nem is sejtik, hogy hol működnek a titkos szeszfőzdek, de nagyon bajos rajtuk ülni, mert a nedvesek szemülesek, vigyázócsak. Aemennyiben tetten érik őket, a rendőrség működésbe hozza a gépfegyvereket.

Csak hogy a nedvesek nem oly könnyen adják meg magukat, azok is erős szervezettel alkotnak s már gyűjtik a muniációt, hogy védekezhessenek a légi átmadás ellen.

A föld — lapos és mozdulatlan! Voliva ur a Zion City (Illinois) szellemi és pénzügyi vezetője hajóra szállt Amerikában, hogy a réig világba jöjjen. Utjának célja egyszerű: beakarja bizonyítani, amit mindig prédikált, hogy a föld lapos és nem gömbölyű, amint szerinte tévesen tanítják az iskolában.

Ez az t számára két okból volt föltöttebbü sürgős: először azért, mert Voliva ur kissé idős, másodsor pedig azért, mert a világ még csak hét esztendőig fog állni, azután föltétlenül megsemmisül, amennyiben a bűnös és hitetlen emberek közben nem tartanak bünbánatot. Voliva ur tehát azért rándul Európába, hogy elsősorban beigazolja a föld lapos és mozdulatlan voltát, másodsorban pedig azért, hogy penitenciára buzdítsa a minden jótól elrugaskodott hitetleneket.

Véleménye szerint a föld egészen biztosan lapos, mert ha gömbölyű volna, a víz lecsurogna róla, másik rögeszméje az, hogy a Nap forog a Föld körül s nem megfordítva. A Nap nincs olyan távol, mint hirdetik, hanem pontosan 4320 kilométernyire.

Kötnivaló bolond Voliva ur? Nem tudjuk. Egy kolóniát alapított, a Zion Cityt, melynek 6000 híve van s az ő vezetése alatt dolgoznak, a sivatagot pár év alatt

paradicsommá alakították át, a földeket megmivelték, ipartelepeket létesítettek, melyek több millió dollárt érnek. E kis gyarmat lakói testileg, lelkiileg boldogok, aiféle szocializtikus, vallásos hitben élnek, mely biztosítja közöttük a teljes összetartás és egyetértést.

Nyelvlecke. Két angol tiszt belép egy vendéglőben, leül az asztalhoz egy szakállas öregúr közelébe, aki szívart sziv s láthatólag fülel arra, amit a úsztek beszélnek.

Az egyik úszte így szól a társához:

— Jack is mingyárt jön.

Erre a komoly idegen kinyitja a száját s hibás angol kiejtéssel, de a legnagyobb nyugalommal és hangosan ezt mondja:

— Én jövök, te jössz, ő jön, mi jövünk, ti jöttök, ők jönnek.

A tiszt elhül s az idegen felé fordul:

— Bocsánat, hozzám beszélsz?

— Én beszélek, te beszélsz, ő beszél, mi beszélünk, ti beszéltek, ők beszélnek.

— Hadd ezt a szerencsétlent — szól a másik tiszt a társához, nyilván örült.

— Én örült vagyok — ragozza az idegen rendithetetlenül — te örült vagy — és így tovább, végig.

— Ez már mégis sok — fortyan föl a tiszt — nem látja, hogy katonákkal van dolga? Ha nem hagyja abba, azonnal kardot rántok.

— Én rántok, te rántasz, ő ránt, mi rántunk, ti rántotok, ők rántanak.

— Azonnal menjen ki innen — rivall rá a tiszt.

— Én megyek, te mégysz, ő megy — s buzgón ragozva kiment az idegen.

Künn megvárta a tiszteket a vendéglő előtt. Amikor azok kilöttek, ismét utánuk ment ellesve szavaikat, rendithetetlen ragozta. Erre az egyik kirántotta a kardját és rákiabált:

— Nyomban átszurom, ha nem halogat.

— Én hallgatok, te hallgatsz — stb. stb.

A tiszt nem tudta mire magyarul a dolgot, tört németéssel megkérdezte tőle, hogy beszél-e németül. Az idegen a legnagyobb szánál így szólt:

— Igenis. A nyelvtanítóm lelkemre kötötte, hogy míg itt vagyok ragadjak meg minden alkalmat, figyeljem meg a londoniak kiejtését és ragozzam az ígéket. Hát én ragoztam.

A tisztek ezt tudomásul vették és kacagva távoztak a Regent Street irányába.

Amerikai futár. Amint amerikai újságokban olvassuk, az ottani leányok egyre jobban rákaphnak a tubakolásra. Ime nagyapáink és nagyanyáink hamvabaholt szokása divattá vált a legmodernebb leányok és asszonyok között. A dohánytermelés a tubakolás folytán föllendült.

XIV. Lajos a tubakolásra ezt mondotta:

— Csunya és bűdös.

De az amerikai leányok nyilván nem is ismerik a Napkirály e kijelentését, vagy talán tudják, hogy a környezete — a hercegek és hercegnők — ennek ellenére is vidáman tubakoltak. XIV. Lajos sógornője rengeteg tubákat fogyasztott, azon az ürügyön, hogy csak ez mulasztja el fogfájását.

Ha az amerikai divat átkerül a tengeren, akkor nálunk is föl fognak tűnni a tubákszelencék.

Amerikában a részletizletek valóság-gal dühöngenek. Minthogy az óriási ipartelepek éjjel-nappal ontják áruikat, a kereskedők igyekeznek azokat el is adni. Ennélfogva csöbítőbbnél-csöbítőbb ajánlatokkal állnak a vevők elé. Aki öt dollárt fizet, az mingyárt kaphat egy egész házat, egy autómobil, egy zongorát, egy gramofont, egy önműködő lefőt, mellyel lekefélheti kalapját, cipőjét, ruháját is. Csak alá kell írni egy szerződést, a többi részlet azután következik.

Komoly közzgazdászok fölvetik a kérdést, vajjon nem veszedelmes-e ez a sok részlet s mi történik majd akkor, amikor kiderül, hogy a hitelezők a részletizletek folytán annyira eladósodtak, hogy egyáltalán nem képesek már fizetni? A

veszedelem — nézetük szerint — fenye-

gető. De a gépezetet lehetetlen megállítani, az érdekeltek tovább táncolnak.

A zsebkendő fölfedezése. Egy olasz orvosi folyóiratban ezt olvassuk:

— A zsebkendő immár nélkülözhetetlen ruhadarabunk, de ha egészségügyi szempontból tekintjük, be kell vallanunk, hogy a legnagyobb képtelenség, melyet a kultúra teremtett...

— Ez a nézetet — folytatja a cikkíró — minden orvos kénytelen elismerni.

Zsebkendőben állandóan fölraktározzuk s magunknál tartjuk a baktériumokat. De ha elvetjük, mit kaphatunk helyébe?

— Kétségtelenül legokosabban cselekszenek egészségügyi szempontból a japánok, akik papírzsebkendőket használnak, melyeket azonnal eldobnak, mielőtt beléjük fújják az orrukat. A cikkíró azt indítványozza, hogy ezt a rendszert fölkétesítsük s alkalmazzuk a modern élet követelményeinek.

— Ha az uccák, villamosok, kávéházak tele volnának ilyen eldobott papírzsebkendővel, az még nagyobb veszedelmet jelentene a közegészségre. Ennélfogva apró papírzsebkendőket kellene gyártanunk, puha s vízhatlan papírból, melvet tucatjával árusítanának, borítékokban. Ez a boríték két részre lenne osztva: az egyikben az új zsebkendőinket tartanánk, a másikban a már használtakat. Miután a boríték megtelne használt zsebkendőkkel, azt bezártan bedobnánk az utteteken, kávéházakban, fölállítandó gyűjtőszekrényekbe.

Aki elolvassa ezt a cikket, melyet egy tudós orvos írt, az az okfejtése nyomán tökéletesíti találmányát. Arra gondol, mennyivel helyesebb volna, ha ezeket a zsebkendőket nem papírból, hanem vászonból készítenék, melyeket időnként ki is lehetne mosni.

Szóval — fölfedezi a vászonzsebkendőt!

Rablók iskolája. Párizsban fölfedeztek egy lüszövetkezetet, mely a rablókat kiköltöztette, valóság-gal nevelte. Azonnal szétugrasztották.

Részletesebb tudósítást nem kapunk ennek az iskolának, vagy szabadegyetemnek működéséről s így tisztán képzeletünkre vagyunk utalva, hogy megelevenítsük, mit dolgozott.

Valóban a rablást nem lehet egyedül tanulni. Azoknak, akik egy nyelvet akarnak elsajátítani, kiadnak nyelvkönyveket ezen a címen: »Angolul, mester nélkül«.

Hasonlóan vannak könyvek a betegek számára, akik nem akarnak orvoshoz folyamodni: »Hogyan gyógyíthatom meg magamat?« De a rablónak adnának ki ilyen könyveket: »Hogyan rabolhatom ki magamat?« (A rablás szigorúan társadalmi ténykedés.)

Ebben az iskolában is nyilván egy öreg, becsületben megőszült rabló adott elő a mesterség csinjáról-binjáról:

— Hölgyeim és uraim — mondhatta — a rablás olyan régi, mint maga az emberiség. A Paradicsomkertben Ádám már elrabolta a jó és tudás fáján csüngő almát...

Nyilván külön tanár tanította a rablást illetlenül is, mely az utóbbi időben erősen fejlődött. Chikágóban nemrégiben a Bedford Streeten lévő klubban egy rabló társaival negyvenkét embert fosztott ki, úgyhogy pisztolyt szegezett ellenük, míg három cinkosa kiürítette a zsebek és tárcák tartalmát. Közben az, aki a pisztolyt tartotta, igazi uriember módjára mentekezett.

— Bocsássanak meg, uraim, hogy kirablom önöket — mondotta. — Nagy családom van otthon. Ügyelj kérlek, annak az urnak van egy mellűje is. Gyermekemet, leányaimat kell eltartanom, ruháznom. Figyelem, amannak az urnak az ujján egy gyémántgyűrű is van. Hügy-jék el, igazán sajnálom az ügyet, bocsánatot is kérek érte. Hát miért nem kutatód ki a mellénye zsebeit is? Becsületszavamra mondom, hogy nem szivesen teszek ilyet.

Ezt az esetet bizonyára példakép tanították a modern, jól nevelt rablók iskolájában. A zsebtolvaj egyszerűen ennyit mondjon: »Pardon«. A zsaroló már udvariasabb legyen: »Végtelenül sajnálom.«

A gyilkos pedig a lehető legfinomabb modorban így szóljon áldozatához: »Vigasztalhatatlan vagyok, uram, hogy erre kellett vetemednem, de nem tehetek más-kép. Ne tartson rossz embernek, hogy még egy golyót lövök a fejébe.«

Becszeraktól — Melbourneig

Egy becskeréki fi-talamber utinaplója

18-án délelőtt találkoztunk az »Orsona« testvérhajójával a 20.000 tonnás »Orsona«-al, amely Ausztráliából volt utban London felé. Az Orsonay jelentette nekünk, hogy Ceylonban is nagy forrás van, ami szép vigasz volt számunkra. Este nagy álarcos bál volt, amelyen mindenki annyi fagyalaltot kapott, amennyit akart. Április 19-ikén a kapitány kihirdette, hogy vizet csak dél előtt 8—10-ig délután 1—4-ig és este 7—10-ig lehet inni a tartályoknál, de szerencsére a stevertoktól kaptunk dugva jeges vizet. Április 20 is elérkezett végre, mindenki levélirással volt elfoglalva, mert kikötőhöz közeledtünk. A kapitány is megtétette a szükséges előkészületeket és délután bent voltunk az Indiai-Oceánban. Délután mentőgyakorlatok voltak az utasok és legénység részére, hogy esetleges szerencsétlenség esetén mindenki tudja, hol a helye. Másnap, 21-ikén korán reggel mindenki talpon volt, hogy minél előbb meglássa a szárazföldet.

Szép napsütéses idő volt, találkoztunk két Európa felé tartó hajóval, egy olasz gőzöst pedig, amely szintén Ausztrália felé volt utban és 12 nappal előttünk indult Nápolyból, itt elértük és el is hagytuk, de szárazföldnek még semmi nyoma sem volt. Végre 10 óra tájban megpillantottuk a messzeségben a szárazföldet és több hajóval is találkoztunk. Délután 2 órakor kikötöttünk Columboban Ceylon fővárosában, ahol 20 órát álltunk. Itt az összes indusok elhagyták bennünket, akik a kontinensről jöttek és utban voltak hazafelé. Aki ki akart szállni, annak vizumot kellett venni és egy motoros partra vitte. Itt horgonyzott két angol hadihajó is, azonkívül egy német és egy francia gőzös. Mi többen szintén kiszálltunk Columboban. Partraszállásunk után fagyalaltot kerestünk és végre egy piszkos indus lebujaiban hideg limonádét kaptunk, ami olyan émelegős ízű volt, hogy jobbnak láttuk nem meginni. Vettünk egy autót és megnéztük egész Columbot és környékét. Kimentünk az indusok főtemplomához is, amely egy hegyen van, de idegennek a közelébe sem szabad menni. Így tehát csak kb. 200 méter távolságból volt alkalmunk megcsodálni ezt a műremeket. A várost bejárva elhatároztuk, hogy kimegyünk a piacra és ellátjuk magunkat gyümölcsöccsel. A piacon vettünk narancsot, banánt, ananászt és más gyümölcsöt hihetetlen olcsó áron. A szőlő 5 font (2½ kg.) 2 Penny (2.50 din.), ananász a legszebb 3 Penny (4 din.), de volt olcsóbb is. Vacsora után megtekintettük a város szórakozóhelyeit és mindenütt a legnagyobb eleganciát tapasztaltuk, így eljutottunk egy szállodába is, ahol német szó ütötte meg fülünket, amin nagyon elcsodálkoztunk, de aztán megtudtuk, hogy a tulajdonos svájci ember. Éjjel egy óraker visszatrattunk a fedélzetre. Másnap, április 22-ikén nyomasztó hangulatban hagytuk el Columbot, mert tudtuk, hogy 10 napig ismét nem látunk szárazföldet. Este megint tánc volt, de kinek volt most kedve táncolni. Másnap este mozi-előadás volt egy Lya Putty-filmet mutattak be.

Végre elérkezett április 24-ike, amimert egy vakbéloperáció volt. Április kor keresztül kellett haladnunk az Egyenlítőn. Délután öt óraker keresztül haladtunk az egyenlítőn. A hajón nagy ünnepek voltak, este nagy bál. Egy jó hangulatban a reggeli órákig együtt maradtunk. Április 25-ikén a hajónak meg kellett állni a nyílt tengeren, 26-ikán napsütésre ébredtünk fel. Délután mentőgyakorlatok voltak és volt alkalmunk a legénység szép és nehéz gyakorlatait megcsodálni. Este egy velünk utazó hat tagból álló olasz operatárulat ária-estélyt tartott. Másnapra egy nagy box-versenyt hirdettek, melyre már rég folytak a tréningek és előkészületek. Max Gornih, Queensland volt pehelysúlyú bajnoka irányította az előkészületeket. A boxmérkőzésre tizen-nyolc pár jelentkezett. Az egész hajó lázban volt, utasok és legénység egyaránt. A mérkőzés ünnepélyes keretek között kezdődött meg, ezt leírni kicsit hosszadalmas lenne, elég az hozzá, hogy

csupa pontgyőzelem volt, egyedül egy olasz verte ki ellenfelét, amiért a halión nagyszámú levő honfitársai melegen ünnepelték. A következő napok egyikén, pontosan nem emlékszem mikor, szikratávíró jelentette, hogy Mus-

solini ellen merényletet kíséreltek meg Milánóban, de nem történt semmi baja. A hajó olasz utasai ugyancsak szikratávíron küldtek üdvözlőt a Ducenak szerencsés megmenekülése alkalmából. (Polyt. köv.)

Jubilál a zagrebi mintavásár

Tíz évvel ezelőtt, amikor még egész Európa lihegett a kevéssel azelőtt végetért világháború borzalmainak hatása alatt, amikor még az új SHS királyságban közlekedés, hitelélet, kereskedelem és ipar vérzett a háborúutóttó sebekből, Zagreb eszmélt fel először újra és ott gondoltak először arra, hogy a békekés, alkotó munka feltételeit teremtsék meg és hogy bemutassák azokat a produktumokat, amiket a fejlődő jugoszláv ipar megteremtett. Ebből a gondolatból született a zagrebi mintavásár, »Zagrebački Zbor«.

A zagrebi mintavásár az ország gazdasági életében egészen különleges és nagyfontosságú pozíciót tölt be. Nemcsak a horvát ipart, kereskedelmet és mezőgazdasági fejlődést, hanem az ország kulturáját juttatja kifejezésre. A zagrebi mintavásár messze túlhaladja a lokális jellegét és céljának teljesen megfelelő: *Európa gazdasági tényezőinek figyelmét magára vonja.*

A zagrebi tenyészállatvásár

A külföld, még pedig Ausztria, Magyarország és Csehszlovákia példájára a tizedik Zagrebi Mintavásár ez évben rendez először tenyészállatkiállítást. Zagreb földrajzi helyzeténél hivatva van arra, hogy az ország új területeinek állattenyésztési központjává szolgáljon és épügy alkalmas arra, hogy a marhakereskedelem központja legyen, mint ahogy például Novisad a gabonakereskedelem központja. A szlovéniai állattenyésztés is, amely jó minőségeket produkál, Zagreb felé gravitál, mint fogyasztási centrum felé. A Velika Gorica és Osijek közötti területen a vasútvonal mentén vagy 50 állattenyésztő szövetkezet van, melyek részben telivér siementali és pieregai, részben pedig keresztezett fajok tenyésztésével foglalkoznak. Ezek a szövetkezetek közös-

A tizedik zagrebi mintavásár az előkészületek arányaiból következtetve messze túl fogja szárnyalni az eddigieket és impozánsabb rendezésű lesz. Az ifjú jugoszláv ipar, amely az utóbbi két évben rohamosan fejlődött, megerősödve fog kiállani a nemzetközi bírálat elé. A versenyképes kereskedelem ugyancsak nagy reményeket fűz a kiállításához. A vásár igazgatósága Európászerte nagy propagandatevékenységet fejtett ki és a Zbor plakátjai tízezerszámba kerültek a külföldi nagyvárosokba, hogy felhívják a kereskedővilág figyelmét a fiatal jugoszláv ipar és kereskedelem nagy teljesítményeire.

Kétségtelen, hogy a ma megnyíló zagrebi mintavásár ez alkalommal felül fogja múlni az összes várakozásokat és bizonyára olyan vevőkört fog biztosítani közgazdasági életünknek, ami biztosítéka lesz mezőgazdaságunk, iparunk és kereskedelmünk további fejlődésének.

szövetségbe vannak tömörülve Zagreb székhellyel. A mostani tenyészállatbemutatóra körülbelül 500 darab jószág kerül felhajtásra, amelyek legnagyobb részét a szövetkezeti tenyésztőktől származnak: telivér siementali tenyészállatok, különösen szép lovak, yorkshirei sertések, továbbá szárnyasok és tojás is. Már az idén is nagy a kereslet itteni tenyészörökben könnyebb lovakban, különösen Nonius-lovakban, amelyeket a Bánátban tenyésztenek. A bozjakovainai tartományi mintagazdaság 16 különféle szárnyasfajtát állít ki.

Ez a különleges mintavásár, amely most kezdődik, állandó intézményként szélesebb keretben fog működni. Az idei kiállítást Petrović Milutin mérnök és agronóm, a zagrebi állami állattenyésztőhivatal asszisztense szervezte.

Krajnai Iparvállalatok R.-T. Kranjska Industrijska Družba Jesenice—Fuzsine

Nemcsak a legrégebb, hanem ma már a legnagyobb jugoszláviai vasipari vállalat, amely gyáraiban több mint 2000 munkást foglalkoztat.

A vállalat hatalmas kiterjedését legjobban a három hatalmas gyártelep és pedig a jeszenicei, a javorniki és a dobravai igazolja, amelyek közül csupán a javorniki gyár 14.828.979 négyzetméter területen fekszik, de ezeken kívül kiterjedt gyártelepei vannak a cégnek Olaszországban és Ausztriában is. A jeszenicei és javorniki gyár vasat és acélt állít elő, a dobravai gyár elektródok gyártására van berendezve.

A nyersacél kiválasztására a gyárnak három óriási méretű Martin-kemencéje van üzemben, azonkívül néhány rendkívül nagy hengerelő műve, szeg- és drótygyára és modern felszerelésű öntődéje.

Az egyes gyárak produkciója a hatalmas berendezésnek megfelelően szintén rendkívül nagy, amennyiben hengerelt vasáruban az ország szükségletének kétharmad részét, vasbádógból az egész belföldi szükségletet, drótszögből Jugoszlávia négyszeres szükségletét állítja elő. A gyár különlegessége a rezezt acéldrótból készült butorrugók gyártása.

Az egész országban egyedül ez a gyár állít elő villamos fűtéshez, melegítéshez és olvasztáshoz szükséges elektródokat, amelyekből tekintélyes mennyiséget szállít Olaszországba, Lengyelországba, Svájcba is. Hatalmas mennyiséget képvisel a gyár által hided uton előállított szalagvasmennyiség is, amelyből minden évben sokat szállítanak ki Ausztriába és Csehszlovákiába.

A talajművelés jelentősége a buzatermésben

Írta: Prof. Dr. Mandekics V. Zagreb

Az S. H. S. királyság területén évente több mint kétmillió katasztrális holdat vetnek be a legnékülözhetetlenebb gabonafajtával: búzával. A jugoszláv buza minősége azonban nagy általánosságban erősen közepes, sőt helyenkint gyöngye. Az idei buzatermés bizonyította be a legfrappánsabbul, hogy a jugoszláv termőföldek az eddiginél sokkal kedvezőbb fajsúlyú búzát is produkálhat-

nának, aminek közgazdasági és népjóléti szempontból felbecsülhetetlen jelentősége lenne. Ahhoz, hogy a buza minőségét feljavíthassuk mindenekelőtt a föld, valamint a fejlődő növényzet gazdaságos és céltudatos táplálására van szükség, hiszen köztudomású, hogy a kihasznált, megrabolt humusz minden évvel veszít termőképességéből.

A termőföld táplálása különböző mó-

dokon történhetik. A legelső feladat a föld ésszerű megmunkálása lenne. A talajban a szántás idején rendszerint még igen sok el nem használdott tápanyag marad az elmúlt évi trágyázásból és jó ekével végzett, leikiismeretes szántással elérhetjük azt, hogy ez a táperő a talajban eloszlik és elősegíti a gabona növekedését. A természetes trágyával való táplálásnak is az a célja, hogy ilyen módon táperőt juttassunk a földbe az elhasznált anyagok helyett. Minél nagyobb a földnek ajándékozott tápanyag, annál gazdagabb, dúsabb és jobb minőségű terméssel fizet a talaj. A cél tehát az, hogy lehetőség szerint a lehetőleg több tápanyagot juttassuk a földnek, amit legjobban úgy érhetünk el, ha földünket természetes trágyán kívül a hasonlíthatatlanul hatásosabb és gazdaságosabb vegyi készítménnyel: a műtrágyával tápláljuk.

A búzának, mint köztudomású, elegendő mennyiségű foszforsavra van a legnagyobb szüksége, a foszforsav pedig a szuperfoszfát elnevezésű műtrágyafajtán keresztül segítheti elő legkedvezőbben a buza fejlődését. A szuperfoszfátban lévő foszforsav a talajvízben rendkívül könnyen oldódó anyag, amely gyorsan terjed szét a talajban és felszívódik a növénybe. A buza így gyorsan hozzájut legfontosabb tápanyagához és ez gyorsan érezteti hatását. A fejlődés kezdeti stádiumában lévő buza szár erősebb és ellenállóképesebb lesz és könnyen viseli el a tél viszontagságait. A foszforsav ezenkívül nem kis mértékben segíti elő a fehérjeképződést is és nagy és tartalmas buzaszemek képződnek az így táplált kalászon. Számtalan eredmény és évek során át szerzett tapasztalatok bizonyítják, hogy a szuperfoszfáttal kezelt buza minőségileg és mennyiségileg egyaránt sokkal kedvezőbb terméssel fizet. Azt is mondhatnánk, hogy száz kilogramm szuperfoszfát három métermázsza búzát eredményez.

A szuperfoszfátot ősszel a vetés idején kell alkalmazni. Legjobb, ha először a szuperfoszfátot helyezzük le a talajba, utána elvetünk és gondosan boronálunk. Holdankint 180—200 kgr szuperfoszfát szükséges. Ha a buza tavasszal sárga és gyöngye, igen hasznos 150 kgr szuperfoszfát és 75 kgr csilei salétrom alkalmazása. Gyöngébb minőségű földnél ajánlatos már ősszel holdankint 75—100 kgr kálisót is használni. A magnemesítésnek és a buzaszemek fertőtlenítésének is rendkívül nagy jelentőségük lenne.

A jó gazdának nem szabad megelégednie azzal, hogy búzáját elvetette és hogy az jól telelt át, a fejlődő gabonát gondozni is kell. Tavasszal óriási jelentősége van az idejekorán végzendő boronálásnak, mert így élető friss levegőhöz juttatjuk a termő talajt, a gyökér szabadabb válása pedig a gyorsabb növekedést segíti elő. A boronálás fontossága minden kétségen felül áll: a gondosan boronált föld jobb fajsúlyú és nagyobb mennyiségű búzát terem.

A legszebb időben, az aratás idején pedig a termés fedél alá hordása legyen a jó gazda legfőbb gondja.

Mindent összevetve: a jól megmunkált buza föld, az ésszerű gazdaságos trágyázás és különösen a szuperfoszfát alkalmazása emberi számítás szerint mindig meghozza a legszebb eredményt: a mennyiségileg és minőségileg is jó termést.

A legjobb hírdősi orgánium:
A BÁCSMEGYEI NAPLO

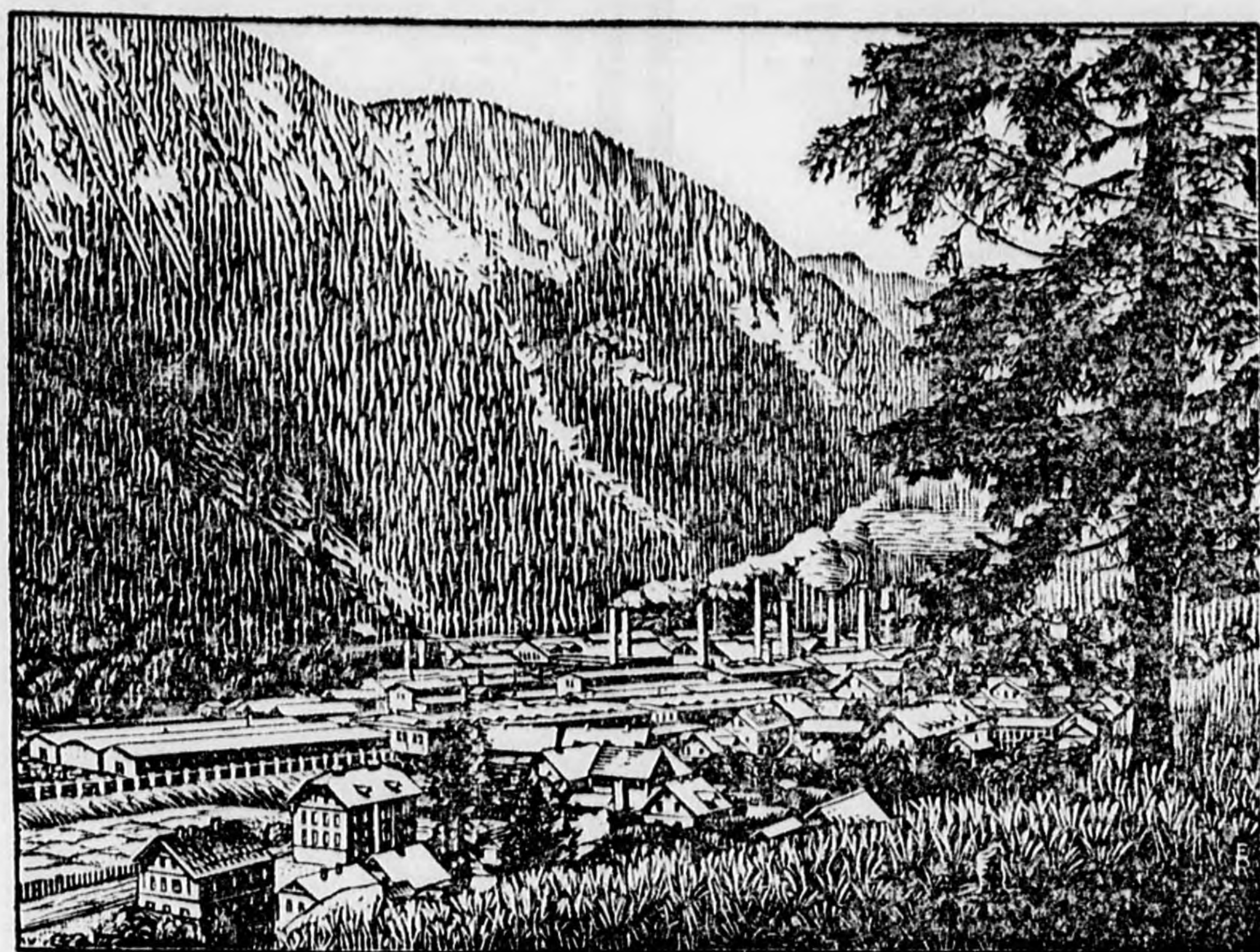
Üzleti könyveket

jó papíron,
szép és tartós kötésben
készít a

MINERVA-NYOMDA, SUBOTICA

KÉRJEN AJÁNLATOT 2134

Zagrebi Nagyvásár 1928 augusztus 25—szeptember 3

KRANJSKA INDUSTRIJSKA DRUŽBA

JESENICE—FUŽINE

Félgyártmányok, rudvas, betonvas, szegletvas, sinek 22 kg. súlyig folyóméterenkint, melegen- és hidegenhengerelt szalagvas, vasbádóg 1 mm. vastagságtól feljebb, hengerelt és huzott drót, cinkezett, rezezett, közönséges és izzított drót, butorrugók, rezezett acéldrótból, mindennemű drótszög, szürke- és acélöntés, acélharangok és villamos kályhákhoz való elektródok gyártása

A Zagrebi Vásáron E. pavillon 401. sz. alatt

Zagrebi Nagyvásár 1928 augusztus 25—szeptember 3

Opšte Jugoslovensko Bankarsko Društvo A. D.
 Általános Jugoszláv Bankegyesület R.-T.
 Beograd — Zagreb

Osnovna glavica : Din. 100,000.000.—
 Részvénytőke : : :
 Pričuve : : : : „ 25,000.000.—
 Tartalékok : : : : „

Pokrovite'stvujući zavodi; — Védnökintézetek:

Wiener Bankverein, Wien

Banque Belge Pour L' Etranger, Bruxelles

Basler Handelsbank, Basel

Obavija svakovrsne bankarske poslove pod najpovoljnijim uvjetima

Mindennemű bankügyletet a legkülansabb feltételek mellett lebonyolít

STEYR AUTÓ

A LEGJOBB, MERT:

beszerzési ára alacsony,
 benzinfoasztása csekély,
 tartóssága korlátlan,
 anyagfogyasztása a legminimálisabb,
 technikailag tökéletes,
 tartalékfelszerelése a legnagyobb,
 függő tengelyrendszere felülmulthatatlan,
 külső kiállítása izlées,
 vona vezetése elegáns.

Kedvező fizetési feltételek

Vezérképviselőt:

FERRUM D. D. ZAGREB

Telefon 42-26 Hatzova ulica 14

7478

Képviselőtek:

BEOGRAD: FERRUM D. D., KRALJA MILANA 54

VEL. BEČKEREK: VOLTA D. D.

MARIBOR: ROMAN PELIKAN, KRALJA PETRA TRG 5

LJUBLJANA: JOSIP KRAKER, POLJANA CESTA 3

Tekintse meg állandó kiállításunkat Hatzova ulica 14. szám alatt

VITTEL Grande Source

Eau de Regime des AR HAÏTIQUES
 francia ásványvíz
 csontbántalmak és hólyagkövek ellen
 Beogradban: Dvor, apoteka M. Viktorović
 Ljubijana-Mariborban: „Salus“ d. d.
 Zagrebben: J. Bartulić, Prilaz 8
 Splitben: N. Ratković drogeriában
 Sarajevóban: I. Vranić gyógyszerésznél
 Skopljeban: V. Sokov drogeriában
 Veliki Bečkerekben: E. Nikolić gyógyszerésznél
 Subotícán: Illés gyógyszerteráiban
 Novisádon: Hin Dusan gyógyszerésznél
 Sabacon: I. Ranković gyógyszerésznél
 kapható 823

Crème Ágnes!

Arckrém használ, úgy válassza a legjobbat és ez:
 Braca Marer parfümeria, Novisad
 Fehér gyógylár, Topola
 Fehér drogéria, Sombor
 Savansz i Nenad, Soboárán
 Harsel drogeria, Szubotica
 I. I. manikúr, Palić
 Kosmetikai intézet, St. B. Őj
 Kralja Pavle, St. Kanjža
 Kapornyai Illés, St. Moravica
 Milovan Tatić, Nova Kanjža
 Paul Theiss, Novi-Vrbas
 Ružići Csarveny drogeria, B. Palánka
 Stefan Art, Kula 2593
 Suli Károly, Mali Időš
 Schönberger Árpád, V. Kikinda
 Zoltán Papp, Feketić
 Gonda drogeria, B. Topola

Billiárd

dákó, golyó, mandinergumi, zöldposztó, Lignum Sanctum tekegolyók és babák a legolcsóbban beszerezhetők
Erich J.
 esztergályosnál, SOMBOR
 Páriška ulica 1 823

A jó minőségért szavatol a

Schember

név

VAGA D. D. ZAGREB

Savska cesta 25.

ezentul ezeket a világhírű

Schember mérlegeket

is szállítja

Keresse fel a Zagrebački Zboron 341 sz. standunkat a XII. csoportban

„VITREA“

táblaüveg, befőttesüvegek és az összes üveg- és porcellánárak
 Csak viszonteladóknek
 Kereskedők legiol. b és legolcsóbb bevásárlási forrása
Karlo Kopp
 V. Bečkerek
 Raktár: Külterület 3/d, a Geyer vendéglő közelében

Szegeden, a belváros egyik legszebb és legforgalmasabb helyén, gyönyörűen berendezett
fűszer- és csemegeüzlet
 25.000 dinárért (250 pengő)
eladó
 Érdeklődni Gubica Gáspár Szeged, Tisza Lajos körút 61

LEGNAGYOBB KÁRPITOSÜZLET

Klubgarnitúrák, patent-fotelek, ottománok, berzserek és szalónok gyártása
 Allandó nagy raktár
Dj. Stanković
 kárpitos
 Beograd, Kralja Milana 77
 Telefon 48-46 4431

Jó és olcsó könyvet csak a Minerva könyvosztályában vehet!

Zagrebi Nagyvásár 1928 augusztus 25—szeptember 3

GAZDÁK!

Tudják azt, hogy a

SZUPERFOSZFÁT

erősíti a kalászt, gyorsítja az érést,
legszebb szemet hozza, egészséges növényt termel, biztosan
fokozza a terméseredményt, ezért használjon
szuperfoszfátot!

Szuperfoszfátot, valamint minden más műtrágyát a legkedvezőbb áron ajánl

FOSFAT D. D.

ZA PROMET I TRGOVINU UMJETNIM GNOJIMA
ZAGREB

8480

Mažuranićev trg 4 — Telefon: 29-13 — Táviratcim: Fosfat

Ingyen küldünk mindennemű, a műtrágya használatára vonatkozó használati utasítást

PRVA HRVATSKA ŠTEDIONICA U ZAGREBU

OSNOVANA GOD. 1846

Dionička glavnica	Din.	75,000.000.—
Pričuve	„	58,000.000.—
Ulošci	„	1.500,000.000.—

MJENJAČNICA U ZAGREBU.

PODRUŽNICE: Bačka Palanka, Bakar, Banjaluka, Beograd, Bihač, Bjelovar, Brčko, Brod na Savi, Celje, Crikvenica, Čakovec, Daruvar, Delnice, Derventa, Djakovo, Dubrovnik, Karlovac, Kraljevica, Križevci, Ljubljana, Maribor, Mitrovica, Mostar, Nova Gradiška, NOVI SAD, Ogulin, Osijek, Pakrac, Požega, Sarajevo, Senj, Sisak, Skoplje, Split, SUBOTICA, Sušak, Travnik, Tuzla, Varaždin, VELIKI BEČKEREK, Velika Gorica, Vinkovci, Virovitica, Vukovar, Zemun, Zagreb, Gornja Ilica, Zagreb, Mihanovićeua ulica, Zagreb, Vlaška ulica.

Ispostava: Podravska Slatina.

BRZOJAVNI NASLOV: „PRAŠTEDIONA“

PRIMA uloške na u'ožne knjižice i na tekući račun.

ESKOMPTIRA mjenice, devize i čekove.

OBAVLJA burzovne naloge, te isplate na sva tuzemna i inozemna mjes

IZDAJE čekove i kreditna pisma na sva mjesta tu- i inozemstva.

FINANCIRA trgovačka, obrtna i industrijalna poduzeća.

OBAVLJA sve štedioničke i bankovne poslove najkulantnije.

IZDAJE 4, 4½, 6 i 8%-tne založnice, te 4½ i 6%-tne komunalne zadužnice.

8482

Zagrebi Nagyvásár 1928 augusztus 25—szeptember 3

Egészséges

GYOMOR

és a rendszeres székelés az egészség főfeltétele, mert ha erre figyelünk, sok oly betegségnek vehetjük elejét, amely az állandó vagy időleges székzsorulástól származik, különösen a fejfájásnál, vérszegénységénél, gyomorfekélynél, hélibajoknál, májbetegségeknél, epebántalmaknál, epékönnél, aranyérvénél, a vizeleti szervek megbetegedéseknél, elhízásnál, bőrbajoknál, kiütéseknél, éredényelmeszesedésnek, vértisztálanságnak, étvágytalanságnak stb.

PURGATIN-TEA

a leghízebb hat, mert ez friss, gyöpyerejű növények kivonatából készül és így még hosszabb használatnál is ártalmatlan. Használati utasítás minden dobozhoz mellékelve. Kapható minden gyógyszerárban. Ahol nem lenne kapható, oda postai utánvétellel szállítjuk, egy doboz ára postaköltséggel együtt 30 dinár, két doboz ára 55 dinár.

APOTEKA SVET. TRAJKOVIĆA BEOGRAD — A NEMZETI SZÍNHÁZ MELLETT

A Purgatin teától meggyógyult beteg véleménye:

Tisztelt uram!

Kérem, sziveskedjék még 2 doboz Purgatin-teát küldeni, mivel látom, hogy mennyire használ a gyomromnak. A csomagot utánvétellel kérem.

Lazacevac, 1928 július 4.

Milorad Radovanović
mészáros.

Értesitem üzleifeleimet, hogy Gajeva utcában

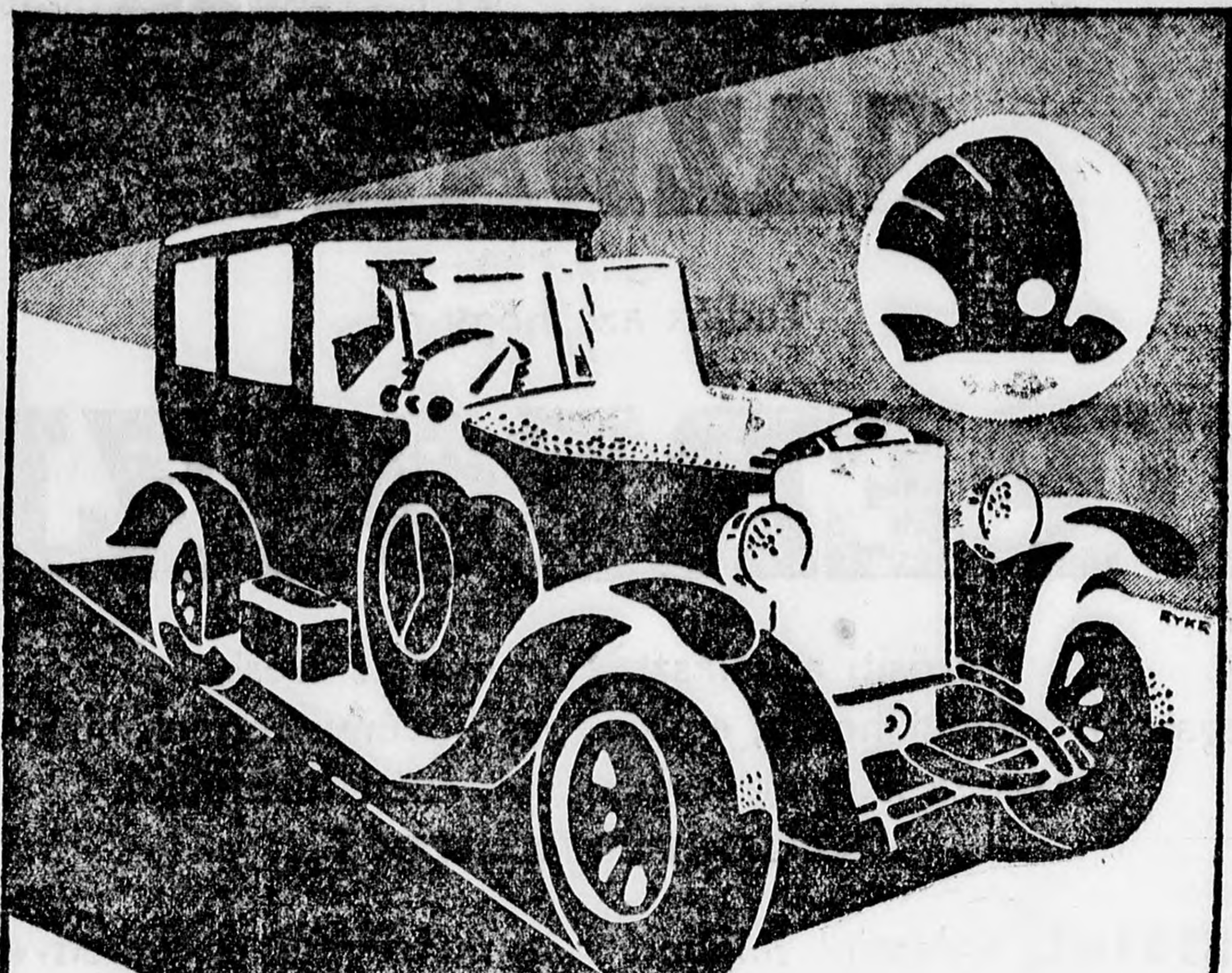
hente- és mészáros-üzletet

nyitottam, ahol állandóan

friss, izletes és olcsó hentesárut és húst árulok.

Pa'ot is István

hentes és mészáros

AUTO
Skoda

biztosítja Önnek mindenkor a gyors és kényelmes utazást.

SKODA-kocsival sok időt takarít meg és nagyban emeli kényelmét.

Nagy szériákban gyártjuk a mindenütt egyformán bevált „L & K” jelű automobiloikat és a „Skoda-Hispano-Suiza” luxuskocsikat mindenfajta karosszériával és sokféle kiállításban. Ne mulassza tehát el és kérje a kocsit bemutatását és ajánlatot. — A kocsikat le szállított áron HOSSZULEJÁRATU HITELRE legkedvezőbb fizetési feltételekkel szállítjuk

Aktiengesellschaft vormals
SKODAWERKE, PILSEN

Eladási iroda: ZAGREB—RAČKOVA 2.

Telefon 44—97

Vajdasági képviselőket keresünk

I-a rózsaburgonyát

makói vöröshagymát és foghagymát vagon-tételekben és minden mennyiségben legolcsóbban szállít

Čeda Mišković

V. Bečke ek, Ruski dom, a Torontállal szemben és Mileticeva (Temesvári) ulica 5. 2619

STEIER-AUTÓ

6 cilinderes, 6 ülésee, legjobb állapotban levő, elutazás miatti sürgősen

olesón eladó.

Megtékinthető: Autogarage Arsenović, Novisad

ABLAKÜVEGET

(tűkörveget, oltított üveget, szálgyártmányt ajánl)

Drag. Obradović, Beograd

Kr. Milana 31 (Uroševa Pivnica) Telefon 31—98 4588

Gyenge férfiak-

nek 10 dinár beküldése esetén bérmentve küldöm szabadalmazott szexuális találmányaim ismertető könyvet. — Cim

„Patent 608”

Cimj (Koložvár) 1022

L. sz. postafiókbérlés.

Hérbeadó

(esetleg eladó)

Topola legjobb, legszebb, kitünően gondozott, trágyázott, egtermőképesebb 100 holdas birtoka.

Eladó vendéglő házzal kerttel Topolán, országut mellett, Garantiált évi forgalom 160.000 dinár, ára berendezéssel 70000 dinár.

Eladó birtok

Bos. Gradisva mellett német községben, 60 hold jó szántó 20 hold szép szőlős, emeletes villaszerű urúháza, ga das gi épület, pálinka főde, élő és holt felszerelés, az ideit termés f. le. Ár 20.000 dinár, fizetendő rész e ekben is. Évi átlagos szilvatermés 8 vagon. Holdanként 450 dinár rt bérbe is kiadó

Bömeches Emil

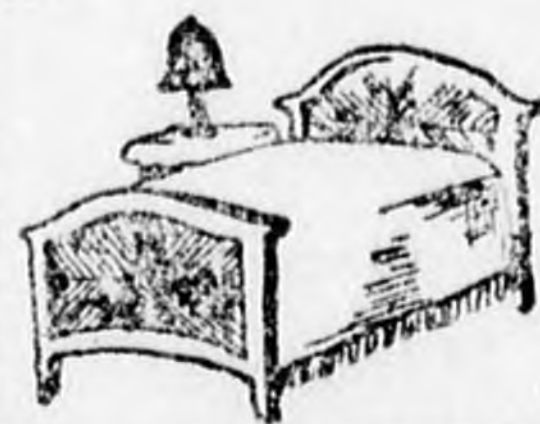
követési irodája

BAČKA-TOPOLA

Kocsimat bérelne vagy icésnek menne fiatal házaspár Lično pravo-val. Gajdos Illés, Mol (Bačka).

8442

3371

Butort

izléses és jó minőségben, mellányos árban, rész áro is

Nagy Varjas Rókus

asztalos mesternél VI. kör, Vučkovićeva ul. 38 (Gal-koplat)

INGYEN

14 napi svájci tartózkodás, utazás és 100 svájci frank zsebpénzt nyerhet, ha

Suchard

Milka Veima Bittra

csokoládét
eszik

Az új prémfák már forgalomban vannak, de a régi bókók és albumok továbbra is érvényesek

A nyerők neveit későbbben közöljük

ÉPÜLET MÉRTELAJOS

BUTOR asztalos

PORTAL műhelyében művészi kivitelben és eonyós feltételek mellett kapható. Subotica, Jugovića ulica 13

WEITZENFELD IDRUG

Telefon 192 SUBOTICA Telefon 192

Zsinegek, gabonás és lisztes zsírok, vízmentes ponyvák, szőnyegek, linoleumok, butorszövetek és egyéb kárpitos cikkek legolcsóbb bevásárlási forrása. Kérjen árajánlatot. Külön felhívjuk a t. vásárló közösség figyelmét nyugágyainkra, amelyek a legjobb anyagból vannak összeállítva és a legolcsóbbak az egész környéken

J. Andriska

műszaki üzlete, SUBOTICA, Jelačićeva ul. 9. Állandó raktár elsőrendű gyártmányú kerékpárokból, kedvező fizetési feltételek. Egyedüli lerakat „PIRELLI” olaszgumiból Minden e szakmában vágó javításokat szakszerűen végez

Malom- és géptulajdonosok figyelmébe!
 24 órán át **3-4 dinár** csak
 üzemköltsége van létezőként
 ha motorjait a legújabb találmányu, teljesen
 kátránymentes
generátorral szereli fel
 Méretezéssel, rajzokkal és részletes ajánlatokkal szolgál
KLADÉK KÁROLY
 Subotica, Frankopanska ulica 24

GYERMEK-KOCSI
 Az elismerten legjobb minőségű
„BRAHA“-kocsi egyedüli árusítója:
JOSO ŠTERN I DRUG, BAZÁR
 (Gyümölcs piac)
 Sportkocsi 200 dinártól feljebb
 Viszontelárusítóknak áru-gedmény!
 Sátoroskocsi 400 dinártól feljebb

SZÖRME
 Legújabb divatu szörmék nagy választékban, valamint
 átalakítások, javítások legolcsóbban
MORGENSTERN ALADÁR
 Zrinjski trg 1 szám alá helyezett üzletében kaphatók
 Megtekintés vételkényszer nélkül!

PAPLAN
Paplan! PAPLANI Paplan!
 Nem gyári árul
 Szubotica legrégebb paplankészítő üzeme
Buljovcsics Béláné (Német Margit)
 Pašičeva ul. 8. (Edénypiac)
 Ajánlja a legfinomabb anyagból készült paplanait,
 madracait, ezek kelleit, u. m. paplananyagot, erős
 és tartós madrac és szalmazsák anyagot, paplan-vattát
 és szabó-vattát kicsinyben és nagyban, részletfizetésre is

AUTÓ
Duco lakkozást
 Autók tapacirozásán előforduló összes munkálatokat,
 sátorkészítést és nyári huzatokat szakszerűen és
jutányos árak mellett vállal
SZKALA MIHÁLY
 Oslobodjenja ulica 23. — Tanonok felvételnek

RÁDIO
KONRATH D. D.
rádiókészülékei
 olcsók, jók, megbízhatók

KOSZORU
Menyasszonyi koszorut, fátyolt
 elismerten a legjobb kivitelben
ANDRIJA KRAMER
 művirággára készít.
Gyönyörű párisi modellek

RÉZÁRU
Csiszár József
 rézőntő- és gépműhelyében, Miloš Obilić ulica 9.
 Réz-, fém- és szoboröntvények készítése, gépek javi-
 tása, díszöntvények, plakettek és asztalosok részére
 újrendszerű vasmenetű bakcsavarok.
 Galvanizálás Nikkelezés Fémszínezés

DIVAT
Őszi és téli angol szövetudonságok
 megérkeztek óriási választékban. — Elsőrendű munka,
 olcsó árak
Bozsó Vince divatszabóság, Zenede-épület

ZSAK és PONYVA
 minden nagyságban és
 minőségben
legolcsóbban
 kapható
„IMPER-JUTA“ D. D.
 cégnél **ZAGREB**
 Ilica 54. 7274

Naponta garantált friss
I-a teavaj
 joghurt, liptai túró, nagy-
 lukacsu emmentáli sajt, trap-
 pista és mindenféle csemege-
 sajtok. Kapható
Trišić Todor
 teljes arnokában
 Strossmajerova 22. Halplac

Trbovljei (Trifall)
portlandcement
 és építési mész
 saját égetésű mész
 oltott mész
 kátránypapír
 elszigetelő, parafás
 Alabaster gipsz
 kőpor
 dunai homok
 Retorta faszén
 kovácsszén
 tűzifa
Sipos Sándor
 SUBOTICA,
 L. Sokolska 6. Telefon 868

Paradicsombefő-
 zésre alkalmas
 üvegek
kicsinyben is
 eladók.
Kr. Petra Park 10
 házmesternél

Burgonyát
 waggon-tételekben, ét-
 kező- és takarmány-
 burgonyát, bármely állo-
 másra szállítva. Kérjen
 árajánlatot
**Grünwald-
 ügynökség**

Uj órás- és ékszerészüzlet!
 Nagy választék
 ókszerelésben és órákban
 Javítások olcsón és
 szakszerűen. Vidékiek
 ékszerjavításokat meg-
 várhatják
RÓZSA IMRE
 Subotica, Strossmajerova ul. 8.
 Littmann és Enger között

Kartellen kivüli
superfosfát és benzin
 ismét kapható
LEDERER DEZSŐ cégnél,
SOMBOR
 8443

Szeptemberi összevont
 magánvizsgákra és érettségire
 teljes garanciával előkészít
Galgóczy
 magániskola BUDAPEST,
 VIII., Mária Terézia tér 3. sz.

Nea.Crem
 legmegbízhatóbb
 arc- és kézápoló
KORONA GYÓGYSZERTÁR
 VÁROSHÁZA
 SUBOTICA

Kárpított filóbutorokat,
 bőr- és stílgarnitúrákat,
 függönyöket és hozzávaló
paszományokat
 legolcsóbban
Hirsch László
 kárpitosnál szerezheti be
 Subotica, Paja Dobanovčana ul. 5 8179

Sirkő
 gránitból és márványból
 a legegyszerűbbtől a leg-
 szesebbig versenyképes ár-
 ban
Virágh Gyula
 kőfaragónál kapható
 TOPOLA
 8055

Nyersuborka
 téli elrakásra, savanyított
kovászos-suborka
 állandóan kapható Kemény
 ecetgyárában
 I., Vojnovičeva ulica 5
 Téli savanyításra csak
 főzött eszencet használjunk

Gőzmalom
 1 1/2 vagonos, jömenetű,
 vám- és kereskedelmi
 gőzmalom a Tisza folyó
 és vasútállomás mellett,
 más vállalat miatt
 eladó és azonnal átvehető
 Cim a kladóban

Kaució- vagy garanciaképes
üzletvezetőt
 keresünk beogradi fióküz-
 letünk részére. Jó fizetés
 és százelék.
Róth Manó fiai
 Novisad, Trg Oslobodjenja
 Wagner-palota 8440

Borotvák, ollók **Original Stossriemen Vierass** **Molnár István**
 különleges „Četri keca“ gyártmányok **műköszőrüsnél kaphatók**
Subotica,
Beno Sudarevičeva ul. 28

MARHA
Sertés
Szekér
Malom
Magtár
Bánya
Személy
 a legközelebbes kivitelben, legolcsóbban szállít
J. Sebestyén mérleggyára Subotica, Daničičev put 154
 Ajánlatok és rajzok díjmentesen

Megnyilt a
Garden Pensio, Budapest
V., Vécsey-uca 4. szám, II. em. Telefon: L. 993-72
 Uri kényelemmel, folyóvíz stb. berendezve. Gyönyörű kilátás a Kossuth- és Szabadság-térre
Magyar és francia konyha Tulajdonos: **Özv. Déry Kálmánné**

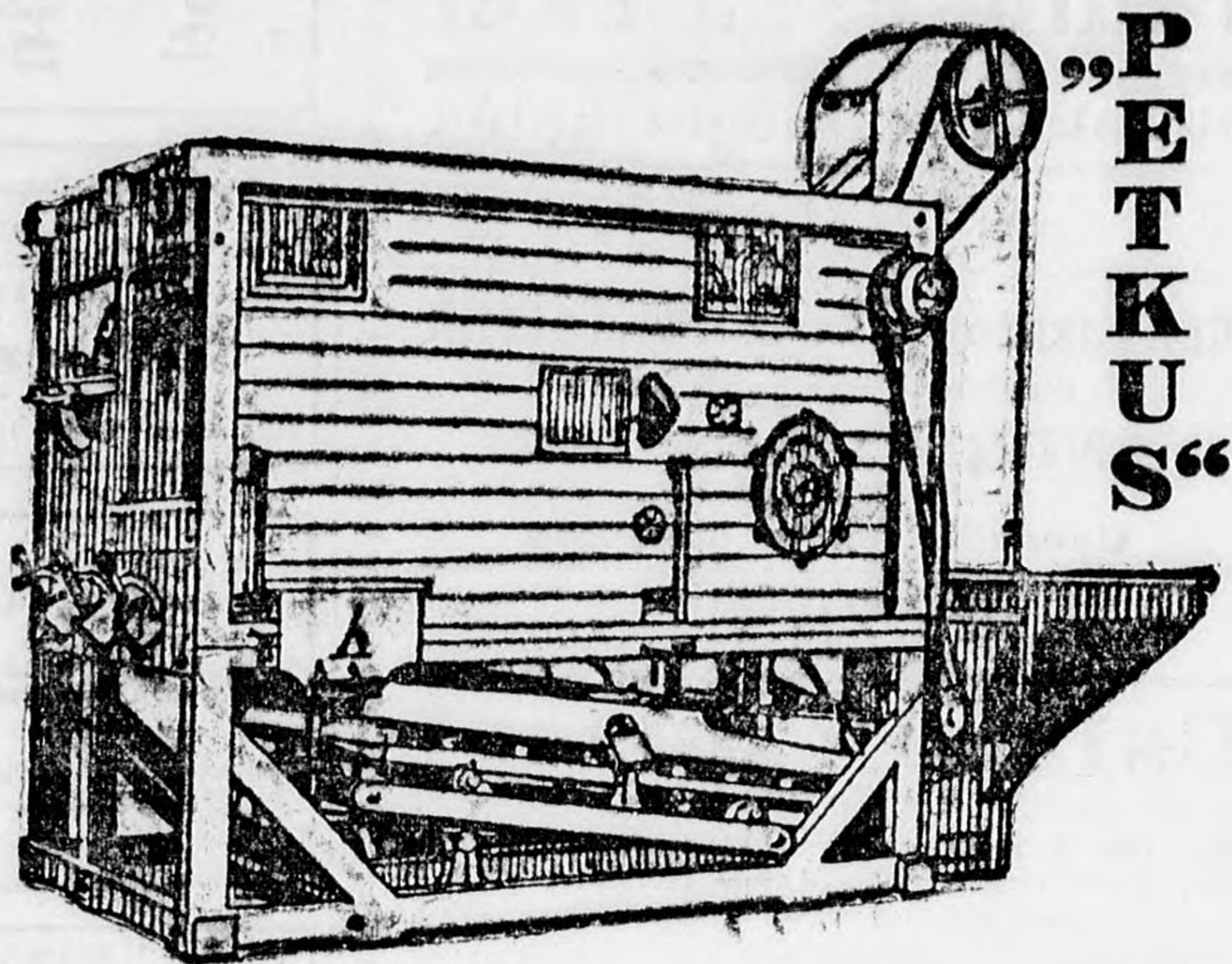
Szabadalmazott jégzszekrényeket
 40% jégmegtakarítással gyárt
Braća Goldner többszörösen kitüntetett **Szubotica,** Jugovića ulica 20
 jégzszekrénygyára **Kérjen árjegyzéket!**

PETKUS vetőmagtisztító- és osztályozógép

az 1852. évben alapított RÖBER németországi speciális gyár kiforrott gyártmánya

nem rövid idő alatt, hanem évtizedek sikeres munkája után tökéletesedett a mai nivójára. — PETKUS előnye: Válogatóasztal nélkül felülmulhatatlanul fajszű, nagyság és csiraképeség szerint osztályozza az összes terményeket.

*Élettartama a szabadalommal védett masszív (kerék nélkül 1480 kg) építése folytán határtalan
Egyszerű szerkezeténél fogva bárki által legkönnyebben kezelhető, 5 darabra szétszedhető és ezáltal könnyen szállítható*

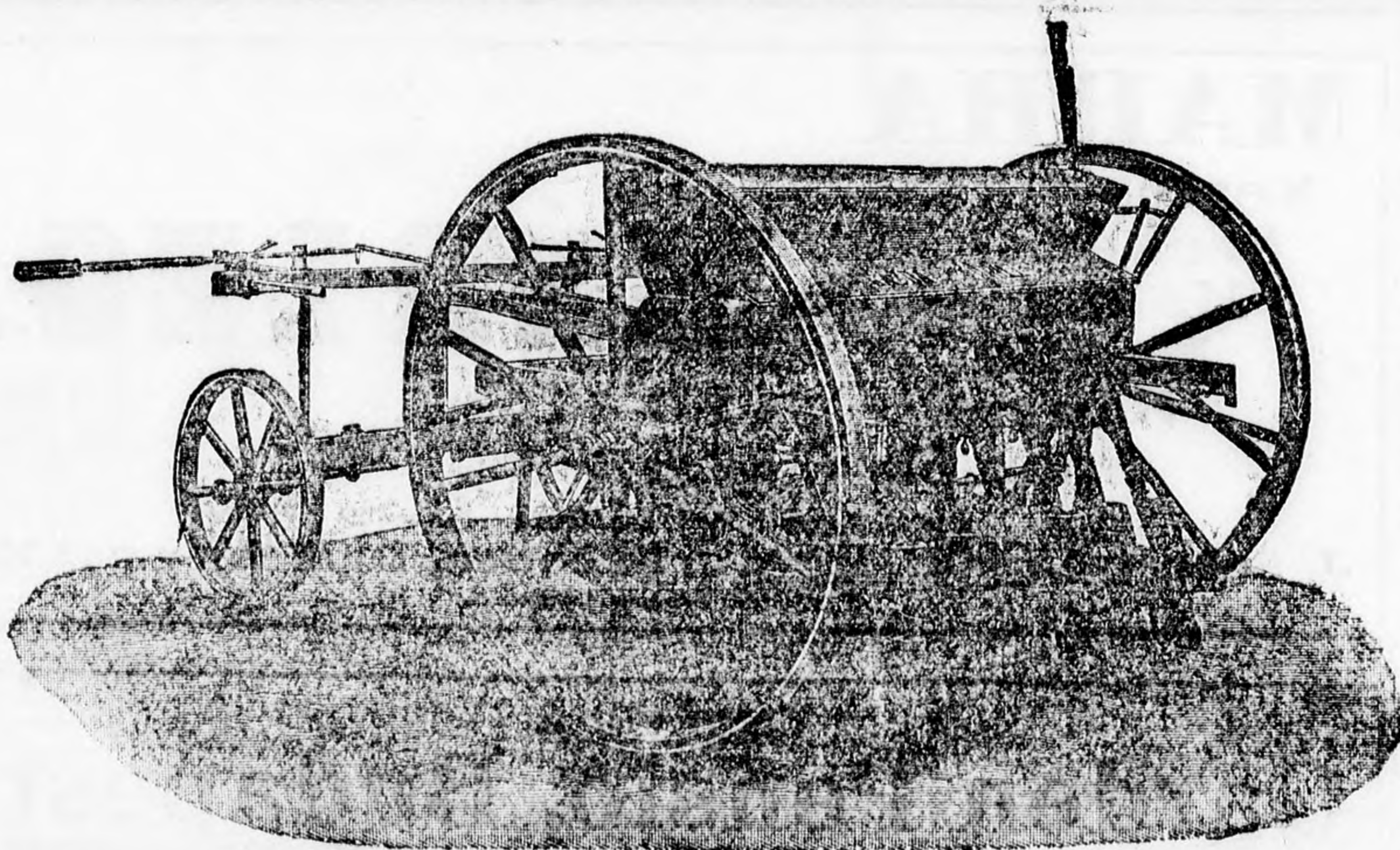
A „Petkus” gép legközelebbi bemutatói:

Szakács Mátyás és Társai	Stara Moravica
Jaki Adám és Társa	Budisava
Speiser Ferenc	Jagodnjak
Born és Társai	Bezdán
Magnemesítőtelep	Indija
Gazdaszövetkezet	Karavuková
Art és Társai	Kula
Gazdaegyesület és Szövetkezet	Feketič
Raifeisenverein	Vršac
Aman és Társa	Čepin
Gazdaegyesület	Jarek
Kohn, Pressburger és Huber	Žedník
Hajfeldi Gazdaegyesület	Hajfeld
Gazdaegyesület	Bulkeš

Közelebbi felvilágosítással szolgál a jugoszláviai vezérképviselő:

BÁRDOS és BRACHFELD, NOVISAD Zeljeznička ul. 105-107 Telefon: 22-88

HOFHERR-SCHRANTZ-CLAYTON-SHUTTLEWORTH

Kanalas és tolókerekes vetőgépek minden nagyságban. Mütrágyaszóróval kombinált vetőgépek minden nagyságban. Mütrágyaszórók

Morzsolók. Répavágók. Szecskavágók. Darálók, stb.

Adó i. dragovi 2. d.

Hofherr-Schranz-Clayton-Shuttleworth

Osijek
Desatićina 17

Vel. Bečkerek
Aleksandrova ul. 41

Novisad
Temerinska 1

Zagreb
Petrinska 26

KÖNYV · FILM · RÁDIÓ

Dosztojevszky nagy szerelme

Moszkvában kiadták Suslov Apollinária naplóját

Dosztojevszky élete folyásáról jóformán mindent tudunk, csak azt nem, ki volt az a titokzatos nő, aki az író nem nagyszámu regényeinek szenvedélyes és idealizált, de azonos alaptípusra visszautó nőalakjainak a mintája lehetett. A »Játékos« Paulinája, Raszkolnikov »Dunyasa« nővére, a »Félkegyelmű« Aglájája, a »Karamasov ívérek« Ivanovna Katalin-ja mind ugyan egy asszonytípusnak a változatai. Ki volt vajon Dosztojevszky életében az asszony, aki ezeknek a nőalakoknak a megformálását sugalta? Erre a kérdésre az a könyv ad választ, amely most jelent meg Moszkvában. A könyv Suslov Prokofjevna Apollinária naplója. Címe A Dosztojevszkyvel való barátság évei. Ebből a könyvből tudjuk meg, hogy Suslov volt Dosztojevszky nagy szerelme és ő maradt az író holtáig »örök barátnője«. Suslov Apollinária, aki nyolcvan esztendőskorában elhagyatva és mindenkitől elfeledve az orosz forradalom elején halt meg. Naplója fascináló képe Dosztojevszky egyetlen és igaz nagy szerelmének, a minő minden igaz férfi életében — bármennyire hihetetlenkednek, — csak egyetlenegy akad.

E még nehezen elérhető napló nyomán rajzolja meg Dosztojevszky nagy szenvedélyét a moszkvai sajtó.

Suslov Apollinária egyszerű paraszt-szülők gyermekeként született és a nagy orosz reformok idején mint fiatal diákleány felkerült Szentpétervárra. Dosztojevszky éppen akkor tért vissza szibériai száműzetéséből és a 23 éves leány beleszeretett a 23 évvel idősebb nagynevű íróba. Apollinária okos volt, szenvedélyes és feltűnően szép. Érthető tehát, ha Dosztojevszkyben, akinek felesége akkor halt meg tüdővészben szintén fellobbant a szerelem tüze. Ismeretségük kezdetben teljesen irodalmi vonatkozású volt. Dosztojevszky hetilapjában közölte Suslovnak néhány novelláját. Az irodalmi vonatkozás hamarosan szerelmi viszonyná fejlődött. Dosztojevszky azonban sok szenvedést okozott a leánynak. Suslov Apollinária 1863 nyarán Párisba menekült az ödöklő szerelmi viszony elől és megállapodott Dosztojevszkyval, hogy az néhány hónap múlva utána utazik a francia fővárosba, ahonnan azután együtt Olaszországba mennek. Párisban azonban Suslov beleszeretett egy Salvador nevű spanyol ifjúba, aki éppen ellentéte volt Dosztojevszkynek. Daliás, öntudatos és természetes, Dosztojevszky fantasztikus szeretelenségei és kínzásai nélkül. Amikor Dosztojevszky jelezte, hogy Párisba utazik, Suslov azt válaszolta, hogy kissé későn érkezik. Ez a levél azonban, amelyben megírta, hogy »szívét az első szóra, hogy viszonszeretik, másnak adta« már nem került Dosztojevszky kezébe és a leánynak élő szóval kellett megmagyaráznia a helyzetet. Suslov naplójában leírja a rettenetes találkozást:

Mialatt a pályaudvarról a szállodába hajtattunk, mindketten hallgattunk. Nem néztem reá, ő egyre sürgette a kocsi. Igyekeztem elkerülni pillantását. Ő sem nézett reám, de egész uton szorongatta kezemet és időnként összerázkódott. Amikor szobájába értünk, térdre borult előtem, átkarolta lábaimat és így kiáltott: »Elvesztettelek, tudtam, hogy elvesztitek!« Később megnyugodott és kérdezgetett, hogy miféle ember az, akit szerettek. »Csinos, fiatal, tud-e csevegni? De azért — mondotta — nem találsz még egy olyan szívet, mint az enyém.«

Alig néhány nap múlva véget ért a Salvadorral való kaland. A fiatal spanyol brutális módon eljette kedvesét. Dosztojevszky tanuja volt a kegyetlen szakitásnak és kérte volt szerelmesét, hogy menjen vele Olaszországba. Az utazás azonban új szenvedélyeket okoz. Most már Suslov kizozta Dosztojevszkyt. Végre Dosztojevszky fellázadt, utjaik újból elváltak, Suslov Párisba utazott, Dosztojevszky pedig haza Oroszországba. Utközben azonban elakadt Hamburgban és rouletten elvesztette minden pénzét. Kénytelen volt szerelmesétől pénzt koldulni és leveleiben már csak a játékos jajgató kétségbeesése talál hangot. A

pénzt megkapja és haza utazik. Suslov Apollinária pedig a párisi forgatagban hajszál híján teljesen alámerül. Nagy szenvedélyességét számos futó szerelmi viszonyban éli ki és ezért a költőt okolja. Csak 1865-ben kezd újra levelezni Dosztojevszkyvel, sőt ugyanebben az évben Wiesbadenben találkozik. Nem sokára Suslov visszatér Szentpétervárra, látszólag felelevenül a régi viszony, erről azonban már reménytelenül ír naplójában:

— Dosztojevszky ma nálam volt és az egész idő alatt veszekedtünk. Szívét és kezét kínálja, de csak bosszant vele.

Nem sokkal később Dosztojevszky másodsor is megnősül és a Suslovval való levelezés abba maradt. Utolsó regényeinek asszonyalakjai azonban bizonyítják, hogy egyetlen szerelmét sohasem tudta elfeledni.

UJ KÖNYVEK

Móricz Zsigmond - a könyvterjesztő ügynökről

Móricz Zsigmond legújabb regénye az *Uri muri* magyar fajtánk fotografiája. Három nap egy kis magyar város és egy magyar ur életéből. Izgalmas, füledt levegőjű regény az *Uri muri*, sirni kell rajta, ott is, ahol humoros. Régen írtak a magyar urról ilyen szép könyvet.

A regénynek egyik nem is epizód alakja: a »gróf«, a könyvügynök, szintén lezülött magyar gentri. Tőle kérde az egyik nagyobb fajta kaszinói mulatás alkalmával az egyik kisvárosi potentát, hogy mikép történhetett meg, hogy egy uri familia sarja könyvügynök lett. Neki feleli a vigéc, illetve Móricz Zsigmond a következőket:

Nézd csak, vannak írók, akik az egész életüket arra áldozták, hogy a gondolataikat közlik az emberekkel. Szép, nemes, építő, nagy munkát végeznek önfeláldozásból. Olyanok, mint a papok, akik az Isten törvényét hirdetik, de öneik még fizetésük sincs érte, mert annak a lélekben élő Istennek a törvényét hirdetik, aki csak a kiválasztottaknak jelenik meg. Hát ezeknek a nagy elméknek a műveit terjeszteni: lehet ennél valami szebb?... Talán egy szebb volt: megírni... De az író maga nem tudja terjeszteni a munkáját. A Krisztusnak is tanítványokra volt szüksége, akik az ő szavait tovább hirdessék.

S bizony nehéz... Egy német könyvterjesztővel beszéltem... Mondja, hogy náluk ez csak egy egyszerű szakmunka. Nekik csak meg kell jelennie s mint egy hivatalnok intézi a dolgot, mert csak azt kell csinálnia, hogy a vevőt megkíméli attól, hogy bemenjen a boltba. Előterjeszti a listáját, megnézik s kijelölik, ami kell. De nálunk?... Itt egy könyvterjesztőnek mindennek kell lenni. Annak gazdának és kereskedőnek, magyar nemesnek és liberális zsidónak kell lennie, annak tudni kell a lümpolni és érteni a világ minden tudományához: mert nálunk csak az a jó vigéc, aki a személyes varázsával tudja a vevőt elbűvölni, hogy az ne tudjon kitérni a vásárlás alól... Nálunk nem szabad úgy menni be egy családhoz, mint »könyves«... Ugy kell bemenni, mint titkár, mint a jubileumj nagy-

bizottság nagykövete, mint a miniszterelnök személyes küldöttje, más-kép nem eresztik be. Ha megsza-golják, hogy az ember könyves, akkor már ki is van dobva. Mert a magyar ember annyira vágyik a könyv után, hogy a legdurvább módon védekezik önmaga ellen, hogy rá ne beszélhessék.

— Ha már egy félóráig beszéltem valakivel, az nem bánja, aláírja. Tudja, hogy a könyv ugys kell, hát inkább aláírja, csak ne kelljen tovább küzdeni magával, hogy vegyen, ne vegyen. Mert sok csodálatos dolog van ebben az országban: a könyvet mindenki drágának találja. De miért?... Nem drágább, mint egy kiló hus, egy liter bor, vagy pláne egy-egy üveg pezsgő. Vagy mint a cigány, vagy mint a csizma. Azt mondja a magyar, hogy a könyv ellen védekezzék: nem engedhetem meg magamnak, mert húst kell venni, meg bort, meg csizmát, meg nincs pénzem... Hát hogy: *annak a szegény agyvelőnek nincs szüksége táplálékra?... Csak a hasnak?...* meg a tyukszemes bütykös lábnak? Tnnek kell a védelem, de a léleknek nem kell? Hogy miként akar a magarság szélesebb látókörre szert tenni? Ugy, hogy a patikában diskurál? egymással?... csak a könyvek útján lehet... Mert a könyv eljön Londonból s Párisból s Jaszajaja Poljanáról és a világ minden tájáról s elhozza a kiválasztottak kiválogatott gondolatait, ez is diskurálás, de nagy lelkekkel...

Mért nem akartok hát könyvet venni?

*

A kisebbségi magyarok irodalmi almanachja. Már hat éve annak, hogy az *Uj Auróra*, a csehszlovákiai és romániai magarság közös irodalmi évkönyve először megjelent Pozsonyban. Ez a nyívós, érdekes irodalmi évkönyv a kisebbségi magarság írói frontját akarta megteremteni, de ez a célkitűzés csak most válik impozáns és teljes valósággá, amikor a Vajdaság írói és költői is képviselve lesznek az 1929-es év almanachjában. Eddig az *Uj Auróra* lelkes és nagy elzondolásu szerkesztője Raj-

nel János a következő vajdasági írókat és költőket kérte fel közreműködésre: Berényi Jánost, Borsodi Lajost, Csuka Zoltánt, Debreczeni Józsefet, Farkas Geizát, Fekete Lajost, Milkó Izidort, Radó Imrét, Szentelky Kornélt és Tamás Istvánt. — Az almanach nagyon szépen, értékesnek és tartalmasnak ígérkezik. Három ország, Csehszlovákia, Románia és Jugoszlávia magyar íróinak legjava termését fogja magában foglalni, három ország magarságának lelke fog megszólalni az *Uj Auróra*ban. A kisebbségi magyaroknak irodalmi almanachja már november első felében elhagyja a sajtót és tiszta, testvéri szeretettel reméljük, hogy itt a Vajdaság magyarjai között is megértő és lelkes közönségre fog találni.

Laták István: Koldus-házak. Szeptember elején új könyv jelenik meg Szubotícán. Laták István fiatal vajdasági költő »Koldus-házak« című verseskönyve. A szerző vajdasági ember, itt született és él, új ember az irodalomban s ez a különböző heti és napilapokban megjelent iratait könyvalakban adja ki. A Vajdaság könyvbarátaihoz fordul, hogy támogassák előfizetésükkel vállalkozását. Megkeresések a *Bácsmezei Napló* kiadóhivatalába intézendők.

*

Maurice Bedel:

Jerome szerelme északon.

Jerome egy fiatal párisi író, aki Norvégia utazik, ahol egy drámájának az előadására készül krisztianiai Nemzeti Színház. Utközben megismerkedik egy csinos norvég lánnyal, akibe beleszeret. Eljegyzik egymást és ekkor esik keresztül élete legnagyobb csalódásán: a lány, akit szendének, finomnak, tisztának gondolt, semmiben sem különbözött a könnyű párisi nőktől, csak éppen hogy más cégér alatt üzte szerelmét. Az északi lány — és ez a saroktétele a regénynek — mielőtt viszonyt kezdene, eljegyzi magát a szeretőjével és aztán az egész világ előtt nyugodtan »felemelt fővel« szeretkezik. Egy kicsit paródia is ez a regény, a társadalmi prudériát és a házasság »álszent intézményét« csufolja ki.

— Melyik a szebb — kérde az író — a párisi nő szerelme, aki őszintén dobogó szívvel és feltételek nélkül surran be a kis legénylakásba, vagy a norvég asszonyoké, akiknek öleléséhez csak a válópereken át lehet jutni?

Ezek a nők valóságos népünnepélyt rendeznek a szerelmükből, piacra viszik a flörtjeiket, derűre-borura jegyzik el egymást és bontják fel eljegyzéseiket ha új férfi tűnik fel a láthatáron. A jegyesek aztán összeköltözhetnek és ha a próbaházasság sikerül, sor kerül az igazi lakodalomra is.

Kedves humorral írja le Bedel a Párisi majmoló norvég irodalmi szalonokat, a krisztianiai otvolé üres, lelkesegény figuráit, akik önkivületi állapotba esnek a valódi francia író előtt. Kötelességszerűen megjárták Páris és most szellemidézést rendeznek emlékeik lomtarában. Monoton sóhajtással révednek a multba és valamennyien talmi, hazug képet rejtegetnek szívükben a Boldog Városról az idegenek számára készült gicces olajnyomatot: a Moulin Rougeos, Montmartreos, dinom-dánomos Páris.

Élveztes, mulatságos olvasmány a Jerome szerelme északon. De a *Goucourt* díj aranya mégis tulságosan gavalléros ajándék érte, mert a maradandó irodalmi érték fémjelzésével látja el ezt a könnyed satirájú, szórakoztató könyvet.

(4. 4)

Balzac pongyolában

Táinak Balzacról írott remek essay-je, amely szélesen tárgyalja hősnéket életét és jellemét, most kibővült egy memoár munkával, amely egy névtelen író tollából való, aki szintén kortársa volt Balzacnak. Épen nem véletlen, hogy ez a memoár munka csak napjainkban jelent meg, amikor már lassanként megszokták, hogy a nagy embereket pongyolában, borsos adomák miliójében lássák. Szerencsére a »Comédie Humaine« atyja sokkal hatalmasabb egyéniség, sem hogy az irodalmi kuvaszok vakkantása és mérges agg hölgyek pletykái árthatnának neki.

Nem szenved ugyanis kétséget, hogy az a versaillesi névtelen, aki a memoár mű adatait összehordta, nemcsak saját visszaemlékezéseiből, hanem a kis város »jobb« társaságának Balzacellenes anekdotakincséből is merített, amely társaság szűk körébe Balzac rendkívüli egyénisége nem illett. Ennek az egyéniségnek a hatalmas arányai az emlékiró szándékos torzításain is kifejezésre jutnak. A rejtélyes monsieur Honoré, aki 1827-ben bukkan fel Versaillesben, akár mennyire is tisztátalan, pénzsóvár, nevésegesen hiu, tapintatlan és ostoba ember hírében állott a kis város kávéházában és utóvégre minden nyilatkozatában és írásában mégis csak Balzac volt és maradt. Így aztán ez a maliciózus tollal megírott emlékmű sem téphet le semmit Balzac babérjaiból, viszont eddig ismeretlen életrajzi adatokkal örvendeztetni meg Balzac rendületlen híveinek örüsi közönségét.

Ime itt vannak ezek az adatok. A névtelen emlékiró részletesen mutatja be Doumerc tózsér családját, amelynél Balzac apja titkár, anyja pedig bonne volt. A Maurepas-utca egyik manzardszobájában rendezte Balzac Honoré, aki akkor még nem léptette magát elő nemessé, a Doumerc-család regényesen kiszínezett történetét. A bankár egyik fia állt modell a »Parents Pauvres« Hublot bárójának, a másik fia, aki vegyész volt, a Recherches de l'Absolu című művében van megörökítve. Ugyanabban a manzardszobában írta meg a nagy író, aki ekkor már de Balzac néven írt, az utolsó choutant.

Versaillesben, jobban mondva a kis város uzsorásai közt, ismerkedett meg Balzac d'Abantés hercegnővel, aki visszaemlékezéseivel a »Histoire des Treize« megírására inspirálta. Magának a hölgynek, a híres Junot marsall feleségének madame de Beausant alakjában állított az író maradandó emléket. Igen mozgalmas képekben cseteli Balzac a hercegnő és Gay Sophie, valamint ennek leánya, Girardin Delphine közti versengést, amelyben Balzacnak is megvált a maga szerepe. Nem egészen új, de egyes részleteiben még ismeretlen az a jelentés, amely Balzacnak Guidovoni Visconti grófnővel való viszonyáról szól. Balzacot 1834-ben mutatták be ennek a világszép hölgynek. A viszonyból 1836-ban egy fiu született, Richárd, akit ugyan Guidovoni Visconti Richárd néven anyakönyveztek, de aki külsőleg és belsőleg minden tekintetben Balzacra hasonlított. Ez a grófnő segítette az író egy kis birtok megszerzéséhez és egyébként is támogatta anyagilag Balzacnak Hanksa asszonnyal való házasságáig, melyről az emlékiró mint a botrány tetejéről emlékezik meg. Új az a részlet is, hogy a grófnő állt modell a »Lys dans la Vallée« Mortsauf asszonyának.

Ezek mellett az irodalmi kutatás szempontjából értékkel bíró részletek mellett az emlékiró érdeklődése teljesen Balzac egyénisége és lényé megítélésének. Kéjes élvezettel tárgyalja a társaságokban tanúsított félszegségét, nevésegeségét, amikor elegáns akart lenni, tapintatlanságait, nagyozolását és üldözési mániáját. Különös gonddal írja le külsejét, amely a rosszakaratu portréművészet bravurjaként hat.

Inkább rövid volt mint kicsi, tömzsi és ormótlan, kerek háttal és hajlott tartással, nevésegesen rövid karokkal, vastag, egyforma ujjakkal, amik örökösön feketeszélű körmökben végződtek. Aránytalan felső-teste nehézkes, idomtalan combokon és O-formájú lábakon nyu-

godott. Az arca nem kárpótol a test tökéletlenségéért; a homlok széles, dudoros, ráncos, a sűrű fekete és rosszul féssült haj a zsírban fénylett. Szemei — fekete gyémántokként ragyogó szemek — gyönyörűek lettek volna, kutatószemtelen és cinikus tekintetük nélkül; a vastag orr felületén állandóan izzadságcseppek gyöngyöztek; vastag szatirikus ajkai mögött romlott, zöldesszínű és keféletlen fogsor volt látható. Csak az álla volt férfias, akarat erős. Sajnos

ez már aránylag fiatalkorában is majdnem háromszoros volt. Végül, hogy bájjal teliesek legyenek, alakja gyerekes izzadság, tejszagu, fád illatát árasztotta. Az emlékirat rosszindulatára mi sem jellemzőbb, mint hogy Balzac külsejének ebből a megfestéséből teljesen kifelejtí a rendkívüli tehetség és fölényes szellem leírását, amely ugy látszik, teljesen illetlenül hagyta az emlékiró kortársnak csak a félszeg külsőségeiben vájkáló gonoszokdását.

Betűvetők

Barangolás egy nagyváros betürenegetegében

II.

Látogatás egy nagyüzemben. Este, nehogy lekéssen, már fél hét órakor uton volt a szerkesztőség felé. Hóna alatt egy csomó ujság (A Bácsmegyei ünnepi számai) és Tamás István: »Öt világrész a Szajna partján« című könyve.

A szerkesztőség a félemeleten volt, alig néhány lépcsőt kellett haladnia és máris fenn állt az ajtó előtt, kissé fura volt tehát, hogy a szive nyugtalanul és hangosan dobogott, a lélegzete elfult, mintha legalább is tíz emelet lépcsőt kóstolgatta volna végig.

Az ajtón egy tíz négyzetcentiméternyi tábla: TITKÁR.

Bánáti benyitott.

A szobában többen váraoztak már. Az íróasztalnál egy fiatal ember ült. Bánáti köszönt, (senki nem köszönt vissza) odament az asztalhoz, megint köszönt, de a titkár (mert az volt) nem hagyta magát zavartatni.

— Kérem... — mondta Bánáti hangosan.

Semmi válasz.

— Jó — monológizált a fiatal író magában — itt várni kell, majd várok.

Megnézte az órát. Még tíz perc hiányzott a hét órához.

Körülnézett a szobában.

Kopott, régi festésű falak, füstösek, repedezettek, sok vakolathullta sebbel. (Az épület uccai része után mást várt volna az ember). Képek. Portrék: Tisza István, Ágai Béla, Szomorj Dezső. Rámában az ujság első, huszonöt év előtti száma.

Végre már 7 óra is elmult, előkerül egy fiatal gyerek (kifutó) és megkérdezte, kit keres.

Megmondta.

A fiu bement az egyetlen továbbvezető ajtón. Pár perc múlva egy magas, elegáns, fekete uriember lépett be és hangosan így szólt:

— Bánáti!

A fiatal író bemutatkozott.

— Mit óhajt?

— Ön hivatott szerkesztő ur — állította kissé bizonytalanul Bánáti.

— Én? — csodálkozott a másik és gyanusan végignézte az előtte állót.

Nem emlékezett a nevére. Bánáti, szerencsére, a szive felett viselte a levelet és felmutatta.

Igen, igen, most már emlékszik. De nagyon sajnálja, most nem állhat rendelkezésre, dolga van. Mondjuk, ha ráér, holnap. Vagy talán hétfőn, tíz óra után, akkor feltétlenül lesz ideje.

Bánáti — mit tehetett volna mást — beleegyezett a holnapba.

Az illető ur akkor sem ért rá.

— Kérem, ne nehezteljen, most nem lehet, hétfőn tessék, akkor szolgálatos vagyok, elbeszélgethetünk, ameddig kedve tartja.

Nos, hétfőn sem ért rá. Sürgősen riportra kellett mennie.

— Kérem — mondta — hívjon fel pár nap múlva telefonon, akkor megmondom, mikor lehet.

Bánáti, egy kissé, egy kissé nagyon, sőt nagyon neheztelt. Hogyan, itt a levél, őt hívták, eljött, s most így bannak

vele. De azért mégis telefonált. Egyszer, kétszer, háromszor.

Végre szombaton ráért. Bevezette Bánáti a tanácsterembe, leültette és bevallotta, hogy bizony eddig még nem ért rá átvásolni az átvett lapokat, de a jövő héten feltétlenül időt szakít magának, már csak azért, mert nagyon érdeklő a vajdasági irodalom.

Bánáti zavartan játszadozott a hosszú zöld asztal szakadt rongyaival. (Ez a szoba csak annyiban különbözött a titkári szobától, hogy nagyobb, különben épp olyan kopott, elhasznált.)

— Kérem — mondta — fáradjon felszerdán, addig végzek a hozott anyaggal.

Bánáti hűen beállított szerdán is. A dekameren szerkesztője kiüzent, hogy el van foglalva, tessék a jövő hétfőn felfáradni.

Bánáti keményen elhatározta, hogy semmi körülmények között nem lesz hajlandó ide megegyeszer feljönni.

Logikus, hogy hétfőn este tíz órakor pontosan megjelent.

A szoba, ahova bevezették, olyan kicsi, hogy hárman alig fértek el. (T. i. a szerkesztő ur, Bánáti és a gépirókisszony.)

A »kihallgatás« rendkívül szívélyes és rendkívül rövid volt.

Hát igen, az írások tetszenek, nagyon hálás lenne, ha Bánáti felkérné a vajdasági betűvetőket, egyelőre csak négyet-ötöt, hogy néhány eredeti dolgot küldjenek be Bánáti címére s ő juttassa majd be a szerkesztőségbe.

Bánáti örömmel vette a hírt és távozott, mert a dekameren szerkesztőjének sürgősen egy fontos cikket kellett írni a vasárnapi mellékletbe. Még hallotta, ahogy diktálni kezd a gépirókisszonynak:

»A römijáték új szabályai«.

*

Bánáti legszívesebben maga röpült volna Szubotica-ra az írásokért, de sajnós, meg kellett elégednie a postával is. Eltelt két hét, mire a kért dolgok megérkeztek.

Bánáti személyesen vitte fel őket a szerkesztőségbe.

Pünkösd előtti hét volt, elkésett tehát.

Nem baj. Lesz még valamilyen ünnepi alkalom, amikor jönni fognak. Csak várni kell türelemmel. Esetleg az önálló heti mellékletben kerül rájuk a sor.

— Uram, van önnek fogalma arról, hogy micsoda ökölharc folyik itt, a kullisszák mögött? A kis határok között megmaradt, megcsappant számu olvasósereg ezer kísértésnek van kitéve, mert az olvasók megszerzése és megtartása körül folyó küzdelemben egymásra licitálnak a lapok, hogy ki nyújtson többet. Mióta az irodalmi és képes mellékletet adjuk, huszezer példányszámmal több fogy el vasárnap. Így is ráfizetünk, de bizunk abban, hogy ez a szám növekedni fog.

— A többiek mit nyújtanak az olvasónak?

— A többiek? Kérem, a Pesti Hírlap hétköznap 16 fillérért 30—32, vasárnap 32 fillérért ötven—hatvan oldalas la-

pot és füzetekben irodalmi mellékletet ad, hogy a mindennapi négy oldalas mélynyomású képesmellékletéről ne is beszéljek. Azonkívül, csupán reklámból egy-egy regényt (öbnyire külföldi többé-kevésbé ismert írók műveit) dob a piacra 28 fillérért, az előfizetőknek persze még olcsóbban. A Magyar Hírlap napi 10 fillérért prédálja önmagát és havonta 90 fillérért egy-egy nagyszerű regényt ad. Az Esti Kurir, talán a világ legjobb riportlapja, 10 fillér. Az Esti lapokba (Az Est, Magyarország, Pesti Napló) a világ minden számottevő politikusa ír, mindennap egy melléklet, irodalmi, közgazdasági, rádió s vasárnap nagyszerű képesmelléklet. Talán az egy Budapesti Hírlap kivételével, amely ugy is fogy, mert kormánylap, mindannyi csak azon töri a fejét, hogyan hódíthatna el a többi lapoktól egy csomó olvasót. Kirándulásokat terveznek, pl. egy balatoni ut. jegy oda-vissza, ötfogásos ebéd, uzsonna, kabin és fürdőjegy 8 pengő (80 dinár) lesz vesztegetve. S számtalan raffinált, tényleges kedvezmény: olcsó színházjegy, ingyen fénykép stb.

Bánáti sehogyan sem tudott rossz képet vágni a panaszhoz. Nem is titkolta véleményét.

— Ugyan. Ki beszél itt irodalomról? S kinek kell itt irodalom? Tudja ön, ki a legtöbbet kereső magyar író, ha nem számítjuk a színműrokat, s azokat, akik mint ujságszerkesztők jutnak egy-egy nagy fixumhoz? Mit gondol? Ne törje a fejét. Erdős Renécé. Igen, ő az asszonyok írója, a férfiak nem érnek rá könyveket, elbeszéléseket, vagy verseket olvasni, örülnek, ha az ujságot átböngészhetik. Minden Erdős könyv biztos kiadói siker. Szép Ernő, Somlyó Zoltán s a legtöbbje, aki megőrizte önállóságát s nem adja el tehetségét, hitét, irányát, éheznek vagy éppen csak, hogy megél.

— Mit csinálnak a fiatalok?

— Ha volnának, sem lehetnének. Ez paradoxon, de igaz. Képtelenség ma feljönni, érvényesülni. Mi nem is keressük, nem is forszírozhatjuk őket. Nincs szükségünk rájuk. Nem csupán azért, mert rossz üzlet, bár, ösztintén, ezért is, — de a közönséget nem érdeklik.

— Ezek szerint... — tűnődött Bánáti.

— Ezek szerint csak az az író él meg, akinek van egy másik biztos foglalkozása is. Ujságíró, vagy akár más pálya, valami, ami kenyeret biztosít.

— Így tehát mi...

— Oh, önök, Vajdaság, Erdély, vagy Felvidék, az más. Önök érdeklik a magyar közönséget, imponálnak, hogy a nagy világégés után elhagyatva, megrettenve, elszakadva, ilyen munkát tudtak végezni. Különösen Erdély az, ahol a legnagyobb kulturmunka folyik, mi legalább is őket ismerjük a legjobban. Büszkéek vagyunk arra, hogy önökkel mi fogjuk megismertetni a magyar olvasóközönséget.

Miután Bánáti ezt a misszióját befejezettnek gondolta, bátorságot vett magának és most már a maga dolgaival kopogtatott be, egy verssel és egy novellával, s minthogy nem akarta folytatni a kálváriajárást, megkérte, hogy »Bánáti« jelige alatt üzenjék meg neki a kézirat sorsát.

Tíz nap múlva ugy szívenvágta, hogy perecekig nem jutott levegőhöz. A szerkesztői üzenet ugyanis így szólt:

»Bánáthy. Mindkettő gyenge. Nem közölhetjük.«

A fiatal író éppen dolgozott, erre, természetesen, levágta a tollát, az első pillanatban máglyát akart rakni a már kész kézírataiból, (nem lett volna kár értük), vagy szíven fogja magát szurni a tollal, de legalább is megissza a tinta-tartó tartalmát.

Aztán mégis csak meggondolta magát.

Dühösen lemásolta megegyeszer a két írást és nyakába vette a várost.

Vasárnap kora reggel lerohant egy ujságért és szü-ndián kiáltásokkal riasztotta fel gyanutlanul alvó hozzátartozóit.

Lobogtatta a lapot, mint egy győzelmi zászlót.

Pedig nem történt semmi, csak az egyik írás felett ott diszelgett a neve

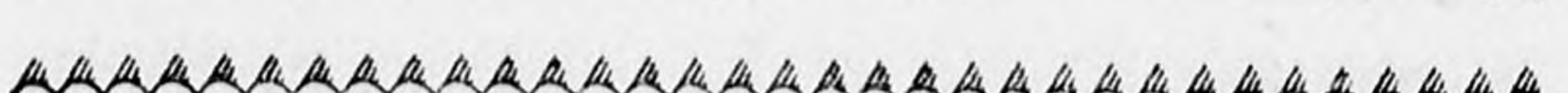
Akar Ön jó és olcsó könyvet?

Akkor fáradjon be a »Bácsmegyei Napló« könyvostályába, ahol a legmagasabb igényeket is kielégítik

Mihály nem értette, miért sir a mamuska. Mama volt, aki azt akarta, hogy Mihály iskolába menjen — így gondolta — hát miért sir most ezért? — Te akartad, hogy elmenjek, nem én és mégis Te sírsz, nem én — mondta, mire az édes mama elmosolyodott. Mihály a világot se sirt volna. O férfit.

Mihály még egyszer kifutott a dzsungelbe, elbucszott a kedves vadállattól és az újat elfejtette a kertli ligas eresze alá. Tan még most is ott van. Edesanyja könnyek között bo-csájtotta utra a kis fiát, aki ezután már a városba fog iskolába járni.

Péter felvette a parádés kocsi síbértit. Ez a sárzsinóros dolmány egyszer régen a nagyamama esküvőjén olyan színi volt, mint a tiszta szeptemberi égboltozat, most meg már egy kivilágosodott, mint a tüzes nyári ég a lapocka táján, még fe-héres bárányfelhők is uszáltak, mint a föltek. Mindég, azért a Péter szerette ezt a vén dolmányt és örült, ha fölvehette.

Hová tévedt a turista?

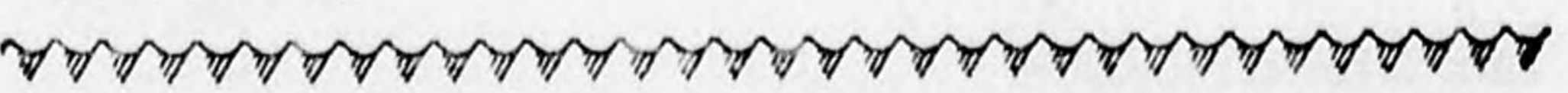
REJTETTKEP

Galambos Margit, Gocer Fidi, Gocer Robi, Haupt Józsika és Stefike, Ilse Lili, Horvát Jancsi, Sonenberg Jucika, Szabó Margit, Mocos Anci, Brückner Laci és Gyuszi, Boday István, Dudás Sándor, Fra-zon Edit, Stein Dusi, Purucki Gizi, Laci, Pali, Schizstlich Béla, Csá-Ferenc, Urbán Bözsi, Bolgár Évi, Jakli Kami és Gizike, Ciegler Bandi, nyi Erna, Szakács Margit, Dragán Mariska és Lujzika, Ausländer Vili és Ibolyka, Glied Bözsike.

A jutalmat Gocer Tidi és Robi Sombor nyerték meg.

ÜZENETEK:

Snauhil Károly: Megkaptam a leveled, igen örülök, hogy egész-séges vagy. Rejtvényeidből nem tudom kivenni, hogy mit jelente-nék. Legközelebb ha küldesz, ird meg a megfejtését is és ha irsz, ügyelj, hogy szépen és helyesen írj, hisz már másodikba jársz. Ver-sikéd különben egészen ügyes, legközelebb leközzöljük. — **Horváth Jancsika:** Bizonyára nem kaptam meg a leveled, mert nem hagyta-lak volna ki. — **Glied Böske:** Lapod még jókor kaptam kézhez. Csak igyekezz! — **Ausländer Vili és Ibolyka:** Ha sor kerül rátok nyerni fog-tok, csak legyetek türelemmel. **Szakács Margit:** Balázs Bácsi Subo-tica, Minerva palota. — **Dudás Sándor:** Üdvözöllek a Habostorta táborában. Ird meg hanyadikba jársz. — **Mocos A.:** Csak gyakrab-ban írj, és ha szorgalmasan megfejted a rejtvényeket, jutalmat is nyerhetsz. — **Haupt Józsika és Stefike:** Okvetlen megfogjátok kapni a legközelebbi postával. — **Takács Katca:** Valószínű elkallódtak a leveleid. — **Urbán Bözsi:** Csak küldjél egész bátran, örömmel fogadom. — **Bolgár Évi.** Helyesen tetted, csak jobb szeretem, ha magad ír-nád a leveleid.

Sz ök ök ök
ök ök
ök e y
v

Beküldte: Frason Edit, Bajmók.

Szép is az otthon, de hát ez a jó világ sem tart örökké. Szept a fityillós eleven kis mozdony.

A kis Mihály gróta is ráadtak egy szép őszi napon a két matrozuhát, előhuzták a kocsi szinből a vilharvert ősi barát, belefogták a Táltost meg a Tündért és a harcsabajuszu öreg

Mihály nem értette, miért sir a mamuska. Mama volt, aki azt akarta, hogy Mihály iskolába menjen — így gondolta — hát miért sir most ezért? — Te akartad, hogy elmenjek, nem én és mégis Te sírsz, nem én — mondta, mire az édes mama elmosolyodott. Mihály a világot se sirt volna. O férfit.

Szép is volt a nyár a vén lombok alatt, Mihály néha ki-vitte festékes ladikákat is a dzsungelbe és ott órákig elpe-lyg papírra. Egyszer lepíngált két furcsa esetet, aminek mindenki a kastélyban jót nevetett, mert ráismert a penzlik-ben Péter kocsi bajuszára. Maskor meg egy kalapot raj-zolt és árványhál helyett egy furcsa bozontos valami volt hátul bele szurva. Volt kuncogás a konyhában, amikor Mihály grófi urfi megmutatta. Jósokának, az udvarosnak a kalapja volt biz az a Sajó farkával díszítve. Még a Sajó is ráismert a bozontos rókatarkára a kalap mellett, mert ugyancsak so-valta rá az eredetit. Egyszer meg csak egy száját rajzolt, de olyan lefityvedt öreg kesernyes, szomorú száját, hogy Jull-néni a kulcsárné, elírta magát, amért így kifigurázza az ő-tisztes öregeséget az urficska. Mihály megcibőzta és bocsa-nakérsztil a két szemét olyan jószágban rajzolta meg, mint

let a sötétben tulli országot, ilyen vadászati után sánta hibák-gokat eredményezett, csak épen súlymot nem. A vadászterü-mentek súlyomvadászatra. Ez a súlyomvadászat különös dol-tett meztelen testükre és hajlós ágból nyilat készített, nagy-főnököt jászott. Píros meggével furcsa ákom-bákomokat fes-tollakat gyűjtött és az Antival, aki testvére volt, indán törzs-elnevezte ezt a helyet dzsungelnék. Hosszu kakas és pulyka-ban süti cserlek között galyakból sátrat épített magának és lehet, kiszókött kedvenc buvóhelyére. Egy elhagyatott zug-

A BÁCSMEGYEI NAPLO vasárnapí ingyen melléklete

Subotica, 1923. augusztus 26.

Habostorta mesevára,
A kapuja mindig tárva.
Van ám benne ezer csoda,
Aki jó volt, eljut oda.

A kis gróf nagyon szerette az öreg parkot és ha csak ha tudatlannal mégis megteszik, akkor fájhatják. Olyan dolgot nem követnek el, ami fájdalmat okoz másnak és amilyen volt is mindenki szerette. A jószívű gyermekeket, ha nem volt, akkor elég szőzögadó hű lett volna, de azt így Ez a kis gróf urfi, ha olyan szőzögadó lett volna, amilyen vad, hogy gróf volt és kastélyban nevelkedett. Csak a vadalmatához képest volt törpe és ahhoz képest volt óriási vadalmata és egy törpe vadgyerek. Ez volt a kis gróf. Ez csalt, mert nem is volt vad. Volt három vadkacsa, egy volt példánul egy özlök, ez szelid volt ahhoz képest, hogy vad öreg szelid között élt néhány fiatal vadabb dolog is perze. Kulcsárné, meg a horpadt derekú locsoló kanna. E sok jó mint a könyvek, képek, meg a zenélő óra, meg Juli néni, a Azért nem volt minden olyan öreg ebben a kastélyban, csétgyűrűs karcsu újjal becézgetik őket.

grófkisasszonyok hűbér kacsói, meg kényes gróf urak pe-
 febb az ispány ur kacagáta meg a hátukat, míg most finom
 és nem pörkölték meg le róla a gondor sertét, addig legfel-
 fiatal szobány. Bezzeg amíg az írhajuk négyhábon kocogott
 rültek és finom tolpordóval törülgették meg öreg hátukat a
 nek olyan disznó szerencsésük volt, hogy gróf kastélyba ke-
 gyogó fényesre kiarbetoitotta ezeket a disznóbököket, amelyek-
 bászok földi maradványában voltak bekötötve. A timár ra-
 esztendővel ezelőtti disznótörökön elfogyott hurkák meg kol-
 öreg polcok roskadoztak a vén könyvektől, amelyek sok száz
 mázva a kastély könyvtárszobájában. A könyvtárszobában
 ami ott volt szépen piros meg kék tintával kirajzolva és berá-
 den olyan öreg volt itt, mint az ezeregy teredélyes családa,
 mert a jószór mindenféle kikukucskaút avult bársonyan. Min-
 barát, amelyről viszont a vak is láthatta, hogy nem fiatal,
 gebb. Viszont ezek épen olyan korúak voltak, mint a cimerez
 talán csak a Táltos meg a Csillag a két peiparipa volt öre-
 öregek is lehettek, mint Péter a kocsis és a paradés kocsinál
 park épen olyan öreg, mint a platánfák. A platánfák tán olyan
 A vén kastély épen olyan öreg volt, mint a park és a

Zichy Mihály

A kis gróf

Az Ezeregyéj meséből

Lehunytam szemem s úgy tettem, mintha aludnék, ők pedig fejem felett beszélgetni kezdtek:

— Vajjon ki ez a szép ifju? — kérdezte az első.

— Ki rakhatta rá e nehéz követ? — kérdezte a második.

A harmadik így szólt:

— Megmondom nektek! Alinak hívják őt, Farha királynő fia, Turaja királynő férje! Zarech király hozta ide, ő tette mellére e szörnyű sziklát, mert Zarech király halálosan szereti Turaja királynőt.

Erre mind a négy hozzámlépett s a negyedik így kiáltott:

— Legyen Zarech király olyan hatalmas, mint Salamon vezére. Barachja, mégis megszabadítjuk ezt az ifjut!

Felkapták a követ, leemelték mellemről, aztán karjukba emeltek, mert bizony mozdulni se tudtam a fáradságtól.

— Kik vagytok ti? — kérdeztem.

— Mi a Kék Királynő lányai vagyunk — szólt az első — az én nevem Djauharah, testvéreimé Zumurda, Murdjana és Jakuta. Madárként szállunk a magasba, halként merülünk mélybe, nincs tenger, nincs hegycsucs, hol ne jártunk volna; érted jöttünk ide, mert a te életed drága nekünk!

Karjukba kaptak s felszálltak velem a magasba, úgy vittek lágyan a fellegek felett, míg alkonyatkor ragyogó város fölé értünk; ott aztán leszálltak, márványpalotába vittek, megvendégeltek, arany-ezüsttányéron tálalták az ételt, kris-

Az idő gyorsan múlt, a kis gróf lassan kezdett már ifjú gróf lenni és nagy diák. A grófi mama az öreg kastélyban mindig ült a vakációnak, amikor visszakapta a fiát és de- hogy is tudott róla, hogy a festékes láda fontosabb szerepet játszik Mihály diák életében, mint a könyvek. Pedig ez így volt igaz. A kis gróf sokkal jobban szeretett festeni, mint tanulni, tehát többet festett, mint tanult. A tanárokat lefigurázta titokban óra alatt és minden diák őrzött a noteszében egy-egy tanári »ábrát«, kiki azt, akire »pikkelt«. Egyszer az egész osztályt lerajzolta akkora csási fülekkel, hogy azok egész a tanárig nyultak. A tanár ur magyarázott, csupa »filé« volt az osztály, viszont a tanár urnak olyan óriási száját rajzolt, hogy nagyobb volt, mint az egész tanár ur. Igazán csupa szája volt a tanár ur, mialatt a fiuk csupa fill voltak. A számapadban egyedül ült egy diák, akinek nem volt hosszú füle, de ez a két kezével csinált számapadot. Ez maga a kis gróf volt. Olyan sikerült kép volt, az egész tanári kar is mulatott rajta és nem büntették meg a »művészt«.

*

— Most már szaporábban Péter — mondta kacagva.
 könnyen bírta a versenyt és csakhamar újra a barátban ült:
 Péter haragudott az urfira, ezért csakugyan nem állt meg a kocsi, de hát a Táltos meg a Tündér öreg lábával Mihályt

mamuskának, szaladt a kocsi után.
 ládikáért. Hóna alá csapta, aztán meg egy fűtő csöket adva
 — Kell anyuskám — mondta Mihály és már rohant is a sed a drága időt.

— Azt hagyd fiacskám. Arra a boldonságra ne veszteges-
 érte.

— Itthon felejttem a festékes ládikámat. Visszajöttem
 — Mi történt?

gyerekre?
 mindig a tornáccon könyvezett és jédten bámult a poroscipós
 Mihály percek alatt otthon termett. Az édes mama még
 gömbölyödött.

sercentett a foga közül a porba, hogy az menten golyónak
 ter meg csak bamezzkodott utána. Aztán haragjában akkora
 Ezzel futni kezdett visszafelé, mint a nyíl, nagy repült. Pé-
 tem, mindjárt visszajöve. Ne félj, utólélek.

és rákálított Péterre: — Te csak hajt, valamit otthon felejtet-
 dott és már a harmadik dülönél jártak, amikor a kis grófnak

A békák

A falunak végében van egy nagy, kerek, hínáros tó. Annyi béka van benne, hogy biztosan ez a kerek tó a békavilág közepe. De csap is olyan brekegést, meg kurutyolást az a rengeteg béka, mintha csak egész nap, de meg éjjel is országgyűlést tartanának. Így beszélgetnek:

Ki csi békák:

Brekeke! Brekeke!
 Jó estét, mesterke.

Egyik öreg béka:

Mit varrsz? Mit varrsz?

Másik öreg béka:

Papucsot, csot, csot.
 Papucsot, csot, csot.

Kicsi békák:

Kiknek, nek?
 Kiknek, nek?

Öreg béka:

Uraknak, nak.
 Uraknak, nak.

Hanem hát azt gondolom én, hogy ha az urak olyan boldok, hogy a békákkal varratnak csizmát, ők lássák. Már én inkább megkérem az édes apámat, hogy nekem Varga Tóth Mihály csizmadia mesternél csináltasson csizmát. Mert kipróbált, híres csizmadia.

Pipacs Jóska.

A legutóbbi rejtvényünk helyes megfejtése:

KISKÖRÖS MELLETT NAGYKÖRÖS

Helyesen megfejtették: Morgenstern Magda, Takács Katica, Weinstein Lacika, Hnis Rózsi, Várkonyi Pál, Presburger Karcsi, Szabó

Mihály azért szorgalmas diák volt, csak nem a kollégiumban, hanem a festőiskolában, ahova titokba beiratkozott. Mert egy grófnak abban az időben szegény volt mestersegét tanulni. Mihály nem akarta édesanyját szomorítani, ezért titokba tartotta, hogy egy híres piktorral tanulja a festészetet.

Egyszer egy napsugaras őszi délután Mihály egyedül volt a műteremben és szorgalmasan dolgozott. A vászon már maudnem kézen ott lebegett egy csodálatosan szép női alak. Ezüsttel szőtt fátvölökből volt burkolozva és a két karját mel- len keresztül fonva egy hihomszalat szorongatott. Ajka mo- solyogt, szemé ragyogott, aranyhaja a vállára omlott súlyos fűrtökben. A homlokán koszorú volt szelíd színi mezei virá- gokból. Olyan szépségesen szép volt, mint a harmatos fehér lilom hajnalban, mint a tündérelom, mint az ábránd.

Mihály szinte alázatot érzett a szívében, hogy ezt ő csi- nálta. Az ő álmai, ábrándjai valósultak bele a képbe, minden, amit csak arra a gondolatra érzett, hogy: szép. Érezte, hogy ezzel a képpel nagyot alkotott és szinte áhítattal igazított ecsetjével néhány ráncoccskát a fátvölökhöz. Aztán pár lépést hátrálva leült és elmerült a kép szemléletében.

Ahogy nézi, nézi, nagyot dobban a szíve, mert úgy látja, hogy a tündéri nő piros ajka megmozdul. És csakugyan meg- szólal:

— Tetszem neked?

— Gyönyörű vagy — suttogta Mihály bódultan.

— A te műved vagyok. Neked köszönöm, hogy ilyen vagyok.

— Ilyennek álmodtalak. Így festetted. De nem tudom ki vagy?

— Művészet vagyok. A te művészed. Te alkottál a sem- miből.

— Az enyém... az én művészedem? Örökké az enyém?

— Hogy örökre a tied maradhassak, nagyon sokat kellene értem kizdened. Nem tudom vállalod-e?

— Vállalom.

— Előtre hivál, itt vagyok. Hogy megtarthass magadnak, örök hírséget kell esküdnöd nekem.

— Esküszöm.

— Mindent, ami most kedves neked, fel kell, hogy áldoz- zad értem.

— Mindent felajdózok.

A csodálatos kép szemé most úgy villogott, mint a villám

állat maga is valósággal olyan fekete lett tőle, akár csak a kéményseprő.

Plim! Plim! — kiáltoztunk rája részvétellel. — Hiszen te csupa korom vagy, Plim!

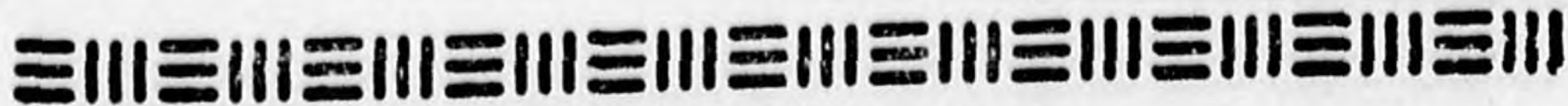
De bár ne kiáltoztunk volna; bár inkább egy részvevő szót se szóltunk volna hozzája! Mert a hü állat, a mi barátságos szavunktól még csak annál jobban nekibuslakodott az ő borzasztó feketeségének s izgatott ugrálás között futott hozzánk, egyikünkötől a másikhoz és keserves vonyítással panaszosan dörgölődött hozzánk. Rajtuk is világos, nyári ruha volt, és Plim panaszától most már a mi ruhánk is sorra be- kormozódott.

Különösen Erzsike lett nagyon kormos. Szegény kislá- nyon hófehér új ruha volt, rózsaszínű szalagdíszel és ez most mind-mind csupa korom lett. Nem teljesen hanem amugy szép foltosan. A rózsaszín szalag széles koromfoltokkal és a fehér ruha is telidesteli korommal. Én csak nevettem az új kéményseprősi játékon, már ahogy' ezt az egész balesetet el- neveztem, szegény Erzsike azonban az elcsufított fehér ruha láttára keserves sirásra fakadt és zokogva kiabálta:

— Plim! Plim! Hogy' tudtál ilyent tenni velem és a fe- hér ruhámmal, amikor úgy szeretlek!

Csak hogy Plim nem hallgatott ám rája és panaszkodásá- ban még jobban teleugrált bennünket a kormos tagjaival, mindaddig, amíg elszántan nyakon nem csiptem s kezemben jó erős cipőkefével nyakig bele nem nyomtam az cressz alatt a teknőbe.

Ugyanezt kellett megtennie a mosónőnek a ruháinkkal is, míg végre mindnyájan újra fehérrekké nem váltunk. Plim is, meg mink is. Csak éppen a kéményseprő maradt fekete.

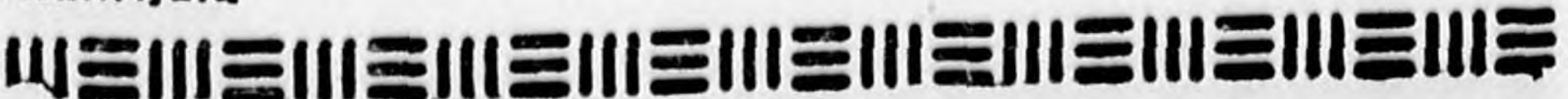

A K I S K A T Ó.

Elbeszélés, jó kislánykák részére. Irta: Giese Márta. A 95 oldalas könyv, szép képekkel tarkítva, esinos keménykötésben

13 dinár.

A pénz előzetes beküldése ellenében, postafordultával szállítjuk.

(Folyt. köv.)

Bevezetett, szebbnél-szebb szobákban vitt keresztül, se- tyempamagra illesztett s kikerdeztet. Elmondtam történetem, mire ő így kiáltott:

— Ezer szerencséd, hogy hozzám vetődöttél. Örülök, hogy megmenekültél a Kék Királynő karmából és a gonosz Dja- rától. Maradj nálam néhány napig, holnap érkezik egy jó barátom, ő majd hazavisz Turaja királynőhöz, ugyanis arra visz az útja...

Másnap megérkezett Maher, gazdám barátja s így kö- szöntött be:

— Megkérstem, mivel nagy háború dúl országunkban, Turaja királynő támadt Anan király seregére, Ait keresi, ki Anan király palotájába menekül!

Gazdám örömmel kiáltott:

— Siess vissza Maher s vidd magaddal vendégemet, Tu- raja királynőhöz, mert ő nem más, mint Ait, kiért a harc dú- long!

Másnap hajnalban utra keltnünk, miután elbucuztam ven- dégereitől gazdánktól, öszvére ültünk s három álló nap men- dünk, míg negyednap csodaszép vidék nyílt előttünk. Madár- daltól kacagó völgyek, illatos rétek, csobogó patakokkal szel- ve, gyümölcsössel rakott ligetek szegtek utunkat. Sárat ütöt- tünk, alatta pihentünk forró déli órák, aztán elbolyongtam a mezőn, hol galambok bugtak a bokrok ölében, ezüstfűjű fák ölelkeztek ágakkal, mint találkozó jóbarátok, könnyű szelők keverte az illatokat; mind mélyebben-mélyebben tévedtem a sűrűbe; egyszerre rámszakadt az este s nem találtam vissza sátrunkhoz. Felmásztam egy fára, hogy vadállatok ne bánt- sanak, ott készülttem éjj nyugalomra, midőn zajt hallottam; egy csapat vonult el az ágak alatt, élén két óriással; egyikük elefánton, másik oroszlanhátan nyargalt.

— Mitfele sátor fénylött az utzálen? — kérdezte az egyik. — Majd kikémleljük — felelt a másik — telepedjünk itt le éjszakára!

Ugy reszkettem, mint a nyárfalevél, egyikük elment, de csakhamar visszatért s így szólt:

— A sátorban egy kereskedő ill társával, haza igyeke- nek a füstölő hegy országába. Velük megy Ait is, Farha fia, Turaja királynő férje, de Ait del óta bolvons s nem lelik seholl!

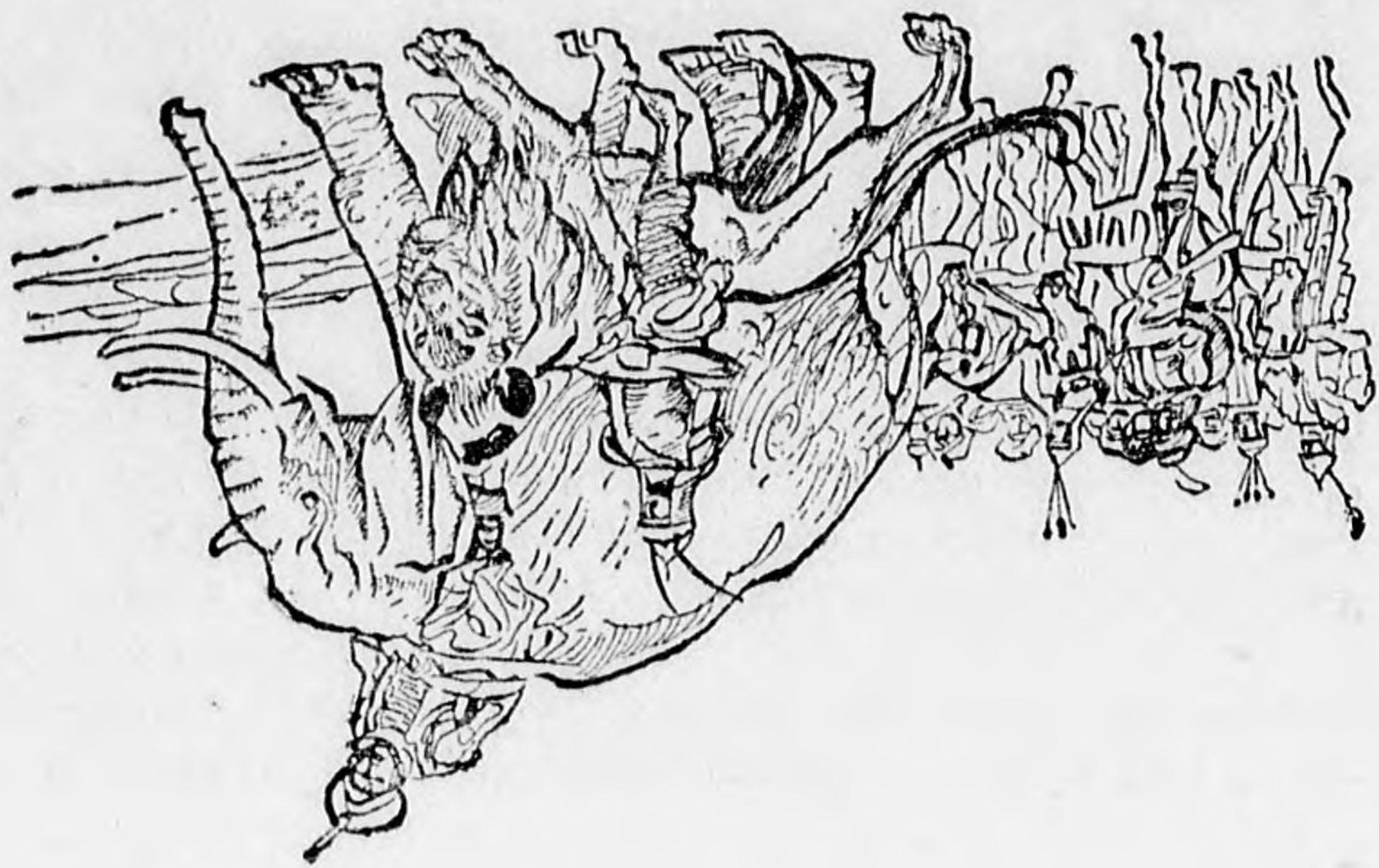
tálypoharakba töltötték az italt, minden jóval ellátták. Amde lakoma közben összeveszték azon, hogy kinek a vendége va- gyok négyük közül. Djauharah és Zumurda éles kardot kap- tak le a falról, egymásnak estek, engem pedig azalatt a má- sik kettő kivezetett a szabadba, ott madárrá változtak, vál- lukra emeltek s elrepültek saját kastélyukba. Alig pihentünk le a selyemkereveten, máris nyílt az ajtó s Djauharah szolgáló asszonya lépett be rajta, az öreg Feiruzád. Addig-addig ve- szekedtek, míg Feiruzád megígérte, hogy kibékíti a másik két hercegnőt. Amde alig vitte meg a hírt urnőjének Djauha- rahnak, az tüstünt fekete rabnővé változott s belopózott pa- lotánkba, ott Murdjana rabnői közé vegyült, ugy settenkedett ide-oda, míg elém került. Akkor pedig varázsszavakat mor- mogott, mire rut fekete szellem jelent meg előttem, felkapott s villámgyorsan repült velem vissza Djauharah palotájába. Amde utközben elkeseredve kiáltottam fel:

— Isten hatalma nagy s Mohamed az ő prófétája!

Erre tüzes nyíl süvöltött az égből, átverte a szellemet, ki hamuvá égve hullott szét a légtérbe, én pedig a tengerbe zuhan- tam. Addig uszkáltam, míg egy temérdek nagy döglött hal akadt elém. Belekapaszkodtam s hagytam, hogy vigyenek a hullámok. Nemsokára tengeri szörnyek ütötték fel fejüket mindenfelől, körülvettek s mohón estek a döglött halmak. Addig falták, míg csak éppen annyi maradt, hogy belekapasz- kodhattam. Nem vártam meg, hogy rám kerüljön a sor, le- ugrottam és uszni kezdtem, míg egyszerre szikla akadt lábam alá. Ugy maradtam egész éjszaka, reggelre kelve láttam.

adok szállást, jere be, feltörti derekad a kől
 — Miért nem kopogtatsz ajtómon — szolt — szivesen
 A ház gazdája állt előttem:
 Alig szenderedtem el, valaki feltázott álmomból.
 tem egy szép ház padlára.
 az uccára s addig bolyongtam a városban, míg fáradtan dől-
 Allig vártam, hogy elnyomja őket az álom. Kiszurrantam
 tőle!
 hoz. Mennyire megőrül majd neki. Gazdag jutalmat kapunk
 — Milyen szép ifjú! Holnap felvezetjük a Kék Királynő-
 kiáltozva:
 Dajda behívta leányait s azok lakomára terítették, örömmel
 lok, egyenesedem, végre visszanyertem régi alakomat...
 Csontjaim újra recsegetek, ropognak, éreztem, amint nyu-
 — Pára, füst, láng, tüznyaláb. Légy emberté újra háti
 mormogott, végül rámkihaltott:
 állított a szoba közepére, vizet hintett a lángba, varázsíségket
 mesterséghez, mint maga a Kék Királynő. Füstölő edényt
 szorkányt, híres varázslónő volt, jobban értett minden bűbajos
 Fülön fogott s házába vitt. Dajdának hitták a vén bo-
 gény pára!
 — Nem kutyá ez, elvarázsoló ember volt valamikor a sze-
 met, aztán ölébe vett s így dörmedt magában:
 szorkányt lépelt ki rajta bottal kezében. Szétszavarta üldözői-
 tek, haraptak, míg egy ház ajtaja felpatant s egy vén bo-
 azok pedig mind nagyobbak s erősebbek voltak. Addig lép-

hogy virágzó sziget emelkedik előttem a tengerből, kikötő-
 jében hajók hemzsegnék. Csónakok siklottak felém, kihuztak
 s partra tettek.

— Miféle sziget ez? — kérdeztem egy halásztól.

— Ez a Kék Királynő szigete — felelt gonosz mosollyal
 a halász — készülj, mert viszlek tüstént elébe. Szivesen fo-
 gadja ő az idegen vándorló legényeket!

Felvezetett a palotába a Kék Királynő színe elé. Elefánt-
 csont trónon ült, tündöklő szép arca, lángoló sötét szeme és
 csodálatos fényű sötétkék haja volt. Kézen fogott, bárhogy is
 szabadkozta, maga mellé ültetett a trónra, aranyasztalkát
 terítettett, a saját kezével válogatta nekem a legjobb falato-
 kat. Kérdezgetni kezdett s én elmondtam történetemet attól
 kezdve, hogy elszöktem nagyatyám palotájából, egészen ad-
 dig, míg a halász palotájába vezetett.

— Szegény ember, mennyi sokat szenvedtél — sóhajtott
 fel a királynő. Aztán drága ruhákat hozatott, rabszolgák öl-
 töztettek bársonyba, biborba, drágaköves övet csatoltak dere-
 kamra. Ámde mikor egyedül maradtam a királynővel, ő nya-
 kamba borult s így kiáltott:

— Légy az enyim szép ifju, szeretlek téged!

Csakhogy én szivemben hordoztam Turaja királynő ké-
 pét, akit mindenek fölött szerettem s kinek örök hűséget es-
 küdtem. Azt is tudtam, hogy a Kék Királynő nem soká törőd-
 ne velem, engem is, mint a többi elvarázsolna, vagy halálba
 küldene.

A Kék Királynő szörnyű haragra gyult, szemei szikráz-
 tak s így rivallt rám:

— Micsoda? Te így mersz velem bánni, te hitvány rab-
 szolga!

Felugrott és titokzatos szavakat mormogott, csontjaim
 recsegni-ropogni kezdtek. Ő pedig így kiáltott:

— Ember voltál mostanáig, tested undok ebbé válik!

Reszketni kezdtem s éreztem, amint törpülök mind job-
 ban, karom leernyed, szőr borítá el hátamat, képemet; kiál-
 tani akartam, de csak bus vonítás szakadt fogatlan számból.
 Akkor kinyitotta az ajtót s így kiáltott:

— Takarodj a szemem elől!

Kiszaladtam a palotából, uccahosszat menekültem a többi
 kutyák elől, mert mind utánam rugaszkodtak, mikor észre-
 vettek s megéreztek idegen voltomat. Nem hagytak nyugton,
 mindenütt megugattak, mindenünnen elmartak, végre zsák-
 uccába jutottam, ott aztán szembefordultam üldözőimmal,

BORISKA NÉN

Mihálytól az élet mind sorra követelte, amit a Művésze-
 nek fogadott és Mihály híven be is váltotta mind. Elhagyta
 hazáját, édes anyját, az ősi házat. Idegen országban, idegen
 király udvarában élt és dolgozott, kizdött és szenvedett, de hi-
 maradt a Művészethez. A Művészet is beváltotta végül ígére-
 tet vele szemben és dicsőséget, sok babért, boldogságot, sze-
 rencsét adott Mihálynak. Hercegek és királyok, meg országok
 vásárolták a képét és ünnepeket, mint korának legnagyobb
 művészt gróf Zichy Mihályt, akinek a bűbajos Művészet meg-
 szerezte a hallhatatlanságot.

*

egy angyal könnyű csökiát érezte a homlokán.
 — Veled maradok — mondta a szelíd hang és a kis gróf
 — Csak halálomig maradj velem!
 — Idegen földön ér a halál.
 — Így lesz, ha akarod.
 — Szívedni idegen országban idegen kenyéren.
 — Elhezni akarok.
 — Elhezni fogsz miattam.
 — Szolgád leszek.
 — Szolgálni fogsz.
 — Gyűlööm.
 — Szereted a szolgaságot?
 — Elhagyom.
 — El kell hagynod értem.
 — Imádom.
 — Szereted a hazádat?
 — Elhagyom.
 — Elhagyod miattam?
 — Nagyon szeretem.
 — Szereted az édes anyádat?
 — Kérdezz.
 — Ne igérd. Előbb felelj a kérdéseimre.
 — Tied vagyok — susogta Mihály.
 — Minden én leszek. Művészeted, szerencsed, boldog-
 ságod, Babért szedek neked és fényt a homlokodra.
 — megremegett. Aztán folytatta:
 és úgy húzott, mint a mágnes. Fogta Mihály lelket, hogy az

A kutya meg a kéményseprő

A kutya meg a kéményseprő alkalmasint sohasem volt jó
 barátságban egymással. De azért alig hiszem, hogy csak egy
 kutya is olyan esküdt ellensége lehetett volna a kéményseprő-
 röknek, mint Plim, az én fehér foxim. Hát az igaz, hogy a fe-
 hér emberek meg a fekete szerecsenek is sok háboruságban
 voltak már egymással, épp úgy, mint a fehér emberek, meg a
 rézbőrű indiánok is, amiből arra kell következtetni, hogy bi-
 zonyos élőlények egymás ellen való gyűlölködéséhez már az
 is elég, ha a bőrük színe különbözik egymástól. Eszerint hogy-
 ne volna egy oknál több a marakodásra ottan, ahol az egyik
 fél nemcsak hogy fekete, hanem ráadásul még kéményseprő
 is, a másik fél pedig nemcsak hogy fehér, de ráadásul még
 csak nem is ember, hanem kutya.

Már pusztán ez is bőven elegendő lett volna köztük a
 kölesönös haragra. Az én kutyámnak azonban ez kevés volt.
 És, noha kéményseprő-járáskor óvatosságból mindig be csuk-
 ták a kis udvarba, egyszer valahogy mégis átbújt két rossz
 lécz közt a kerítésen és úgy talált nekigrani a szegény ké-
 ményseprőnek, hogy még a fekete papucs is leesett a lábáról
 a nagy sietségben, ahogy átvette magát előle a kerítésen, ki
 a kertünkbe az uccára.

A kéményt azonban mégis ki kellett söpörtetni s így a
 fehér foxit most nem a kis udvarba, hanem egyenesen a kony-
 hába zártuk be arra az időre, amíg nálunk jár a kéményseprő.
 Ott vonyított tehetetlen dühében Plim, mialatt a kémények
 fekete mestere fönt topogott a feje fölött a padláson, hosszu-
 nyelű fekete seprőjét kormos kézzel dugdosva bele felülről
 a kéménybe és a kályhacsövekbe. Plim vonyított és egyre
 dühösebben vonyított bent a bezárt konyhában, de mi csak
 hallgattuk nagy nyugalommal, mondván magunkban:

— Csak hadd vonyitson! Jó helyen vonyit! Legalább a
 kéményseprő zavartalanul tisztogathatja ki a kéményt.

Az ám. De mily nagy volt meglepetésünk, amikor a ké-
 ményseprő távozása után kinyitottuk a konyhaajtót, hadd sza-
 baduljon meg Plim a kellemetlen fogságból és a fehér foxi
 helyett legnagyobb ámulatunkra egy fülehegyéig fekete eb
 rohant ki a konyhából. Természetesen rémes vonítással.

Plim volt, a szép fehér foxi, akit azonban a kisöprött ké-
 ménycsövből lehullott korom most úgy ellepett, hogy szegény

Harmincnyolcezer hold

A világsajtó lassanként már napirendre tér a Vigyázó Ferenc gróf nem mindennapi gesztusa felett, amellyel szédületes vagyonát — csak földekben harmincnyolcezer holdat — a Magyar Tudományos Akadémia céljaira hagyományozta. Magyar tudományos körökben természetesen még folytonos szóbeszéd tárgya ez a tekintélyes alapítvány és nem mulik el nap, hogy a kulturális front valamelyik szakaszáról, jobb- vagy baloldaltól ne jelentkezzen valaki, akinek állítólag csalhatatlan receptje van a Vigyázó-féle örökség felhasználására. Ezek mögött a csalhatatlan receptek mögött természetesen igen gyakran valamilyen személyes ambíció vagy érvényesülési vágy húzódik meg; ilyen alkalmakkor tűnik csak ki, hogy egy ország milyen gazdag kiemelkedő tehetségekben. Különösen olyanokban, akik önmagukat tartják annak.

Pedig ez az alapítvány igazán megérdemelne némi tárgyilagos, őnzetlen magabizálást; elgondolást annak, hogy mi mindent mulasztottunk az elmúlt évtizedek folyamán és tervezetést, precíz programadást arról, hogy a jövőben miképpen akarjuk ezeket a mulasztásokat pótolni.

Hallottunk olyan hangokat is, amelyek szinte sajnálkozásukat fejezték ki, hogy ez az örökségügy egyáltalán szőnyegre került, mert hiszen — mondták — az Akadémia az utolsó időben teljesen elvesztette kapcsolatát a való élettel, a neki jutó pénzek tehát csak inproduktív célokra fordíthatóak. Mondanunk sem kell, hogy az ilyesfajta kijelentések megkockáztatói maguk mondanak le arról, hogy állásfoglalásukat komolyan vegyék. Elvégre kétségtelen, hogy az Akadémia — de ne felejtjük el: minden Akadémiája a világnak — bizonyos szűkebb körben fejt ki csupán tevékenységet, nagy egyoldalúság volna azonban ennek következtében arra az álláspont-ra helyezkedni, hogy — jobb, ha egyáltalán nem fejt ki semmiféle munkásságot. Az is bizonyos, hogy a magyar Akadémia — tagjainak összetételénél fogva — a tudományos élet legkonzervatívabb jobbszárnyán áll, de alighanem éppen most érkezett el Magyarországon a pszichológiai pillanat, amikor az ugynevezett »hivatalos és nem hivatalos« irodalom és tudomány kezét foghat egymással. Eddig jelentéktelenek voltak az akadémia anyagi eszközei: igen kis körben folytatta tehát működését. Most egyik napról a másikra hatalmasan megerősödött financiai megalapozottsággal látható új programjának kidolgozásához és ebben a programban a dolog természeténél fogva szélesebb rétegekre kell támaszkodnia. Az pedig már ezerszer bebizonyosodott: ha valamilyen kérdés megoldásához egyre többen és többen szólhatnak hozzá, az a tulzottan konzervatív álláspont enyhülését vonja maga után.

*

Egy kitűnő magyar publicista abbéli aggályát fejezte ki, hogy ezt az alapítványt az elposványosítás veszedelme fenyegeti: még több lesz a senkit munkára nem buzdító pályatétel, még gyakoribbak lesznek a nyilvánosság kizárásával megtartott szakosztályi és egyéb ülések és még nagyobb számban fognak napvilágot látni olyan értekezések, amelyeket két-három kivülrőlálónál többen igazán nem szoktak elolvasni, ezek is csak kuriózum kedvéért.

A jó ügy: a magyar tudományosság jövője érdekében reméljük, hogy ez az aggodalom nem jogosult. Hiszen ha valóban ilyen célra herdalódnék el ez a szédületes alapítvány: ez soha jóvá nem tehető könnyelműség és bűn volna, mert ilyen alkalom valóban csak igen-igen kivételes esetekben adódik elő. Nem is lehet feltételezni azokról, akiknek kezében a döntés sulya van, hogy ne legyenek tudatában irtózatoss felelősségüknek.

A Vigyázó gróf harmincnyolcezer holdja vígasztalan sivatagba vesző csörgedező ér lehet, ha rendeltetését, hovatartozásának parancsoló szavát félreértik. De lehet kietlen pusztaságot termékenyvé varázsló folyó is — nem kell hozzá egyéb, mint kevés hozzáértés és jóaka-

rat. Kétségtelennek szeretnők tartani, hogy egyikben sem lesz hiány.

*

Gyors egymásutánban a második ajándékot kapja a hosszú időn keresztül ugyancsak elhanyagolt magyar szellemi élet és úgy látszik, hogy a sors és a véletlen lép közbe ott, ahol már minden elveszettnek látszott. A háboru pusztításai talán sehhol sem jelentkeztek annyira a maguk borzalmaságában, mint éppen kulturális területeken és míg a lövészárkok és drótsövénnyek helyét már régen elfoglalta a termőföld varázsos békessége: a szellemi életbe súlyos sebet vágott gránátszilánkok még mindig esztendővel ezelőtt behatoltak. Úgy látszik, hogy a kultura sokkal súlyosabb sebet kapott, semhogy önerejéből talpra tudna állni — a sors különös kedvességének kell tehát tulajdonítanunk, hogy a Baumgarten-alapítvány után most a Vigyázó gróf harmincnyolcezer holdja is

segítségére siet a világháboru legjobban sújtott áldozatának.

A lehetőség adva van a feltámadásra, most már a végrendelet keresztülvívőin mulik: jár-e majd az alapítvány nyomán olyan szellemi fellendülés, amilyent joggal vár a magyar tudományos életől az európai közvélemény. Eddig talán rosszszeműség kellett ahhoz, hogy különféle vonatkozásokban több eredményt, határozottabb tevékenységet követeljenek. Hiszen ami a háborura nézve igaz, hogy három dolog kell hozzá: pénz, pénz és pénz — az legalább ugyanolyan mértékben áll a szellemi erőfeszítések frontjaira is és amikor egyes társaságok számára az is probléma volt, hogy az ülésterem világítási költségeit miből fedezik — igazán nem lehetett tulzott igényekkel előállni. Most már azonban ennek a kornak — remélhetőleg egyszersmindenkorra — vége és a harmincnyolcezer hold meg fogja nyitni a tudományos élet ama zsilipjeit, amelyek eddig bizonyára csak a mostoha viszonyok kényszere következtében maradtak elzárva.

Dr. Kemény István

FILM

Az Universal Film jövő évi produkciója

Huszonnégy új film vajdasági bemutatója Szuboticán

Az Universal Film, a legnagyobb amerikai filmvállalatok egyike ezen a héten tartotta meg hétfőn és kedden Szuboticán az új szezonra készült filmjeiből a bemutatót a vajdasági moztulajdonosok és a sajtó képviselői számára. A Városi Mozi izlésesen díszített előcsarnokában mindkét napon igen nagy számban gyűltek össze a vajdasági mozikok a nagyvárosi jellegű filmbemutatóra, amelyen az Universal Film huszonnégy új filmjét vetítették le, köztük nyolc kitűnő filmet teljes egészében, a többiből pedig egy-két felvonást, amelyekből azonban a szakemberek már következtetni tudnak az egész filmre. Huszonnégy film gyorsan váltakozó rengeteg képe pergett le előttünk, a legkülönbözőbb, legellentétebb irányu, tárgyú és stílusú filmek és mégsem vált a bemutató egy percre sem fászsztóvá a nézőknek. Ez mindennél beszédesebb bizonyítéka annak, hogy valamennyi film jó a maga nemében és bátran meg lehet állapítani, hogy az Universal Film produkciója meglepetése lesz az őszi filmszezonnak.

Az egyes filmeket annak idején külön is fogjuk méltatni, most csak nagy általánosságban tartunk seregszemlét a bemutatott filmek fölött. A legértékesebb köztük a Victor Hugó híres regényéből készült »A nevető ember.« Rég készült ilyen abszolút művészi értékű film. Nagyszerű rendezésben adja vissza a regény minden izgalmas szépségét és főszerepében Conrad Veidt felejthetetlen művészi élmény. Állandóan nevetésre torzult szájával is siró, fájdalmas és tragikus tud lenni az arca, ez pedig elképzelhetetlenül nehéz művészi feladat. Egyik partnere a finom nőiségű Mary Philbin, a másik a forró érzékiségű Olga Baklanova, akik Veidttel a legkövetesebb művészi triót adják. Ugyancsak izgalmas, nagy film »Az idegen légió« is, amely borzalmas realitással mutatja be az idegenlégió katonáinak szenvedésteli életét Normann Kerry, Lewis Stone és Imogene Roberson kitűnő interpretálásában. Korhű díszleteivel és kosztümjeivel, valamint nagy tömegeivel meglepő a »Richellen bíboros«, ez a monumentális történelmi film, Alma Rubenssel a női főszerepben. Óriási sikere lesz mindenütt Ivan Mosjukin új filmjének »A karrier«-nek is, amelyben Suzy Vernon a nagy orosz művész partnere. Mindkettőn méltók a nagyszerűen megcsinált, érdekfeszítő filmhez. Nagy érdeklődésre tarthat számot »A szent Skarabeus«, Else Jerusalem híres regényének pompás filmváltozata, amely a legérdekesebb ilyen zsánerű filmek egyike. A vöröslámpás ház hőseit Grete Mos-

keim és Gustav Fröhlich játsszák nagy színészi képességgel. Érdekes erkölcsdráma az »Amit a szülők nem tudnak« is, amelynek lebilincselő meséjét Nina Vanna, Mary Jakuson, Verebes Ernő és Erich Kaiser-Titz bonyolítják. »A vörös sas« egészen újat hoz a háborus filmek terén: izgalmas légi háborúnak vagyunk a szemtanúi és a repülőgépek harcát csodálatos technikával csinálták meg a filmen, amelynek Barbara Kent és Raymond Kean a főszereplői.

A vigjátékok közül ellenállhatatlan nevetőgörcsöt idézett fel a nézőkben már a szakbemutatón is a »Kohn és Kelly Párisban« című pompás bohózat, amelynél ötletesebb és mulatságosabb film évek óta nem került vetítésre. Macdonald és George Sidney, ez a két nagyszerű kómius ellenállhatatlanul mulatságosak a veszekedő zsidó üzletársak szerepeiben. A Vajdaságot közelebbről is érdeklő Nagy Kató új filmje, a »Szivünk királynője« (»Hallo Wien, du Stadt meiner Träume«), amelyben a szuboticei származású filmsztar újabb bizonyítékát adja bájos egyéniségének és mindjobban fejlődő tehetségének. Liane Haid, Kurt Wespermann és Luigi Serventi a partnerei. Pompás kiállítású, ötletes vigjáték a »Moral« is, amelynek a szép Ellen Richter, Otto Paulig, Jakob Tiedtke és Harry Halm a főszereplői és amely film keretében bemutatják Berlin nagyszerű tavalyi revüjét a »Wann und wo«-t is. »Gyöngyélet a bakaélet« pompás amerikai katona-vigjáték, amelyben a bájos Laura la Plante maga is katonaruhát vesz fel szerelme kedvéért. Az ötletes »Gyorsabb Lindbergnél« »Újjé repülünk!« című film legnagyobb meglepetése egy Glenn Tryon nevű új színész, a mely álnév mögött egy magyar színész rejtezik. Ezenkívül számos cowboy- és cirkuszfilmből, köztük a »Tigrisnyomok« című izgalmas filmből mutattak be részleteket és külön említést érdemel, hogy a népszerű Eddy Polo, aki már három éve nem filmezett, újból a Universalhoz szerződött és első filmje az »Éjféli a matrónegyedben« hallatlanul érdekes és izgalmas lesz.

A két napos vajdasági bemutató után nem nehéz megjósolni, hogy a nagy művészi aparátussal dolgozó Universal Film kitűnő produkciói fogják az új szezonban mozgófényképszínházaink műsorát uralni.

Adolf Menjou filmje. Adolf Menjou, az új idényben a Bécsi dal. Mindent az asszonyért és Páris gavalléria című filmekben fog szerepelni. Adolf Menjou szerződését egyébként a Paramount egy újabb évre meghosszabbította.

FILM-HIREK

Egy film statisztikai adatai. A Wings című repülőfilm, amely egy rendkívül megkapó háborus tragédiát tárgyal, egyike a legdrágább Paramount attrakcióknak. Gigászi méretek jellemzik ezt a filmet, amelyet csak a dollár milliók hazájában lehetett megteremteni. Egy-milliókétszázézer dollárt emésztettek fel a film költségei. Magának a harctérnek a kibérlése, ahol a film lejátszódik egy vagyona került. Ez a terület a szó szoros értelmében elpusztult. Gránát gödrök szántották fel, bombák vájtak mély gödröket, lövészárkok hasították végig ezt a kilométerekre terjedő területet. Harmincöt repülőgépet áldoztak fel a harcok alatt. Ötven autóbombát lőttek szét. Három szilárdan felépített házat bombáztak szét. A film főszereplője Richard Arlan 85 órát töltött a levegőben, amíg a Wings felvételei elkészültek. Clara Bow hetekig tartózkodott kint a »harctéren«, hogy a háboru borzalmait áthassák és annál intenzívebben tudja átérzeni szerepét. Teljes 8 hónapra át készült a Wings és sok ezer méter filmszalagot használtak el a felvételekhez. Amikor a film elkészült, Newyork legelőkelőbb 6200 személyes mozija 156.000 dolláros heti bevétellel mutatta be a filmet és most az 50-ik héten még mindig 100.000 dollárt hoz a Wings. Egy ilyen film megjelenése nálunk is eseményszámba megy és amint hírlik a Paramount jugoszláviai képviselője ezt a filmet olyan keretek között hozza ki, mint ahogy azt csak Berlin vagy London hoziközönsége szokta élvezni. — A Wings bemutatója az új idény legelejére került, hogy utána sor kerüljön a híres »Unter Welt«-re, amely nálunk a Bostoni banditák címet nyerte.

Mit keres Emil Jannings a Paramountnál? Emil Jannings, a németek büszkesége Berlinben is egyike volt a legjobban fizetett sztároknak. Elképzelhető tehát, hogy csak sokkal nagyobb gázzal lehetett őt az Újvilágba csalni. Most már nyílt titok, hogy ez a csekély fizetés hetenként mindössze 7000 dollár, ami még az amerikai méretekhez szokott fülnek is szépen cseng és nem csoda, hogy Jannings az Elsodort ember beérkezett főszereplője ma már saját emeletes kastélyának halas tavában horgásza szabad idejében aranyhalait.

Riff és Raffék Európában. Riff és Raff az európai Zoro és Huru hajóba szálltak, hogy áthajózva megismerjék az Óvilágot, amelynek közönsége ma már ugyanugy szeretetébe fogadta őket, akárcsak Amerika, ahol minden Riff-Raff film csemegéje a szórakozásra, nevetésre vágyó mozi publikumnak.

A Vöröslámpás sajtóbemutatója. A Vöröslámpás című remek német filmet folyó hó 15-ikén mutatta be a beogradi Luxor mozgó a sajtó képviselői előtt. A filmnek írenetikus sikere volt. A filmben előforduló cirkuszattrakciók legtöbbje nyílt taptost kapott. Mary Johnson ezzel a filmmel első helyre fog bejutni Berlin sztárjai között.

Huguette Duflos utolsó filmje. A Königsmarkt felejthetetlen Huguetteja legutóbb a Palace című filmben lépett fel, azóta elcsendesedett a sajtó és most kíváncsian várják a sajtókörök, hogy a kitűnő Palace után mire készül és melyik lesz az a film, amellyel az isteni Duflos meg fogja lepni a világot?

»Az alvilág« bemutatóját ismét proulongálták. Május óta egyfolytában vetítik a párisi Paramount palotában a »Die Unterwelt« című apacsfilmet és előreláthatólag még heteken keresztül az »Alvilág« foglalta majd le a Paramount filmszínház műsorát, úgyhogy a WINGS tervezett bemutatója is halasztást szenved. »Az alvilág« meg is érdemli ezt a szokatlan érdeklődést, mert a filmszakma reprezentánsának londoni tanulmányútján az »Alvilág« című filmet jelölte meg az új idény egyik legnagyobb kasszasikereként.

A hét rádióműsora

A műsorban szereplő adóállomások hullámhosszal

Bécs 577, 517.2, Berlin 483.9, Budapest 557.5, Breslau 322.6 (Gleiwitz 250), Brünn 441.2, Frankfurt 428.6 (Cassel 272.5), Hamburg 394.7 (Bremen 252.1), (Hannover 297), (Kiel 254), Kattowitz 422, Königsberg 329.7 (Danzig 272.7), Langenberg 468.8 (Dortmund 283), (Münster 241.9), Leipzig 365.8, Dresden 252.7, München 549 (Nürnberg 300), Prága 448.9, Róma 450 (Freiburg 577), Zagreb 310.

RADIOWELT

képes heti folyóirat a legjobb rádiószaklap

Közi az európai és amerikai leadó-állomások műsoraikat — rádióportok

Kimerítő műszaki rész

Egyes szám 6 dinár Évi előfizetés 250 dinár

FUNKMAGAZIN

a rádióamatőrök havi szaklapja Főszerkesztő Dr. Eugen Nesper

Nélkülözhetetlen amatőröknek és szakembereknek Rövid hullámhossz és Phonorádió melléklettel

„Ennek a szaklapnak nincs párja”
Egyes szám 16 dinár Évi előfizetés 150 dinár

Wiener Radioverlag G. m. b. H.
Wi: n, I, Pestalozzigasse 6

Vasárnap, augusztus 26.

ZAGREB 11.50: Katonazene. 20: Mozart »Die Zauberflöte« című operettjének előadása.

WIEN 11: A »Wiener Symphonieorchester« hangversenye. 16.15: Délutáni hangverseny. 19: Mozart: »Zauberflöte« c. operájának közvetítése Salzburgból, utána tánczene.

BERLIN 6.30: Reggeli hangverseny. 8.55: Harangjáték. 11.30: Délutáni zene. 14: Énekóra. 17: Ótóra tea-zene. 20.30: Modern operettműsorok és közzenék. 22.30: Tánczene.

BRESLAU 12: Hegedűhangverseny. 16.30: Szórakoztató zene. 18.55: Dal-est. 22.30: Tánczene.

BRÜNN 7: Reggeli hangverseny. 11: Délutáni hangverseny. 15: Szórakoztató zene. 18: Dalok és áriák német nyelven. 22.20: Zenekari hangverseny közvetítése Trencsén Teplitzből.

FRANKFURT 11.30: Zenekari hangverseny. 17: A házzenekar hangversenye. 22.30: Kamarazene. Utána: Tánczene.

HAMBURG 15: Délutáni hangverseny 17.30: Szórakoztató zene. 20: Theodor Körner »Rosamunde« című szomorújátékának közvetítése.

KATTOWITZ 21: Hangversenyközvetítés Varsóból. 22.30: Tánczene.

KÖNIGSBERG 11.15: Délutáni hangverseny. 16.15: Népdalok. 17: Délutáni hangverseny. 20: Operarészletek. 22: Tánczene.

LANGENBERG 12.10: Dalosünnepi hangverseny. 13: Josef Rodens (bariton) hangversenye. 20.05: Bruno Granichstädt »Der Orlov« című operettjének közvetítése.

LEIPZIG 8.30: Orgonahangverseny. 11: Sétahangverseny. 14.30: Szórakoztató zene. 16: Délutáni hangverseny. 23.30: Tánczene.

MÜNCHEN 11: Harangjáték. 12: Sandro Bitoschy (tenor) hangversenye. 18: Mozart »Szókratész a szerályból« című operájának közvetítése. 21: Tánczene.

PRÁGA 11: Szórakoztató hangverseny. 12: Déli hangverseny. 16: Rádió-kabaré.

ROMA 10.15: Egyházi zene. 13: Rádió-trió. 17: Szórakoztató zene. 18: Tánczene. 21: Zenekari hangverseny.

BUDAPEST 9: Újsághírek, kozmetika 10: Egyházi zene és szentbeszéd a belvárosi plébániatemplomból. 11.20: Evangélikus istentisztelet. 12.30: Kamarazene. (Temesváry—Kerpely—Polgár.) Szabó Lujza, az Operaház művésznőjének közreműködésével. E hangverseny szünetjében pontos időjelzés, időjárásjelzés. 16.15: Manchen Mariska rádió-délutáni. 16.45: Pontos időjelzés, időjárásjelzés. 17.15: A honvéd gyalogezred zenekarának hangversenye az Angolparkból. 18.40: Z. Molnár László humoros előadása: Gárdonyi Géza »Egy szál dróta«, »Bódi meg a huzag« és »Látta a papát« című novelláit adja elő. 19.30: Előadás a Studióból. Az első darab után részleges sporteredmények. A második darab után a sporteredmények összefoglaló bmondása és lövés-eredmények. 21.30: Pontos időjelzés. Utána: Ifj. Radics Béla cigányzenekarának hangversenye.

Hétfő, augusztus 27.

ZAGREB 13.15: Gramofónzene.

WIEN 11: Délutáni zene. 16.15: Délutáni hangverseny. 20: Kamarazene. 20.45: Mandolin hangverseny. 22: Gramofón-kabaré.

BERLIN 17: Szórakoztató zene. 20.30: Előadás. 21: Zenekari hangverseny. BRESLAU 16.30: Szórakoztató zene. 20.30: Katonazene.

BRÜNN 11: Délutáni hangverseny. 12.15: Gramofónzene. 15: Szórakoztató zene. 17: Délutáni hangverseny. 19.10: Rádió-kabaré. 22.15: Zenekari hangverseny.

FRANKFURT 16.35: Operarészletek. 19.30: G. Puccini c. operájának közvetítése. Utána: gramofón- és tánczene.

HAMBURG 17: Tea-zene. 19: Zenekari hangverseny. 20: Hildegard Kleiber (szoprán) hangversenye.

KATTOWITZ 18: Tánczene. 20.15: Hangversenyközvetítés Varsóból.

KÖNIGSBERG 16.30: Szórakoztató zene. 19.15: Chopin-zongorahangverseny. 22.30: Indulók és valcerok.

LANGENBERG 12.10: Gramofónzene. 13.05: Déli hangverseny. 18: Esti hangverseny. 21.35: Stejer dalok.

LEIPZIG 14.30: Szórakoztató zene. 16.30: Délutáni hangverseny. 20.15: Schubert dalok. 21: Tarka-est. 22.15: Zenekari hangverseny.

MÜNCHEN 12.55: Gramofónzene. 19.30: Dales. 20.20: Rádió-trió.

PRÁGA 11: Gramofónzene. 12.05: Déli hangverseny. 17: Délutáni hangverseny. 21: Zenekari hangverseny énekki-sérettel.

ROMA Rádió-trió. 17: Szórakoztató zene. 21: Könnyű zene. Utána: Tánczene.

STUTTGART 12.30: Gramofónzene. 20: Zenekari hangverseny. Utána: Tánczene.

BUDAPEST 9.30: Hírek, közgazdaság. 11.45: Hírek, közgazdaság. Közben: 12 órakor déli harangszó. Utána: Kamarazene. (Temesváry—Kerpely—Polgár.)

13: Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. 15: Hírek, közgazdaság, élelmiszerárak. 16.45: Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. 17.45: Szilágyi Imre dr. magyar hegedű-estje cigányzenekari kísérettel. 19: »Mit üzen a rádió?« 20: Az Operaház tagjaiból alakult zenekar hangversenye a Budapest Székesfővárosi Állat- és Növénykerthől. Vezényel Komor Vilmos karnagy. Szlav-est. 21.25: Pontos időjelzés, hírek. 23: Schrammelzene.

Kedd, augusztus 28.

ZAGREB 13.15: Gramofónzene. 20.35: Sidak-kvartett előadása.

WIEN 11: Délutáni zene. 16.15: Délutáni hangverseny.

BERLIN 17.30: Szórakoztató zene. 20.30: Goethe-emlékünnap.

BRESLAU 16.30: Keringő-délután. 20.30 Wolfgang Goethe-emlékünnap.

BRÜNN 11: Délutáni hangverseny. 12.15: Gramofónzene. 17: Délutáni hangverseny. 19: Modern cseh zene. 20.30: Szórakoztató zene. 22.15: Zenekari hangverseny.

FRANKFURT 12.30: Déli hangverseny. 16.35: Új táncslágerek. 20.15: Karl Gutzkow »Der Königsleutnant« című vígjátékának közvetítése. Utána: zenekari hangverseny.

KATTOWITZ 18: Kamarazene. 20.15: Esti hangverseny. 22.30: Tánczene.

KÖNIGSBERG 16.30: Szórakoztató zene. 20.30: »Ervin und Elvira« Daljáték. 21.35: Kamarazene. 22.30: Orosz zene.

LANGENBERG 12.10: Gramofónzene. 13.05: Déli hangverseny. 17: Gyermekdalok. 18: Délutáni hangverseny.

LEIPZIG 16.30: Szórakoztató zene. 22.15: W. Goethe »Satyros« című színművének közvetítése. 23.15: Esti hangverseny.

MÜNCHEN 11.20: Gramofónzene. 12.35 Kamarazene. 17.15: Schrammel-zene 20.15 Franz Schubert-hangverseny.

PRÁGA 11: Gramofónzene. 12.05: Déli hangverseny. 17: Katonazene. 19: Dvorkák: »Der Bauer ein Schelm« című operájának közvetítése.

ROMA 13: Rádió-trió. 17: Szórakoztató zene. 21: Szemelvények Getano Donizetti »L'Elisir D'Amore« című operájából.

STUTTGART 12.30: Gramofónzene. 16.15: Délutáni hangverseny. 19.45: Goethe-emlékünnap.

BUDAPEST 9.30: Hírek, közgazdaság. 11.45: Hírek, közgazdaság. Közben: 12 órakor déli harangszó. Utána: Gramofónhangverseny. 13: Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. 15: Hírek közgazdaság, élelmiszerárak. 16.45: Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés.

tés. 17: Jászay E. János felovása. »A rádió és a bélyeggyűjtés.« 17.45: Sláger-délután. (Zenekari hangverseny.) 19: Rádió amatőrposta. 20.15: Sikkó Albert, a Zeneművészeti Főiskola tanárának előadása, Palotay Árpád, az Operaház tagjának közreműködésével. 21.45: Pontos időjelzés, hírek és ügétversenyeredmények. Utána: a Spolarich-kávéházból Károly Árpád és cigányzenekarának hangversenye.

Szerda, augusztus 29.

ZAGREB 13.15: Gramofónzene. 20.35: Jugoszláv népdalok. 22: Gramofónzene.

WIEN 11: Délutáni zene. 15.30: Carla Gridt elbeszélése: »Aus dem tönenden Zauberwald«-ról 16: Walther Blachette: »Die Zaubergeige« című gyermekmesejátékának közvetítése. 16.30: Délutáni zenekari hangverseny. 20: Beethoven IX. szimfóniájának közvetítése Salzburgból. 21.20: Operaáriák.

BERLIN 20: Johann Strauss és Josef Strauss hangversenye. 22.30: Bordalok.

BRESLAU 16.30: Szórakoztató zene. 21.20: Zenés-est.

BRÜNN 11: Délutáni hangverseny. 12.15: Gramofónzene. 17: Szórakoztató zene a kiállítás területéről. 19.10: Orosz-est. 21: Hangversenyközvetítés a kiállításról. 22: Zenekari hangverseny.

FRANKFURT 16.35: Operettrészletek. 20.15: Zenekari hangverseny.

KATTOWITZ 18: Délutáni hangverseny. 20.30: Esti hangversenyközvetítés Krakóból.

KÖNIGSBERG 17: Délutáni hangverseny. 20.35: Hangverseny. 21.40: Paul Atlantis dalestje. 22.30: Tánczene.

LEIPZIG 15: Délutáni hangverseny. 20.15: Operettslágerek. 22.15: Tánczene

MÜNCHEN 12.55: Gramofónzene. 16: Szórakoztató zene. 19.30: Kamarazene. 21: Tarka est. 22.40: Tánczene.

ROMA 13: Rádió-trió. 17.30: Szórakoztató zene. 21: Zenekari hangverseny.

BUDAPEST 9.30: Hírek, közgazdaság. 11.45: Hírek, közgazdaság. Közben: 12 órakor déli harangszó. Utána: Gödöllői Vidék Lajos és cigányzenekarának hangversenye. 13: Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. 15: Hírek, közgazdaság, élelmiszerárak. 16.45: Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. 19.35: Gyorsítási-tanfolyam. (Szlabey Géza tanár.) 20.15: A honvéd gyalogezred zenekarának hangversenye az Angolparkból. 21.45: Előadás a Studióból. A Magyar Országos Színművészeti Akadémia növendékeinek előadása. Két egyfelvonásos. 1. »A gunyhó előtt«. Parasztkomédia. Irta: Nyári Andor. 2. »A gyüttment«. Falusi történet. Irta: Géczy István. 22.15: Pontos időjelzés, hírek. 23: A Békeffy vokál-kvartett hangversenye.

Csütörtök, augusztus 30.

ZAGREB 13.15: Gramofónzene. 20.35: Olasz operarészletek. 22: Zenekari hangverseny.

BÉCS 11: Délutáni zene. 16.15: Délutáni hangverseny. 20.05: Népszerű hangverseny.

BERLIN 17: Szórakoztató zene. 20.10: Fr. Lehár: »A két mazur« c. operettjének közvetítése. 22.30: Tánczene.

BRESLAU 10.30: Dalok és áriák. 16.30: Szórakoztató zene. 20.30: Szimfónikus hangverseny.

BRÜNN 11: Délutáni hangverseny. 12.15: Gramofónzene. 17: Szórakoztató zene. 19: Esti hangverseny. 21: Zenekari hangverseny. 22.15: Tánczene.

FRANKFURT 13.30: Déli hangverseny. 16.35: Új szórakoztató zene. 20.15: Valcer-est.

KÖNIGSBERG 16.30: Délutáni hangverseny. 20.10: Lehár Ferenc: »A két mazur« című operettjének közvetítése.

MILANO 12.30: Rádió-kvartett. 16.30: Szórakoztató zene. 17.20: Gyermekkarének. 20.50: M. Giordano »Fedora« című operájának közvetítése.

MÜNCHEN 12.55: Marie Kiefl és Sandro Bitoschy hangversenye. 16.30: Cigányzene. 19.35: Mandolinhangverseny.

PRÁGA 11: Gramofónzene. 12.05: Déli hangverseny. 17: Tánczene. 19.15: Jazz-harmónia. 20.40: Dalok és áriák.

ROMA 13: Rádió-trió. 17.30: Szórakoztató zene. 21: Olasz operettrészletek.

STUTTGART 12.30: Gramofónhangverseny. 16.15: Délutáni hangverseny. 20.15: Walzer-est.

BUDAPEST 9.30: Hírek, közgazdaság. 11.45: Hírek, közgazdaság. Közben: 12 órakor déli harangszó. Utána: Zongorahangverseny. Moszkovszky-matiné. 13: Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. 15: Hírek, közgazdaság, élelmiszerárak. 16.45: Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. 17.45: Szórakoztató zene. (Zenekari hangverseny).

19.30: Margittay Margit magyar nótákat

énekel Bura Sándor és cigányzenekarának kíséretével. 20.45: Az Országos Postás Zene- és Kultúregyesület hangversenye. Közreműködnek: M. Ulbrich Szőszy gordonkaművésznő, W. Eötvös Olga operaénekesnő, dr. Győry Pál hangversenyénekes, Koltay Gyula és Weixelgartner Egon zongoraművész. 22.30: Pontos időjelzés, hírek. Utána: Gramofónhangverseny.

Péntek, augusztus 31.

ZAGREB 63.15: Gramofónzene. 20.35: Kamarazene. 22: Zenekari hangverseny.

BÉCS 11: Délutáni zene. 16.15: Délutáni hangverseny. Modern bécsi operettrészletek. 19.15: Kamarazene.

BRÜNN 12.15: Gramofónzene. 15: Szórakoztató zene. 17: Zongora-trió. 19.10: A. Thomas »Mignon« c. operájának ismertetése, utána 19.30-kor: az opera közvetítése. 22.15: Zenekari hangverseny.

KÖNIGSBERG 16.30: Délutáni hangverseny. 21.20: Zongora- és hegedűhangverseny. 22.15: Esti hangverseny.

LEIPZIG 15: Délutáni hangverseny. 16.30: Szórakoztató zene. 20.15: Különböző tánczene.

MÜNCHEN 11.20: Gramofónhangverseny. 12.55: Déli hangverseny. 16: Szórakoztató zene. 20.10: Szimfónikus hangverseny.

PRÁGA 11: Gramofónzene. 12.05: Déli hangverseny. 17: Szórakoztató zene. 21.10: Rádió-trió. 21.30: Egy vigjáték közvetítése.

ROMA 13: Rádió-trió. 17.30: Délutáni hangverseny. 21: Zenekari hangverseny.

STUTTGART 12.30: Gramofónhangverseny. 16.15: Délutáni hangverseny.

BUDAPEST 9.30: Hírek, közgazdaság. 11.45: Hírek, közgazdaság. Közben: 12 órakor déli harangszó. Utána: Kamarazene. (Temesváry—Kerpely—Polgár.)

13: Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. 15: Hírek, közgazdaság, élelmiszerárak. 16.45: Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. 17: Kálmán bácsi mesél a gyermekeknek. 17.45: Gödöllői Vidék Lajos és cigányzenekarának hangversenye. 19: Mező Ferenc dr., a szellemi olimpiász győztesének előadása: »Mekkoszoruzás, győztes ünneplés, szellemi versenyek az ókorban. 20: Az Operaház tagjaiból alakult szimfónikus zenekar hangversenye a Budapest Székesfővárosi Állat- és Növénykerthől. Vezényel: Komor Vilmos karnagy. 21.25: Pontos időjelzés, hírek és ügétversenyeredmények. 23: Köszegi Teréz, a Városi Színház operaénekesnőjének hangversenye. Zongorán kíséri Polgár Tibor. Amerikai mű- és népdalok.

Szombat, szeptember 1.

ZAGREB 11.30: Gramofónzene. 16: Délutáni hangverseny. 20.35: Horvát zene.

BÉCS 11: Délutáni zene. 16.45: Délutáni hangverseny. 18.15: Dal- és cselló-akadémia. 20.15: Robert Stolz »Mädi« című operettjének közvetítése.

BRESLAU 16.30: Operettrészletek. 20.30: Zenekari hangverseny. 22.30: Tánczene.

FRANKFURT 13: Gramofónzene. 16.35: Szórakoztató zene. Utána: Tánczene.

KATTOWITZ 20.15: Esti hangverseny. 22.30: Tánczene.

KÖNIGSBERG 16: Délutáni hangverseny. 20.35: Német népdal és duett-est.

LEIPZIG 15: Délutáni hangverseny. 16.30: Szimfónikus hangverseny. 20: W. A. Mozart »Figaros Hochzeit« c. operájának közvetítése. 22.45: Tánczene.

MÜNCHEN 1b.30: Gramofónhangverseny. 16: Szórakoztató zene. 20: Német népdalok és vegyes karének. 20.35: Esti hangverseny. 22.25: Tánczene.

PRÁGA 12.05: Déli hangverseny. 17: Rádió-kabaré. 19: Oscar Nedbal: »Leitgylvér« c. operettjének közvetítése. 22.25: Hangversenyközvetítés az autómobil-kiállításról.

ROMA 13: Rádió-trió. 17.30: Délutáni hangverseny. 21: G. Puccini: »La Fanciulla Del West« (Nyugat leánya) c. operájának közvetítése.

STUTTGART 15: Szórakoztató zene. 20.30: Kamarazene. Utána: Tarka-est.

BUDAPEST 9.30: Hírek, közgazdaság. 11.45: Hírek, közgazdaság. Közben: 12 órakor déli harangszó. Utána: Gramofónhangverseny. 13: Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. 15: Hírek, közgazdaság, élelmiszerárak. 16.45: Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. 17.45: Tangók, bluesok, angol kerengők. Előadják: Kerpely Jenő (gordonka), Martinek István (hawai gitár) és Polgár Tibor (zongora). 19: Özv. Rákosi Viktoré Sipulus »A mángorló« c. novelláit olvassa fel. 19.45: Előadás a Studióból: »Médi«. Operett három felvonásban. Írták: Willner és Reichert. Zenéjét szerezte: Schubert. Színpadra alkalmazta: Lafite. Fordította: Harsányi Zsolt. 22.15: Pontos időjelzés, hírek. Utána: Az Emke-kávéházból Rigó János és cigányzenekarának hangversenye.